This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

II 538

Bulgaria. Laws, statutes, etc. Judiciary law.

Sŭdebni zakoni
1
Sofiia, Dŭrzh. pechatnitsa, 1885 -

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

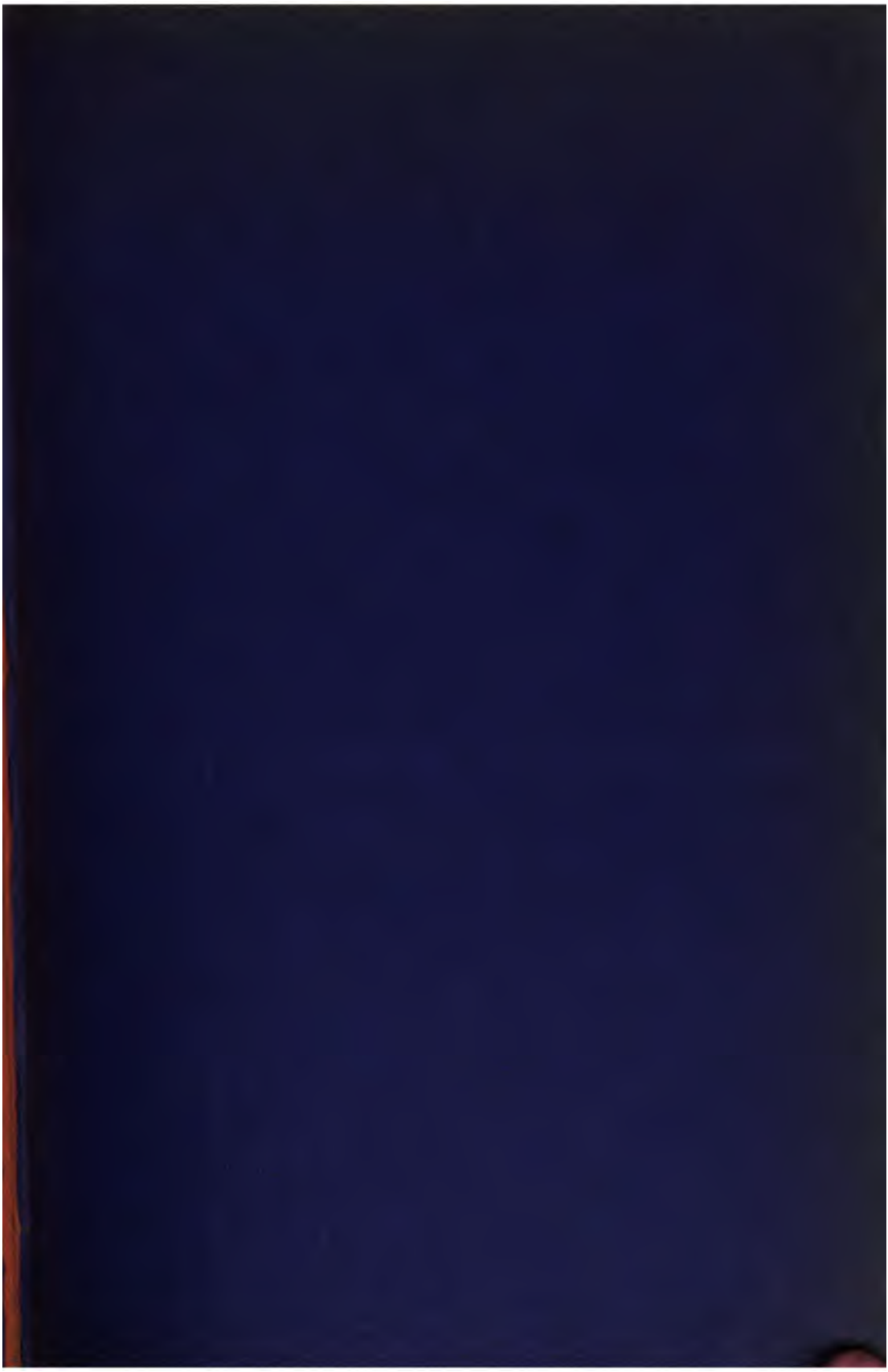

Bulgaria. Laws, statutes etc. Judiciary law.

СЪДЕБНИ ЗАКОНИ.

ЧАСТЬ ПЪРВА.

ЗАКОНИ ПО СЪДОУСТРОЙСТВОТО И СЪДОПРОИЗВОДСТВОТО.

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ ОТЪ МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО.

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1885.

инв. N: 981

I.

ПО СЪДОУСТРОЙСТВОТО.

---

1. *Законъ за устройството на съдилищата въ България.*
2. *Законъ за съдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.*
3. *Законъ за нотариуситѣ.*

ЗАКОНЪ

за устройството на сѫдилищата въ България.

(Приетъ отъ II-то обикновенно Народно Събрание и утвърденъ съ Височайший указъ на 25 май 1880 година).

Сѫдоустройство.

I. Введение.

Членъ 1. Сѫдебната власть принадлѣжи:
на мировитѣ сѫдии,
на окрѫжнитѣ сѫдилища,
на аппелативнитѣ сѫдилища, и
на Върховний Кассационенъ Сѫдъ.

Чл. 2. Сѫдебната власть на показанитѣ въ 1 членъ сѫдебни учреждения се простира върху всичкитѣ жители на Княжеството и върху всички углавни и граждански дѣла.

Забѣлѣжка. Сѫдебната власть на военнитѣ сѫдове и на духовнитѣ сѫдове отъ православно и други исповѣдания се опредѣлявать особено.

Чл. 3. Мировий сѫдия е еднолична власть, окрѫжнитѣ и аппелативнитѣ сѫдилища, както и Върховний Кассационенъ Сѫдъ, сѫ коллегиялни учреждения.

Чл. 4. Вѣдомството на мировитѣ сѫдии, на окрѫжнитѣ и аппелативнитѣ сѫдилища се ограничава върху опредѣлени части: околии и окрѫзи; а вѣдомството на Върховний Кассационенъ Сѫдъ се простира върху цѣлото Княжество.

Чл. 5. Мировитѣ сѫдии, окрѫжнитѣ и аппелативнитѣ сѫдилища разглѣдватъ дѣлата по сѫщество; а Върховнийтъ Сѫдъ не рѣшава дѣлото по сѫщество, нъ наблюдава за точното испълнение на законътъ, и еднаквото му приспособление отъ всичкитѣ сѫдилища по Княжеството.

Чл. 6. За да правятъ слѣдствие за злодѣяния и престѫпления при окрѫжнитѣ сѫдилища опредѣлятъ се особни сѫдебни слѣдователи.

Чл. 7. За да се опредѣлява виновността или невиновността въ углавнитѣ дѣла на подсѫдимитѣ за престѫпления, които подпадатъ подъ най-тежкитѣ наказания, въ съставътъ на сѫдиитѣ въ случаи, които сѫ означени въ уставътъ на углавното сѫдопроизводство, влѣзватъ особни сѫдебни засѣдатели.

Чл. 8. Въ всѣко сѫдебно мѣсто опредѣлятъ се прокурори и тѣхни помощници.

Чл. 9. Подвѣдомственнитѣ предмѣти и редътъ, по който дѣйствуватъ въ сѫдилищата прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници се опредѣлятъ въ уставътъ на углавното и гражданско сѫдопроизводство, а тъй сѫщо и въ настоящето сѫдоустройство.

Чл. 10. Дължностнитѣ лица (чиновницитѣ) по сѫдебното вѣдомство се назначаватъ отъ Князьтъ, а сѫдебнитѣ засѣдатели се избиратъ споредъ начинътъ, указанъ за това.

Чл. 11. При сѫдебнитѣ мѣста има:

а) канцелярии, и

б) сѫдебни пристави.

РАЗДѢЛЪ I.

За мировитѣ сѫдии.

Чл. 12. Окрѫгътъ на всѣкий окрѫженъ сѫдъ се раздѣля на нѣколко мирови околии, въ които се поставя по единъ мировий сѫдия.

Чл. 13. При всѣкий мировий сѫдия има по единъ секретарь, който се назначава отъ Князьтъ, по представление на самийтъ сѫдия.

Чл. 14. Въ случай на болѣсть, отсѫтствие или отстранение на нѣкой мировий сѫдия, неговата длъжность временно испълнява единъ отъ съсѣднитѣ мирови сѫдии, по назначение отъ предсѣдательтъ на окрѫжний сѫдъ.

Чл. 15. Срокъ за отпускъ най-много до единъ мѣсецъ се дава на мировийтъ сѫдия отъ окр. сѫдъ, а по дълъгъ отпускъ отъ единъ мѣсецъ се разрѣшава отъ Князьтъ по представлението отъ Министра на Правосѫдието.

Чл. 16. Непосрѣдственний надзоръ надъ мировитѣ сѫдии принадлѣжи на окр. сѫдъ. Висший надзоръ надъ всичкитѣ въобще мирови сѫдии се съсрѣдоточава въ Върховний Кассационенъ Сѫдъ и въ лицето на Министра на Правосѫдието.

Чл. 17. Властьта на всѣкий мировий сѫдия се ограничава въ пространството на околията, която е опредѣлена за всѣкиго едного особенно.

Чл. 18. Всички присѫтствующи въ стаята на мировий сѫдия сѫ задължени да пазятъ правилата на благопристойностьта, редътъ и тишината, като се подчиняватъ безпрекословно на заповѣдитѣ на мировий сѫдия. Непокорнитѣ въ това отношение мировий сѫдия за прьвъ пѫть поканва на благочиние съ дума, а който не взема отъ дума мировий сѫдия може да го осѫжда на (щрафъ) глоба отъ единъ до десеть фр., а въ случай на нужда може и да отдалечи непослушнитѣ съ сила.

Чл. 19. Мировитѣ сѫдии, както помежду си, тъй и съ мѣста и лица отъ други вѣдомства се отнасятъ непосрѣдственно.

Чл. 20. Окрѫжнитѣ сѫдилища даватъ *предписания* на подвѣдомственнитѣ си мирови сѫдии, а отъ тѣхъ получаватъ *представления*.

Чл. 21. Мировитѣ сѫдии сѫ задължени да даватъ ежегодно отчетъ, споредъ образътъ показанъ отъ Министерството на Правосѫдието, за всичкитѣ дѣла, които сѫ постѫпили у тѣхъ презъ цѣлата година, и тоя отчетъ се представя въ подлѣжащий окрѫженъ сѫдъ.

Чл. 22. Дисциплинарната отговорность на мировитѣ сѫдии за неправилность (упущение) по службата имъ се опредѣлява споредъ правилата изложени въ чл. чл. 119 149 на настоящето сѫдоустройство.

Чл. 23. Начинътъ за предаваньето имъ въ углавенъ сѫдъ за престѫпления по службата, както и самото производство на сѫдътъ сѫ означени въ уставътъ на углавното сѫдопроизводство.

Чл. 24. На мировий сѫдия се даватъ: особенъ знакъ и особенъ печатъ.

РАЗДѢЛЪ II.

За сѫдебнитѣ мѣста.

Глава 1.

Окрѫжнитѣ сѫдилища.

Чл. 25. Окрѫжний сѫдъ състои отъ предсѣдатель, подпредсѣдатель и членове.

Чл. 26. Окрѫжнитѣ сѫдилища могѫтъ да бѫдѫтъ подраздѣлени на двѣ отдѣления, въ едното отъ които предсѣдателствува подпредсѣдателътъ.

Чл. 27. Сѫдебнитѣ слѣдователи се считатъ за членове на окрѫжнитѣ сѫдилища и се намѣрватъ при окрѫжний сѫдъ, или ако сѫ повече отъ единъ, всѣкий въ назначений си участъкъ.

Чл. 28. Числото на окрѫжнитѣ сѫдилища и тѣхнитѣ отдѣления, пространството на окрѫзитѣ имъ, и числото на участъцитѣ за сѫдебнитѣ слѣдователи, се опредѣлявать чрезъ особно расписание, а числото за членоветѣ на окр.

сждилища и сждебнитѣ слѣдователи се опредѣлява по щата.

Глава 2.

Аппелативнитѣ сждилища.

Чл. 29. Аппелативний сждъ състои отъ единъ предсѣдатель, подпредсѣдатель и 4 членове по щата.

Чл. 30. Аппелативний сждъ се дѣли на двѣ отдѣления: гражданско и углавно, едното отъ които е въ вѣдението на подпредсѣдателтъ.

Чл. 31. Числото на аппелативнитѣ сждилища и тѣхното пространство се опредѣляватъ отъ особено за това расписание.

Глава 3.

Върховний Кассационенъ Сждъ.

Чл. 32. Върховний Касационенъ Сждъ състои отъ единъ предсѣдатель, единъ подпредсѣдатель и 4 членове по щатътъ.

Чл. 33. Върховний Сждъ състои отъ двѣ отдѣления: гражданско и углавно, отъ които едното е подъ вѣдението на подпредсѣдателтъ.

Чл. 34. Въ случаи, които сж предвидѣни въ законътъ, отъ двѣтѣ отдѣления на Върховний Сждъ се съставлява общо събрание за рѣшение особни дѣла чл. 141.

Глава 4.

За канцелариитѣ на сждебнитѣ мѣста.

Чл. 35. При окржжнитѣ и аппелативнитѣ сждилища и при Върховний Сждъ секретаритѣ се назначаватъ отъ Князьтъ по представление на надлѣжний предсѣдатель, а тѣхнитѣ помощници, канцелярски служители и сждебни разсилни — отъ предсѣдателтъ. Тѣхното число се опредѣлява по щата.

Глава 5.

За сждебнитѣ засѣдатели.

Чл. 36. Сждебни засѣдатели могжтъ да бждѫтъ само български поданници, безъ разлика на вѣра, и които имать не по-малко отъ 25 год.; да не бждѫтъ неопорочени предъ сждъ, да знаѫтъ да четѫтъ и пишѫтъ, да владѣѫтъ на какво да е основание недвижимо имущество или сами, или родителитѣ имъ; тъй сжщо и лица, които нѣматъ недвижимо имущество, нъ сж получили срѣдне или висше образование, или пъкъ които се занимаватъ независимо съ търговия или нѣкой занаятъ.

Чл. 37. Сждебни засѣдатели не могжтъ да бждѫтъ:

а) всички, които сж на държавна служба, и които се назначаватъ отъ Правителството;

б) духовни лица отъ всички вѣроисповѣдания.

Чл. 38. Окржжний началникъ отъ тоя окржгъ, гдѣто се намѣрва окржжний сждъ, къмъ 15 окт. всѣка година съставя общи списци, въ които се записватъ жителитѣ на селата, чивтлицитѣ, колибитѣ и градоветѣ, които имать право да бждѫтъ избрани за сждебни засѣдатели споредъ членъ 36.

Чл. 39. Тъй сжщо, къмъ 15 окт. всѣка година окржжний началникъ съставя общъ списъкъ отъ първоначалнитѣ избиратели по селата, чивтлицитѣ, колибитѣ и градоветѣ, като вписва въ тоя списъкъ лицата, които сж неопорочени предъ сждъ, и които сж по-горѣ отъ 20 год., които владѣятъ на какво и да е основание недвижимо имущество или тѣхно или на родителитѣ имъ, а тъй сжщо и лица, които макаръ да нѣматъ недвижимо имущество, нъ да сж свършили нѣкое срѣдне или висше учебно заведение, а тъй сжщо които се занимаватъ съ частна търговия или занаятъ.

Забѣлѣжка. Подробни правила за начинътъ на избиранието сждебнитѣ засѣдатели се опредѣлятъ съ особенна инструкция, която ще се съставя отъ Министрътъ на Правосждието по споразумѣние съ Министрътъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла.

Чл. 40. Приготвенитѣ списъци се публикуватъ отъ окр. началникъ за знание на всички.

Чл. 41. Жалби и заявления за неправилно исключение или невнасянье въ списъцитѣ, се подаватъ на предсѣдательтъ на окр. сѫдъ не по късно отъ 15 ноември, който заедно съ прокурорътъ рѣшава всички жалби и заявления окончателно.

Чл. 42. Отъ цѣлото число на лицата, които сѫ записани въ списъкътъ, споредъ 38 чл., пьрвоначалнитѣ избиратели отбиратъ съ вишегласие отъ всѣки 50 кѫщи по единъ гласенъ. Чивтлицитѣ се записватъ до най-ближнитѣ имъ села или градове, а колибитѣ се събиратъ по 50 кѫщи наедно. Изборитѣ по колибитѣ, селата и градоветѣ стават подъ предсѣдателство на най-старитѣ лица.

Чл. 43. Избранитѣ споредъ горний начинъ гласни се призоваватъ на 15-й декем. отъ окрѫжний началникъ въ главний градъ на окрѫгътъ, т. е. тамъ гдѣто се намѣрва окр. сѫдъ не по късно отъ 15 ноември, който заедно съ прокурорътъ рѣшава всички жалби и заявления окончателно.

Чл. 44. Отъ общитѣ списъци, които сѫ съставени на основание чл. чл. 38 и 41 гласнитѣ избиратъ съ вишегласие 24 сѫдебни засѣдатели, които се привикватъ за да образуватъ съставътъ на сѫдилището по 6 на всѣки три мѣсеца.

Чл. 45. За избранитѣ сѫдебни засѣдатели се съставлява списъкъ, въ който се записватъ най-напредъ и по редъ тия, които сѫ получили най-много гласове. При равнитѣ гласове по-напредъ се записватъ по-старитѣ на възрасть.

Чл. 46. Тоя списъкъ се препраща отъ окрѫжний началникъ на подлѣжащий предсѣдатель на сѫдътъ, който ги призовава за засѣдание споредъ редътъ въ списъкътъ.

Чл. 47. За разгледванье углавни дѣла съ участието на сѫдебнитѣ засѣдатели се назначаватъ всѣкий мѣсецъ по около 10 дни: отъ 1—10 всѣки мѣсецъ.

Чл. 48. За неявяванье въ сѫдебно засѣдание, безъ извинителни причини, сѫдебний засѣдатель се подлага на парична глоба до 100 франка, освѣнъ това заплаща станжлитѣ разноски на повиканитѣ въ сѫдилището лица.

РАЗДѢЛЪ III.

За прокуроритѣ.

Чл. 49. Всичкитѣ прокурори при сѫдебнитѣ учреждения и тѣхнитѣ помощници се намѣрватъ подъ висшето наблюдение отъ Министра на Правосѫдието и дѣйствуватъ като негови органи.

Чл. 50. При всѣкий окржженъ сѫдъ, както и при аппелативнитѣ сѫдилища и въ Върховний Кассационенъ Сѫдъ се назначаватъ особни прокурори и тѣхни помощници по щата.

Чл. 51. Прокурорскитѣ помощници дѣйствуватъ подъ ржководството на прокуроритѣ, при които се намѣрватъ. Прокуроритѣ при окр. сѫдилища сѫ подчинени на прокуроритѣ при аппелативнитѣ сѫдилища, а тѣзи послѣднитѣ, както и прокуроритѣ въ Върховний Сѫдъ, се намѣрватъ въ непосрѣдственна зависимость отъ Министра на Правосѫдието.

Чл. 52. Кога правятъ заявление предъ сѫдебнитѣ мѣста за своитѣ заключения, прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници дѣйствуватъ единственно на основание на своето убѣждение и на сѫществующитѣ закони.

Чл. 53. Въ случай на болѣсть или отсѫтствие на прокурора неговата длъжность испълнява помощника му.

Чл. 54. Всѣкий прокуроръ има по единъ секретарь, който се назначава отъ Княза по представление на прокурора (чл. 13 и 25).

Чл. 55. Кога сѫдътъ рѣшава едно дѣло и прокурора забѣлѣжи непълнота въ закона, поради която той вижда необходимо да повдигне законодателенъ въпросъ, то, не-

зависимо отъ рѣшението, което даде сѫдътъ на дѣлото, на основание гражданский и углавенъ уставъ за сѫдопроизводството, той извѣстява за забѣлѣжената непълнота въ закона до прокурора въ аппел. сѫдъ, а отъ него зависи представлението на тоя въпросъ въ Министерството на Правосѫдието.

На Министрътъ на Правосѫдието се предоставя право да предлага на Върховнийтъ Кассационий Сѫдъ за въпроси, за които получва свѣдѣния, че се рѣшаватъ не еднобразно въ разнитѣ сѫдебни мѣста, или които на практика повдигатъ съмнѣние. Опредѣленията, които по тоя начинъ ставатъ, се публикуватъ на общото основание, нъ безъ да се споменува дѣлото, по което се е повдигнѫлъ въпросътъ, който Върховнийтъ Сѫдъ е рѣшилъ.

РАЗДѢЛЪ IV.

За вѫтрѣшното устройство на сѫдебнитѣ мѣста.

Глава 1.

За засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста.

Чл. 56. Сѫдебнитѣ мѣста държѫтъ своитѣ засѣдания въ помѣщения опредѣлени нарочно за това.

Забѣлѣжка. Въ извънредни случаи, когато стане нужда да се привикватъ не по-малко отъ 25 души за свидѣтели, окржжнитѣ сѫдилища по опредѣление отъ общото събрание, могѫтъ да откриватъ засѣдания по углавни дѣла въ други градъ, който е най-близу до мѣстото, въ което е станѫло, или се е открило престѫплението.

Чл. 57. Засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста трѣбва да състоѫтъ отъ предсѣдателътъ и не по-малко отъ два члена. Въ сѫщото засѣдание не могѫтъ да вематъ участие сѫдии, които сѫ роднина по пряма линия, безъ да се глѣда на степенитѣ, а въ косвенна линия — до четвьрта степень, а въ сватовство — до втора степень включително. Въ засѣданието трѣбва да се намира секретарьтъ или помощникътъ му.

Чл. 58. Въ засѣданието присѫтствува и прокурорътъ или неговътъ помощникъ, който е опредѣленъ за тоя сѫдъ.

При разглѣдванье дѣла, за които не се изисква неговото присѫтствие, той е свободенъ да присѫтствува или не.

Чл. 59. Прокуроритѣ нѣматъ право да присѫтствуватъ въ съвѣщанието на сѫдиитѣ при постановление на рѣшенията.

Чл. 60. За испълнение распоряженията на предсѣдателътъ въ присѫтственната сала се намѣрва сѫдебенъ приставъ или сѫдебний разсиленъ.

Чл. 61. Засѣданията се отварятъ и затварятъ отъ предсѣдателътъ. Въ отсѫтствието му неговото мѣсто съ всичкитѣ права и обязанности занимава старший членъ. Старшинството се опредѣля отъ датата на указътъ за назначение на длъжность.

Чл. 62. Засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста биватъ: распоредителни, общи събрания отъ двѣтѣ отдѣления, и сѫдебни.

Чл. 63. Распоредителнитѣ засѣдания на сѫдебнитѣ мѣста ставатъ дверемъ затворенимъ и ставатъ:

а) за предварително обсѫжданье на правилата, които се отнасятъ до вѫтрѣшното распорежданье и дѣлопроизводство въ сѫдебнитѣ мѣста;

б) за първоначалното разглѣждание на дѣла за дисциплинарно взискание;

в) за съвѣщания по дѣла, които се относятъ до управлението на сѫдебната часть;

г) за разглѣдванье въпроси, които се повдигатъ при производството на дѣлата.

Чл. 64. Общитѣ събрания на отдѣленията ставатъ дверемъ затворенимъ:

а) за окончателното обсѫжданье на правилата, които се отнасятъ до вѫтрѣшното распорежданье и дѣлопроизводството;

б) за поставянье рѣшение по дѣла, които се отнасятъ до дисциплинарно взискание на лица отъ сѫдебно вѣдомство;

в) за разглѣдванье ежегоднитѣ отчети за движението на дѣлата въ сждебнитѣ мѣста и за изслушванье отчетитѣ, които се получаватъ отъ подвѣдомственнитѣ сждебни мѣста;

г) по всичкитѣ случаи, когато предсѣдателитѣ го виждатъ необходимо, споредъ важността на въпросътъ, който ще се рѣшава, тѣ могжтъ да иматъ внижги общо събрание;

д) за да се опредѣли кой отъ членоветѣ въ сждебнитѣ мѣста може да се възползува отъ вакантно време.

Забѣлѣжка. Сждебнитѣ мѣста само съ едно отдѣление разрѣшаватъ горѣизложенитѣ въпроси въ распоредителното си засѣдание.

Чл. 65. Сждебнитѣ засѣдания за рѣшение углавни и граждански дѣла ставатъ публично. Въ какви случаи не се допускатъ външни лица, се опредѣлява споредъ чл. чл. 128 и 727 отъ Вр. Сжд. Прав.

Чл. 66. Предсѣдательтъ управлява сждътъ въ засѣданията, като пази за благочинието и редътъ поставенъ за изслушванье и рѣшение на дѣлата.

Чл. 67. Всички лица, които присжтствуватъ въ публичнитѣ засѣдания на сждилищата сж длъжни да пазжтъ миръ и благоприличие и безпрекословно да се покоряватъ на заповѣдитѣ на предсѣдательтъ.

Чл. 68. Ако нѣкой отъ присжтствующитѣ външни лица произведе шумъ, или се не покорява на предсѣдательтъ, то онъ може да го отстрани, а въ случай даже може да се разпореди да го запре, нъ не по-много отъ 24 часове.

Чл. 69. Въ извънредни случаи, когато нѣма възможность да се открижтъ виновницитѣ, които сж произвели въ сждебното засѣданис безредица, предсѣдательтъ при несполуката на направеното тѣмъ внушение може да отстрани цѣлата публика отъ салата на засѣданието.

Чл. 70. За нарушение горѣизложеннитѣ въ чл. 69 постановления въ времето на докладътъ отъ нѣкого изъ тѣзи, които участвоватъ въ дѣлото, или тѣхни повѣрен-

ници, предсѣдательтъ има право да напомни на виновнитѣ предварително, че ако се повтори това ще се испѫждатъ виновнитѣ, и дѣлото ще се свърши и безъ тѣхнитѣ словесни обяснения. И ако се случи то предсѣдатеьтъ може да извади виновнитѣ отъ засѣданието.

Чл. 71. Въ сѫдебнитѣ засѣдания дѣлата се рѣшаватъ по вишегласие на присѫтствующитѣ сѫдии. Когато гласоветѣ сѫ равни, рѣшението става по това мнѣние, съ което е съгласенъ предсѣдательтъ, освенъ случаитѣ при углавно сѫдопроизводство.

Чл. 72. Въ всѣко засѣдание се написва общъ журналъ отъ секретарьтъ или неговътъ помощникъ. Въ тоя журналъ се означава:

1) година, мѣсецъ, число и часътъ на засѣданието;

2) кои сѫдии сѫ присѫтствували;

3) какви дѣла сѫ свършени въ това засѣдание;

4) кои дѣла сѫ отложени, до кога и по коя причина.

Тоя журналъ, като се преглѣда отъ сѫдиитѣ, които сѫ присѫтствовали, подписва се отъ предсѣдателствующийтъ не по-късно отъ слѣдующето слѣдъ туй присѫтствие и се потвърдява отъ секретарьтъ.

Чл. 73. Кога отсѫтствоватъ нѣкои отъ сѫдиитѣ, въ окр. сѫдъ за допълнение съставътъ на сѫдътъ, предсѣдательтъ призовава нѣкого отъ другото отдѣление, нъ ако и по тоя начинъ не може да бѫде пъленъ съставътъ, предсѣдательтъ призовава сѫдебний слѣдователь, ако не е занятъ съ нѣкое производство на слѣдствие, нъ ако не е произвождалъ самъ слѣдствие по това дѣло, което ще се разглѣдва; въ апелативний сѫдъ може да се призове членъ отъ мѣстний окрѫженъ сѫдъ по назначение отъ свойтъ предсѣдатель, ако обаче такъвзито членъ не е участвувалъ при пьрвото разглѣдванье рѣшение на дѣлото, което ще се разглѣдва въ аппелативенъ сѫдъ.

Глава 2.

Правилникъ за сѫдебнитѣ мѣста.

Чл. 74. Правилата, които се относятъ до вѫтрѣшний редъ и дѣлопроизводство въ сѫдебнитѣ мѣста се опредѣляватъ чрезъ правилници.

Чл. 75. Правилницитѣ за сѫдебнитѣ мѣста се съставляватъ отъ Министра на Правосѫдието по споразумѣние съ Върховний Кассационенъ Сѫдъ.

Глава 3.

За отчетътъ по сѫдебната часть.

Чл. 76. Въ началото на всѣка година се събиратъ въ Министерството на Правосѫдието отчетитѣ отъ всички сѫдебни мѣста и прокурори за ходътъ на дѣлата и за подсѫдимитѣ презъ истеклата година. Тѣзи отчети се съставляватъ споредъ формата, която ще се представя въ Министерството на Правосѫдието, въ опредѣленний срокъ.

Чл. 77. Отчетитѣ се съставляватъ отъ предсѣдателитѣ на сѫдътъ, съгласно съ прокуроръть, и се разглѣдватъ въ общо събрание.

Чл. 78. Отчетитѣ на мировитѣ сѫдии, заедно съ отчетитѣ на окрѫжнитѣ сѫдилища, се представятъ въ подлѣжащий апп. сѫдъ. Отъ тѣзи отчети и отъ отчетътъ на самийтъ апп. сѫдъ се съставя единъ общъ отчетъ, който, слѣдъ като се разглѣдва въ общо събрание, представя се на Министра на Правосѫдието.

Чл. 79. Отчетитѣ отъ прокуроритѣ на окрѫжнитѣ сѫдилища се представятъ на прокурора въ аппел. сѫдъ, който отъ тѣхъ и отъ свойтъ отчетъ съставлява новъ отчетъ изобщо, който представлява Министру на Правосѫдието.

Чл. 80. Върховний Сѫдъ испроважда копие отъ годишний си отчетъ въ Министерството на Правосѫдието.

Глава 4.

За ваканциитѣ на сѫдебнитѣ мѣста.

Чл. 81. Предсѣдателитѣ, подпредсѣдателитѣ и членоветѣ на сѫдеб. мѣста, освѣнъ сѫдебнитѣ слѣдователи, иматъ за всѣка година по шесть недѣли вакантно време отъ 1-й до 15-й августъ.

Чл. 82. Всѣко сѫдебно мѣсто, преди да стигне вакантното врѣме, само си рѣшава въ общо събрание, съставено отъ всичкитѣ отдѣления, кой изъ членоветѣ на сѫдътъ ще може да се възползува отъ тая годишното вакантно врѣме; и то, за колко врѣме, а слѣдъ това останѫлитѣ членове нареждатъ потребний сѫдеб. съставъ за глѣданье и рѣшение на дѣлата въ това врѣме.

Глава 5.

Отпускъ на длъжностнитѣ лица въ сѫдебното вѣдомство.

Чл. 83. Отпуски за срокъ не повече отъ единъ мѣсецъ се разрѣшаватъ:

а) на предсѣдательтъ, подпредсѣдательтъ и членоветѣ на сѫдебнитѣ мѣста отъ общото събрание на сѫщийтъ сѫдъ. За дадений отпускъ се съобщава до Министра на Правосѫдието;

б) на прокуроритѣ при окрѫжнитѣ сѫдилища и тѣхнитѣ помощници отъ прокуроритѣ при аппел. сѫдилища; а на прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници както въ аппел. сѫдилища тъй и Върх. Кас. Сѫдъ отпуска се дава отъ Министра на Правосѫдието;

в) на другитѣ длъжностни лица отпускъ се дава отъ предсѣдателя на сѫдебното учреждение.

Чл. 84. Отпускъ за повече отъ единъ мѣсецъ се дава само съ разрѣшение отъ Князьтъ, по представление отъ Министра на Правосѫдието.

Чл. 85. Когато се дава отпускътъ трѣбва да се пази:

а) щото едно и сѫщо лице да не се ползува съ отпускъ повече отъ единъ пѫть въ годината;

б) щото отъ позволение за отпускъ да не остава сѫдътъ лишенъ отъ потрѣбното число лица, които сѫ нужни за ежедневно присѫтствие и за дѣлопроизводството.

РАЗДѢЛЪ V.

Редътъ за сношенията на сѫдебнитѣ мѣста и длъжностни лица въ сѫдебното вѣдомство.

Чл. 86. Сѫдебнитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица отъ сѫдебно вѣдомство се относятъ както помежду си, тъй и съ мѣстата и лицата отъ други вѣдомства непосрѣдственно.

Чл. 87. Министрътъ на Правосѫдието се отнася до сѫдебнитѣ мѣста или чрезъ прокурорить при тѣзи сѫдилища, или чрезъ предсѣдателитѣ.

Чл. 88. Прокурорить, които се намѣрватъ при едно сѫдилище, се относятъ до други сѫдебни мѣста и лица чрезъ прокурорить, които се намиратъ при тия сѫдилища.

Чл. 89. Върховнийтъ Кас. Сѫдъ се отнася до всички сѫдебни мѣста и длъжностни лица отъ сѫдебно вѣдомство, освѣнъ прокурорить и помощницитѣ имъ, съ предписание, а отъ тѣхъ получава рапорти, а съ другитѣ неподвѣдомственни нему мѣста и лица — чрезъ отношения.

Чл. 90. Аппелативнитѣ сѫдилища се отнасятъ до подвѣдомственнитѣ си окр. сѫдилища и длъжностни лица съ *предписания,* а отъ тѣхъ получаватъ *донесения;* съ мѣста и лица тѣмъ неподчинени, както помежду си и съ постороннн учреждения се отнасятъ съ отношения.

Чл. 91. Окрѫжнитѣ сѫдилища се отнасятъ къмъ подвѣдомственнитѣ си членове отъ сѫдътъ, къмъ мировитѣ сѫдии, сѫдебнитѣ слѣдователи и сѫдебнитѣ пристави съ *предписания,* отъ тѣхъ получаватъ: отъ членоветѣ на сѫдътъ, отъ мировитѣ сѫдии и сѫдебнитѣ слѣдователи *представления,* а отъ сѫдебнитѣ пристави — *рапорти;* помежду

си, както и съ посторонни мѣста и лица сѫщо — съ отношения.

Чл. 92. Сѫдебнитѣ слѣдователи помежду си, както и съ посторонни мѣста и лица се отнасятъ съ *отношения*.

Чл. 93. Предсѣдателитѣ даватъ на сѫдебнитѣ пристави и на чиновницитѣ отъ канцеляриятa *предписания*, а отъ тѣхъ получаватъ *рапорти*.

Чл. 94. Прокуроритѣ се относятъ до сѫдебнитѣ мѣста, при които сѫстоятъ, съ *прѣдложения*, а отъ тѣзи получаватъ *отношения*, помежду си както и съ посторонни мѣста и лица тѣ се отнасятъ съ *отношения*.

Чл. 95. Министрътъ на Правосѫдието дава на всичкитѣ прокурори *предписания*, а отъ тѣхъ получава *представления*. Прокуроритѣ отъ аппел. сѫдъ даватъ на подвѣдомственнитѣ си прокурори, окрѫжни сѫдилища *предписания*, а отъ тѣхъ получаватъ *представления*. Въобще прокуроритѣ даватъ на помощницитѣ си *предписания*, а отъ тѣхъ получаватъ *представления*.

Чл. 96. Всѣко сѫдебно мѣсто и дължностно лице, като приеме отъ едно мѣсто или дължностно лице законно трѣбование, е дължно да го испълне безъ забава и за испълнението да извѣсти на лицето или мѣстото.

Чл. 97. Мѣста и лица, които не сѫ получили въ врѣме увѣдомление за испълнение на нѣкое трѣбование, трѣбва да извѣстяватъ за това на надлѣжащето началство и на подлѣжащий прокуроръ.

РАЗДѢЛЪ VI.

За назначение на служба, уволнение или премѣстване на лица по сѫдебно вѣдомство.

Чл. * 98. На дължность по сѫдебното вѣдомство могѫтъ да бѫдѫтъ назначени само български поданници. Иностранци могѫтъ да се назначаватъ съ удобрението на Нар. Събрание.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески Указъ No. 12 отъ 29 януарий 1885 година се утвърди слѣдующето измѣнение:

Чл. 98. На длъжность по сждебното вѣдомство могжтъ да бжджтъ назначени само български подданници, които владѣятъ българский язикъ. Иностранци могжтъ да се назначаватъ само съ одобрѣнието на Нар. Събрание.

Чл. 99. Въ длъжность по сждебното вѣдомство не могжтъ да бжджтъ назначени:

а) таквизи, които се намиратъ подъ слѣдствие, или подъ сждъ за злодѣяния или престжпления, тъй сжщо и тѣзи, които сж подпадали подъ сждебенъ приговоръ за престжпни дѣла, съ затварянье въ тъмница, или съ друго по-строго наказание, и онѣзи, които като сж били давани подъ сждъ за престжпни дѣла, които навличатъ на сѐбе си подобни наказания, не сж били оправдани отъ сждътъ;

б) тѣзи, които сж исключени отъ служба по сждъ и отъ духовното вѣдомство за пороци;

в) несъстоятелнитѣ дължници.

Чл. 100. За предсѣдатель, подпредсѣдатель и членове на Вьрховний Сждъ, а тъй сжщо и прокуроръ въ Вьрх. Сждъ, както и помощникътъ ту, се назначаватъ лица, които сж получили юридическо образование, и които сж прослужили по сждебната часть не по малко отъ три години.

Чл. 101. За предсѣдатель, подпредсѣдатель, членове, прокуроръ и неговъ помощникъ въ аппел. сждилища се назначаватъ по преимжщество лица, които сж получили юридическо образование, или пъкъ сж прослужили двѣ години по сждебната часть.

Чл. 102. За предсѣдатели, подпредсѣдатели, членове въ окр. сждъ, сждебни слѣдователи, както и за прокурори и тѣхни помощници, а тъй сжщо и за мирови сждии се назначаватъ лица, които покрайнѣй-мѣрѣ сж получили общо срѣдне образование, или сж прослужили по сждебната часть не по малко отъ една година.

Забѣлѣжка. За прьвъ пжть, като не се намѣржтъ лица, които да удовлетворятъ горнитѣ условия въ чл. 100—102 могжтъ да се

назначаватъ и други лица, нъ въ всѣкий случай, които сж получили какво годѣ образование.

Чл. 103. Всичкитѣ длъжностни лица по сждебното вѣдомство се назначаватъ и премѣстватъ по Министерско представление отъ Князьтъ, освѣнъ помощницитѣ на секретаритѣ и сждебнитѣ пристави.

Чл. 104. Всѣкий, който за пьрвъ пѫтъ се назначава за сждия, е дъленъ да произнесе нарочната за въ тая дъльжность клятва въ пълното присѫтствие на членоветѣ въ общо събрание.

Чл. 105. Сждиитѣ отъ аппелативнитѣ и окрѫжни Сждилища, сждебнитѣ слѣдователи и мировитѣ сждии могѫтъ да бѫдѫтъ уволнени:

а) по сждебенъ приговоръ;

б) чрезъ Княжеский Указъ, за доказана неспособность или неудовлетворителни нравственни качества, които се показватъ отъ Министрътъ на Правосждието и се излагатъ чрезъ докладъ на Князьтъ.

Чл. 106. Временно отстранение отъ дъльжность на единъ сждия, въ това число и на сждебнитѣ слѣдователи, принадлѣжи на Вьрховний Сждъ, поради причини, които сж показани въ законътъ.

Чл. 107. Уволнение на сждебнитѣ пристави и секретаритѣ принадлѣжи на Князьтъ, по представление отъ предсѣдательтъ или прокуроръть, а временно отстранение на сждебнитѣ пристави, секретаритѣ и помощницитѣ имъ принадлѣжи, по предложение на предсѣдательтъ или прокуроръть, на общото събрание на сждътъ.[1])

РАЗДѢЛЪ VII.

За надзоръть на сждебнитѣ мѣста и дъльжностни лица по сждебно вѣдомство.

Чл. 108. Надзоръть надъ сждебнитѣ мѣста и дъльжностни лица отъ сждебно вѣдомство, освѣнъ надъ проку-

[1]) Гледай чл. 7 отъ закона за сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

роритѣ, принадлѣжи на по-горнитѣ, споредъ редътъ на подчиненостьта си, сждебни мѣста, а именно:

а) Върховний Сждъ надзирава всичкитѣ сждебни мѣста и длъжностни лица въ цѣлото Княжество;

б) аппелативното сждилище надзирава всички сждебни мѣста и лица въ свойтъ подвѣдомственъ кржгъ;

в) окржжнитѣ сждилища надзиравать длъжностнитѣ лица въ своитѣ сждове и мировитѣ сждилища, които се намѣрватъ въ тѣхнитѣ кржгове.

Чл. 109. Сждебно мѣсто, въ което се е явило нѣкакво неправилно дѣйствие, безредица или злоупотрѣбление, било въ сждебно мѣсто, било отъ длъжностно лице, взема мѣрки за поправление на нарушенийтъ порядъкъ; а когато види за нужно да привлече виновнитѣ къмъ отвѣтственность, то повдига за това дисциплинарно производство за това.

Чл. 110. Въ всѣко сждебно мѣсто най-близкийтъ надзоръ за скорото и правилно испълнение отъ длъжностнитѣ лица своитѣ обязанности принадлѣжи на предсѣдательтъ, който, като забѣлѣжи нѣкое упущение, поправя го съ своитѣ распореждания, или пакъ взема мѣрки за да предава виновнитѣ подъ отвѣтственость, споредъ дисциплинарното производство.

Чл. 111. Нито сждебнитѣ мѣста, нито предсѣдателитѣ имъ иматъ право да обсжждатъ дѣйствията на прокуроритѣ или на помощницитѣ имъ; нъ за неправилнитѣ и противозаконнитѣ имъ постжпки съобщаватъ Министру на Правосждието.

Чл. 112. Прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници по правото за наблюдение да се пазятъ законитѣ, за всички упущения, които сж забѣлѣжили у сждебнитѣ мѣста, или лица отъ сждебното вѣдомство, съобщаватъ за това, споредъ важностьта на случайтъ, или на предсѣдателитѣ на сждътъ, или пакъ споредъ редътъ на подчиненостьта, въ Министерството на Правосждието.

Чл. 113. Общийтъ надзоръ надъ сждебнитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица е у Министрътъ на Правосждието.

Чл. 114. Министрътъ, като види въ нѣкое сждебно мѣсто натрупванье много дѣла, бавность или спиранье на движението въ дѣлата, предлага на предсѣдательтъ да вземе мѣрки за поправление, и да даде обяснение по това дѣло.

Чл. 115. Министрътъ на Правосждието може да ревизира сждебнитѣ мѣста лично или чрезъ членоветѣ на Върховнийтъ сждъ, или чрезъ прокурорътъ на Върховнийтъ Сждъ или помощникътъ му; а ревизията за окржжнитѣ сждилища и мировитѣ сждии се поржчва на членоветѣ отъ аппелативнитѣ сждове.

Чл. 116. Когато Министрътъ се убѣди, че натрупваньето или бавностьта въ движението на дѣлата сж произлѣзли отъ нередовностьта на самото сждебно мѣсто, той възбужда за туй дисциплинарно производство.

Чл. 117. Канцелариитѣ на сждебнитѣ мѣста стоятъ подъ непосрѣдственний надзоръ на предсѣдательтъ, а за дѣлопроизводството въ канцеларията най-ближний надзоръ принадлѣжи на секретарьтъ.

РАЗДѢЛЪ VIII.

Отговорностьта на чиновницитѣ и дисциплинарното взискание и производство.

Глава 1.

За отговорностьта на длъжностнитѣ лица по сждебното вѣдомство (сждиитѣ).

Чл. 118. Длъжноститѣ лица отъ сждебното вѣдомство отговарятъ:

а) или по редътъ на дисциплинарното производство;

б) или по приговоръ отъ углавенъ сждъ.

Забѣлѣжка. Редътъ за углавенъ сждъ надъ длъжностнитѣ лица по сждебното вѣдомство е опредѣленъ въ уставътъ на углавното сждопроизводство.

Глава 2.

За дисциплинарно взискание.

Чл. 119. Взисканията, на които могѫтъ да се предадѫтъ длъжностнитѣ лица отъ сѫдебно вѣдомство по редътъ на дисциплинарното производство, безъ да се предаватъ на углавенъ сѫдъ, сѫ:

а) напомнянье;

б) забѣлѣжки;

в) виговоръ;

г) снеманье отъ платата му;

д) запиранье не повече отъ за седьмь дена.

Чл. 120. На дисциплинарното взискание се предаватъ длъжностни лица отъ сѫдебното вѣдомство:

1) за упущения, които сѫ произлѣзли отъ невнимание или отъ незнанье на обязанноститѣ си по службата;

2) за неизпълнение на правилата и формитѣ при производство на слѣдствия, отправлението на сѫдътъ и испълнение на рѣшения, за нарушение на тѣзъ правила и форми, и въобще за неисправность при испълнението на длъжностьта по службата;

3) за бавность (медленность) въ испълнението на обязанностьта си по службата.

Чл. 121. По редътъ за дисциплинарна отговорность предсѣдателитѣ, подпредсѣдателитѣ и членоветѣ на сѫдебнитѣ мѣста, въ това число сѫдебнитѣ слѣдователи и мировитѣ сѫдии, подлѣжятъ на напомнянье, забѣлѣжки, изобличение и сниманье отъ платата му не инъкъ освѣнъ чревъ формално разглѣдване въ надлѣжащийтъ сѫдъ дѣлото споредъ и на основание на правилата за дисциплинарно производство.

Чл. 122. Правото да се прави напомнянье или бѣлѣжка на кой и да е сѫдъ на цѣлий му съставъ, или само на присѫтственний съставъ, принадлѣжи на Върховнийтъ Касационенъ сѫдъ.

Чл. 123. Прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници подлѣжятъ на дисциплинарно взискание направо по усмотрѣнието на Министрътъ, нъ не преди да имъ поиска и вземе предварително обяснение, при което прокуроръть на Върховнийтъ Сждъ и неговътъ помощникъ могжтъ на това основание да се подвьргнжтъ само на *напомнянье;* прокуроритѣ на апелативни сждилища и помощницитѣ имъ и прокуроритѣ на окр. сждилища само на напомнянье, бѣлѣжка и виговоръ, а помощницитѣ при прокуроритѣ въ окржжнитѣ сждилища могжтъ чрезъ Министрътъ да се накажятъ и съ спеманье отъ платата имъ.

Чл. 124. Сждебнитѣ пристави и секретаритѣ могжтъ да се накажятъ съ дисциплинарно взискание отъ най-горнето до най-долнето, споредъ 119 членъ, а помощницитѣ на секретаритѣ по усмотрѣнието на сждътъ, въ който състоятъ.

Чл. 125. Канцелярскитѣ служители, по усмотрѣнието на предсѣдательтъ и прокуроръть при които служятъ, могжтъ да бжджтъ наказвани съ всѣко едно отъ дисциплинарнитѣ взискания.

Чл. 126. Напомнянията, бѣлѣжкитѣ и виговоритѣ се правятъ или устно или писменно.

Глава 3.

За редътъ на дисциплинарното производство.

Чл. 127. Дѣла за дисциплинарно производство сж работа на:

а) Върховнийтъ Сждъ, кога сж за предсѣдателитѣ и членоветѣ на аппелативнитѣ сждилища;

б) — аппелативнитѣ сждилища, кога сж за предсѣдателитѣ, подпрѣдсѣдателитѣ и членове на окржжнитѣ сждилища, както и за сждебнитѣ слѣдователи и мировитѣ сждии;

в) на всѣко сѫдебно учреждение, за всички други чиновници, които не сѫ помянѫти горѣ, и за всѣко лице въ това мѣсто, въ което служи.

Чл. 128. Дисциплинарното производство се възбужда: върху сѫдиитѣ, а тъй сѫщо и върху сѫдебнитѣ слѣдователи, или по опредѣление на самийтъ сѫдъ, или по предложение на Министрътъ на Правосѫдието; а върху другитѣ лица — отъ предсѣдателѣ или отъ прокурорътъ.

Чл. 129. Поводътъ за наченвание дисциплинарно производство, наедно съ всички свѣдѣния и книжя, които се относятъ до това дѣло предсѣдателѣтъ или подпредсѣдателѣтъ на когото споредъ горнийтъ чл. 128 е подвѣдомственно това дисциплинарно дѣло, се предлага на предварително обсѫждение въ едно отъ распоредителнитѣ засѣдания на сѫдътъ.

Чл. 130. Дисциплинарното производство, което е почнѫто на основание отъ жалба на частно лице, не се пракращава, макаръ това сѫщо лице и да моли отпослѣ, щото жалбата му да остане безъ послѣдствие.

Чл. 131. При предварително обсѫждание на едно дисциплинарно дѣло, сѫдътъ е длъженъ да събере всички справки по дѣлото и да поиска обяснение, което обвиняемото длъжностно лице има право да представи писменно или устно.

Чл. 132. Слѣдъ пълнѣото обяснение по дѣлото, то се внася на разсмотрѣние и рѣшение отъ общото събрание на всички отдѣления отъ сѫдътъ.

Чл. 133. Когато ще се разглѣдва дѣлото въ общото събрание отъ сѫдътъ, извѣстява се на обвиняемийтъ, който има право да доди самъ въ засѣданието за лично обяснение. Повѣренници не се приематъ за това.

Чл. 134. Въ дисциплинарнитѣ дѣла отстранение на сѫдиитѣ става на общигѣ основания.

Чл. 135. Дисциплинарнитѣ дѣла се разглѣдватъ дверемъ затворенимъ, освѣнъ когато обвиняемиiтъ самъ желае

да се разглѣда дѣлото му публично. Въ тоя случай обвиняемийтъ има право да си вземе защитникъ.

Чл. 136. При разглѣжданье дисциплинарни дѣла сѫдътъ не се подчинява на никакви други форми, освѣнъ тия, които сѫ показани по-горѣ и редътъ за обяснение на дѣлото зависи исключително отъ благоусмотрѣнието на сѫдътъ; нъ преди да постанови рѣшението, сѫдътъ е длъженъ да изслуша заключението на прокурорътъ, а слѣдъ туй и окончателнитѣ обяснения на подсѫдимия или защитникътъ му.

Чл. 137. При разглѣжданье на дѣлото, ако се покаже друго нарушение или упущение отъ обвиняваннийтъ, то сѫдътъ, споредъ обстоятелствата, може да разглѣда изедно и двѣтѣ дѣла, или да даде на другото новъ ходъ, споредъ редътъ показанъ по-горѣ.

Чл. 138. Рѣшението на сѫдътъ се обявява на обвиненийтъ, незабавно, когато той се намира въ сѫдътъ. А кога отсѫтствува — призовава се въ сѫдътъ за да изслуша рѣшението, ако ли се намѣрва въ служба на други градъ, то рѣшението му се обявява дверемъ затворенимъ, въ общото събрание на сѫдътъ, въ който той служи.

Чл. 139. Рѣшенията за напомнянье на мировитѣ сѫдии или на сѫдебнитѣ слѣдователи могѫтъ да имъ се съобщѫтъ и тамъ гдѣто живѣятъ.

Чл. 140. Противъ рѣшенията на окрѫжнитѣ сѫдилища, а тъй сѫщо и противъ постановенитѣ въ първа степень рѣшения на аппелативнитѣ сѫдилища, осѫденитѣ иматъ право да подаватъ жалба, и прокуроритѣ протести до *двѣ седмици,* слѣдъ деньтъ въ който е станѫло рѣшението.

Чл. 141. Жалби и протести, съ всичкитѣ книжя и документи, които се отнасятъ до дѣлото, се подаватъ предсѣдателю на тоя сѫдъ, който е рѣшилъ дѣлото; той препраща всичко въ по горний сѫдъ, който въ общо събрание на всичкитѣ си отдѣления рѣшава дѣлото окон-

чателно. Противъ рѣшението на тоя сѫдъ не се допущатъ жалби и протести.

Чл. 142. Когато се разглѣдватъ дѣла по жалби и протести се пазятъ правилата показани по-горѣ въ членоветѣ 133—139.

Чл. 143. За всѣко окончателно рѣшение, което е станѫло въ дисциплинаренъ редъ, трѣбва да се съобщава за свѣдѣние Министру на Правосѫдието.

Чл. 144. Прошения за отмѣнение на окончателнитѣ рѣшения въ апелативнитѣ сѫдилища, които сѫ поставени въ дисциплинаренъ редъ, се допущатъ само въ *една седмица* отъ какъ се е произнесло рѣшението, само въ тия случаи:

1) когато рѣшението е постановено, не отъ надлѣжащийтъ сѫдъ или пакъ не въ надлѣжащийтъ си присѫтственъ съставъ;

2) кога рѣшението е станѫло безъ да се изслушатъ обясненията на подсѫдимиятъ;

3) кога къмъ дѣлото е примѣненъ законътъ, съ нарушение на сѫщинскийтъ му смислъ.

Чл. 145. При разглѣдването на едно дѣло по дисциплинаренъ редъ, ако се покажятъ обстоятелства, споредъ които виновнийтъ подлѣжи на углавенъ сѫдъ, то дисциплинарното производство се спира и подсѫдимийтъ се предава на углавенъ сѫдъ, споредъ правилата въ уставътъ на углавното сѫдопроизводство.

Чл. 146. Кога единъ сѫдия се предаде по углавенъ редъ на нѣкакво наказание, или взискание за престѫпление и злодѣяние, което не се отнася до испълнение на службата му; или когато сѫдията се привлѣче къмъ слѣдствие за обвинение въ престѫпно дѣяние, което навлича на себе си углавно или исправително наказание, или кога сѫдията се запре за лични дългове, или когато по установенний редъ сѫдията се обяви за несъстоятеленъ длъжникъ; то за обстоятелствата на подобни дѣла се извѣстява немедленно

Министру на Правосъдието, отъ когото зависи или да предложи на Върховний Съдъ въпросъ за привременното му отстранение отъ длъжностьта, или пакъ да представи на князьтъ докладъ за отчислението на подобенъ съдия отъ служба.

1. *Забѣлѣжка.* Въ всички случаи съдията, който е подъ слѣдствие за обвинение въ злодѣяние и престъпление вънъ отъ службата си, не може да участвова въ засѣданията на съдътъ и да върши какви и да е съдебни длъжности отъ него часъ, въ който е привиканъ подъ слѣдствие.

2. Званието на съдия не може да се счита препятствие за да се привлича той подъ слѣдствие, или да се предаде подъ съдъ за общи престъпления не по длъжностьта му, по обикновенъ редъ на углавното съдопроизводство.

РАЗДѢЛЪ IX.[1])

За съдебнитѣ пристави.

Чл. * 147. Съдебнитѣ пристави се назначаватъ при окръжнитѣ съдилища да испълняватъ рѣшенията, които имъ се възлагатъ споредъ уставитѣ на углавното и гражданско съдопроизводство.

Чл. * 148. Съдебнитѣ пристави се назначаватъ отъ Князьтъ. Числото и възнаграждението имъ се опредѣляватъ по щатоветѣ.

Чл. * 149. Съдебнитѣ пристави за въ длъжностьта си трѣбва да даджтъ клятва.

Чл. * 150. Кога нѣма съдебни пристави предсѣдательтъ има право да поръча испълнението на тѣхната обязанность на нѣкой *съдебенъ разсилний или полицейски чиновникъ*, като поиска тия чиновници отъ мѣстното полицейско началство. Когато испълняватъ съдебни обязанности полицейскитѣ чиновници съ подъ прямо разпореждание на предсѣдательтъ.

Чл. * 151. За съдебнийтъ приставъ се назначава особенъ знакъ и печатъ.

Чл. * 152. Ако нѣкой се съпротиви на дѣйствията на съдебнийтъ приставъ, той има право да иска съдѣйствието на мѣстнитѣ власти.

Чл. * 153. За всѣко съпротивление на съдебний приставъ, когато испълнява длъжностьта си, или за нанесение оскърбение, той съставлява особенъ протоколъ съ подписи на свидѣтели, а тъй сжщо и чиновницитѣ отъ мѣстната полиция, ако тогава съ присжтствували.

Чл. * 154. Означенийтъ въ горнийтъ членъ протоколъ се представя отъ приставътъ на прокуроръть при съдебний окр. съдъ, който взема мѣрки за да изслѣдова случката, която е представена въ протоколътъ, и да предаде виновнитѣ подъ съдъ.

---

[1]) Настоящия раздѣлъ е отмѣненъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание чрезъ закона за съдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

Чл. * 155. Тъй сѫщо сѫдебний приставъ представя протоколъ когато и мѣстнитѣ власти не му даджтъ длъжното съдѣйствие.

Чл. * 156. Сѫдебний приставъ не трѣбва да взема на себе си никакви дѣйствия, касателно до съпрѫгата му, или до родственницитѣ му отъ четвърта степень и за сватови до втора степень включително.

Чл. * 157. Сѫдебнитѣ пристави сѫ задължени да иматъ книги да записватъ както всѣка поржчка, която сѫ получили, тъй и всичкитѣ дѣйствия, които сѫ направили послѣдователно при испълнението на поржчката, и да представятъ тия книги за провѣрка, споредъ правилата, които се опредѣляъ въ правилникътъ.

Чл. * 158. За всѣко незаконно отказванье да испълни длъжностьта си, за всѣко опущение по службата си, превишение власти, и за всѣкъ противозаконенъ постѫпъкъ, сѫдебнийтъ приставъ, споредъ опущението или злоупотребението, или се предава на дисциплинарно взискаиие, или се дава на углавенъ сѫдъ.

Чл. * 159. Жалби противъ личнитѣ дѣйствия на сѫдебнитѣ пристави, а тъй сѫщо срѣщо бавянье въ испълнението на дѣлата имъ, се подаватъ на предсѣдательтъ на сѫдътъ.

РАЗДѢЛЪ X.[1])

За сѫдебний язикъ.

Чл. 160. Сѫдебний язикъ е българский.

Чл. 161. Ако спорящитѣ страни не владѣятъ българския язикъ, привиква се преводникъ за смѣтка на странитѣ. Съставянье особенъ протоколъ на чужди язикъ не се позволява, нъ сѫдътъ може да позволява вмѣстяньето на нѣкои фрази или думи, изсказани отъ странитѣ, и имѣющи особно силно значение за самото дѣло.

Безъ преводникъ може да се говори на чуждъ язикъ само когато, както, всичкитѣ сѫдии, тъй и странитѣ владѣятъ чуждия язикъ.

Чл. 162. Лицата, които незнаятъ българския язикъ, полагатъ клѣтва на оня язикъ, който тѣ владѣятъ.

Чл. 163. Преводницитѣ могѫтъ да бѫдѫтъ отвеждани на сѫщитѣ основания, на които и свидѣтелитѣ и вѣщитѣ людье.

---

[1]) Настоящия раздѣлъ е приетъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание и утвърденъ съ Княжески Указъ No. 12 отъ 28-й Януарий 1885 год.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

Введение.

Раздѣлъ I. За мировитѣ сѫдии.

Раздѣлъ II. За сѫдебнитѣ мѣста.

Глава 1. Окржжнитѣ сѫдилища.

„ 2. Апелативнитѣ сѫдилища.

„ 3. Върховний Кассационенъ Сѫдъ.

„ 4. Канцеларитѣ на сѫдебнитѣ мѣста.

„ 5. Сѫдебнитѣ засѣдатели.

Раздѣлъ III. За Прокуроритѣ.

Раздѣлъ IV. За вѫтрѣшното устройство на сѫдебнитѣ мѣста.

Глава 1. За засѣдания по сѫдебнитѣ мѣста.

„ 2. Правилника за сѫдеб. мѣста.

„ 3. За отчета по сѫдебната частъ.

„ 4. За ваканцинтѣ по сѫдеб. мѣста.

„ 5. За отпускъ на длъжностнитѣ лица.

Раздѣлъ V. Реда за сношенията на сѫдебнитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица въ сѫдеб. вѣдомство.

Раздѣлъ VI. Назначение на служба, уволнение и премѣстване на длъжностнитѣ лица въ сѫдебното вѣдомство.

Раздѣлъ VII. За надзора на сѫдебнитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица по сѫдебното вѣдомство.

Раздѣлъ VIII. Отговорностьта на чиновницитѣ и дисциплинарни взискания.

Глава 1. За отговорностьта на сѫдиитѣ.

„ 2. За дисциплинарно взискание.

„ 3. За редътъ на дисциплинарното производство.

Раздѣлъ * IX. За сѫдебнитѣ пристави.

Раздѣлъ X. За сѫдебний язикъ.

ЗАКОНЪ

за сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

(Приетъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание и утвърденъ отъ Негово Височество съ Указъ подъ No. 299 отъ 29 декемврий 1884 година).

I.

Общи положения.

Членъ 1. За испълнявание опредѣленията и рѣшенията на всичкитѣ сѫдилища въ Княжеството, а така сѫщо и присѫдитѣ, съ които се налага парична глоба, назначава се при всѣко окржжно сѫдилище по единъ сѫдебенъ приставъ съ нуждното число помощници (отъ 2—6).

Чл. 2. Сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници се назначаватъ съ Княжески указъ: пьрвитѣ по представление отъ Министра на Правосѫдието, а послѣднитѣ по представление отъ надлежний сѫдъ, но и пакъ по усмотрѣние отъ Министра.

Чл. 3. На длъжность сѫдебенъ приставъ и помощникъ на сѫдебенъ приставъ могѫтъ да се назначаватъ само български поданици, които сѫ навьршили 23 години и сѫ свьршили най-малко трикласно училище.

Забѣлѣжка. На Министра на Правосѫдието се предоставя право, по негово усмотрѣние, отъ сегашнитѣ сѫдебни пристави едни да задържи и назначи на сѫщата длъжность, а други да назначи за помощници на приставитѣ, ако и да нѣматъ предвиденитѣ въ тоя членъ качества.

Чл. 4. Не могѫтъ да бѫдѫтъ назначени на длъжность сѫдебенъ приставъ или помощникъ: 1) чужди поддапници;

[illegible] съ сѫдебно рѣшение за несъстоятелни длъж-[illegible] лишенитѣ отъ граждански и политически права; [illegible] за престѫпления и зло-[illegible] си наказание тьмниченъ [illegible] отъ граждански и политически права, [illegible] чрезъ сѫдебна присѫда.

[illegible] и помощника, слѣдъ като [illegible] гаранция, преди да встѫпи въ [illegible] на цѣлий съставъ на [illegible] на вѣрата си, слѣдующата [illegible]

[illegible] Бога да бѫдѫ вѣренъ [illegible] Князь, да пазя свято и [illegible] законитѣ на Княжеството, [illegible] добросъвѣстно обязанноститѣ по [illegible] и всичкитѣ правила, рас-[illegible] се относятъ до тия мои [illegible] властьта, която ми е да-[illegible] умишленно никому врѣди и за-[illegible] всички интереси, които ми се [illegible] като [illegible] собственни, като помня, че за всичко азъ съмъ [illegible] отчетъ предъ закона и предъ страшний Божий сѫдъ.

Богъ да ми е на помощь. Аминь".

Чл. 6. При встѫпване на длъжность сѫдебний приставъ и помощника дава на сѫдътъ, при който е назначенъ, установений залогъ или поржчителство, съгласно съ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ. Поржчительтъ приема върху си отговорностьта предъ сѫдътъ за загубитѣ, които бихѫ произлѣзли отъ неправилнитѣ дѣйствия на пристава или помощника, въ границата на дадената гаранция.

Чл. 7. Ако залогътъ на сѫдебний приставъ или помощникътъ на пристава се исчерпи напълно или отъ части поради причинени отъ тѣхъ врѣди или загуби, или поради други неправилни дѣйствия, или пъкъ поржчите-

литѣ имъ престанѫтъ да отговарятъ за тѣхъ, — отстраняватъ се отъ длъжность чрезъ приказъ отъ Министра на Правосѫдието, до дѣто внесѫтъ новъ залогъ или представятъ нови поржчители. Ако до единъ мѣсецъ отстранений приставъ или помощникъ не внесе новъ залогъ или не представи новъ поржчитель, отчислява се отъ длъжность.

Чл. 8. Когато се отстранява отъ длъжность, по каквато и да е причина, сѫдебний приставъ или помощника, неговитѣ обязанности се възлагатъ врѣменно да ги испълнява на старший по назначение помощникъ, чрезъ приказъ отъ Министра на Правосѫдието.

Забѣлѣжка. Отстранений отъ длъжность, по каквато и да е причина, сѫдебенъ приставъ или помощникъ не получава заплата нито часть отъ възнаграждението за всичкото врѣме на отстранението му.

Чл. 9. За прилагание върху призовкитѣ и всичкитѣ други книжя, които издава, сѫдебний приставъ има печатъ съ изображение държавний гербъ и съ надписъ наоколо: „печатъ на пристава при . . . . . окржженъ сѫдъ“, а помощника на пристава има печатъ съ надпись: „помощникъ на пристава при . . . . . окржженъ сѫдъ“.

II.

За правата и длъжноститѣ на сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

Чл. 10. Сѫдебний приставъ е началникъ на всичкитѣ подвѣдомственни нему помощници, надъ които той има найблизкий надзоръ.

Чл. 11. Сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници получаватъ заплата по штата.

Освѣнъ това тѣ получаватъ, когато испълняватъ сѫдебни опредѣления, рѣшения и присѫди, парично възнаграждение, по особна такса, която се излага въ тоя законъ.

Чл. 12. Споменѫтото въ предидушийтъ членъ възнаграждение, освѣнъ таксата за пѫтнитѣ разноски, съставлява обща принадлежность на пристава и помощницитѣ му и

се распредѣлъ [illegible] окръжний сѫдъ [illegible] извадять [illegible] носки суми.

Забѣлѣжка. [illegible] нието и [illegible]

Чл. 13. [illegible] вързена, номерирана, [illegible] Министра на [illegible]

Чл. 14. [illegible]

Забѣлѣжка. [illegible]

Чл. 15. [illegible] и противление [illegible] за испълнение служебнитѣ му обязанности.

Чл. 16. Актъ за [illegible] въ предидущий членъ, испраща се отъ пристава на прокурора при окръжното сѫдилище. Прокурорътъ незабавно [illegible] мѣрки за изслѣдвание на дѣлото и за предаванье виновнитѣ на сѫдъ.

Чл. 17. Всѣко нанесено на сѫдебний приставъ, или на неговий помощникъ, въ врѣмето когато испълнява служебнитѣ си обязанности, оскърбление и всѣко спротивление на законнитѣ му искания или распореждания, се счита за престѫпление противъ властитѣ, установени отъ закона, и се наказва споредъ чл. чл. 112 и 114 отъ наказателний законъ: също се осѫжда да заплати и загубитѣ

ако такива сѫ станѫли, отъ въспрепятствуването да се испълни рѣшението.

Чл. 18. Сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници, при испълнение обязанноститѣ си, носятъ отличителенъ знакъ, който ще се опредѣли отъ Министра на Правосѫдието.

Чл. 19. Сѫдебний приставъ има особна канцелярия въ оня градъ на окрѫжието, въ който се намира и окрѫжний сѫдъ, а помощницитѣ — въ означенитѣ тѣмъ отъ сѫда участъци.

Чл. 20. Сѫдебний приставъ или помощника е длъженъ постоянно въ опредѣленитѣ отъ сѫда часове да се намира въ канцеларията си, а при отиване по испълнение да извѣстява съ обявление на вратата за врѣмето на отсѫтствието си.

Чл. 21. Сѫдебний приставъ или помощника е длъженъ щомъ му се предаде испълнителенъ листъ незабавно, още сѫщий день, или най-късно слѣдующий день, да испрати на длъжника призовка за доброволно исплащание суммата, на която той е осѫденъ. Тая призовка трѣбва да носи подписа и печата на сѫдебний приставъ или помощника, и срокътъ въ нея — за исплащание дългътъ доброволно — въ никой случай не може да бѫде по дългъ отъ десеть денье.

Забѣлѣжка. При туряние запоръ на движимъ имотъ, по искание на възискателя, пристѫпва се незабавно къмъ испълнение, а при обрьщание възисканието възъ недвижимъ имотъ, съобщава се отъ пристава или помощника тутакси на надлежний нотариусъ или мировий сѫдия, за вписване имота въ запретителната книга.

Чл. 22. Въ означений день, ако не се яви длъжникътъ или ако не внесе суммата що дължи, сѫдебний пристивъ или помощника е длъженъ въ разстояние на 24 часа найкъсно да съобщи за това подъ расписка на оногова, който му е представилъ исълненителний листъ, ако се намира въ оня градъ, гдѣто той има канцеларията си, а въ растояние на петь денье, ако живѣе въ другъ градъ или село

въ окржга. Това съобщение може да се прави и чрезъ полицейскитѣ власти, или селско-общинскитѣ управления.

Чл. 23. Всѣко лице, което подава заявление и представя на пристава или помощника изпълнителенъ листъ, трѣбва да му внесе и разноскитѣ за изпълнението, споредъ таксата, инакъ заявлението му не се приема.

Забѣлѣжка. По дѣлата на държавното съкровище и на лица, на които е признато правото на бѣдность, разноскитѣ за испълнението, въ това число пжтнитѣ, се вематъ при събирание на възискането.

Чл. 24. За всѣка получена сумма по испълнението сждебний приставъ или помощника тутакси издава на лицето, което му е внесло паритѣ, формална квитанция, която трѣбва да носи подписа и печата му.

Чл. 25. Сждебнитѣ пристави и помощницитѣ имъ не могжтъ да зематъ на себе си каквито и да сж дѣйствия касателно до женитѣ си (и слѣдъ развода) и роднинитѣ си по права линия безъ ограничение на стьпенитѣ, по побочна до третя стьпень и по сватовство до втора стьпень включително.

Чл. 26. Сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници сж длъжни, подъ страхъ на отговорность, никога да не пристжпватъ къмъ испълнение на опредѣления, рѣшения и присжди, безъ да имъ сж представени за тѣхъ испълнителни листове съ писменно заявление, нито да измѣняватъ сами способитѣ на испълнението, безъ формално за това заявяване отъ възискательтъ или неговий повѣренникъ.

Чл. 27. Призовкитѣ или съобщенията по испълненията, кассателно до чужди подданници, сждебнитѣ пристави и чрезъ него помощницитѣ му сж длъжни да испращатъ чрезъ надлежний окржженъ управитель, който незабавно се распорѣжда за тѣхното съобщение по принадлѣжность.

Чл. 28. Сждебний приставъ и чрезъ него помощницитѣ му сж длъжни всѣкий мѣсецъ да представляватъ на предсѣдателитѣ на сждилищата — при които се намиратъ, точенъ отчетъ за извьршенитѣ отъ тѣхъ и помощницитѣ имъ

дѣйствия, както и полученитѣ отъ тѣхъ суммы за възнаграждение по испълнението на рѣшенията, споредъ вѣдомостьта за това, отъ която образецъ имъ се испраща отъ Министерството на Правосѫдието.

Чл. 29. Предсѣдателитѣ на окрѫжнитѣ сѫдилища наблюдаватъ върху испълнението, даватъ заповѣди на приставитѣ, съобщаватъ на Министра за забѣлѣженитѣ отъ тѣхъ опущения и неправилности, даватъ ходъ на исканията, които имъ се отправятъ, относително испълнението, отъ прокуроритѣ, мировитѣ сѫдии и отъ странитѣ. Тѣ сѫ длъжни да правятъ и ревизия въ канцеларията на сѫдебний приставъ или помощника сами или чрезъ надлежния мировий сѫдия поне веднажъ въ три мѣсеца.

Чл. 30. Сѫдебнитѣ пристави и помощницитѣ сѫ длъжни да водятъ точно и ясно слѣдующитѣ книги: дневникъ за входящи книжя; дневникъ за исходящи книжя; дневникъ, въ който се бѣлѣжи всѣкидневно всѣко дѣйствие по испълнението; квитанционна книга за паричнитѣ суммы, които се получаватъ по испълнението; книга за възнаграждението, което получаватъ по испълнението; азбученъ указатель, и разносна книга. Тѣзи книги имъ се испращатъ отъ Министерството на Правосѫдието провьрвени, номерирани и подпечатани съ печата на Министерството.

Чл. 31. Всѣка сумма, която постѫпва у сѫдебний приставъ или помощника, се предава своеврѣменно на възискателя, а въ отсѫтствието му — въ ковчежничеството за пазенье. По-голѣмо количество отъ гаранцията си той не смѣе въ никой случай да задържи у себе си.

Чл. 32. Жалби срѣщу неправилни дѣйствия на сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници могѫтъ да се подаватъ както на предсѣдателитѣ на окрѫжнитѣ сѫдилища, така и на прокуроритѣ при тѣхъ и на мировитѣ сѫдии, когато испълнителнитѣ листове по рѣшенията, които се испълняватъ, сѫ издадени отъ тѣхъ.

Чл. 33. Както заявленията, които се подаватъ на приставитѣ и помощницитѣ по испълнението на опредѣления, рѣшения и присѫди, така и жалбитѣ за бавность и неправилни дѣйствия на приставитѣ и тѣхнитѣ помощници, се подаватъ на проста хартия, не облѣпена съ гербова марка.

III.

За възнаграждението на сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници по испълнението на сѫдебни рѣшения и присѫди.

Чл. 34. За всѣка призовка, която издава сѫдебний приставъ или помощникъ, има право да получава по единъ левъ.

Чл. 35. По испълнение опредѣления, рѣшения и присѫди вънъ отъ мѣстожителството си, сѫдебний приставъ или помощникъ получава пѫтни разноски за отиване и за връщание за всѣки километръ по 40 стотинки.

Чл. 36. Когато мѣстноститѣ, въ които дѣйствова сѫдебний приставъ или помощникъ, сѫ расположени така, щото трѣбва да минува отъ една въ друга, нѣма право да пресмѣта пѫтнитѣ разноски върху цѣлото разстояние, което има да мине съ испълнението и да разспредѣли общата сума разноски между всѣко дѣло съразмѣрно съ разстоянието на всѣка мѣстность отъ мѣстожителството си. Когато се испълняватъ едноврѣменно въ сѫщата мѣстность нѣколко рѣшения, той е длъженъ да распредѣли на равни части между всѣко едно отъ тия рѣшения пѫтнитѣ разноски, конто се припадатъ до мѣстностьта.

Чл. 37. За извършване описъ на движимо имущество, освѣнъ пѫтнитѣ разноски, пристава или помощника взема:

а)	кога	цѣната	не	надминава	100	л.	1	л.;
б)	„	„	„	„	200	„	2	„
в)	„	„	„	„	400	„	4	„
г)	„	„	„	„	800	„	8	„
д)	„	„	„	„	1200	„	12	„
е)	„	„	„	„	1600	„	16	„

ж) кога цѣната не надминува 2000 *л.* 20 *л.*

з) „ „ „ „ 20000 „ — „

за всѣка хиляда отъ горѣ надъ 2000 по 2 лева, а ако надминува суммата 20000 — на всѣка хиляда отъ 20000 на горѣ по единъ левъ.

Чл. 38. За сваляние на печатитѣ, когато едно движимо имущество се освобождава отъ запоръ, както и за прилагание на печатитѣ въ тия случаи, когато запечатванието или распечатванието става отдѣлно отъ описа на имуществото, приставътъ или помощника взема по 50 ст. за всѣкий сваленъ или ударенъ печатъ.

Чл. 39. При описа на недвижими имоти за всѣки имотъ или отрѣзъ, които сж описани отдѣлно, пристава взима:

Кога цѣната на имота не надминава 2000 *л.* 10 *л.*

„ „ „ „ „ „ 4000 „ 20 „

„ „ „ „ „ „ 8000 „ 24 „

„ „ „ „ „ „ 12000 „ 28 „

„ „ „ „ „ „ 15000 „ 32 „

„ „ „ „ „ „ 20000 „ 36 „

а отъ тая сумма на горѣ по единъ левъ на всѣки 2000 *л.*

Чл. 40. За протоколъ, чрезъ който се предава запрѣното имущество или се отрежда да се пренесе въ особно помѣщение, приставътъ взема:

Кога цѣната на имота не надминува 2000 *л.* 1 *л.*

„ „ „ „ „ „ 8000 *л.* 2 „

„ „ „ „ „ „ 20000 *л.* 3 „

Отъ тая сумма на горѣ . . . 4 „

Кога цѣната на имуществото е неизвѣстна 2 „

Чл. 41. За давание на взискателя, на длъжника, на пазителя на запрѣното имущество или нѣкому другиму извлечения или преписи отъ дневницитѣ или отъ описа на имуществото, или удостовѣрение, че се е испроводила на длъжника повѣстка за испълнение, приставътъ взема за всѣки листъ отъ дадений документъ по единъ левъ. За непълненъ листъ се плаща като за пълненъ.

Чл. 42. За въвеждание въ владѣние въ недвижимъ имотъ, когато цѣната му не надминува 200 л., пристава или помощника взема 5 лева, а за повечето отъ 200 — десеть лева.

Чл. 43. Всичкитѣ означени до тукъ суммы се плащатъ предварително отъ възискателя и послѣ се вематъ отъ длъжника заедно съ суммата, на която е той осѫденъ.

IV.

За отговорностьта на сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

Чл. 44. За всѣко незаконно отказвание да испълни длъжностьта си, за всѣко опущение по службата си, превишение на власть и за всѣкий противозаконенъ постѫпъкъ и за злоупотребление сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници, споредъ опущението или злоупотрѣблението, или се предаватъ на дислиплинарно взискание, или се даватъ на углавенъ сѫдъ.

Чл. 45. На дисциплинарно взискание сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници подлежатъ: *а)* за опущения, които сѫ произлѣзли отъ невнимание или отъ незнаяние обязанноститѣ по службата; *б)* за неиспълнение на правилата и формитѣ при испълнение на рѣшенията и присѫдитѣ, за нарушение на тия правила и форми, и въобще за неисправность при испълнението на длъжностьта по службата, и *в)* за бавность въ испълнението на обязанноститѣ по службата.

Чл. 46. Взисканията, на които могѫтъ да се предаджтъ сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници по редътъ на дисциплинарно производство, безъ да се предаватъ на углавенъ сѫдъ, сѫ: *а)* напомнювание; *б)* забѣлѣжвание; *в)* изобличение (виговоръ), и *г)* снемание отъ платата.

Чл. 47. Предаванието на сѫдъ по углавенъ редъ на сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници става по редътъ,

указанъ въ закона за углавното сѫдопроизводство. А при даването имъ подъ сѫдъ по дисциплинарно възискание трѣба да се пазятъ постановленията на глава III, чл. 127—146 отъ законътъ за устройството на сѫдилищата въ България отъ 25 май 1880 година.

Чл. 48. Съ настоящия законъ се отмѣняватъ напълно раздѣлъ 9 отъ законътъ за устройството на сѫдилищата въ България отъ 25 май 1880 год., ст. 1008—1016 отъ Врѣм. Сѫд. Правила и всичкитѣ други закони, правила и наредби, които противоречатъ на него.

ЗАКОНЪ

за нотариуситѣ и за мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла.

(Вотиранъ въ настоящата форма и приетъ отъ IV обикновенно Народно Събрание въ засѣданието му отъ 26 януарий 1885 г. и утвърденъ съ Височайший Указъ No. 14).

Глава 1.

За назначаване нотариуситѣ на длъжность и тѣхнитѣ обязанности.

Членъ 1. За извършване и засвидѣтелствуване на всѣкакви актове за продажба, за наемание, за залагание, за дарение и пр. назначава се при всѣко окрѫжно сѫдилище по единъ нотариусъ.

Забѣлѣжка. Въ градоветѣ и селата, гдѣто има само мирови сѫдии, послѣднитѣ испълняватъ обязанноститѣ на нотариуса, на основание постановленията въ настоящий законъ.

Чл. 2. Нотариуситѣ се назначаватъ съ указъ отъ Князя, по представление отъ Министра на Правосѫдието. По чинъ тѣ сѫ равни съ членоветѣ на второстъпеннитѣ окрѫжни сѫдилища, но не се считатъ за членове на сѫдилищата.

Чл. 3. За нотариуси могѫтъ да се назначаватъ само български поданници, които сѫ на възрасть по-горѣ отъ 25 години, иматъ срѣдно образование, или сѫ служили като мирови сѫдии, секретари при окрѫжнитѣ сѫдилища или сѫдебни пристави не по-малко отъ двѣ години.

Чл. 4. Не могѫтъ да се назначаватъ за нотариуси лица, които сѫ лишени, съ сѫдебна присѫда, отъ граждански и политически права, признатитѣ за фалити и несъстоятелни

длъжници, осѫденитѣ на тъмниченъ затворъ за повече отъ 6 мѣсеца, освѣнъ за престѫпления по печата и политически престѫпления, и находящитѣ се подъ слѣдствие за злодѣяния и престѫпления, които се наказватъ съ затворъ.

Чл. 5. Преди да встѫпи въ длъжность, нотариусътъ, въ открито засѣдание на сѫдътъ и въ присѫтствието на цѣлия му съставъ, полага слѣдующата клѣтва:

„Кълнѫ се въ името на Бога Всемогѫщаго да бѫдѫ вѣренъ на Негово Височество Българский Князь, да пазя свято и ненарушимо Конституцията и законитѣ на Княжеството, да испълнявамъ честно и добросъвѣстно обязанноститѣ си по службата, която ми се повѣрява, и всичкитѣ правила, разпореждания и поржчения, които се отнасятъ до тия мои обязанности, да не превишавамъ властьта, която ми е дадена, и да не причинявамъ умишленно никому вреди и загуби, да пазя тайна по дѣлата, които ми се повѣряватъ и поржчаватъ за извършване въ кржга на моитѣ обязанности, като помня, че за всичко азъ съмъ длъженъ да давамъ отчетъ предъ закона и предъ Божий сѫдъ. Богъ да ми е на помощь. Аминь“.

Чл. 6. Всѣки нотариусъ, щомъ встѫпи въ длъжность, длъженъ е да представи въ сѫдилището, при което е назначенъ, изискуемата гаранция въ размѣръ какъвто е опредѣленъ отъ закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ. Мировий сѫдия, който извършва нотариални дѣла, не е длъженъ да представи гаранция.

Чл. 7. Ако гаранцията на нотариуса се исчерпи напълно или отъ части поради злоупотрѣбления, или пакъ поржчительтъ му престане да отговаря за него, — той се отстранява отъ длъжность, чрезъ приказъ отъ Министра на Правосѫдието, до гдѣто внесе новъ залогъ или представи новъ поржчитель. Ако за една недѣля отстранений нотариусъ не даде нова гаранция, отчислява се отъ длъжность.

Чл. 8. Нотариуситѣ испълняватъ обязанноститѣ си само въ предѣлитѣ на окржга на тоя сѫдъ, при който се

нахождатъ, а така сѫщо и мировитѣ сѫдии извършватъ нотариални дѣла само въ предѣлитѣ на околиитѣ имъ. Актъ, извършенъ отъ тѣхъ въ друго окржжие, или въ друга околия, нѣма сила на нотариаленъ актъ.

Чл. 9. Всѣки нотариусъ има свое писалище при сѫдилището, или вънъ отъ него, нъ въ сѫщий градъ, съ единъ секретарь, разсиленъ и нѣколко писци, числото на които се опредѣля отъ предсѣдателя на сѫдилището споредъ нуждата.

Чл. 10. Секретаритѣ при нотариуситѣ се назначаватъ съ приказъ отъ Министра на Правосѫдието, по представление отъ предсѣдателя на окржжний сѫдъ, а писцитѣ се назначаватъ съ приказъ отъ предсѣдателя на сѫдътъ.

Чл. 11. Всички извършени нотариални дѣла нотариусътъ, а така сѫщо и мировий сѫдия, сѫ длъжни да държатъ въ тайна, съ исключение на указанитѣ отъ закона случаи. За неупазване на това правило тѣ се предаватъ на сѫдъ за предавание тайни по служебнитѣ дѣла.

Чл. 12. За прилагание върху издаваемитѣ отъ нотариуса актове и всѣкакви книжа, той има печатъ съ изображение на държавний гербъ и съ надписъ наоколо: „печатъ на нотариуса при едикой окржженъ сѫдъ“. Отпечатъкъ отъ печата и листъ съ подписъ на нотариуса се пази въ архивата на сѫдътъ за сравнявание издаваемитѣ отъ него преписи отъ актоветѣ и други книжа.

Чл. 13. Нотариуситѣ, а така сѫщо и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла, сѫ длъжни да държатъ и водятъ точно и ясно слѣдующитѣ книги: 1) регистръ за означавание всичкитѣ въобще извършени отъ тѣхъ актове, протести и засвидѣтелствувания, а така сѫщо и заявенитѣ у тѣхъ заемни обязателства и договори; 2) актова книга за внасяние въ нея напълно извършенитѣ по нотариаленъ редъ актове за разнитѣ имоти, освѣнъ за проданьта и залаганието на недвижими имоти; 3) запретителна книга, въ която се записватъ всѣкакъвъ родъ ограничения

за право по распореждание на недвижимитѣ имоти, по съобщенията, които имъ се правятъ отъ предсѣдателитѣ на сѫдилищата, отъ мировитѣ сѫдии и сѫдебнитѣ пристави; 4) квитанционна книга за записване на сбороветѣ, които тѣ вематъ за извършване и засвидѣтелствуване на актоветѣ; 5) общъ азбученъ указатель за всичкитѣ извършени отъ тѣхъ актове и засвидѣтелствувания; 6) азбученъ указатель за имотитѣ, които сѫ записани въ запретителната книга, и 7) вѣдомость за всичкитѣ находящи се у тѣхъ нотариални документи за пазение. Всички тия регистри и книги се испращатъ на нотариуситѣ прeброени, провървени и подпечатани съ печата на Министерството отъ Министра на Правосѫдието, освѣнъ книгата за записване на сбороветѣ, която имъ се испраща отъ Министерството на Финанситѣ. За актоветѣ по предаване и залагание на недвижими имоти отъ Министерството на Правосѫдието ще се изготовятъ покупателни и заложителни документи, напечатани въ графическа форма въ дупликатъ за издаване на всѣки късъ (парче) продаденъ или заложенъ имотъ, особенъ документъ.

Чл. 14. Въ регистритѣ празднитѣ мѣста трѣбва да бѫдатъ зачеркнати, а истриванията и междуреднитѣ приписвания, ако не сѫ завѣрени съ подписитѣ на лицата, които сѫ се подписали, че сѫ получили преписи, считатъ се за недѣйствителни.

Чл. 15. Регистритѣ на нотариуситѣ съдържатъ петь стълпове, въ които се внася: 1) броя на дѣлата, като се почнува отъ първото число на всѣка година; 2) числото, мѣсецътъ и годината, въ които се извършилъ актътъ или засвидѣтелствуването; 3) името, презимето, прѣкорътъ, званието, родината и мѣстожителството на лицата, за които е извършенъ акта или засвидѣтелствуването, или е направенъ протестъ; 4) означение съдържанието на акта и количеството на внесений сборъ за неговото извършване; 5) расписките на лицата, на които е даденъ преписъ изъ актовата

книга или отъ засвидѣтелствуването съ записване името, презимето, прѣкорътъ, званието и родината на получателитѣ.

Чл. 16. Запретителната книга има четири стълпове, въ които се означава: 1) запретителната статия, съ означаване какво е запрещението на недвижимия имотъ, т. е. да ли е заложенъ той, даденъ подъ наемъ, или е наложено на него запрещение за обезпечение искътъ на нѣкого и пр., и въ всичкитѣ случаи се означава точно недвижимия имотъ на собственника или владѣлеца, лицето или имота (ако е той заложенъ срѣщу другъ имотъ), въ полза на което се е приложила запретителната статия и основанията, въвъ които е тя приложена; 2) означаване лицето, на което е даденъ препись отъ запретителната статия, 3) разрѣшителната статия, която състои въ забѣлѣжка за снимание на запора върху имота съ означаване основанията, въ силата на които е станжла такъва забѣлѣжка, и 4) означаване лицето, на което е даденъ препись отъ разрѣшителната статия.

Чл. 17. Азбучний указатель на недвижимитѣ имоти, които се намиратъ подъ запрещение, има два стжлпа: единъ за означаване на имотитѣ, а другъ за забѣлѣжване на врѣмето, когато се е снело запрещението.

Чл. 18. Когато слѣдъ истичанието на годината се свърши актовата книга, нотариусътъ, а така сжщо и мировий сждия, който извършва нотариални дѣла, е длъженъ да я представи съ регистра и съ всички слѣдующи къмъ нея приложения, въ окржжний сждъ, като излага съ собственноржчний си подписъ, въ края на книгата, числото на съдържащитѣ се въ нея актове, а въ регистра — числото на статиитѣ.

Чл. 19. Означенитѣ въ предидущий членъ подписи се завѣряватъ отъ предсѣдателя на окржжний сждъ, който удостовѣрява правилностьта имъ съ своя подписъ и оставя книгитѣ и регистритѣ за пазение въ архива.

Чл. 20. Финансовитѣ чиновници и ревизоритѣ имать право всѣкога да прегледватъ книгитѣ на нотариуситѣ и на мировитѣ сѫдии по нотариалнитѣ дѣла, за записване сбороветѣ, съгласно съ общитѣ правила за счетоводството и отчетността на дѣржавнитѣ приходи.

Чл. 21. Нотариуситѣ, а така сѫщо и мировитѣ сѫдии, не могѫтъ да дѣржатъ въ касситѣ си, въ никой случай, повече отъ хилядо лева. Щомъ се събере такава сумма тѣ незабавно сѫ длъжни да ѭ внесѫтъ въ мѣстното ковчежничество по установений редъ.

Чл. 22. Нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла, сѫ длъжни да пазятъ въ безопасно помѣщение и да дѣржатъ въ цѣлость всичкитѣ актове и книги, а така сѫщо и печатитѣ си.

Чл. 23. Книгитѣ и производствата на нотариуситѣ, както и тия на мировитѣ сѫдии по нотариални дѣла, могѫтъ да се прегледватъ въ всѣко врѣме отъ предсѣдателя на сѫдътъ или отъ едного отъ членоветѣ на тоя сѫдъ по поржчение отъ предсѣдателя.

Чл. 24. Нотариуситѣ сѫ длъжни щомъ постѫпи у тѣхъ едно заявление за продажба на недвижимъ имотъ, за дарение, за залагание и въобще всѣкакъвъ договоръ за ограничение правото на собственость или на ползование отъ недвижимъ имотъ, незабавно и въ никой случай не по-късно отъ три дни да издадѫтъ нуждния актъ. Мировитѣ сѫдии извършватъ тия актове въ опредѣленитѣ отъ вѫтрѣшния имъ правилникъ часове.

Чл. 25. Нотариуситѣ сѫ длъжни всѣки присѫтственъ день да се нахождатъ въ своитѣ писалища не по-малко отъ шестъ часове, опредѣлени съ утвърждение на окржжний сѫдъ, за които се обявява за всеобщо знание. Това сѫщо е дължень да прави и мировий сѫдия въ часоветѣ, опредѣлени отъ вѫтрѣшния му правилникъ, който се утвърждава отъ окржжния сѫдъ. Но засвидѣтелствованията на подписи въ какъвто и да е актъ, както и извършването

на протестъ за полици и взаимни обязателства, мировия сѫдия е длъженъ всѣкога, когато му се представятъ, да извьршва, а така сѫщо да дава преписи и справки отъ актоветѣ въ часоветѣ опредѣлени за такива дѣйствия отъ вѫтрѣшния му правилникъ.

Чл. 26. Жалби срѣщу неправилнитѣ дѣйствия на нотариуситѣ, както и срѣщу ония на мировитѣ сѫдии, се подаватъ на тоя окрѫженъ сѫдъ, комуто сѫ тѣ подвѣдомственни. Жалбитѣ се подаватъ на самия нотариусъ, или мировий сѫдия, които сѫ длъжни въ продължение наймного на три дни да ги испратятъ въ окрѫжний сѫдъ, отъ деня на подаването имъ, и окрѫжний сѫдъ, ако намѣри за нуждно, извѣстява на тѫжащитѣ се лица, които сѫ участвували въ извьршването на акта, за да присѫтствуватъ въ назначений день, когато ще се разгледва жалбата имъ.

Забѣлѣжка. Спомѣнѫтитѣ въ тоя членъ жалби, както и ония за бавность, се подаватъ на проста хартия необлѣпена съ гербова марка.

Чл. 27. Срока за подаване жалба противъ дѣйствията на нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, по нотариални дѣла, се полага десеть-дневенъ отъ деня на отказваниство на нотариуса или мировия сѫдия да извьрши това дѣйствие, зарадъ което се подава жалба.

Чл. 28. Противъ съдьржанието на жалбата както нотариуса, така и мировий сѫдия иматъ право да подаватъ, когато я испращатъ въ сѫдътъ, свои обяснения. Тѣ сѫ длъжни да даватъ обяснения по жалби противъ дѣйствията имъ и когато имъ се искатъ отъ предсѣдателя на сѫдътъ. Но тѣ не се призовавать и нѣматъ право да присѫтствоватъ въ сѫдътъ когато се разгледватъ тия жалби.

Чл. 29. Постановленията на окрѫжнитѣ сѫдилища по жалбитѣ, които сѫ подадени вслѣдствие на отказване за извьршване актове, могѫтъ да се обжалватъ предъ надлежний аппелативенъ сѫдъ въ растояние на десеть денье отъ деня на съобщението преписъ отъ рѣшението. Ако съ

рѣшението на сѫда е подтвърдено дѣйствието на нотариуса или мировия сѫдия, който е извършилъ актъ или е направилъ засвидѣтелствувание, то, за да се уничтожи силата на такива актове или засвидѣтелствувания, трѣбва да се заяви искъ въ надлежното сѫдилище.

Чл. 30. За причиненитѣ отъ дѣйствията на нотариуса или мировий сѫдия врѣди и загуби заявява се искъ за възнаграждение въ тоя окржженъ сѫдъ, подъ вѣдомството на който се нахождатъ тѣ. За възбуждание искъ срѣщу нотариуса или мировия сѫдия за възнаграждение отъ врѣди и загуби, по нотариални дѣла, особно разрѣшение не се иска.

Глава 2.

За кржга и реда на дѣйствията на нотариуса и за мировия сѫдия по извършването и засвидѣтелствуването на актоветѣ.

Чл. 31. Всѣкакви актове за продаване-купуване недвижими имоти, за давание подъ залогъ (установяване на ипотеки) и изобщо за всѣко отчуждаване правото на собственность, или правото за ползуване отъ недвижимъ имотъ се извършватъ отъ нотариуса или мировия сѫдия, споредъ околията, въ която се намира недвижиний имотъ. За извършване на тия актове явяватъ се при нотариуса или сѫдията сами странитѣ лично или тѣхни законно опълномощени повѣренници.

Чл. 32. Договори, които опредѣлявать имотнитѣ отношения между съпрузи, тамъ гдѣто тия договори сж въ обичай, трѣбва да се извършватъ тоже отъ надлежний нотариусъ или мировий сѫдия.

Чл. 33. Договори за наемание кжщя, стаи, магазии и всѣкакви други недвижими имоти въ градоветѣ и въ чьртата имъ, трѣбва да се утвърждаватъ отъ нотариуса или надлежний мировий сѫдия, другояче такива договори подлежатъ на оспорване.

Чл. 34. Нито единъ актъ за продавание, дарявание. за давание подъ залогъ и изобщо за отчуждавание правото на собственность или правото за ползувание отъ недвижимъ имотъ не може да стане, ако продавачьтъ, независимо отъ документитѣ за правата, които му принадлежатъ, не представи и свидѣтелство отъ надлежното общинско управление, че подлежащата недвижимость му принадлежи като собственность или че той има право да я владѣе и да се ползува отъ нея. Ако нѣма документи, свидѣтелството на общинското управление, слѣдъ обстоятелната му провѣрка, се счита за достаточно доказателство за правото върху имота.

Забѣлѣжка. Обстоятелственна провѣрка става чрезъ распитване най-малко трима свидѣтели, привикани по указанията на старитѣ.

Чл. 35. Търговски сговори тоже се извършватъ отъ надлежний нотариусъ или мировий сѫдия, но извършването на тия сговори трѣбва да става споредъ правилата изложени въ търговския законъ.

Чл. 36. Всѣкакви други сговори, актове, подписи, удостовѣрения, освѣнъ горѣпоказанитѣ, могѫтъ да се извършватъ частно и да се представятъ за засвидѣтелствуване на нотариуса или на надлежний мировий сѫдия, ако странитѣ желаѫтъ. Преписи отъ пьрвообразнитѣ актове могѫтъ такожде да се представляватъ за засвидѣтелствуване на нотариуса или на мировий сѫдия.

Чл. 37. Въ всичкитѣ актове и засвидѣтелствувания, които се извършватъ отъ нотариуса и мировий сѫдия, трѣбва да бѫдѫтъ означени: 1) годината, мѣсеца и числото, а кога се изисква и часътъ на извършването; 2) окрѫжний сѫдъ или мировото сѫдилище, при което е извършенъ акта; 3) подписитѣ на договоряющитѣ се страни и на свидѣтелитѣ, и 4) подписа на нотариуса или мировий сѫдия, който е извършилъ актътъ.

Чл. 38. На издаваемитѣ отъ нотариуса или мировий сѫдия преписи, справки и засвидѣтелствования се прилага

печатътъ на нотариуса или мировий сѫдия и се означава номера, подъ който актътъ или засвидѣтелствуването сѫ записани въ регистра и врѣмето на издаването.

Чл. 39. Преписитѣ и засвидѣтелствуванията, които сѫ писани на нѣколко листа, трѣбва да бѫдѫтъ провързани, прѣброени и скрѣпени отъ нотариуса или мировий сѫдия.

Чл. 40. При означаване на лицата, както въ актоветѣ и засвидѣтелствуванията, така и въ подписитѣ трѣбва да бѫдѫтъ записани и тѣхнитѣ и бащинитѣ имъ имена, презимената и мѣстожителствата имъ, така щото да нѣма съмнѣние за тѣхната тождественость.

Чл. 41. Самоличностьта на неизвѣстнитѣ на нотариуса или мировий сѫдия лица, които сѫ участвували въ извършването на акта или засвидѣтелствуването, трѣбва да бѫде засвидѣтелствувана отъ двѣ грамотни познати тѣмъ лица безъ да се отстраняватъ отъ това и роднинитѣ на неизвѣстното на нотариуса или мировий сѫдия лице. Удостовѣрието на самоличностьта трѣбва да бѫде записано въ акта или засвидѣтелствуването.

Чл. 42. Когато не е възможно да се увѣри въ самоличностьта на нѣкой отъ участвувавшитѣ, които сѫ показани въ предидущий членъ, или когато за засвидѣтелствуване самоличность нѣма повече отъ едно лице, нотариусътъ или мировий сѫдия споменува за това въ акта или въ засвидѣтелствуването съ забѣлѣжка ималъ ли е други доказателства и свѣдѣния предъ видъ относително самоличностьта, какви именно, или не.

Чл. 43. На нотариуса или мировий сѫдия се запрещава, подъ опасность на недѣйствителность, да извършватъ актове или засвидѣтелствувания, както отъ и на свое име, така сѫщо отъ и на име на жена си, както и отъ и на име на свои и нейни роднини въ права линия безъ ограничение на степенитѣ, а въ побочна на роднини отъ първитѣ четири и по сватовството — въ първитѣ три степени

— а тъй сѫщо и на лицата, които сѐ намиратъ у него подъ настойничество, които сѫ го осиновили или които е той осиновилъ. Въ тия случаи актоветѣ се извършватъ отъ единъ членъ на окръжний сѫдъ или мировий сѫдия по назначение отъ предсѣдателятъ.

Чл. 44. Нотариусътъ или мировий сѫдия трѣбва освѣнъ удостовѣрението въ самоличността на участвующитѣ въ извършването на акта или на тѣхнитѣ повѣренници, да се удостовѣрятъ сѫщо иматъ ли тѣ законна правоспособность отъ ония или на името на които трѣбва да се извърши акта.

Чл. 45. При извършването на всѣки актъ трѣбва непремѣнно да присѫтствуватъ двама свидѣтели, които да удостовѣрятъ дѣйствителното му извършване; тѣ сѫщеврѣменно могѫтъ да удостовѣрятъ и самоличността на ония, които извършватъ акта.

Чл. 46. Свидѣтели при извършването на актоветѣ могѫтъ да бѫдѫтъ само лица съвършеннолѣтни, да знаятъ да четѫтъ и да пишѫтъ на оффициалний языкъ и да сѫ извѣстни на нотариуса или на мировий сѫдия лично или по достовѣрно за тѣхъ засвидѣтелствуване.

Чл. 47. Свидѣтели при извършването на актоветѣ, подъ опасность за тѣхната недѣйствителность, не могѫтъ да бѫдѫтъ: 1) слѣпи, глухи, нѣми, безумни или слабоумни и луди; 2) които не знаятъ български языкъ; 3) лицата, въ полза на които въ самий актъ се прави нѣкакво разпореждание, а така сѫщо които се намиратъ съ тѣхъ или съ участвующитѣ въ акта или пъкъ самий нотариусъ или мировий сѫдия въ отношения, означени въ чл. 43 отъ настоящий законъ; 4) слугитѣ на нотариуса или мировий сѫдия, който извършва акта; 5) служащитѣ въ канцеларията на нотариуса, мировий сѫдия и окръжний сѫдъ, и 6) които сѫ подпадвали подъ такива наказания, чрезъ които имъ е отнето правото да бѫдѫтъ свидѣтели.

Чл. 48. Ония, които желаятъ да извьршатъ актъ, или представятъ готовъ проектъ отъ него, или ако желаятъ да бѫде той извьршенъ отъ нотариуса или мировий сѫдия, обявяватъ му за съдьржанието и условията на предполагаемий актъ, съ писменно заявление.

Чл. 49. Нотариуса или мировий сѫдия, като разгледа условията или проекта, длъженъ е да распита участвующитѣ въ акта: дѣйствително ли тѣ по добра воля желаятъ да го извьршатъ и разбиратъ ли неговия смисълъ и значение.

Чл. 50. Преди извьршването на акта нотариуса или мировий сѫдия е длъженъ да се удостовѣри: първо, че законитѣ не запретяватъ извьршването на такъвъ актъ и второ, ако думата е за недвижимъ имотъ, че означения въ акта недвижимъ имотъ дѣйствително принадлежи на страната, която го отчуждава, или се съгласява за ограничение правото на собственността.

Чл. 51. При удостовѣряването, че недвижимия имотъ принадлежи на страната, която го отчуждава, нотариусътъ или мировий сѫдия се ржководи по чл. 34 отъ настоящий законъ. Независимо отъ това нотариусътъ или мировий сѫдия прави справки въ актовата и запретителнитѣ книги за недвижимитѣ имоти.

Забѣлѣжка. При извьршването на актове за отчуждаване недвижими имоти на мусулманитѣ, които сѫ се изселили изъ България презъ послѣднята Русско-Турска война и се врьщатъ назадъ, и при удостовѣряването, че тия имоти принадлежатъ тѣмъ, на нотариусътъ или мировия сѫдия, освѣнъ документитѣ, за които се споменува въ чл. 34 отъ настоящий законъ, трѣбва да бѫдатъ представени и сѫдебнитѣ рѣшения, чрезъ които тѣ сѫ утвьрдени въ право на собственность или владѣние, и удостовѣрение отъ подлежащитѣ мѣста, че отчуждаемия имотъ нѣма никакви дългове нито на сиротскитѣ и земледѣлческитѣ касси, нито въ хазната. За обезпечение на частнитѣ истци. оня който извьршва актоветѣ, е задъженъ да се справлява въ сѫда да ли не сѫ предявени на отчуждаемия имотъ нѣкои частни искове. За всѣки предявенъ въ окржжния сѫдъ искъ по оспорение собственността на недвижимъ имотъ, ако послѣдний не се намира въ околията на сѣдалището на сѫдътъ, предсѣдателя съобщава за указаната цѣль на надлежний мировий сѫдия. Не се допуща прода-

вание или залагание на недвижимъ имотъ, по който има препирня неразрѣшена окончателно и отъ Кассационний Сѫдъ, ако тя е достигнѫла до тамъ.

Чл. 52. Актоветѣ, извършването на които е забранено отъ закона, а сѫщо и ония, въ съдържанието на които би се оказало нѣщо противно на законитѣ, които запазватъ реда на управлението, обществената нравственость или честьта на частни лица, не могѫтъ да бѫдѫтъ приети отъ нотариуса или мировий сѫдия за извършване. Така сѫщо нотариуса или мировий сѫдия не може да приеме извършването на ония актове, предмѣтъ на които ще бѫде имотъ не принадлежащъ на страната, която го отчуждава, или правото на распореждание, което е изгубено за страната и не е представено отъ нея удостовѣрение отъ лицата, въ полза на които е станѫло такова ограничение на правото на собственността или на владѣнието за съгласието имъ на отчуждаването му.

Чл. 53. При извършването на актъ, въ който участвува лице, което не знае българский языкъ и се обяснява на языкъ непонятенъ на нотариуса или мировий сѫдия, трѣбва да се вика преводчикъ.

Чл. 54. Въ проекта на акта, подиръ указанията предписани въ членове 31—36, а така сѫщо подиръ означаването на свидѣтелитѣ (чл. чл. 44 и 45) и способа за удостовѣрението въ самоличността, както на тия послѣднитѣ, така и на участвующитѣ въ акта лица, а равно и удостовѣрението, че имота принадлежи на отчуждающата го страна, съгласно съ 51 членъ излага се самото негово съдържание и се опредѣля кому трѣбва да се дадѫтъ преписи отъ актовата книга.

Чл. 55. Въ проекта на акта трѣбва да бѫде точно указано за всичкитѣ документи, които сѫ представени за извършването му, както: за довѣренноститѣ, свидѣтелствата за самоличността и др. т., съ обяснение представени ли сѫ тѣ въ пьрвообразътъ или въ преписъ.

Чл. 56. Самитѣ документи или засвидѣтелствуванитѣ тѣхни преписи се пазятъ у нотариуса или мировий сѫдия, като се означи въ тѣхъ годината, мѣсеца, числото и номера на оня актъ, къмъ който сѫ тѣ приложени.

Чл. 57. Нотариусътъ или мировий сѫдия прочита на странитѣ проекта на акта, като имъ обявява за количеството на слѣдуемитѣ мита, които трѣбва да заплатятъ.

Чл. 58. Подиръ като изявятъ странитѣ, че сѫ съгласни съ изложението на акта и подиръ исплащанието на митата, проекта се внася въ актовата книга.

Чл. 59. Актоветѣ трѣбва да бѫдѫтъ писани чисто, а всичкитѣ въ тѣхъ суммы, числа, номера и срокове трѣбва да се означаватъ и съ слова.

Чл. 60. Праздни мѣста, поправки, преписки и съкращения се допущатъ не инакъ, освѣнъ като се спомене за тѣхъ въ проекта на акта съ подписа на участвующитѣ въ неговото извършване.

Чл. 61. Празднитѣ мѣста трѣбва да бѫдѫтъ зачертани, а поправкитѣ да сѫ направени така, щото погрѣшното или излишното вписание да се зачертава съ тънка черта.

Чл. 62. Зачеркване на актоветѣ строго се запрещава. За подобно зачеркване нотариусътъ или мировий сѫдия се подлага на наказание.

Чл. 63. Подиръ внасянието на акта въ книгата, той изново се прочита на странитѣ, или отъ самитѣ тѣхъ или трѣбва да бѫде прочетенъ на свидѣтелитѣ.

Чл. 64. Лицата, които сѫ участвували въ извършването на акта, а така сѫщо и ония, които сѫ прочели или изслушали неговото съдържание, по своето желание безъ свидѣтели, трѣбва при подписването му да обявятъ на свидѣтелитѣ, че тѣ сѫ прочели сами или имъ се е прочелъ той отъ другиго, за което трѣбва да се спомене и въ самий актъ.

Чл. 65. Присѫтствието на свидѣтелитѣ, независимо отъ желанието на страната, е задължително не само при обявяването на условията, но и при самото четение на такъвъ актъ, въ извършването на който участвува глухъ.

Чл. 66. Глухий, който знае да чете, длъженъ е самъ да прочете акта и да обяви съотвѣтствува ли изложението му напълно съ неговата воля, което се и означава въ него актъ преди да бѫде подписанъ.

Чл. 67. При извършването на актъ отъ или на името на неграмотенъ глухъ, освѣнъ обикновеннитѣ свидѣтели, приглася се още едно лице, на което той вѣрва и което умѣе да се обяснява съ него чрезъ знакове. Такова лице може да бѫде и роднина на глухия, но трѣбва да има всичкитѣ други условия, които се изискватъ отъ свидѣтеля.

Чл. 68. Нотариусътъ или мировий сѫдия трѣбва да се удостовѣри чрезъ питания, които не се отнасятъ до предмѣта на извършаемий актъ, дѣйствително ли неграмотний глухъ разбира знаковетѣ, които му се правятъ.

Чл. 69. Грамотния нѣмъ или глухонѣмъ отъ или на името на когото се извършва актътъ, длъженъ е подиръ прочитанието на акта да напише въ него собственноржчно. че го челъ и е напълно съгласенъ съ съдържанието му.

Чл. 70. При извършването на актъ отъ или на името на безграмотенъ нѣмъ или глухонѣмъ, освѣнъ лицето, което умѣе да се обяснява съ него чрезъ знакове, трѣбва да се призове и друго, на което тия знакове сѫ извѣстни и което трѣбва да има всичкитѣ качества на свидѣтель, ако даже и да бѫде роднина съ нѣмий или съ глухонѣмий.

Чл. 71. Подиръ прочитанието на акта по реда означенъ въ предидущитѣ членове, той се подписва въ актовата книга отъ участвующитѣ лица въ неговото извършване, отъ свидѣтелитѣ и слѣдъ това отъ нотариуса или мировий сѫдия.

Чл. 72. Странитѣ, които извършватъ акта, ако не могѫтъ да подпишѫтъ поради неграмотность или по други

причини, могжтъ да поржчатъ на друго лице да ги подпише за тѣхъ, за което се удостовѣрява съ подписа на свидѣтелитѣ.

Чл. 73. Преписитѣ отъ актоветѣ, които сж внесени въ актовитѣ книги, нотариусътъ или мировий сждия не може да ги дава на други никому освѣнъ на самитѣ лица, отъ които сж извършени актоветѣ или на тѣхнитѣ повѣренници, наслѣдници и въобще на ония, къмъ които сж преминжли тѣхнитѣ права.

Чл. 74. Нотарисътъ или мировий сждия не може да допустне никое чуждо лице до справка на актоветѣ, които сж внесени въ актовитѣ книги.

Чл. 75. Исключение отъ установенитѣ правила въ предидущитѣ два члена се допуща: 1) за лицата отъ сждебното вѣдомство съ надлежащитѣ удостовѣрения, че справкитѣ и преписитѣ сж необходими тѣмъ за испълнение на служебната обязанность, и 2) за частни лица, ако на това сж съгласни странитѣ, или когато правото за получавание на справкитѣ или преписитѣ е предоставено отъ сждебно опредѣление.

Чл. 76. Вѣрностьта на преписитѣ се удостовѣрява отъ нотариуса или мировий сждия съ запазване редътъ показанъ въ 37, 38 и 39 членове.

Чл. 77. Издаването на всѣки преписъ се забѣлѣжва въ актовата книга съ означение кому именно е даденъ преписътъ.

Чл. 78. Лицата, които сж приели преписи, трѣбва да даджтъ въ регистра на нотариуса или мировия сждия расписка за приеманието имъ.

Глава 3.

За съставянието на запретителната и разрѣшителната статии.

Чл. 79. Запретителната статия се съставя: 1) слѣдъ всѣки извършенъ отъ нотариуса или мировий сждия актъ,

който установява ограничение на правото за владѣние, или на правото на собственността на недвижимитѣ имоти, и 2) по опредѣлението на съда.

Чл. 80. Въ запретителната статия, освѣнъ показанитѣ въ 13 и 16 членове, трѣбва да се означава: 1) годината, мѣсеца и числото, въ които е станжлъ актътъ за ограничаване правото на разпореждането на имота и 2) номерътъ и страницата на акта въ актовата книга.

Чл. 81. Ако запретителната статия е съставена по опредѣление на съда, то въ нея се забѣлѣзва числото и номерътъ на това опредѣление.

Чл. 82. Съществуването на запретителната статия за отчуждаването на недвижимитѣ имоти не препятствува и не запретява на съставянието на акта за преминуването на този имотъ къмъ друго лице, ако въ запретителната статия нѣма указания, че владѣлецътъ или собственикътъ се е лишилъ напълно отъ правото за разпореждането съ своя имотъ.

Чл. 83. Послѣдующитѣ актове за ограничаване правата на собствеността се съставятъ отъ нотариуса или мировий съдия и на тѣхно основание се съставятъ запретителнитѣ стати, безъ да се иска за това съгласието на лицата, въ полза на които има вече ограничения, ако само правата на тия лица не се нарушаватъ съ послѣдующитѣ ограничения.

Чл. 84. Съставяние на разрѣшителната статия за снимание на запретяването, за унищожаване на залога или друго ограничение на правото на владѣнието или на собствеността, може да послѣдува или съ съгласието на оногова, въ чиято полза е съставена запретителната статия, или по опредѣление на съда.

Чл. 85. Въ разрѣшителната статия се означава годината, мѣсеца и числото на нейното съставяние и оня актъ или съдебно опредѣление, съ силата на които се унищо-

жава запретителната статия; самий актъ нотариусътъ или мировия сѫдия внася въ актовата книга.

Глава 4.

За извършването на засвидѣтелствуванията.

Чл. 86. Нотариусътъ или мировий сѫдия, по желанието на ония, които се обрѣщатъ къмъ него, извършва засвидѣтелствуване на всѣкакъвъ родъ споразумѣния, акти и удостовѣрения, съгласно съ чл. 36 отъ настоящий законъ.

Чл. 87. Засвидѣтелствуванията се означаватъ отъ нотариуса или отъ мировий сѫдия въ регистритѣ по реда показанъ въ чл. 38 отъ настоящий законъ.

Чл. 88. При извършването на засвидѣтелствуванията нотариуса или мировий сѫдия трѣбва да се ржководи по правилата, изложени въ 40, 41, 42, 43, 44 и 45 членове.

Чл. 89. При протестуването на мѣнителницитѣ (полицитѣ) нотариуса или мировий сѫдия се ржководи отъ търговский законъ.

Чл. 90. При засвидѣтелствуването вѣрността на преписитѣ съ представенитѣ у нотариуса или мировий сѫдия документи, той е дължанъ да сравни преписа съ първообраза и да упомене въ засвидѣтелствуването отъ кого е билъ представенъ оня документъ, отъ който е снетъ преписътъ, така сѫщо и да ли е снетъ той отъ първообраза или отъ други преписъ, и не е ли имало въ първообраза или въ първоначалний преписъ зачерквания, приписки или каквито и да сѫ особенности.

Чл. 91. За засвидѣтелствуването първообразътъ на подписитѣ на актъ, който не е направенъ у нотариуса или у мировий сѫдия, тѣ (подписитѣ) трѣбва да сѫ написани въ тѣхно присѫтствие или да сѫ признати предъ тѣхъ отъ подписавшитѣ се лица.

Чл. 92. Самоличността на лица, които не сѫ извѣстни на нотариуса или на мировий сѫдия, трѣбва да бѫде удо-

стовѣрена по установений редъ въ 41 и 42 членове съ забѣлѣжка за това въ засвидѣтелствуванието.

Чл. 93. Засвидѣтелствуване подлинностьта на подписитѣ се извършва върху самий подписанъ документъ.

Чл. 94. Засвидѣтелствуванието на врѣмето, въ което се е предявилъ документътъ у нотариуса или у мировия сѫдия, се извършва отъ него възъ самия документъ, съ означаване на лицата, които сѫ го предявили.

Чл. 95. Засвидѣтелствуване на заемнитѣ задължения, договори и различенъ родъ протести се извършва отъ нотариуса, или мировия сѫдия, върху самия актъ съ означаване на лицата, които сѫ го предявили.

Чл. 96. При засвидѣтелствуване на актоветѣ, които сѫ извършени по домашенъ редъ, нотариусътъ, или мировий сѫдия, е длъженъ да се удостовѣри въ самоличностьта и правоспособностьта на участвующитѣ въ извършванието на засвидѣтелствуванието, съгласно съ 41, 42, 44, 45 и 46 членове.

Глава 5.

За митата при извършванието на актоветѣ.

Чл. 97. Разноскитѣ при извършванието на актоветѣ сѫ: 1) митата отъ актоветѣ; 2) особенъ сборъ за извършванието и засвидѣтелствуванието на актоветѣ и за издаване преписи отъ актоветѣ, отъ запрегителнитѣ и разрѣшителнитѣ статии, за справки и всѣкакви преписи.

Чл. 98. Всичкитѣ означени въ предидущий членъ разноски, когато за тѣхното исплащание не е имало особенно съгласие между договорнитѣ страни, падатъ по равна часть на всѣка една отъ тѣхъ.

Чл. 99. Хартията, на която е написанъ преписътъ отъ актоветѣ, дълговитѣ обязателства и мѣнителницитѣ, дубликатитѣ отъ преписитѣ и книжята, по които се извършватъ засвидѣтелствуванията, се облѣпятъ съ гербова марка, съгласно закона за гербовий сборъ.

Чл. 100. При извършването на актове, които установяватъ преминуването на правото на собственность или на владѣнието на недвижими имоти, взема се особенно актово мито по четири лева за всѣки актъ, но само въ такъвъ случай, ако цѣната на имота надминува 100 лева. Ако е помалка, не се вематъ.

Чл. 101. При преминуването на имотитѣ отъ едно лице въ пълна собственость на друго, или въобще при промѣнявание на владѣнията, независимо отъ актовото мито, взема се още особенно мито наречено крѣпостно по 2% отъ цѣната на имота.

Чл. 102. Крѣпостнитѣ мита се вематъ въобще отъ ония актове, чрезъ които преминава недвижимия имотъ отъ едного на другиго, а отъ движимитѣ имоти и паричнитѣ капитали само въ случаитѣ означени въ 104 членъ.

Чл. 103. Крѣпостнитѣ мита се вематъ и за отчуждаването на държавни недвижими имоти.

Чл. 104. Отъ дарственнитѣ актове, завѣщания и приданнитѣ записи (зестренни актове) крѣпостни мита се вематъ само въ случай, когато чрезъ тия актове се дава или отдѣля недвижимъ или движимъ имотъ помимо ближайшитѣ наслѣдници на далечни наслѣдници или на чужди лица, а когато имота постжпва къмъ ближний по закона или по обичай наслѣдникъ, то отъ такива актове не се вематъ крѣпостни мита.

Чл. 105. Отъ опредѣлявание суммата, отъ която трѣбва да бждатъ взети крѣпостни мита, ония, които участвуватъ въ преминаването на имота, сж длъжни при извършването на акта да обявятъ съвѣстно истинната негова цѣна; въ противенъ случай ще подпаднатъ подъ сждебно рѣшение на тройни мита за потаената сумма.

Чл. 106. Цѣната на имота, който преминува по завѣщание, се обявява съвѣстно въ самото завѣщание, или отъ неговий наслѣдникъ при дѣйствителното му встжпване въ владѣние на завѣщания имотъ.

Чл. 107. При издаването на крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ по завѣщание, нотариусътъ или мировия сѫдия трѣбва да се увѣри по-напредъ, че завѣщанието е подтвърдено отъ надлежната власть по установенний редъ.

Чл. 108. Отъ имотитѣ, които сѫ продадени на публиченъ търгъ, крѣпостнитѣ мита се вематъ по най-послѣдне придобитата цѣна.

Чл. 109. При издаването крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ, продаденъ и купенъ на аукционенъ търгъ, за исплащание дългове на неисправни длъжници, нотариуса или мировий сѫдия е длъженъ да изисква, щото протоколътъ по продаване-купуването, съставенъ отъ сѫдебний приставъ или отъ неговитѣ помощници, да бѫде предварително прегледанъ и утвърденъ отъ надлѣжния окржженъ сѫдъ. Протоколъ, който не е прегледанъ и утвърденъ отъ сѫдътъ, не трѣбва да се взема въ внимание и да се издава на основание на него крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ.

Чл. 110. За да се издаде крѣпостенъ актъ за недвижимъ имотъ по сѫдебно рѣшение, нотариуса или мировий сѫдия е длъженъ предварително да се увѣри, че сѫдебното рѣшение, на основание на което се иска крѣпостенъ актъ, е влѣзло въ законна сила и е истекълъ кассационний срокъ.

Чл. 111. Цѣната на фабрики, мѣлници, рибни, солни и други заводи се опредѣля споредъ дохода въ послѣднитѣ десеть години, като се извадятъ разноскитѣ за тѣхното обдържание и производството на работянието, а ако тия заведения сѫ сѫществували по-малко отъ десеть години до тѣхното преминуване въ други ржцѣ, то за опредѣлявание на тѣхната цѣна трѣбва да се вземе въ десеть пѫти доходътъ на послѣднята година преди преминуването имъ, като се вземе въ внимание и въ двата тия случаи исчислението на дохода показанъ отъ лицата, които участвувать въ преминуването.

Чл. 112. За извършване на актоветѣ, нотариусътъ или мировий сѫдия взема: за актове съ цѣна не повече отъ 800 лева 3 лева; отъ 800 до 1.600 — 6 лева; отъ 1.600 до 3.200 лева — 9 лева; отъ 3.200 до 4.000 лева — 12 лева. За актове съ цѣна по-голѣма отъ 4.000 лева се взема по 15 лева и освѣнъ това по единъ левъ на всѣки (1.000) хиляда лева отъ цѣната на акта.

Чл. 113. За извършване (написване) и регистриране на заемни обязателства, на полици (векселн) и протести за тѣхъ и на отворени записи (бонове), когато суммата на обязателствата или на полицитѣ и на отворенитѣ записи не надминува 2.000 лева, нотариуса или мировий сѫдия взема 4 лева, а когато суммата е по-голѣма отъ 2.000 лева, взема освѣнъ 4 лева още и по 1 левъ на всѣки 1.000 лева.

Чл. 114. За засвидѣтелствуване подписитѣ на заемни обязателства, полици и всѣкакъвъ видъ записи и договори, отъ каквато сумма и да сѫ тѣ, взема се за всѣки екземпляръ по 1 левъ независимо отъ съотвѣтствующата на цѣната гербова марка.

Чл. 115. За извършване на актове и договори или засвидѣтелствуване съдържанието имъ, на които цѣнностьта на предмѣта не може да бѫде опредѣлена, взема се по четири лева за всѣки екземпляръ.

Чл. 116. За засвидѣтелствуване вѣрностьта на преписитѣ се взема по единъ левъ на пьрвий листъ и по 50 ст. за останалитѣ, като се считатъ всѣки 25 редове за страница на листа.

Чл. 117. За засвидѣтелствуване пьрвообраза на подписитѣ се взема по 50 ст. за всѣки подписъ.

Чл. 118. За засвидѣтелствуване врѣмето, въ което се е предявилъ документътъ, взема се единъ левъ.

Чл. 119. За засвидѣтелствувания и вржчвания всѣкакви протести и заявления, — било по граждански било по търговски дѣла, — се вематъ по два лева за всѣки

листъ, освѣнъ гербовитѣ марки за по единъ левъ залѣпени върху всѣки листъ (екземпляръ).

Чл. 120. За правяние справки за врѣмето, въ което е извършенъ или засвидѣтелствуванъ какъвто и да е актъ, и давание писменно удостовѣрение за това, взема се единъ левъ, освѣнъ гербовата марка, за удостовѣрението.

Чл. 121. За издавание вторични и послѣдующи преписи взема се по 2 стотинки за всѣки редъ.

Чл. 122. Освѣнъ изброенитѣ мита и берии взема се и по 40 стотинки за удряние печата на нотариуса или на мировий сѫдия върху всѣки актъ.

Забѣлѣжка. За ударяние печата на актове отъ два или повече екземпляра взема се като за актъ отъ единъ екземпляръ.

Чл. 123. Засвидѣтелствувание съдържанието и подписитѣ на сѫдебна довѣренность и всѣкакво пълномощно взема се по единъ левъ, освѣнъ гербовата марка.

Чл. 124. Всичкитѣ заявления, които се подаватъ на нотариуса, или на мировия сѫдия, по нотариални дѣла. трѣбва да бѫдатъ облѣпени съ гербова марка отъ единъ левъ.

Забѣлѣжка. Не се изисква никакво писменно заявление при поднасяние документи за засвидѣтелствуване и подтвърждение подписитѣ.

Чл. 125. Всичкитѣ мита и берии, които се вематъ при извършването и засвидѣтелствуването на актоветѣ, постѫпватъ въ полза на хазната.

Чл. 126. За извършване и засвидѣтелствуване на актове по продаване-купуване или давание-вземание подъ наемъ движими и недвижими имоти отъ страна на държавнитѣ учреждения, не се вематъ никакви мита и берии отъ тия учреждения.

Глава 6.

За отговорностьта на нотариуситѣ.

Чл. 127. За всѣко незаконно отказване да испълни длъжностьта си, за всѣко опущение по службата си, пре-

вишение на власть, и за всѣки противозаконенъ постжпъкъ и за злоупотрѣбление, нотариуса, споредъ опущението или злоупотрѣблението, или се предава на дисциплинарно взискание, или се дава на углавенъ сждъ.

Чл. 128. На дисциплинарно взискание нотариуситѣ подлежатъ: *а)* за опущения, които сж произлѣзли отъ невнимание или отъ незнаяние рбязанноститѣ по службата; *б)* за неиспълнение на правилата и формитѣ при извършването и засвидѣтелствуването на актоветѣ, за нарушение на тия правила и форми и въобще за неисправность и небрѣжность по службата; *в)* за бавность въ испълнението на обязанноститѣ по службата.

Чл. 129. Взисканията, на които могжтъ да се предаджтъ нотариуситѣ, по реда на дисциплинарното производство, безъ да се предаватъ на углавенъ сждъ, сж: *а)* напомнюване; *б)* забѣлѣжване; *в)* изобличение; *г)* снимание отъ платата.

Чл. 130. Предаването на сждъ по углавенъ редъ и сѫдението на нотариуситѣ ставатъ по редътъ указанъ въ законитѣ за углавното сждопроизводство. А при даването имъ подъ сждъ по дисциплинарно взискание трѣбва да се пазятъ постановленията на глава III чл. 127—146 отъ закона за устройството на сждилищата въ България отъ 25-й май 1880 год.

Чл. 131. Съ настоящий законъ се отмѣнява III глава отъ Временнитѣ Сждебни Правила (ст. 524—531), допълнението къмъ 531 статия на тия правила, т. е. инструкцията за реда на извършването и засвидѣтелствуването на актоветѣ, договоритѣ и другитѣ сдѣлки отъ 1879 год., врѣменни инструкции и форми за ржководство на мировитѣ сждии при извършване и засвидѣтелствуване на актове, договори и пр. отъ 1880 год., допълнението къмъ III глава на допълнителния раздѣлъ къмъ Врѣм. Сжд. Правила (524—531) и всичкитѣ други закони, правила и наредби, които противорѣчатъ на него, освѣнъ правилата

за домашни актове отъ 24-й декемврий 1883 год., които оставатъ въ сила до предвидений въ тѣхъ срокъ.

Чл. 132. Настоящий законъ влиза въ сила единъ мѣсецъ слѣдъ обнародването му въ „Дьржавенъ Вѣстникъ“.

II.

ПО СЪДОПРОИЗВОДСТВОТО.

---

1. *Врѣменни Съдебни Правила.*
2. *Учреждение на Върховний Кассационненъ Съдъ.*
3. *Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Съдебни Правила.*
4. *Законъ за разглеждание спорове (распри) между села или общини за мери и други земи.*
5. *Гражданско Мирово Съдопроизводство.*
6. *Углавно Мирово Съдопроизводство.*

Врѣменни Правила

за устройството на сѫдебната часть въ България.

(Утвърдени на 24 августъ 1878 година въ Пловдивъ, отъ Императорский Российский Коммисаръ).

КНИГА ПЪРВА.[1])

Сѫдоустройството.

Въведение.

* 1. Сѫдебната власть принадлѣжи:
на полюбовни сѫдове;
на общи сѫдове;
на особенни сѫдове.

* 2. Полюбовни сѫдове сѫ:
старѣйскитѣ съвѣти въ селата.

* 3. Общи сѫдове сѫ:
окржжнитѣ сѫдове;
областнитѣ (губернски) сѫдове.

Забѣлѣжка. Незначителни по пространството си и малонаселени окржзи може да се съединяватъ, по распореждание на Императорский Российский коммисарь, въ единъ сѫдебенъ окржгъ; широки по пространството си и гѫстонаселени окржзи може да се раздѣлятъ на отрѣзи (участъци), и за всѣкий отрѣзъ (участъкъ) може да се учрежда отдѣленъ сѫдъ отъ първа степень.

* 4. Особенни сѫдове сѫ:
административнитѣ (управителнитѣ) сѫдове;
духовнитѣ сѫдове на православното и на другитѣ вѣроисповѣдания;
кадийскитѣ сѫдове.

Забѣлѣжка 1. Наспротивъ потребностьта, въ главнитѣ търговски срѣдища (центрове) може да се учреждатъ и търговски сѫдове, по особенни устави.

Забѣлѣжка 2. Сѫдебната власть на военнитѣ сѫдове, сега до гдѣ се издадатъ нови правила, се опредѣля по прокламацията на Главнокомандающий отъ 1 юлий 1877 лѣто.

---

[1]) Цѣлата първа книга се обезсилва съ закона за устройството на сѫдилищата въ България отъ 25 май 1880 год.

Забѣлѣжка 3. Сѫдебно-полицейската власть на губернаторитѣ, на полицеймейстеритѣ и на окрѫжнитѣ началници, сега догдѣ се издадатъ нови правила, се опредѣля по-главнитѣ основания за гражданското управление на губернииτѣ и на окрѫзитѣ отъ 7 юлий 1877 л.

* 5. Вѣдомството на старѣйский съвѣтъ се простира само върху селото. Вѣдомството на окрѫжний сѫдъ се простира до предѣлитѣ на административний (управителний) окрѫгъ или до границитѣ на нѣколко окрѫга, или на една отдѣлна часть отъ окрѫгътъ; вѣдомството на областний (губернский) сѫдъ се простира до предѣлитѣ на областьта (губернията). Вѣдомството на административнитѣ (управителнитѣ) сѫдове се ограничва съ окрѫзитѣ и съ областитѣ (губерниитѣ). Вѣдомството на духовнитѣ сѫдове се опредѣля отъ уставитѣ на подлежащитѣ исповѣдания. — Вѣдомството на кадиятъ се простира до предѣлитѣ на окрѫгътъ.

* 6. Всичкитѣ сѫдебни установения, както въ първата, така и въ втората инстанция, разглеждатъ дѣлата по сѫществото.

* 7. Членоветѣ на старѣйский съвѣтъ се избиратъ измежду жителитѣ на селото, съгласно съ правилата, показани въ статии 16—22. Предсѣдателитѣ и три члена отъ окрѫжнитѣ сѫдове, предсѣдатетитѣ и два члена отъ областнитѣ (губернскитѣ) сѫдове се назначаватъ отъ правителството; другитѣ членове се избиратъ отъ мѣстнитѣ жители и се утвърждаватъ отъ правителството.

Службата по изборъ е обществена обязанность, отъ която никой не може да се отказва. Едно лице, което занема вече длъжность на постоянъ членъ въ едно какво да е учреждение не може да занеме въ сѫщото време и длъжность по изборъ.

* 8. Редътъ, по който се избиратъ, назначаватъ и утвърждаватъ членоветѣ на административнитѣ (управителнитѣ) сѫдове, духовнитѣ сѫдии на православното и на другитѣ исповѣдания, а еще и кадиитѣ, се опредѣля отъ особенни за този предмѣтъ устави и правила.

* 9. При окрѫжнитѣ и при областнитѣ (губернскитѣ) сѫдове, по назначение отъ подлежащитѣ предсѣдатели, се намиратъ секретари (писари), тѣхни помощници, канцелярски слуги и сѫдебни разсилници по уречений расписъ (по штатоветѣ).

Забѣлѣжка. При старѣйскитѣ съвѣти въ селата писарскитѣ длъжности се възлагатъ на учителитѣ отъ селскитѣ училища.

РАЗДѢЛЪ I.

Полюбовни сѫдове.

Глава 1.

За старѣйскитѣ съвѣти и за редътъ на избирането имъ.

* 10. Старѣйски съвѣти трѣбва да има въ всѣко село. Ако жителитѣ на селото сѫ отъ различни вѣроисповѣдания, мусулманското население, ако ще, избира си особенъ съвѣтъ.

Засѣданията на старѣйский сѫвѣтъ биватъ явно (публично).

* 11. Главатаритѣ на вѣроисповѣднитѣ общини по селата, въ старѣйский сѫвѣтъ на съотвѣтственнитѣ вѣроисповѣдания.

* 12. Предсѣдникътъ членъ се избира отъ всичкитѣ членове на старѣйский сѫвѣтъ, изпомежду имъ, по вишегласие.

* 13. На длъжностьта на предсѣдникътъ и на членоветѣ на старѣйский сѫвѣтъ се присвоява особенъ знакъ за званието имъ и особенъ печатъ.

* 14. Смѣсени дѣла т. е. дѣла между мусулмани и други жители отъ селото, когато мусулманитѣ иматъ особенъ сѫвѣтъ, се рѣшаватъ въ смѣсенъ сѫвѣтъ, съставенъ отъ равно число членове на старѣйский сѫвѣтъ, отъ три до шесть души отъ всяка страна. Предсѣдателството на смѣсений сѫвѣтъ всѣкога принадлежи на най-старий отъ предсѣдницитѣ.

* 15. Препирни между жители отъ разни села се разгледватъ въ старѣйский сѫвѣтъ или на мѣстото гдѣто живѣе отвѣтникътъ, или на мѣстото, гдѣто живѣе ищецътъ, споредъ както и двамата се съгласятъ помежду си.

* 16. Членоветѣ на старѣйский сѫвѣтъ се избиратъ за една година; но могѫтъ да се избератъ и за слѣдующитѣ години безъ никакво ограничение въ това.

* 17. Иматъ право да участвуватъ въ избранието на старѣйский сѫвѣтъ ония отъ мѣстнитѣ жители, които сѫ достигнѫли на възрасть не по-малко отъ 20 годишна, които сѫ неопорочени по сѫдъ и иматъ въ предѣлитѣ на селото, възъ (върху) каквото и да е основание, недвижимъ имотъ — или сами, или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и ония за които споменува статия 37. Списъци на тия лица се съставятъ по правилата показани въ 19 статия.

* 18. За Членове на старѣйский сѫвѣтъ може да се избиратъ, ония отъ мѣстнитѣ, неопорочени по сѫдъ, жители, които сѫ достигнѫли на 30 годишна възрасть и иматъ въ предѣлитѣ на селото, възъ каквото и да е основание, недвижимъ имотъ — или сами или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и ония за които споменува статия 36.

* 19. Списъцитѣ на лицата, които иматъ право да избиратъ и на лицата, които иматъ право да бѫдатъ избрани за членове на старѣйский сѫвѣтъ, съставя за първий септемврий кметътъ (мухтарътъ) на селото, съдружно съ по-старото духовно лице отъ подлежащето вѣроисповѣдание и съ селский учитель, и той ги обажда за всеобщо знание. Жалби (тѫжби) и заявения срѣщу неправилно записване въ списъкътъ, или срѣщу сторени въ него пропуски, се подаватъ не по-късно отъ първий октомврий, на окрѫжний началникъ, на когото рѣшенията по този предмѣтъ се почитатъ окончателни.

* 20. Изборитѣ ставатъ на първий декемврий всѣка година, по разпореждание на окрѫжний началникъ и подъ ржководството на старѣйский сѫвѣтъ, гдѣто вече такива сѫвѣти сѫ съставени, а въ другитѣ случаи подъ предсѣдателството на най-старий отъ жителитѣ на селото.

* 21. Членоветѣ на старѣйский съвѣтъ, съ включение и на предсѣдникътъ, се избиратъ по вишегласие, на брой не по-малко отъ трима и не по-много отъ дванайсеть души.

* 22. Списъцитѣ на членоветѣ на старѣйский съвѣтъ се подписватъ отъ избирателитѣ или се подпечатватъ съ печатитѣ имъ и се представятъ отъ кметътъ на окржжний началникъ за утвърждение. Зарадъ безкнижнитѣ може да подпише селский учитель. Окржжний началникъ, ако се случи да не утвърди всичкитѣ членове, предписва или допълнителни избори, или представя на губернаторътъ работата за зависяще распореждание.

* 23. Предсѣдникътъ и членоветѣ на старѣйский съвѣтъ, за нарушение на обязанноститѣ си по службата, може да се уволняватъ отъ дължностьта си, или да се предаватъ на сждъ, споредъ распорежданието на губернаторътъ.

Глава 2.

Какви прѣдмети сж отъ вѣдомството на старѣйский съвѣтъ и по какъвъ редъ се вършатъ дѣлата.

* 24. Старѣйскитѣ съвѣти вѣдатъ, по взаимно съгласие на сждящитѣ се страни, граждански дѣла и дѣла за простжпки, които, по законътъ, могжтъ да се свършатъ съ примирение (спогожденне).

* 25. Подъ вѣдомството на старѣйский съвѣтъ не подлежатъ отъ гражданскитѣ дѣла, всичкитѣ препирни за права възъ недвижими имоти, както и дѣла, съединени съ интересътъ на държавната хазна и съ интереситѣ на малолѣтнитѣ. Отъ углавнитѣ (уголовни) дѣла на тѣхно вѣдомство не подлежатъ дѣла за такива престжпления и простжпки, за които въ законътъ се полагатъ исправителни или углавни наказания.

Забѣлѣжка. На старѣйскитѣ съвѣти ще се даде за ржководство особенно наставление (инструкция).

* 26. Рѣшенията на старѣйскитѣ съвѣти иматъ за странитѣ задължителна сила само когато странитѣ сж пристанжли на предложений способъ за примирение или сж дали писменно предварително съгласие, че ще се подчинятъ на рѣшението на старѣвский съвѣтъ, като на третейский сждъ.

* 27. Кога странитѣ сж пристанжли на предложений способъ за спогождение, или сж дали писменно предварително съгласие да се подчинятъ на рѣшението на старѣиский съвѣтъ, като на третейский сждъ, секретарьтъ на старѣйский съвѣтъ записва станжлото рѣшение въ протоколътъ, гдѣто се бѣлѣжатъ:

1) имената на странитѣ;

2) предмѣтътъ на препирнята;

3) сжщностьта на рѣшението и, колкото се може, неговитѣ основания.

* 28. Дѣла рѣшени отъ старѣйский съвѣтъ, въ прѣдѣлитѣ на вѣдомството му и съ опазване предписанитѣ въ ст. 24—27 правила, не могжтъ изново да се разгледватъ отъ никакъвъ другъ сждъ.

* 29. Рѣшенията на старѣйский съвѣтъ се привождатъ въ испълнение отъ кметътъ, слѣдъ като му се предяви преписъ отъ протоколътъ, или му се поржча устно отъ предсѣдникътъ, за което трѣбва да се спомене въ протоколътъ, който се прави възъ основанието на статия 27 отъ настоящитѣ правила.

Окржжний началникъ нагледва да не би старѣйскитѣ съвѣти да излѣзватъ вънъ отъ предѣлитѣ на предоставената имъ власть, и ако се случи да я надминатъ, обажда на губернаторътъ и на подлежащий окржжний сждъ.

РАЗДѢЛЪ II.

За общитѣ сждове.

* 30. Общи сждове се учреждатъ въ окржзитѣ и въ областитѣ (губерниитѣ) подъ название *окржжни сждове и областни (губернски) сждове.*

Глава 1.

За окржжнитѣ сждове.

* 31. Въ всѣкий окржгъ се урежда сждъ отъ пьрва степень, на който сж подсждни всичкитѣ граждански, търговски и углавни дѣла, въ установенитѣ отъ статии 72, 76, 77, 540 и 541 предѣли и съ исключенията показани въ статия 4 и въ забѣлѣжкитѣ при нея, а сщо и въ статиитѣ 915—938 отъ настоящитѣ правила.

Глава 2.

За съставътъ на окржжнитѣ сждове и за редътъ, по който се назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на окржжнитѣ сждове.

* 32. Окржжнитѣ сждове състоятъ отъ предсѣдатель, отъ три постоянни членове, които назначава правителството, и отъ дванайсетъ членове по изборъ.

* 33. Предсѣдателътъ и тримата постоянни членове се назначаватъ отъ Императорский Российский Коммисаръ, по представление отъ управникътъ на сждебний отдѣлъ.

* 34. Другитѣ членове се избиратъ отъ жителитѣ на окржгътъ и се утвърждаватъ отъ Императорский Российский Коммисаръ.

* 35. Членоветѣ на окржжнитѣ сждове се избиратъ за една година изпомежду мѣстнитѣ жители безъ различие на вѣроисповѣдание. Който послужи една година може да се отрече отъ тая дължность при изборитѣ, които непосрѣдственно слѣдватъ.

* 36. Окржжний началникъ съставя за 15 окромврий на всяка година общи за окржгътъ списъци, въ които се записватъ жителитѣ на селата, на чифлицитѣ, на колибитѣ и на градоветѣ, които

сѫ неопорочени по сѫдъ и сѫ достигнѫли не по-малко отъ 30 годишенъ възрастъ, които сѫ книжевни и иматъ, възъ какво и да е основание, недвижимъ имотъ — или сами, или тѣхнитѣ родители, а сѫщо и лицата, които и да нѣматъ недвижимъ имотъ, нъ сѫ добили срѣдне или по-високо образоваиие, както и онія, които самостоятелно се занимаватъ съ търговия, занаятъ и промисълъ.

* 37. Така сѫщо, за 15 октомврий на всѣка година, окрѫжний началникъ съставя общий списъкъ на първоначалнитѣ избиратели по селата, чифлицитѣ, колибитѣ и по градоветѣ, и записва въ тия списъци лицата, неопорочени по сѫдъ, които сѫ достигнѫли не помалко отъ 20-годишенъ възрастъ и иматъ, възъ какво и да е основание, недвижимъ имотъ или сами, или родителитѣ имъ, а сѫщо и лицата, които и да нѣматъ недвижимъ имотъ, но сѫ приели срѣдне или по-горнѣ образование, както и онія, които се самостоятелно занимаватъ съ търговия, занаятъ или промисълъ.

* 38. Окрѫжний началникъ съобщава избирателнитѣ списъци за всеобщо знание.

Жалбитѣ (тѫжбитѣ) и заявленията срѣщу неправилно исключение, или записване въ списъцитѣ (ст. 37) се подаватъ, не покъсно отъ петнайсетъ ноември, на губернаторътъ и неговитѣ рѣшения по този предмѣтъ се почитатъ окончателни.

* 39. Измежду лицата, записани по списъкътъ по статия 36, първоначалнитѣ избиратели (ст. 37) избиратъ, по вишегласие, петдесеть кѫщи въ селата и отъ всѣки петдесеть кѫщи въ градоветѣ, по единъ гласоподавачь (гласний). Чифлицитѣ се прибиратъ при ближното село, колибитѣ, колкото се може, се избиратъ на купчини (групи), всѣка отъ петдесеть кѫщи.

Изборитѣ по селата, колибитѣ и градоветѣ ставатъ на 1-ий декември подъ предсѣдателството на лицата, показани въ ст. 20.

Забѣлѣжка. Способътъ за привождание въ дѣйствие правилата за изборитѣ се опредѣля отъ особенно наставление (инструкция).

* 40. Избранитѣ по показаний въ ст. 39 редъ гласоподавачи се свикватъ на петнайсеть декември отъ окрѫжний началникъ въ главний градъ на общо събрание, за да избератъ членоветѣ на окрѫжний сѫдъ.

* 41. Отъ списъкътъ, забѣлѣженъ въ статия 36, гласоподавачитѣ избиратъ, по вишегласие, дванайсеть члена, които по четворица присѫтствуватъ и се размѣняватъ всѣкий мѣсецъ по чреда (очередь) установена, по взаимното имъ съгласие, въ распоредителното засѣдание на сѫдътъ (59, п. 1).

За неявявание въ сѫдебнитѣ засѣдания, безъ уважителни причини, избранитѣ членове се подлагатъ на глоба, по опредѣление на сѫдътъ, съгласно съ ст. 745.

* 42. Протоколътъ на избиранието, подписанъ отъ гласодавачитѣ, или подпечатанъ съ тѣхнитѣ печати, се представя, по общий редъ, на Императорский Россійский коммисаръ за утвърждение. Ако изборитѣ се припознаятъ неправилни, Императорский Коммисаръ може да предпише нови избори или да назначи всичкитѣ членове отъ правителството.

* 43. Предсѣдателитѣ и членоветѣ на окрѫжнитѣ сѫдове се отстраняватъ отъ длъжноститѣ си или се предаватъ на сѫдъ отъ Императорский Российский Коммисаръ, по представление отъ управникътъ на сѫдебний отдѣлъ.

Секретаритѣ, тѣхнитѣ помощници и другитѣ длъжностни лица, които състоятъ при окрѫжнитѣ сѫдове, се уволняватъ отъ длъжноститѣ си, или се предаватъ на сѫдъ, по разпореждание отъ подлежащитѣ предсѣдатели (9).

Глава 3.

За областнитѣ (губернскитѣ) сѫдове и за редътъ, по който се назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на областний (губернский) сѫдъ.

* 44. Въ всѣка область (губерния) се урежда сѫдъ отъ втора степень подъ име на областенъ (губернский сѫдъ).

* 45. Областний сѫдъ състои отъ предсѣдатель и отъ 8 члена.

Забѣлѣжка. Когато има да се разглеждатъ търговски работи, въ засѣданието на областний сѫдъ се привикватъ два члена отъ търговцитѣ по правилата на ст. 947.

* 46. Предсѣдателътъ и двамата членове се назначаватъ отъ Императорский Коммисаръ, по представление отъ управникътъ на сѫдебний отдѣлъ, а другитѣ членове се замѣстятъ по изборъ.

* 47. Членоветѣ на областнитѣ сѫдове се избиратъ въ общо събрание, съставено отъ предсѣдатели и отъ всичкитѣ членове на окрѫжнитѣ сѫдове и на управителнитѣ съвѣти (окрѫжни и градски) на всичката область (губерния) споредъ напрѣшний имъ съставъ. Изборитѣ ставатъ въ главний градъ на областьта (губернията), подъ предсѣдателството на губернаторътъ, на двайсеть и седмь декемврий всѣка година.

* 48. Членоветѣ на областнитѣ (губернскитѣ) сѫдове се избиратъ за една година. Който послужи една година, може да се отрече отъ длъжностьта при изборитѣ, които непосредственно ставатъ слѣдъ тая година.

* 49. За членъ на областний сѫдъ може да бѫде избранъ всѣкий житель отъ областьта (губернията), неопороченъ по сѫдъ, и който е достигнѫлъ 30 годишенъ възрасть.

* 50. Членоветѣ на областний сѫдъ, на брой шестмина, се избиратъ по вишегласие и присѫтствуватъ по двама, като се размѣняватъ всѣкий мѣсецъ по чреда, установена, по взаимното имъ съгласие, въ распоредителното засѣдание на сѫдътъ (59 заб. 1).

За неявяванье въ сѫдебнитѣ засѣдания, безъ уважителни причини, избранитѣ членове се подлагатъ на глоба, по опредѣление на сѫдътъ, съгласно съ статия 745.

* 51. Протоколътъ за избиранието, подписанъ отъ избирателитѣ, се представя по общий редъ на Императорский Российский Коммисаръ за утвърждение.

* 52. Ако изборитѣ се припознаятъ, по каква и да е причина, неправилни, Императорский Коммисаръ може да предпише нови избори, или да назначи всичкитѣ членове отъ правителството.

* 53. Отъ Императорский Коммисаръ зависи, по представление отъ управительтъ на сѫдебний отдѣлъ, да отстранява отъ длъжноститѣ предсѣдателитѣ и членоветѣ на областний сѫдъ, а още и да ги предава на сѫдъ.

Секретаритѣ, тѣхнитѣ помощници и другитѣ длъжностни лица, които състоятъ при областнитѣ сѫдове, се уволняватъ отъ длъжноститѣ или се предаватъ на сѫдъ, по распореждание отъ подлежащитѣ предсѣдатели (9).

РАЗДѢЛЪ III.

За вѫтрѣшното устройство на сѫдебнитѣ мѣста и за редътъ на тѣхнитѣ сношения.

Глава 1.

Засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста.

* 54. Сѫдебнитѣ мѣста държатъ засѣданията си въ назначенитѣ за това помѣщения.

* 55. Засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста трѣбва да състоятъ отъ предсѣдателтъ и не по-малко отъ два члена. Въ едно и сѫщото засѣдание не могѫтъ да присѫтствоватъ сѫдници, които сѫ помежду си въ родство, по права линия безъ ограничение на степенитѣ, а въ съребърна, до четвърта степень, и по сватовство до втора степень включително. Въ засѣданието трѣбва да се намира секретарьтъ, или неговътъ помощникъ.

* 56. За извършване распорежданията на предсѣдателтъ, въ присѫтственната стая трѣбва да се намира сѫдебенъ разсилникъ. Нему е присвоена особенна форма.

* 57. Засѣданията се отварятъ и затварятъ отъ предсѣдателтъ. Кога нѣма предсѣдателтъ, длъжностьта му, съ всичкитѣ му обязанности и права, занема по-старий отъ членоветѣ, назначени отъ правителството. Старѣйството помежду членоветѣ се опредѣля отъ редътъ, по който сѫ тѣ именувани въ заповѣдьта на назначението имъ на длъжность.

* 58. Засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста биватъ или распоредителни или сѫдебни.

* 59. Распоредителнитѣ засѣдания на сѫдебнитѣ мѣста ставатъ при затворени врата и се съставятъ:

1) за предварително обсѫждание на правилата, които се отнасятъ до вѫтрѣшний редъ и до дѣлопроизводството, и за установение на чредата, по която ще засѣдаватъ единъ слѣдъ другий служащитѣ по изборъ членове;

2) за съвѣщание по дѣлата, които се касаятъ до управлението на сѫдебната часть;

3) за съвѣщание и разгледване изобщо на всичкитѣ въпроси, които се касаятъ до сѫдебната часть и които предсѣдательтъ намѣри за необходимо да внесе въ распоредителнитѣ засѣдания;

4) за изслушване постановленията и распорежданията на правителството, които се касаятъ както до сѫдебното, така и до другитѣ вѣдомства.

* 60. Сѫдебнитѣ засѣдания за рѣшение на углавни и граждански дѣла ставатъ явно (публично). Случаитѣ, въ които не бива да се допущатъ въ тия засѣдания външни люди, се опредѣлятъ отъ статиитѣ 128 и 727.

* 61. Предсѣдательтъ управлява дѣйствията на присѫтствието, нагледва за пазението на благочинието, а така сѫщо и на редътъ, който е установенъ за слушание и рѣшение на дѣлата. Всички, които се намиратъ въ публично засѣдание на сѫдилището, сѫ дължни строго да пазятъ правилата на благопристойността, редътъ и тишината и безпрекословно да се покоряватъ на распорежданията, каквито направи въ това отношение предсѣдательтъ. Ако нѣкое отъ външнитѣ лица, що се намиратъ въ засѣданието, се покаже виновно въ нарушението на правилата, означени въ настоящата статия, предсѣдательтъ може да заповѣда на нарушительтъ да се отдалечи отъ присѫтствието, да повели да извадятъ непослушникътъ или даже да се распореди да го задържатъ подъ стража, нъ не за повече отъ *двайсеть и четири часа*.

* 62. Въ засѣданията на сѫдебнитѣ мѣста дѣлата се рѣшаватъ по вишегласие на присѫтствующитѣ членове. При равенството на гласоветѣ дѣлото ще се рѣши по онова мнѣние, което се приеме отъ предсѣдательтъ.

* 63. Секретарьтъ или помощникътъ му държи за всѣко засѣдание общъ дневникъ (журналъ), въ който се бѣлѣжи:

1) годината, мѣсецътъ, деньтъ и часътъ на засѣданието;
2) кой отъ членоветѣ е присѫтствовалъ въ него;
3) какви дѣла сѫ рѣшени въ това засѣдание; и
4) какви дѣла сѫ отложени, до кое врѣме и по кои причини.

Този дневникъ, слѣдъ като го разгледатъ членоветѣ на присѫтствието, се подписва отъ предсѣдательтъ не по късно отъ слѣдующето присѫтствие и се подписва и отъ секретарьтъ.

* 64. Независимо отъ общий дневникъ, по всѣко углавно, търговско и гражданско дѣло се съставя особенъ протоколъ, съгласно съ статиитѣ 843—849 на настоящитѣ правила.

* 65. Предсѣдателитѣ на сѫдилищата представятъ всѣкий мѣсецъ въ сѫдебний отдѣлъ на управлението на Императорский Российский Коммисаръ отчети за числото на рѣшенитѣ углавни, граждански и търговски дѣла, по всѣкой родъ отдѣлно. Кога истече годината, се представя общъ отчетъ.

Глава 2.

За редътъ на сношенията на сждебнитѣ мѣста.

* 66. Сждебнитѣ мѣста и длъжностнитѣ лица отъ сждебното вѣдомство, както помежду си, така и съ мѣстата и съ лицата отъ други вѣдомства се сносятъ непосредственно.

* 67. Всѣко сждебно или друго мѣсто и длъжностно лице, кога приеме законно искание отъ друго мѣсто или длъжностно лице, трѣбва да го извърша безъ забава и да съобщава на онова мѣсто или лице, че е испълнило искането му.

* 68. Мѣстата и лицата, на които на врѣме не се е обадило, че имъ сж испълнени законнитѣ искания, съобщаватъ за това прямо и непосредственно на подлежащето началство, а сщо и въ сждебний отдѣлъ на управлението на Императорский Российский Комисаръ.

КНИГА ВТОРА.

Гражданското сждопроизводство.

Общи положения.

69. Всѣкий се припознава за способенъ да дири и брани предъ сждътъ правата си, съ исключение само на лица, които състоятъ подъ настойничество (опека) или подъ законно ограничение на дѣеспособността.

70. Правото да се ище и да се отговаря предъ сждътъ за несъстоятелни длъжници отъ търговско и не търговско звание се опредѣля отъ търговскитѣ и общо-гражданскитѣ узаконения, както и отъ мѣстнитѣ обичаи.

71. Правото да се ище и да се отговаря предъ сждътъ отъ името на управления, на благотворителни, общеполезни и духовни учреждения, на търговски дружества, компании и общества, се опредѣля отъ сществующитѣ закони и обичаи, а така сщо отъ уставитѣ и отъ особеннитѣ договори.

РАЗДѢЛЪ I.

За сждопроизводството въ окржжнитѣ сждове.

Глава 1.

За подсждността.

* 72. Окржжний сждъ съставя пьрва инстанция (мѣсто за сждение) за всѣкакви граждански и търговски дѣла, съ исключение на тия дѣла, рѣшението на които подпада подъ вѣдомството на особеннитѣ сждове, съгласно съ статии 4, 915—938 на настоящитѣ правила и съ забѣлѣжкитѣ при тѣхъ.[1])

73. Граждански дѣла отъ смѣсена подсждность, т. е. дѣла между мусулмане и лица отъ други вѣроисповѣдания, подлежатъ на вѣдомството на общитѣ сждове, които, обаче, ако припознаятъ за потрѣбно, могжтъ да призовавать въ засѣданието си кадиятъ за да представи мнѣние по въпситѣ за правото.

Кадиятъ нѣма гласъ въ рѣшението на дѣлото.

* 74. Кога се расправятъ между частни лица препирни, които се касаятъ до държавни имоти, или имоти що принадлежатъ на богоугодни и благотворителни учреждения и се намиратъ въ владѣние на частни лица, а така сжщо въ всѣка препирня между частни лица, която полегато досяга интереситѣ на хазната, трѣбва да присжтствова въ сждилището съвѣтникътъ по дѣлата на финансовото или на друго съотвѣтственно управление; безъ негово мнѣние такива дѣла не бива да се разглеждатъ.[2])

75. Тамъ, гдѣто не сж учредени търговски сждилища, търговскитѣ дѣла подлежатъ на вѣдомството на окржжнитѣ сждове, които, въ тия случаи, се ржководятъ по търговскитѣ закони и по обичаитѣ, приети помежду търговцитѣ.

* 76. По граждански и търговски искове (давии) окржжнитѣ сждове рѣшаватъ окончателно, ако цѣнността на искътъ не надминува 1000 гроша.[3])

77. Всичкитѣ искове по неопредѣленъ предметъ, т. е. искове, които не подлежатъ на оцѣнение, се рѣшаватъ отъ окржжнитѣ сждове въ пьрва инстанция съ право на тжжба срѣщу тѣхъ предъ областний (губернский) сждъ.

---

[1]) Гледай ст. 2 отъ Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила.
[2]) Гледай ст. 37 отъ Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила.
[3]) Гледай ст. 2 отъ Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила.

78. Искътъ по общо правило се предявява въ онзи окржженъ сждъ, въ окржгътъ на който отвѣтникътъ има постоянното си мѣстожителство. Изъ това правило се изключаватъ случаи показани положително въ законътъ.

79. Искове отъ всѣкий родъ, които се касаятъ до недвижими имоти, се предявяватъ въ мѣстото, гдѣто се намиратъ тия имоти.

80. Искъ, който се отнася до отвѣтници, които живѣятъ въ разни сждебни окржзи, или до недвижими имоти находящи се въ разни окржзи, се предявява, по усмотрѣнието на ищецътъ, въ кой и да е отъ сждоветѣ, на които може да бжде подсждна работата.

81. Всѣкакви искове, които се касаятъ до наслѣдство, се предявяватъ на онзи сждъ, въ вѣдомството на който се е открило наслѣдството.

82. Искове възникнжли отъ договоръ, въ който е уречено мѣстото за испълнението му, или отъ договоръ, който, по свойството на обязателството може да се испълни само въ опредѣленно мѣсто, се предявяватъ на мѣстний, по испълнението на договорътъ, сждъ.

83. Искъ противъ отвѣтникъ, който се намира вънъ отъ предѣлитѣ на дьржавата, или на когото мѣстожителството е неизвѣстно на ищецътъ, се предявява по мѣстото, гдѣто се намира недвижимий му имотъ; ако ли отвѣтникътъ нѣма недвижимо имущество, или то е неизвѣстно на ищецътъ, то послѣдний може да начене искътъ си или по мѣстото, гдѣто знае, че послѣдне е живѣлъ отвѣтникътъ, или по мѣстото, гдѣто е свьршено, или испълнено обязателството, изъ което е възникнжлъ искътъ, или найсетнѣ по мѣстото, гдѣто той самъ живѣе.

84. Искове противъ компании, общества и дружества се предявяватъ на онзи окржжний сждъ, въ окржгътъ на който състои тѣхното управление или фирма; а по договори, заключени съ тѣхнитѣ мѣстни контори или агенти,

исковетѣ могжтъ да се предявяватъ и по мѣстото, гдѣто се намиратъ тия контори и агенти.

85. Всичкитѣ искове противъ несъстоятеленъ дължникъ се предявяватъ на онзи сждъ, въ вѣдомството на който се разгледва дѣлото за неговата несъстоятелность.

86. Дѣлата на чужденци, било помежду имъ, било помежду тѣхъ и мѣстни жители, се разгледватъ и рѣшаватъ по мѣстнитѣ закони, до колкото тѣ не сж измѣнени отъ капитуляциитѣ.

87. Кога сключватъ договоръ, странитѣ могжтъ да опредѣлятъ онзи сждъ отъ първа степень, на който ще предаватъ препирнитѣ, които могжтъ възникнж помежду имъ въвъ (върху) този договоръ и въвъ испълнението му.

Глава 2.

Прекаканията за подсждностьта и редътъ на тѣхното разрѣшение.

88. Всѣко сждебно мѣсто само си рѣшава: подлежи ли предявений нему искъ на неговото вѣдомство, и въ никакъвъ случай то не бива да представя на по-високъ сждъ да му разрѣши съмнѣнията.

89. Прекакания за подсждность между окржжни сждове се рѣшаватъ отъ онзи областенъ (губернский) сждъ, въ вѣдомството на който тѣ се намиратъ.

90. Прекакания за подсждность между окржжни сждове, които стоятъ въ вѣдомството на разни областни сждове, се разрѣшаватъ отъ онзи областенъ (аппелативенъ) сждъ, въ чието вѣдомство дѣлото е възникнжло първоначално.

91. Дѣла за прекакания възникватъ само по жалба, подадена срѣщу окржжний сждъ отъ една изъ странитѣ; при жалбата се прилагатъ преписи отъ опредѣленията на онния сждове, въ които е възникнжло прекаканието за подсждность.

92. Преписъ отъ тжжбата се съобщава на противната страна, и въ по-нататъшний ходъ на работата се пазятъ

правилата установени за частни тяжби, а между това производството въ сждътъ отъ пьрва степень се спира.

93. Рѣшенията на областний сждъ по въпроси за прекания се почитатъ окончателни.

* 94. Прекѣания за подсждность между сждебни установения и други вѣдомства, освѣнъ военнитѣ сждеве, се разрѣшаватъ отъ административнитѣ сждове, съгласно съ параграфъ 1 на статия 915 отъ настоящитѣ правила.[1])

95. Правителственно мѣсто или лице, като припознае приетото отъ сждътъ дѣло за подлежаще на свое вѣдомство, съобщава за това на предсѣдателътъ на подлежащий сждъ, като покаже основанията, по които то счита дѣлото за подлежаще на неговото вѣдомство.

* 96. Въ означений отъ предидущата статия случай, както и кога се случи да подаде жалба нѣкое частно лице, което да утвърждава, че дѣлото е подсждно на други, а не на сждебни установения, предсѣдателътъ незабавно представя препирнята за прекание въ подлежащий административенъ сждъ, като приложи всичкитѣ относящи се до прекѣанието писани хартии, така и мнѣнието на сждътъ по въпросътъ, за който е станало прѣпирня. Съ това заедно се спира разгледването на дѣлото; но сждътъ въ такъвъ случай може да земе установенитѣ отъ законътъ мѣрки за обезпечение на исковетѣ.[2])

* 97. Правата на губернаторитѣ и тѣхнитѣ отношения къмъ сждебнитѣ установения се опредѣлятъ отъ главнитѣ основания за гражданското управление на санджацитѣ и на окржзитѣ отъ 7-ий юлий 1877 лѣто, до колкото тѣ не противорѣчатъ на настоящитѣ правила.

Глава 3.

За повѣренницитѣ.

* 98. Всѣко правоспособно лице може да се явява на сждилището или само или чрезъ свой повѣренникъ. Повѣренникъ може да бжде всѣкий, който е достигнжлъ съвършеннолѣтие и е неопороченъ по сждъ (ст. 31 п. 4 на углавний оттоманский кодексъ), освѣнъ лица отъ сждебното вѣдомство.

II-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески Указъ No. 651 отъ 7 ноември 1880 г. се утвърди слѣдующето:

98. Всѣко правоспособно лице може да се явява предъ сждилището или само или чрезъ свой повѣренникъ или

---

[1]) Тая 94 ст. е обевсилена съ чл. 9 отъ Допълнението къмъ Врѣм. Сждебни Правила.

[2]) Гледай сжщий чл. 9 отъ Допълнението къмъ Врѣм. Сжд. Правила.

адвокатъ. Повѣренникъ или адвокатъ може да бѫде всѣкой, който е достигналъ съвършеннолѣтие, знае официялния языкъ, е български поданникъ и не е опороченъ по сѫдъ (чл. 31 точка 4 отъ тур. нак. законъ), исключаватъ се и лицата отъ сѫдебно вѣдомство. Чуждитѣ поданници могѫтъ да бѫдѫтъ повѣренници само въ дѣла на чужди поданници. Всѣкий адвокатъ или повѣренникъ трѣбва да представи въ сѫда свидѣтелство отъ общината си, че е лице правоспособно да ходатайствува по чужди дѣла предъ сѫда.

99. Лицата, които се теглятъ на сѫдъ, могѫтъ да заявяватъ предъ окрѫжний сѫдъ за избранитѣ отъ тѣхъ повѣренници устно, или писменно. Тѣ могѫтъ и да даджтъ на повѣренникътъ си пълномощие по правилата установени за засвидѣтелствование на довѣренноститѣ въ статия 529.[1])

100. Устното заявение за избиранието на повѣренникъ се записва отъ единъ изъ членоветъ на сѫдътъ въ особенна книга и се подписва отъ него, а сѫщо и отъ довѣрительтъ, ако умѣе той да пише. Писменното заявение за избрание на повѣренникъ се прилага при дѣлото.

Ако е предоставено на повѣреникътъ право да прекрати дѣлото съ спогодба, това право трѣбва да бѫде изразено въ довѣренността прямо и положително; въ противенъ случай повѣреникътъ не се припознава упълномощенъ за това.

Глава 4.

За предявението на искътъ.

101. Искътъ, който се подава въ окрѫжний сѫдъ, може да бѫде изложенъ писменно, или словесно (устно).

102. Словесний искъ се записва отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ въ особенна книга, прочита се на ищецътъ и се подписва както отъ послѣдний, така и отъ членътъ на сѫдътъ.

---

[1]) Гледай закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла.

103. И въ писменното и въ словесното изложение ищецътъ е обязанъ:

1) да покаже званието, собственното и отеческото име, презимято или прекоръть и мѣстожителството, както своето и на свидѣтелитѣ, ако прави дума за такива, така и на отвѣтникътъ;

2) да покаже, колкото се може, доказателствата, възъ (върху) които основава искътъ си, па ако доказателствата сж писменни, да приложи и толкова преписи отъ тѣхъ, колкото сж отвѣтницитѣ, а така и преписи отъ изложението на искътъ си;

3) да забѣлѣжи цѣната на искътъ, съ исключение на дѣла по неопредѣленъ предметъ, т. е. които не подлежатъ на оцѣнение;

4) да обясни: за какво именно моли или какво дири.

104. Откакъ влѣзе въ сждътъ искътъ, предсѣдателтъ на сждътъ поржчва да наглѣдва дѣлото, по особенна чреда, на едного отъ членоветѣ на сждътъ, като на докладникъ.

105. Писменнитѣ доказателства могжтъ да бждатъ представени не само кога се подаде искътъ, но и преди да се начне засѣданието, даже и когато се гледа работата; но въ тия два случая, противната страна може да моли да се отложи засѣданието за другъ пжть.

Глава 5.

За цѣната на искътъ.

106. За цѣна на искътъ се припознава суммата, която е показана въ неговото изложение, само се прибавятъ при главната сумма и лихвитѣ, които се искатъ до деньтъ когато е предявенъ искътъ.

107. Кога се случи препирня възъ показаната въ изложението на искътъ цѣна на недвижимий или движимий имотъ, тя се опредѣля отъ вѣщи люди, въ назначений отъ сждътъ срокъ.

Глава 6.

За призовката предъ сждътъ.

108. Кога се случи да се явятъ лично и двѣтѣ сждящи се страни, откакъ се приеме писменната молба, или се внесе въ особенна книга словесната жалба, съгласно ст. ст. 101 и 102, сждътъ може незабавно да пристжпи до разглеждането на искътъ, но да не отлага, безъ нужда, расправянието на дѣлата, назначени за слушание въ този день. Търговски дѣла трѣбва да се предпочитатъ предъ общогражданскитѣ.

109. Въ другитѣ случаи, сждящитѣ се страни, свидѣтелитѣ и другитѣ лица се привикватъ въ сждилището споредъ както отреди предсѣдательтъ, или съ устно заржчанье по сждебний разсилникъ, или съ повѣстка, която може да се даде въ ржцѣ на отвѣтникътъ и вънъ отъ кжщата му.

Повѣстката се съставя въ два екземпляра. Въ нея се бѣлѣжи:

1) кой се вика на сждъ и по чия молба;

2) предметътъ на искътъ;

3) мѣсто, гдѣто трѣбва да се яви повиканий;

4) деньтъ, а ако трѣбва, и часътъ на явяванието;

5) какво се прилага при повѣстката;

6) послѣдствията, на каквито може да бжде подложенъ повиканий, ако би да се не яви, съ забѣлѣжка на подлежащитѣ статии отъ настоящитѣ правила (147, 217, 281—284).

Повѣстката трѣбва да е подписана отъ предсѣдательтъ, или отъ едного изъ членоветѣ.

110. Повѣстката заедно съ преписи отъ молбата и отъ документитѣ се дава въ ржцѣтѣ на самия отвѣтникъ; ако ли сждебний разсилникъ не го завари у дома му, той предава повѣстката на кжщнитѣ му, или на оногози, който му гледа имѣнието, или кжщата, или на едного отъ съсѣдитѣ му, който пристане да предаде повѣстката и да даде за това подписъ.

111. Кога повѣстката се предава въ ржцѣ отвѣтнику не лично, а чрезъ другиго, сждебний разсилникъ прилѣпя преписъ отъ повѣстката съ свой си подписъ, въ градътъ — на кжщата на полицейското управление; въ окржгътъ — на кжщата на окржжното полицейско управление; а въ селата — на кжщата на полицейското селско началство.

112. Ако се случи да се не найде нито едно отъ забѣлѣжнитѣ въ статия 110 лица, сждебний разсилникъ, независимо отъ испълнението на изложеното въ статия 111 правило, оставя екземпляръ отъ повѣстката за да се предаде отвѣтнику, въ градътъ — у полицейский чиновникъ на подлежаща часть (махала); въ имѣнията и чифлицитѣ расположени въ предѣлитѣ на окржгътъ, но не входящи въ съставътъ на селата — у началникътъ на окржгътъ, а по селата, — у мѣстното селско началство.

113. Кога се предава повѣстката, на нея се забѣлѣжва времето кога е предадена; а другий екземпляръ на повѣстката, подписанъ отъ приимачътъ съ бѣлѣжка кога я е приелъ, се представя въ сждътъ. Ако онзи, който приеме повѣстка, но не може или не рачи да даде подписъ, това се бѣлѣжи и на двата екземпляра иа повѣстката, и се записва кога и кому е тя вржчена и защо нѣма подписъ отъ оногозъ, който я е приелъ.

114. Отвѣтникътъ, на когото мѣстожителството ищецътъ не е могълъ да посочи, се вика чрезъ обявение въ газетитѣ.

За повиканитѣ на сждъ лица се залѣпятъ въ приемната стая на сждътъ обявения, въ които се означаватъ имената имъ, презимената или прекоритѣ и званията имъ.

Глава 7.

Сроковетѣ за явявание предъ сждътъ.

115. За явяванието на сждящитѣ се страни предъ сждътъ се назначаватъ слѣдующитѣ срокове:

1) *мѣсеченъ,* ако отвѣтникътъ има жителство въ България;

2) *четиримѣсеченъ*, ако се намира вънъ отъ границитѣ;

3) *шестомѣсеченъ,* ако мѣстожителството на отвѣтникътъ е неизвѣстно.

116. Сроковетѣ по повиквание съ повѣстка се броятъ отъ деньтъ, когато повѣстката е дадена въ ржцѣтѣ на отвѣтникътъ, или на лицето показано въ статии 110 и 112.

117. Срокътъ по повиквание съ обявение въ газетитѣ се брои отъ деньтъ, когато е напечатано послѣднето обявение въ газетитѣ.

118. Срокътъ за явявание предъ сждътъ, споредъ както се благоразсжди отъ предсѣдательтъ, може да се скрати до седемь дни:

1) по искове за земени на вѣра стоки и припаси; за наемъ на кжщи, жилища и на всѣкакви помѣщения; за наемъ на слуги и изобщо по извършвание работа отъ майстори, ремесленници (занаятчии), надничари (гюндулюкчии) и други;

2) по искове за предавание и прибирание на пари, или на другъ имотъ за пазение;

3) по искове за испълнение на договори;

4) по искове за възнаграждение срѣщу вредъ и щета (зарарь) и за завладѣние.

119. По търговски дѣла предсѣдательтъ може да назначи за явявание предъ сждътъ и по-кжсъ срокъ; той има власть, по дѣла, които искатъ неотложно расправяне, да повика отвѣтникътъ за първий присжтственъ день слѣдъ като му се вржчи повѣстката и даже да му заржча да се яви тозчасъ въ засѣданието на сждътъ за да представи обяснения на дѣлото.

Глава 8.

Редътъ на сношението на сждътъ съ сждящитѣ се страни.

120. Всичкитѣ писани хартии, които трѣбва да се предявятъ на сждящитѣ се страни, пращатъ имъ се по сждеб-

нитѣ разсилници съ повѣстки, за връчението на които се пазятъ правилата изложени въ статии 109 и 113.

121. Сѫдебний разсилникъ е обязанъ незабавно да представи въ сѫдилището вторий екземпляръ отъ повѣстката, съ която той е предалъ писаната хартия.

122. Писанитѣ хартии, които трѣбва да се предадѫтъ на сѫдящитѣсе, ако послѣднитѣ се намиратъ въ сѫдилището, могѫтъ да имъ се предадѫтъ или на тѣхъ самитѣ или на тѣхний повѣренникъ отъ секретарьтъ на сѫдътъ срѣщу надлежащъ отъ тѣхъ подписъ.

Глава 9.

Предварителното подготвение на дѣлото.

123. Въ назначений за явявание предъ сѫдътъ срокъ отвѣтникътъ може да представи писмененъ отвѣтъ възъ молбата за искътъ, но той има право, безъ да подаде писмененъ отвѣтъ, да помоли да се запише устний му отвѣтъ въ протокольтъ, съгласно съ статия 102.

124. Както въ писменний, така и въ словесний отвѣтъ трѣбва да бѫде положително изразено: припознава ли отвѣтникътъ или отвърга исканията на ищецътъ и ония обстоятелства, възъ които тия искания сѫ основани.

125. Откакъ се приеме писменний отвѣтъ, предсѣдателтъ го съобщава на ищецътъ, назначава срокъ за слушание дѣлото и извѣстява за това сѫдящитѣ се устно или съ писменни повѣстки, споредъ обстоятелствата. Предсѣдателтъ сѫщо назначава срокъ за слушание дѣлото и когато срокътъ за представление отвѣтътъ е изминѫлъ, но отвѣтътъ не е представенъ. Като се назначи дѣлото за слушание, то се внася въ чредний списъкъ, съ който се опредѣля чредата за докладътъ на дѣлата.

126. Въ случай че ищецътъ се не яви въ назначений за слушание дѣлото день, сѫдътъ обявява, че дѣлото се прекъсва до нова молба отъ страна на ищецътъ, или по желанието на отвѣтникътъ пристѫпва да сѫди и поставя

рѣшението по общитѣ правила на сждопроизводството (пар. 2, ст. 281).

127. Въ случай че се не яви отвѣтникътъ, сждътъ туря задочно рѣшение, възъ общото основание (281--284).

Глава 10.

За слушание на дѣлото.

Отдѣление I.

Докладътъ на дѣлото и словеснитѣ обяснения на сждящитѣ се.

128. Докладътъ на дѣлото и словеснитѣ обяснения на ония, които се теглятъ на сждъ, ставатъ при открито засѣдание на сждътъ. Но ако по особенното свойство на дѣлото явностьта (публичностьта) на засѣданието може да бѫде предосждителна за вѣрата, за общественното благочиние, или за нравственностьта, то сждътъ, или по собственно усмотрѣние, или по молба на странитѣ, има право да отреди да стане засѣданието при затворени врата.

Всѣкога такова распореждание се обявява публично и се записва въ дневникътъ на засѣданието.

129. Кратъкъ докладъ на дѣлото се прави отъ членътъ на сждътъ устно или писменно възъ основание отъ писанитѣ хартии и документитѣ представени отъ странитѣ, които се сждятъ, или възъ основание отъ устната молба за искътъ и отъ устний отвѣтъ, които сѫ записани въ протоколътъ, съгласно съ статии 102 и 123 на настоящитѣ правила.

130. Слѣдъ като обясни докладчикътъ сѫществото на дѣлото, допущатъ се странитѣ, подъ ржководство на предсѣдательтъ, да представятъ устни обяснения които състоятъ въ това, че пьрвомъ ищецътъ, послѣ отвѣтникътъ излагатъ както исканията си, така и обстоятелствата и доводитѣ, възъ които тия искания сѫ основани. При това странитѣ могѫтъ да предлагатъ единъ другиму въпроси,

които се отнасятъ до дѣлото и могжтъ да помагатъ за разяснението му.

131. Членоветѣ на сждътъ, съ разрѣшение отъ предсѣдателятъ, могжтъ да предлагатъ на странитѣ въпроси за да се разяснятъ исканията имъ и обстоятелствата на дѣлото.

132. При устнитѣ обяснения на странитѣ, предсѣдателятъ на сждътъ, ако види за възможно, поканва ги на спогодба. Въ случай че сждящитѣ страни се спогодятъ, съставя се подписанъ отъ тѣхъ протоколъ, който има сила на окончателно рѣшение и не подлѣжи на обтжжване предъ по горний сждъ.

* 133. Въ дѣла свързани съ интересътъ на дьржавата, за които се спомѣнува въ статия 74 на настоящитѣ правила, послѣднята дума, при устнитѣ обяснения, се пада на представителътъ на дьржавний интересъ.[1])

134. Рѣшението на сждътъ трѣбва да бжде основано възъ документитѣ и други писменни актове, а сжщо и възъ доводитѣ представени при устнитѣ обяснения на странитѣ.

Отдѣление II.

Предявението на насрѣщенъ искъ.

135. Отвѣтникътъ има право да заяви насрѣщенъ искъ или въ пьрвий си писменен отвѣтъ или въ пьрвото засѣдание по дѣлото.

136. Като се заяви насрѣщний искъ, докладътъ на дѣлото се отлага за другъ пжть, по молба на едната или на другата страна, или по усмотрѣние на сждътъ.

137. Въ случай, че се отсрочи докладътъ на дѣлото, възъ основание отъ предидущата статия, сждътъ назначава допълнителенъ срокъ отъ *три до седемь дни,* въ течение на който отвѣтникътъ може, ако пожелае, да представи писменно изложение на искътъ си, или да помоли

[1]) Гледай чл. 37 и забѣлѣжката му на Допълнението къмъ Врѣм. Сждебни Правила.

да го запишѫтъ въ протоколътъ, съгласно съ статия 102 на настоящитѣ правила.

Глава 11.

За доказателствата.

Отдѣление I.

Общи правила.

138. Сѫдътъ не събира самъ доказателства или справки, а основава рѣшенията си исключително възъ доказателства, представени отъ сѫдящитѣ се страни, освѣнъ случаитѣ показани въ статии 196—199.

139. Когато сѫдътъ найде, отъ като чуе странитѣ, че за нѣкои приведени отъ тѣхъ и сѫществени за разрѣшението на дѣлото обстоятелства нѣма представено доказателство, той обявява за това на странитѣ и назначава срокъ за разяснение на горѣреченитѣ обстоятелства.

Отдѣление II.

Показанията на свидѣтелитѣ.

140. Никой нѣма право да се отрича отъ свидѣтелствование. Изъ това правило се исключаватъ само:

1) роднинитѣ на странитѣ, които се сѫдятъ, по пряма линия възходяща и нисходяща, а така и сѫщи братя и сестри;

2) които иматъ сгода (облага) отъ рѣшението на дѣлото въ полза на едната или на другата страна.

141. Не се допущатъ за свидѣтелствование:

1) полудѣли люди;

2) люди, които по физическитѣ или по нравственнитѣ си недостатъци не сѫ могли да разумѣватъ обстоятелството, което се доказва;

3) дѣцата противъ родителитѣ;

4) съпрузитѣ на тия, които се сѫдятъ;

5) духовни лица за това, що имъ е повѣрено при исповѣдьта, и

6) изобщо всичкитѣ, на които по законътъ е отнето правото да бѫдѫтъ свидѣтели.

Всичкитѣ тия лица ги отстранява отъ свидѣтелсвование самий сѫдъ, и безъ да посочатъ или помолятъ за това странитѣ, стига сѫдътъ да съгледа причини на неспособность.

142. Които не сѫ достигнали шестнайсеть години, а още и тия, за които се спомѣнува въ статия 31 отъ Отоманский углавенъ кодексъ, могѫтъ да се распитатъ, като свидѣтели, безъ клѣтва.

143. По отводъ на противната страна се отстраняватъ отъ свидѣтелствование:

1) роднинитѣ по пряма линия безъ ограничение на степенитѣ, а по съребьрна — роднини отъ пьрвитѣ три степени, и роднини по сватовщина отъ пьрвитѣ двѣ степени на онзи отъ сваденитѣ, който ги посочи за свидѣтели;

2) настойницитѣ (опекуни) на оная отъ страната, която ги посочи за свидѣтели, или които сѫ подъ нейно настойничество (опека);

3) усиновителитѣ на оногова отъ сѫдящитѣ се, който на сѫдбата ги покаже за свидѣтели, или посиненицитѣ му;

4) които иматъ сѫдба съ една отъ странитѣ, и тия, които иматъ сгода (облага) отъ рѣшението на дѣлото въ полза на тая страна, която ги посочи за свидѣтели;

5) повѣренницитѣ, ако ги посочатъ за свидѣтели тѣхнитѣ довѣрители.

144. За отводътъ на свидѣтелитѣ трѣбва да се предявява преди тѣ да се закълнѫтъ, или преди да стане показанието, ако то се дава безъ клѣтва.

145. Свидѣтельтъ, ако самси онзи, който е па сѫдба се не задължи да го доведе въ сѫдилището, се повиква съ повѣстка устна или писменна. Офицери и други длъжностни лица всѣкога се повикватъ съ писменна повѣстка.

Повѣстката се предава въ ржцѣ по правилата, изложени въ статии 109—113.

146. Свидѣтели, които живѣятъ отъ градътъ, дѣто е сждилището далечъ петь часа съ волски или биволски кола, или и по-далечъ, могжтъ да помолятъ да ги распитатъ тамъ, гдѣто живѣятъ. Този распитъ (допросъ) прави единъ отъ членоветѣ на сждътъ, като се обади по-напредъ за това на странитѣ, които се сждятъ, и распитътъ става въ тѣхно присжтствие, ако тѣ се явятъ въ назначений за това срокъ. Срокътъ за распитъ се назначава отъ предсѣдателтъ.

147. Свидѣтель, който живѣе въ сжщий градъ, гдѣто се намира сждилището, или по-близо отъ петь часове до този градъ, (146) за неявяване въ сждилището въ назначений срокъ, ако не представи уважителни за това оправдания, подлага се, по опредѣление на сждътъ, на глоба до 100 гроша, наспротивъ важностьта на работата и наспротивъ състоянието на свидѣтелтъ, и му се назначава новъ срокъ за явяване. Свидѣтелтъ е подложенъ на глоба кога и вторий пжть не се яви.

Свидѣтелтъ обаче има право, въ течение на мѣсяцътъ откакъ му се обади опредѣлението за наложената му глоба, или когато се яви въ срокътъ, който му е назначенъ изново, да представи оправданията си предъ сждътъ, който може да го освободи отъ глобата, ако припознае оправданието за уважително.

Случи ли се да се не яви и слѣдъ второ повиквание, свидѣтелтъ, по распореждание на предсѣдателтъ, се довожда чрезъ полицейската власть.

148. Распитътъ на свидѣтелитѣ става при отворено засѣдание на сждътъ, освѣнъ случаитѣ опредѣлени въ статия 128 на настоящитѣ правила.

149. Сждътъ може да поржчи на едного отъ членоветѣ си да распита свидѣтелитѣ. и при това този членъ се ползува съ правата на предсѣдателтъ на сждътъ, колкото до

пазението на редътъ и до разрѣшението на недоумѣнията и пререканията, които възникноватъ между странитѣ, — въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога свидѣтельтъ, по старость, по нѣкоя тежка болѣсть, по обязанноститѣ на службата или по други уважителни причини, не може да се яви въ сѫдилището;

2) кога по обстоятелствата на дѣлото се види за потрѣбно да се направи распитъ на самото мѣсто;

3) кога трѣбва да се распитатъ мнозина, които живѣятъ на нѣкое мѣсто вънъ отъ градътъ, гдѣто се намира сѫдилището.

Възъ дѣйствията на распитникътъ членъ могѫтъ да се подаватъ жалби или на сѫдътъ, до три дни откакъ се свърши распитътъ, или може да се направятъ на самий распитникъ заявения, които се записватъ въ такъвъ случай въ протоколътъ по исканието на една отъ сваденитѣ страни, или на свидѣтельтъ. Въ горѣизложенитѣ три случаи, а още и въ случайтъ, показанъ въ статия 146, протоколътъ на свидѣтелскитѣ показания се прочита въ засѣданието на сѫдътъ; ако бѫдѫтъ неясни или непълни показанията на свидѣтельтъ, сѫдътъ може да назначи новъ распитъ.

150. Всѣкий свидѣтель се распитва отдѣлно, въ присѫтствието на сваденитѣ страни, които сѫ се явили при распита. Свидѣтели, които още не сѫ дали показания, не могѫтъ да присѫтствоватъ при распитътъ на другитѣ свидѣтели.

151. Когато въ едно и сѫщото време се явятъ и свидѣтелитѣ на ищецътъ и свидѣтелитѣ на отвѣтникътъ, пьрвитѣ се распитватъ преди послѣднитѣ.

152. На всѣки свидѣтель, преди клетвата, се предлагатъ питания (въпроси) за опредѣление на личностьта и отношенията му къмъ лицата, които сѫ намѣсени въ дѣлото.

153. Свидѣтелитѣ се турятъ да се закълнѫтъ по обрядътъ на вѣроисповѣданието си, освѣнъ ако и двѣтѣ

страни, по взаимно съгласие, освободятъ свидѣтелътъ отъ клетва.

154. Отъ клетва се освобождаватъ въ всѣкий случай:

1) свѣщеннослужителитѣ и монаситѣ на всичкитѣ християнски вѣроисповѣдания;

2) лица, които принадлежатъ къмъ исповѣдания и вѣроучения, които не приематъ клетва; на мѣсто клетва такива лица даватъ обѣщание, че ще покажатъ всичката истина, по чиста съвѣсть.

155. Распитътъ на свидѣтелътъ се прави отъ предсѣдателътъ. Откакъ изложи свидѣтелътъ щото има да каже, странитѣ могжтъ да му предлагатъ питания (въпроси) за предметитѣ, които иматъ отношение къмъ дѣлото. Членоветѣ на сждътъ, съ разрѣшение отъ предсѣдателътъ, могжтъ да предлагатъ на свидѣтелътъ и свои въпроси.

156. За да се разясни разногласието въ показанията на свидѣтелитѣ, по сжществени предмети, предсѣдателътъ имъ назначава очна ставка.

157. Всѣкий распитанъ свидѣтель трѣбва да остане въ засѣданието на сждътъ догдѣ се свърши распитътъ на всичкитѣ свидѣтели, ако предсѣдателътъ на сждътъ не му дозволи да си иде по-рано.

158. Кога се распитва свидѣтель, който не разбира български языкъ, привиква се преводникъ, и показанията на свидѣтелътъ се записватъ на двата языка.

159. Показанията на свидѣтелътъ се записватъ въ протоколътъ, колкото се може точно съ неговитѣ думи, послѣ което протоколътъ се прочита на свидѣтелътъ и се подписва отъ него на извѣстний нему языкъ; за безкнижнитѣ протоколътъ се подписва въ тѣхно присжтствие отъ единъ изъ членоветѣ на сждътъ.

160. На свидѣтелитѣ, по тѣхно заявение, опредѣля се възнаграждение отъ предсѣдателътъ или отъ членътъ на сждътъ, който прави распитътъ. Оплаквание отъ свидѣте-

литѣ, че опредѣленото имъ възнаграждение е недостатъчно, не се приема.

161. Силата на свидѣтелскитѣ показания, наспротивъ достовѣрностьта на свидѣтельтъ, пълнотата и вѣроятностьта на неговитѣ показания, се опредѣля отъ сѫдътъ.

Отдѣление III.

Дознание (испитване) чрезъ околни люди.

* 162. Въ препирня за право на владѣние на недвижимъ имотъ и на ползование отъ него, както и въ препирня за пространството и продължителностьта на поземелното владѣние, ако по дѣлото се допуща давностьта на владѣние, сѫдътъ може, кога една отъ странитѣ се облѣга възъ свидѣтелството на мѣстнитѣ жители, ако и да не сѫ по име посочени свидѣтелитѣ, да назначи особенно дознание (испитване) чрезъ околни люди, или да поиска удостовѣрение отъ старѣйский съвѣтъ.

* 163. За дознание сѫдътъ отрежда едного отъ членоветѣ си и назначава самото врѣме на дознанието.

* 164. Странитѣ се повикватъ възъ мѣстото, гдѣто ще стане дознанието, съ повѣстки.

* 165. Околни люди се распитватъ подъ клетва, съ пазение на правилата установени за распитътъ на свидѣтелитѣ.

* 166. Каква достовѣрность и сила иматъ показанията на околнитѣ люди опредѣля сѫдътъ по усмотрѣнието си. Удостовѣрението отъ страна на старѣйский съвѣтъ въ препирни за право на собственность или за право на владѣние, кога нѣма документи, може, слѣдъ обстоятелна провѣрка, да служи за доказателство на правото за собственность или за владѣние на поземелни отрѣзи (участъци) и за ползование отъ тѣхъ (528).

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чревъ Княжески указъ No. 7 отъ 23 яннуарий 1885 година се утвърди вмѣсто третье отдѣление, слѣдующето:

ЗАКОНЪ

за дознание (испитване) чрезъ околни люди.

---

1. Когато има споръ за право на владѣние недвижимъ имотъ и за ползование отъ него, както и въ споръ за пространството, мѣстностьта или продължителностьта на поземелното владѣние, а така сѫщо и когато има споръ за право на собственность върху недвижимъ имотъ, когато

това право се основава на давностьта на владѣнието, сѫдътъ може, кога една отъ странитѣ се облѣга възъ свидѣтелството на мѣстнитѣ жители, ако и да не посочва по име тия жители, да назначи особно дознание (испитване) чрезъ околни люди.

2. За извършване на дознание сѫдътъ назначава едного отъ членоветѣ си и опредѣлява самото врѣме, когато трѣбва да се извърши то. Назначаването на члена и опредѣляването на врѣмето за дознанието трѣбва да става, слѣдъ като се изслушатъ странитѣ, въ сѫдебно засѣдание на сѫдътъ.

3. Странитѣ се повикватъ на мѣстото, гдѣто ще стане дознанието, съ особни призовки отъ страна на назначений членъ.

4. Членътъ, назначенъ отъ сѫдътъ за да извърши дознанието, е длъженъ, преди срокътъ, да отиде на самото спорно мѣсто и да състави списъкъ на всички съсѣди, предпочтително стари люди отъ сѫщата мѣстность, които могѫтъ да свидѣтелствуватъ за владѣнието или за правото на собственность на спорний имотъ.

Забѣлѣжка. За точно съставяние на тоя списъкъ членътъ, назначенъ за да извърши дознанието, събира свѣдения, както отъ мѣстнитѣ административни власти, така и отъ общинскитѣ съвѣти.

5. Тоя списъкъ не трѣбва да съдържа:

1) имената на тѫжащитѣ се и на слугитѣ имъ;

2) роднинитѣ на тѫжащитѣ се, по права линия безъ ограничение на стъпенитѣ, по побочна — роднинитѣ отъ първатѣ три стъпени, а по сватовство отъ първатѣ двѣ стъпени, и

3) отсѫтствующитѣ и онія, които по причина на тежка болесть и по други непреодолими препятствія не могѫтъ да се явятъ за да свидѣтелствуватъ.

6. Ако въ назначений срокъ тѫжащитѣ се не се явятъ, дознанието не се отлага за другъ пѫть.

7. Въ назначений день, членътъ на сѫдътъ въ присѫтствието на вѣщи люди, отъ *двама* до *петима*, и на тѫ-

жащитѣ се, които сѫ се явили, пристъпва къмъ утвърдяване на списъкътъ по редътъ, указанъ въ слѣдующитѣ статии.

Забѣлѣжка. Вѣщитѣ людье се избиратъ сѫщий день отъ тѫжащитѣ се, ако ли тѣ не направятъ това, избира ги самъ членътъ на сѫда, въ всѣки случай измежду лицата записани въ съставений споредъ ст. 5 списъкъ.

8. Членътъ на сѫдътъ предлага на явившитѣ се страни, ако желаятъ, да си изберѫтъ, по взаимно помежду имъ съгласие, отъ означенитѣ въ списъка околни людье, нѣколко (не повече отъ дванадесеть) лица, които да дадѫтъ показанията си, по установенний редъ, по възникнѫлия помежду имъ споръ.

9. Странитѣ могѫтъ, по взаимно тѣхно съгласие, да изберѫтъ и други, освѣнъ означенитѣ въ списъка лица, отъ мѣстнитѣ жители. Въ тоя случай распитватъ се само послѣднитѣ, а отъ означенитѣ въ списъка никой не се испитва.

10. При избирание околни люди отъ странитѣ, по взаимно тѣхно съгласие, послѣднитѣ (странитѣ) могѫтъ да постановятъ, щото възникнѫлий споръ за владѣние или за право на собственность да се рѣши исключително на основание показанията (по вишегласие) на избранитѣ отъ тѣхъ люди.

11. За избранитѣ по взаимно на тѫжащитѣ се страни съгласие люди съставлява се протоколъ, който се подписва отъ странитѣ, и въ който точно се обозначава отъ члена на сѫдътъ постановили ли сѫ или не тѫжащитѣ се да се рѣши дѣлото (споръ̀тъ) имъ на основание показанията на избранитѣ отъ тѣхъ околни люди.

12. Ако тѫжащитѣ се не се съгласятъ да си изберѫтъ сами околни люди, послѣднитѣ се избиратъ споредъ изложенитѣ въ долнитѣ статии правила.

13. Съставений и подписаний отъ члена на сѫдътъ списъкъ на стари люди се предлага на явившитѣ се страни да го прегледатъ и да го подпишатъ.

14. Дозволява се на тѫжащитѣ се да указватъ, когато подписватъ списъка, на неправилноститѣ, допуснѫти, по тѣхното мнѣние, въ съставлението му, и да молятъ да се поправи и допълни.

15. Сѫдовний членъ, като разрѣшава указванията и молбитѣ на тѫжащитѣ се, забѣлѣжва това въ самия списъкъ и го обявлява срѣщу расписка на странитѣ.

16. Възраженията на тѫжащитѣ се противъ това постановление не спира извършването на дознанието.

17. Отъ утвърдения на означенитѣ основания списъкъ избиратъ се отъ сѫдовния членъ въ присѫтствието на явившитѣ се страни, по жребие, *дванадесеть* души, а ако въ списъка нѣма повече отъ *дванадесеть* души, то избиратъ се отъ него, тоже по жребие, *шесть* души.

18. Странитѣ иматъ право да отвеждатъ избранитѣ по жребие люди, по причинитѣ изложени въ ст. 140—144 на Врѣм. Сѫдебни Правила.

19. Освѣнъ това, на всѣка една отъ странитѣ се предоставя право да отведе, ако желае, не повече отъ двама околни люди, безъ да обяснява причинитѣ за подозрѣнието.

20. Отведенитѣ лица се замѣняватъ съ други, по редътъ, указанъ въ ст. 17; но въ окончателний списъкъ не трѣбва да останѫтъ по-малко отъ *шесть* души.

21. Слѣдъ избиранието по жребие и слѣдъ отводитѣ, ако такива е имало, имената на окончателно избранитѣ свидѣтели (околни люди) се записватъ въ протокола, въ който се означава и всичко подробно.

22. Околнитѣ люди се повикватъ отъ сѫдовний членъ, който извършва дознанието, съ особни призовки, за да дадѫтъ своитѣ показания.

23. Ако не се яви нѣкой отъ околнитѣ люди, или не се намѣри въ указаното мѣсто, распитватъ се явившитѣ се, додѣто да се явятъ останѫлитѣ.

24. При распитването околнитѣ люди призовават се да присѫтствуватъ и странитѣ, които могѫтъ да имъ предлагатъ и разни въпроси по спорътъ.

25. Околнитѣ люди се распитватъ подъ клетва, освѣнъ ако странитѣ, по взаимно съгласие, ги освободятъ отъ нея, съ запазване правилата за распитване на свидѣтелитѣ (ст. ст. 155—159 Врѣм. Сѫд. Правила).

26. Опредѣлението достовѣрността и силата на показанията на околнитѣ люди зависи отъ усмотрѣнието на сѫдътъ, съ исключение случая, за който се говори въ ст. 10.

27. Възнаграждението на околнитѣ люди се опредѣля отъ сѫдътъ; тѣмъ се плаща така, както и на другитѣ свидѣтели по граждански дѣла.

Съ настоящия законъ се отмѣнява отдѣление III, ст. ст. 162—166 включително на Врѣм. Сѫд. Правила.

Отдѣление IV.

Писменни доказателства.

167. Всѣкакви актове, както званични (официални), така и домашни, а сѫщо и други писани хартии се приематъ отъ сѫдътъ въ внимание кога се рѣшава дѣлото.

168. Силата на писменнитѣ доказателства, на търговскитѣ книги (тефтери), на смѣткитѣ, квитанциитѣ (издължения) и изобщо на всѣкакви записки и расписки и на други писменни удостовѣрения, които сѫ отъ времето преди да се въведѫтъ настоящитѣ правила, се опредѣля съобразно съ законитѣ, които сѫ били въ дѣйствие, до когато Россійскитѣ войски захванѫхѫ страната.

Силата на документитѣ и на всичкитѣ писменни актове, които сѫ направени слѣдъ като сѫ се въвели въ дѣйствие настоящитѣ правила, се опредѣля отъ статии 524 до 531, а сѫщо отъ неотмѣненитѣ закони, които сѫ били въ дѣйствия, когато страната биде захванѫта отъ Императорско-Россійскитѣ войски.[1])

[1]) Гледай законъ за нотариуситѣ и за мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла.

169. Въ случай, че единъ отъ сваденитѣ заяви съмнѣние за подлинностьта на актътъ, безъ да посочи окривеното въ подлогъ лице, сѫдътъ се удостовѣрява за подлинностьта на актътъ, като го сравни съ други достовѣрни актове, а сѫщо посрѣщне писмото съ други писма, и распита свидѣтелитѣ, и за всичко това се прави протоколъ.

170. Кога противъ сѫществени за рѣшение на дѣлото писменни документи се предяви препирня за подлогъ, т. е. кога прямо се показва лицето, което е направило подлогътъ, сѫдътъ, преди всичко друго, предлага на самата страна, която е представила тия документи, или на повѣренникътъ ѝ, ако тойзи послѣдний има особенна довѣренность — да дава отвѣтъ по препирня за подлогъ, да си земе назадъ документитѣ: ако ли тя се не съгласи, сѫдътъ пояснява на страната, която е заявила препирнята за подлогъ, или на препирнята ѝ, всичката важность на послѣдствията, на които подпада тя, ако не докаже, че наистина има подлогъ (Оттоманский углавний кодексъ, книга II, глава VI).

А кога страната, която се сѫди, подтвърди препирнята за подлогъ, сѫдътъ назначава едного отъ членоветѣ си да направи дознание (226) и разрѣшава слѣдъ това, по углавний редъ, обвинението, а послѣ и гражданската препирня, по общий редъ на гражданското сѫдопроизводство.

171. Препирня за подлогъ предявена противъ такъвъ актъ, отъ който не зависи сѫщностьта на рѣшението, не спира разгледването на дѣлото.

172. Сѫдящата се страна може да иска да се предяви документътъ въ подлинникътъ (първообразътъ), освѣнъ ако би се доказало, че първообразний документъ е истрѣбенъ или че е рѣшително невъзможно да се земе оттамъ гдѣто е.

173. Всѣка отъ странитѣ е обязана, по искание на противникътъ ѝ, да представи колкото има у нея документи, които служатъ за подтвърдение на обстоятелствата на дѣлото, за които става препирня.

174. Въ случай, че една отъ странитѣ се отрече да предяви исканий документъ, кога тя не отрича че го има у нея, сѫдътъ може да припознае доказани ония обстоятелства, за подтвърдение на които се е искалъ документътъ.

175. По искание на една отъ странитѣ, ненамѣсенитѣ въ дѣлото лица сѫ обязани да представятъ въ първообразътъ или въ преписъ колкото има у тѣхъ документи, които непосрѣдствено се отнасятъ до дѣлото, съ исключение на частното имъ взаимнописание и на търговскитѣ имъ книги (тефтери) въ случай, когато законътъ не разрѣшава да се искатъ тия книги. Взаимнописанието съ нѣкое отъ страна лице може да му се поиска само въ тойзи случай, когато това лице е земало участие въ дѣлото като приставникъ (прикащикъ), коммиссионеръ, или посрѣдникъ при сключванието на договоръть.

176. Преписъ отъ прошението за искание документъ се препраща на третето лице съ повѣстка, въ която се назначава срокътъ, въ който трѣбва да представи то въ сѫдилището първообразний документъ или засвидѣтелствуванъ преписъ отъ него (ст. 529).

177. Разноскитѣ за искание на единъ документъ отъ трете лице не се прибавятъ до общитѣ сѫдебни разноски, а сѫ за смѣтка на оногози, който иска документътъ.

178. Въ препирни по търговско или промишленно предприятие, ако една отъ странитѣ посочи за доказателства книгитѣ и актоветѣ, които принадлежатъ на едно дружество, или общество, тия книги и актове трѣбва да се представятъ въ сѫдилището.

179. Ако не е възможно да се представятъ книгитѣ и актоветѣ, сѫдътъ отрежда едного отъ членоветѣ си да ги разгледа и да препише отъ тѣхъ щото се отнася до работата, по указанията и въ присѫтствието на двѣтѣ страни.

180. Документи, за които една отъ странитѣ или трете лице заявява, че е несгодно да излѣзе наявѣ цѣлото имъ съдържание, по причини, които се лично до тѣхъ касаятъ.

се разглеждатъ отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ, по негово назначение, въ присѫтствието на едната, или и на двѣтѣ страни, и колкото мѣста отъ тия документи се отнасятъ до работата се преписватъ отъ членътъ на сѫдътъ.

181. За да се поиска пьрвообразенъ документъ или свѣдѣния, които се намиратъ въ актоветѣ и дѣлата на друго сѫдебно, или правителственно мѣсто или на дължностно лице, дава се на страната, която ги иска, по нейна молба, свидѣтелство, че пьрвообразний документъ или свѣдѣния сѫ необходими и за какъвъ именно срокъ.

182. Всичкитѣ правителственни и сѫдебни установения сѫ обязани незабавно да даватъ на странитѣ, които се сѫдятъ, каквито поискатъ свѣдѣния и преписи отъ документи, даже и по устна тѣхна молба.

183. Пьрвообразнитѣ актове и документи не се даватъ на молительтъ, но се испращатъ, като се предяви свидѣтелството, прямо въ сѫдилището, гдѣто се гледа работата. Книгитѣ и актоветѣ по текущитѣ дѣла не се испращатъ въ пьрвообразний имъ видъ, но се даватъ извлечения отъ тѣхъ.

184. Ако нѣкое присѫтственно мѣсто или дължностно лице не може да испълни молбата за давание на документъ или на справка, за въ назначений въ свидѣтелството на сѫдътъ срокъ, то е задължено да даде на странитѣ, които се сѫдятъ, удостовѣрение за това и да обясни за кой срокъ може имъ се испълни молбата. Възъ основание отъ това удостовѣрение, сѫдътъ дава на странитѣ съразмѣрна отсрочка.

Отдѣление V.

Самопризнание.

185. Самопризнанието (исповѣдване) може да се направи предъ сѫдътъ писменно или устно. Устното самопризнание се внася въ протоколътъ, по искание на заинтересованитѣ лица.

186. Самопризнанието съставя пълно доказателство противъ лицето, което го е сторило.

187. Отъ самопризнанието си не може никой да се отрече, освѣнъ ако се докаже, че то е сторено по погрѣшка въ фактътъ.

188. Самопризнанието на оногова, който е обявенъ несъстоятеленъ дължникъ, нѣма сила въ дѣлата за имотътъ му, слѣдъ времето откакъ е припознатъ за несъстоятеленъ.

Отдѣление VI.

Клетвата.

189. Сѫдебната клетва бива два вида:

I. Клетва, която едната страна предлага на другата, съ цѣль да постави рѣшението на дѣлото въ зависимость отъ нея; тая клетва се нарича *рѣшителна.*

II. Клетва, която самъ сѫдътъ предлага на едната или на другата страна.

I. За рѣшителната клетва.

190. Рѣшителната клетва може да се предлага въ всѣкакви препирни, но само относително до личното дѣйствие на оная страна, на която тя се предлага.

191. Тя може да бѫде предложена въ всѣко положение на дѣлото, даже и въ такъвъ случай, когато никакъ нѣма доказателства по искътъ или по възражението.

192. Ако тойзи, комуто е била предложена клетвата, се отрече да я приеме и не пристане да я предаде на противникътъ си, или ако противникътъ, комуто е била тя предадена, се отрече да я приеме, искътъ или възражението се припознава за неправилно.

193. Клетвата не може да се предава, ако дѣйствието, което съставя неинъ предметъ, излиза не отъ двѣтѣ страни, а лично отъ оная страна, на която е била предложена клетвата.

194. Страната, която е предложила или предлага клетвата, не може вече да се повърне, ако противната страна е обявила, че я приема.

195. Сторената клетва съставя доказателство само за или противъ оногова, който я е предложилъ, а сѫщо за или противъ наслѣдницитѣ му или лицата, които сѫ встѫпили въ неговитѣ права.

II. За клетвата, която се предлага отъ сѫщий сѫдъ.

196. Сѫдътъ може да назначи на едната отъ странитѣ клетва съ цѣль да тури въ зависимость отъ нея дѣлото, или само съ цѣль да опредѣли размѣрътъ на онова, което трѣбва да се присѫди за страната.

197. Сѫдътъ може самъ да назначи на страната клетва при слѣдующитѣ двѣ условия: необходимо е

1) искътъ или възражението да не сѫ напълно доказани;

2) да не сѫ и съвсѣмъ бездоказателни.

Въ всичкитѣ други случаи сѫдътъ трѣбва да присѫди по искътъ или да го отхвърли безусловно.

198. Клетвата, която е назначена на едната страна отъ сѫщий сѫдъ, не може да бѫде предадена отъ нея на другата страна.

199. Клетвата за опредѣление стойностьта на предметътъ, който се дири, може да бѫде назначена на ищецътъ отъ сѫдътъ само когато не е възможно да се опредѣли по другъ начинъ тая стойность.

Въ тойзи случай сѫдътъ трѣбва да опредѣли и до каква сумма ще даде вѣра на клетвата на ищецътъ.

Глава 12.

За повѣрката на доказателствата.

Отдѣление I.

Общи правила.

200. Повѣрката (испитване на истинностьта) на доказателствата става или по молбата на сѫдящитѣ се или

по усмотрѣнието на сѫдътъ. Сѫдътъ може да назначи да се повѣрятъ само ония доказателства, за които е обявена препирнята.

201. За времето и мѣстото на повѣрката се извѣстява на странитѣ, и отъ тѣхъ зависи да присѫтствоватъ лично или чрезъ повѣренницитѣ си при повѣрката.

202. За повѣрката се съставя протоколъ, въ който се забѣлѣжва всичко, което е станѫло и излѣзло на явѣ; тойзи протоколъ се подписва отъ странитѣ, които присѫтствоватъ при повѣрката.

203. Срѣщу сѫдовний членъ, който е извършвалъ повѣрката, могѫтъ да се подаватъ жалби до *три* дни слѣдъ свършването на повѣрката.

204. За да се извърши повѣрката на доказателствата въ окржгътъ на другий сѫдъ, на послѣдний се съобщава препись отъ опредѣлението за повѣрката, и нему се предоставя да назначи срокътъ за извършването на повѣрката.

205. Сѫдътъ, който е приелъ казаний препись, длъженъ е да испълни изложеното въ него постановение и да испрати протоколътъ за повѣрката на доказателството въ сѫдътъ, който разгледва дѣлото.

Отдѣление II.

Огледътъ (осмотръ) възъ мѣстото.

206. По молбата на сѫдящий се, или по свое усмотрѣние, сѫдътъ може да поручи на едного или на нѣколко отъ членоветѣ си да извършатъ огледъ възъ мѣстото, съ участието или безъ участието на вѣщи люди.

207. Въ опредѣлението на сѫдътъ за огледътъ се бѣлѣжатъ: мѣстото на огледътъ, предметитѣ му и времето кога трѣбва той да се извърши.

208. Сѫдящитѣ се, които присѫтствуватъ при огледътъ, могатъ да обрьщатъ вниманието на лицето, което прави огледътъ, възъ предметитѣ, които искатъ огледъ.

209. Протоколътъ на огледътъ се прочита въ засѣданието на сѫдътъ, и при това се допрощава на сѫдящитѣ се да представятъ устни обяснения, безъ право да възражаватъ противъ онова, което е удостовѣрено отъ актътъ на огледътъ и за което при съставянието на огледътъ не е била направена никаква бѣлѣжка отъ странитѣ.

210. Противъ актътъ на огледътъ не може да става възражение отъ свидѣтели, които не сѫ участвовали въ огледътъ, или и да сѫ били при огледътъ, но не сѫ споменѫли въ актътъ за бѣлѣжкитѣ си.

211. Разноскитѣ за извършванието на огледътъ се смѣтатъ отъ сѫдътъ всѣкий пѫть особно и се плащатъ отъ страната, по молбата на която става повѣрката на доказателствата. Ако пакъ повѣрката е назначена по усмотрѣнието на сѫщий сѫдъ, или по искането на двѣтѣ страни, колкото пари се падатъ за разноскитѣ трѣбва да се внесѫтъ и отъ двѣтѣ страни по равна часть.

Отдѣление III.

Заключението (мнѣнието) на вѣщитѣ люди.

212. Сѫдътъ може, по молбата на сѫдящитѣ се, или по свое усмотрѣние, да поиска заключение (мнѣние) отъ вѣщи люди за такъвъ предметъ, за разглеждането на който се изискватъ особни ученни, технически или домакински (хозяйственни) свѣдѣния.

213. Вѣщитѣ люди се назначаватъ по взаимното съгласие на сѫдящитѣ се; а ако това съгласие не стане въ опредѣлений отъ сѫдътъ срокъ, тѣ се избиратъ отъ сѫщий сѫдъ.

214. Вѣщитѣ люди се назначаватъ на брой троица.

Обаче, съ съгласието на странитѣ, или поради малоцѣнностьта на искътъ, може да се назначи само едно лице да направи изслѣдването.

215. Вѣщитѣ люди, които се назначаватъ отъ сѫдътъ, могѫтъ да бѫдѫтъ отведени по сѫщитѣ причини, както и и свидѣтелитѣ.

Отводитѣ могѫтъ да се предявяватъ само до три дни откакъ се обяви на сѫдящитѣ се разпорежданието на сѫдътъ за назначението на вѣщитѣ люди, освѣнъ ако причината за отводъ се породи и обнаружи отпослѣ. Въ такъвъ случай отводътъ трѣбва да бѫде предявенъ преди да се начне изслѣдването.

216. Заключението на вѣщитѣ люди трѣбва да се излага писменно, съ изяснение на доводитѣ, възъ които е то основано. Ако предметътъ на изслѣдването е простъ и незатрудненъ, а сѫщо ако вѣщитѣ люди сѫ безкнижни или малокнижни, или не владѣятъ добрѣ български язикъ, то сѫдътъ може да поиска, на мѣсто писменно, устно мнѣние; въ този случай той се записва въ протоколътъ, който се подписва отъ вѣщитѣ люди.

217. Вѣщитѣ люди, които сѫ приели назначение, ако се не явятъ за изслѣдването си безъ уважителни оправдания, или не представятъ заключенията си въ назначений срокъ, подпадатъ подъ глоба до сто гроша, а на мѣстото имъ, ако има възможность, назначаватъ се други.

218. За трудътъ си, за напущание работата си и за разноскитѣ подиръ издирванията вѣщитѣ люди могѫтъ да искатъ възнаграждение. Това искание се заявява писменно или устно въ сѫщото време, когато се представя заключението.

219. Сѫдътъ опредѣлява суммата на възнаграждението съобразно съ каквината (качеството) на трудътъ, съ цѣната на работнитѣ дни, съ далечината на мѣстото, съ употрѣбеното време и съ други уважителни обстоятелства. Опредѣлението на сѫдътъ трѣбва незабавно да се испълни, и жалби отъ вѣщитѣ люди противъ опредѣлението на сѫдътъ за възнаграждението имъ не се допущатъ.

220. Възнаграждението на вѣщитѣ люди се плаща испърво отъ оная страна, която е молила за освидѣтелствованието, или отъ двѣтѣ страни по равно, ако би и двѣтѣ да сж молили за това, или ако изслѣдването е било назначено по усмотрѣнието на сждътъ.

221. Сждътъ не е длъженъ да се подчинява на мнѣнието на вѣщитѣ люди, когато то не е съгласно съ достовѣрнитѣ обстоятелства на дѣлото.

Отдѣление IV.

Повѣрката на писменнитѣ доказателства.

222. Повѣрката на записките и смѣткитѣ срѣщу първообразнитѣ книги и актове извършва, ако стане нужда, по назначение отъ сждътъ, единъ отъ членоветѣ, или въ самото сждилище, или въ онова мѣсто, гдѣто се намиратъ актоветѣ и книгитѣ.

223. Странитѣ се извѣстяватъ за врѣмето на тая повѣрка и могжтъ да присжтствоватъ при нейното извършване.

224. Слѣдъ свършването на повѣрката, трѣбва да се съставя протоколъ, въ който да се бѣлѣжи въ какво се заключаватъ статиитѣ отъ смѣткитѣ, за които нѣма препирня и статиитѣ, за които става препирня.

225. За да се приведжтъ въ ясность многочисленнитѣ заплетени смѣтки, сждътъ има право да назначи вѣщи люди по общитѣ правила.

226. Повѣрката на актътъ може да бжде назначена отъ сждътъ, ако сждящий се, противъ когото се представя актътъ, заяви съмнѣние въ подлинността му или обяви, че има подлогъ.

227. Да показва подложността на актътъ е обязанъ сждящий се, който е предявилъ препирнята за подлогъ.

228. Дѣлата за съмнѣния въ подлинността на актоветѣ и за подлогъ се разгледватъ отъ сжщий сждъ, комуто е подсждно и гражданското дѣло.

Глава 13.

За частнитѣ производства.

Отдѣление I.

Частнитѣ молби изобщо.

229. Частнитѣ молби, които могжтъ да се разрѣшаватъ отдѣлно отъ разглеждането на дѣлото, се обсѫждатъ независимо отъ сѫществото на дѣлото.

230. Частната молба може да бѫде или словесна (устна) или писменна. Словесната молба се записва въ протоколътъ съгласно съ 102 статия.

231. При писменната молба, която по съдържанието си трѣбва да се съобщи на противната страна, трѣбва да бѫдѫтъ приложени преписи както отъ самата молба, така и отъ представенитѣ при нея документи.

232. Слѣдъ приеманието на частната молба, която трѣбва да се предяви на противната страна, преписътъ отъ молбата и отъ всичкитѣ приложени до нея документи се съобщава на тая страна; при това предсѣдателътъ на сѫдътъ назначава деньтъ, въ който тя трѣбва да даде обяснение, или въ който и двѣтѣ сѫдящи се страни трѣбва да се явятъ вѫ сѫдилището.

233. Като мине назначений срокъ, сѫдътъ пристѫпва до расправянието на подадената молба, безъ да чака вече да се яви или да даде обяснение противната страна.

234. На странитѣ, които сѫ се явили въ засѣданието, се предоставя да даватъ словесни обяснения по общий редъ.

Отдѣление II.

Отводитѣ и възраженията.

235. Отвѣтникътъ може, безъ да даде обяснение по сѫществото на дѣлото, да предяви отводъ въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога дѣлото е подсѫдно на другъ сѫдъ, или на правителственно мѣсто или лице, или чуждеземенъ консулъ;

2) кога въ сѫщий или въ другий сѫдъ се разгледва дѣло по сѫщий предметъ и между сѫщитѣ лица, или пакъ дѣло, което има тѣсна свързка съ предявений искъ;

3) кога онова що дири ищецътъ трѣбва да се относя, въ всичката си цѣлость, до другъ отвѣтникъ;

4) кога искътъ е предявенъ отъ лице, което нѣма право да ище и да отговаря въ сѫдътъ.

Отводътъ може да бѫде предявенъ и отъ ищецътъ, ако дѣйствующето отъ страна на отвѣтникътъ лице, като повѣренникъ неговъ нѣма довѣренность за това и неможе да бѫде нито по законътъ нито по обичайтъ неговъ представитель въ сѫдътъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се удобри слѣдующето:

Забѣлѣжка. Отвѣтникътъ може сѫщо да предяви отводъ, когато истеца е чуждъ подданникъ, който не владѣе въ княжеството никакви недвижими имоти, и не представи обезпечение за разноскитѣ по дѣлото и за загубитѣ, които може да послѣдватъ отвѣтника. Обезпечението се опредѣлява отъ сѫда слѣдъ предявлението на отвода.

До представлението на обезпечението, разглѣдваньето на иска по сѫщество се спира.

236. Отводътъ за подсѫдность се предявява преди всичкитѣ други отводи. Другитѣ отводи трѣбва да бѫдѫтъ заявени всичкитѣ изедно. Отводитѣ трѣбва да бѫдѫтъ предявени въ първото по дѣлото засѣдание писменно или устно. Устний отводъ се записва въ протоколътъ. Отводитѣ, които сѫ исчислени въ п. 2 на 235 статия и въ п. п. 3 и 4 на 237 статия, могѫтъ да се предявяватъ въ всѣко положение на дѣлото.

237. Независимо отъ отводитѣ които ставатъ отъ страната на сѫдящитѣ се, сѫдътъ е длъженъ да не приема дѣлото подъ разгледване:

1) кога, по редътъ си, то не подлежи на подсѫдностьта на окрѫжний сѫдъ;

2) кога, споредъ мѣстото гдѣто се намира недвижимий имотъ, то е подсѫдно на другий окрѫженъ сѫдъ;

3) [illegible] съдящий не има право да ходатайствува въ сѫдътъ;

4) когато не [illegible] повѣреникътъ нѣма право да не [illegible] предъ сѫдътъ за да върши работата на другиго.

238. Представенитѣ отдѣлно отъ обясненията възъ сѫществото на дѣлото отводи се разрѣшаватъ отъ сѫдътъ съ особно опредѣление. Но ако отводитѣ сѫ представени заедно съ обясненията по сѫществото на дѣлото, сѫдътъ, по молбата на [illegible] или споредъ обстоятелствата на дѣлото, може да разрѣши отводътъ отдѣлно или заедно съ рѣшението на дѣлото по сѫществото му.

239. Срѣщу опредѣлението на сѫдътъ, по което отводътъ се е взелъ въ внимание, се допуща частна жалба отдѣлно отъ въззивътъ апелацията.

240. Срѣщу опредѣлението, по което отводътъ е оставенъ безъ внимание, жалбата отдѣлно отъ въззивътъ по сѫществото на рѣшението се допуща само въ единъ случай: кога отводътъ се е отнасялъ до подсѫдностьта.

241. Жалбата срѣщу опредѣлението на сѫдътъ, по което отводътъ за подсѫдностьта е оставенъ безъ внимание, се подава въ седмидневенъ срокъ. Догдѣ се разрѣши жалбата, по нататашното разгледванне на дѣлото се спира въ сѫдътъ, срѣщу който е тя принесена.

Отдѣление III.

За обезпечение на исковетѣ.

242. Обезпечение на исковетѣ, догдѣ не е станало рѣшение, се допуща по усмотрѣнието на сѫдътъ, или въ самото начало на дѣлото, или при по-нататашното му разгледвание, само по молбата на заинтересованата страна, която е обязана да покаже и самий способъ на обезпечението.

Обезпечението трѣбва да бѫде съразмѣрно съ суммата на искътъ.

243. Обезпечението на искътъ се допуща само за опредѣлени съ извѣстна сумма искове:

1) кога искътъ е подкрѣпенъ съ писменни доказателства, които достаточно убѣждаватъ сѫдътъ въ достовѣрността му, и

2) когато необезпечението на искътъ може да лиши ищецътъ отъ възможността да земе удовлетворение.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующата алинея:

3) когато истеца представи предварително въ сѫда гаранция за загубитѣ, които би послѣдвали отвѣтника вслѣдствие обезпечението на искътъ.

244. Срѣщу опредѣлението на сѫдътъ за обезпечението на исковетѣ допущатъ се частни жалби, особно отъ въззивътъ (аппелацията).

245. Сѫдътъ, а въ случаи нетърпящи отлагание, когa сѫдътъ не е събранъ, предсѣдателтъ допуща обезпечението, ако го припознава за основателно и необходимо.

246. Въ случай че се удовлетвори молбата за обезпечението, предсѣдателтъ вржчва на молителтъ подписана отъ него заповѣдь възъ името на единъ отъ членоветѣ на сѫдътъ, която се туря въ испълнение по сѫщий редъ както и сѫдебнитѣ рѣшения.[1])

247. Отвѣтникътъ, когото е оправдало сѫдебното рѣшение, което е вече зело законна сила, има право да иска отъ ищецътъ загубитѣ, които му сѫ станѫли поради обезпечението на искътъ.

248. Исковетѣ се обезпечаватъ съ наложване възбрана възъ недвижимий имотъ, съ запоръ (аресть) на недвижимото имущество, съ запоръ на доходитѣ и съ поржителство. Налаганието на възбрана се бѣлѣжи въ възбранителната книга на подлежащий окржженъ сѫдъ и се обнародва въ вѣстницитѣ.

[1]) Гледай и закона за сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

Сниманието на възбраната се бѣлѣжи въ подлежащата възбранителна книга и се обнародва по вѣстницитѣ.

Отдѣление IV.

Привличанието на едно трете лице къмъ дѣлото.

249. Отвѣтникътъ, който смѣта че има право да моли да се привлече трете лице къмъ дѣлото, трѣбва да подаде молба за това не по-късно отъ срокътъ, който е назначенъ за явяването му въ сѫдътъ.

250. Ищецътъ, който по слѣдствие на възраженията на отвѣтникътъ пожелае да привлече трете лице къмъ дѣлото, може да заяви искането си въ пьрвото засѣдание на сѫдътъ, но трѣбва да подаде молбата си не по-късно отъ слѣдующий день.

251. Въ молбата се бѣлѣжи мѣстожителството на третето лице и се излагатъ обстоятелствата на дѣлото и основанията, споредъ които молительтъ смѣта, че това лице трѣбва да се привлече къмъ дѣлото. Ако не е забѣлѣжено мѣстожителството на третего лице, сѫдътъ не го повиква.

252. Преписъ отъ молбата да се привлече трете лице къмъ дѣлото се съобщава, както на тогози, който се вика, така сѫщо и на противната страна.

253. Предсѣдательтъ на сѫдътъ, като зема въ внимание мѣстожителството на лицето, което се привлича, и свойството на дѣлото, назначава му срокъ за явявание и отлага деньтъ на засѣданието, ако той е билъ вече назначенъ.

Ако едната отъ странитѣ представя възражения противъ привлечението на третего лице къмъ дѣлото, то се повиква слѣдъ като сѫдътъ рѣши тая препирня.

254. Въ случай че повикванй не се яви въ назначений срокъ, на дѣлото между сѫдящитѣся страни се дава понататашенъ ходъ. При това, а сѫщо и кога привлекаемото лице се отрече отъ участие въ дѣлото, сѫдящий се, който е молилъ за привличанието му, може да ходатайствова предъ

сѫдътъ за обезпечението на обратното си искание срѣщу лицето, което се вика.

255. На повиканото лице, което се е явило въ назначений срокъ, се дава възможность да прегледа всичкитѣ актове на производството, а така и да даде писменитѣ и устни обяснения, като участникъ въ дѣлото.

256. Разноскитѣ за повикването на едно трете лице, което се е отрекло отъ участие въ дѣлото, падатъ върху оногози отъ сѫдящитѣся, който е молилъ за привличането му, а послѣдний може да моли да се възмѣстятъ отъ третето лице, ако, слѣдъ свършването на първоначалното дѣло, предяви срѣщу него обратното си искание.

Отдѣление V.

Встжпването на едно трете лице въ дѣлото.

257. Третето лице, на което интересътъ зависи отъ рѣшението на дѣлото въ полза на едната отъ странитѣ, въ първата инстанция може да заяви писменно, че желае да земе участие въ него заедно съ ищецътъ или съ отвѣтникътъ. Преписъ отъ молбата на третето лице за това се съобщава на лицата, които участвуватъ въ дѣлото.

258. Срѣщу опредѣлението на сѫдътъ да се откаже или дозволи на третето лице да участвова въ дѣлото може да става тжжба особно отъ въззивътъ (апелляцията).

259. Кога третето лице заявява върху имуществото, за което става препирня, негови си независими отъ правата на ищецътъ, или на отвѣтникътъ, права, то трѣбва да подаде искъ противъ единий или другий отъ сѫдящитѣ се, или и противъ двоицата изедно.

260. По нататашното разгледване на дѣлото по искътъ на третето лице се подчинява на общитѣ правила.

Отдѣление VI.

Отстранение на сѫдиитѣ.

261. Сѫдиитѣ сѫ обязани да се отстраняватъ (оттеглюватъ отъ сѫдътъ), и сѫдящитѣ се могжтъ да ги отвеждатъ въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога сѫдията, жена му, или роднинитѣ му по пряма линия, безъ ограничение, а по съребърна роднинитѣ му отъ първатѣ четире и сватоветѣ отъ първатѣ три степени, а сѫщо и ако усиновенийтъ отъ тѣхъ иматъ участие въ дѣлото;

2) кога сѫдията е настойникъ (опекунъ) на едногото отъ сѫдящитѣ се, или управлява дѣлата му, или кога сѫдящий се гледа дѣлата и имотътъ на сѫдникътъ;

3) кога сѫдникътъ, или жена му, по законътъ или по обичайтъ, сѫ най-близкитѣ наслѣдници на едногото отъ сѫдящитѣ се, или се сѫдятъ съ едногото отъ тѣхъ.

262. Отстранението на сѫдникътъ се заявява писменно или устно отъ странитѣ, не по-късно отъ пърното засѣдание, съ записване въ протоколътъ. Причинитѣ на отстранението трѣбва да бѫдатъ показани положително.

263. Отстранението може да бѫде заявено и въ времето на сѫдбата, ако причината е възникнѫла отпослѣ.

264. Причинитѣ за отстранението, слѣдъ като се изслушатъ обясненията на отводимий сѫдникъ, се испитватъ отъ сѫдътъ безъ участието на отводимий въ закрито засѣдание, и опредѣлението на сѫдътъ за отстранението се почита окончателно; но срѣщу отричанието на сѫдътъ да отстрани показаний членъ се допуща жалба, която се подава въ тридневенъ, откакъ се обяви опредѣлението, срокъ, въ сѫдътъ, който е постановилъ опредѣлението.

Тая жалба се испраща незабавно за разглеждание въ областний сѫдъ, заедно съ относящитѣ се до нея извлечения отъ документитѣ и съ преписъ отъ опредѣлението на сѫдътъ. Догдѣ да даде рѣшение на жалбата областний сѫдъ, сѫдията, който се отвожда, не трѣбва да зема участие въ рѣшението на дѣлото.

Кога се заяви отстранение противъ нѣколко сѫдници, така щото останѫлото число сѫдници не стига да се постанови опредѣление по въпросътъ за отстранението, тогава разгледванието на дѣлото се спира и молбата за от-

странението, съ отзивитѣ на отводимитѣ сѫдници, се представя за разрѣшение въ областний сѫдъ. Послѣдний, ако види, че е невъзможно да се допълни присѫтствието по законний пѫтъ, предава дѣлото въ другий сѫдъ отъ еднаква степень, но не инакъ освѣнъ съ разрѣшението на Императорский Российский Коммиссаръ.

Глава 14.

За рѣшението.

Отдѣление I.

Постановението на рѣшението.

265. Като се свършатъ устнитѣ обяснения на странитѣ, сѫдътъ се отеглюва въ особна стая, гдѣто, като обсѫди изслушаното дѣло, постановява му рѣшение; при това той се ржководи отъ сѫществующитѣ закони, а ако такива нѣма, отъ общитѣ или мѣстнитѣ обичаи, които, обаче, не трѣбва да противорѣчатъ на общественний редъ и на добритѣ нрави.

266. Преди да стане сѫждение за дѣлото, предсѣдателтъ на сѫдътъ постановява питанията, които се изваждатъ отъ исканията и възраженията на сѫдящитѣ се.

За всѣко питание предсѣдателтъ събира гласоветѣ на присѫтствующитѣ, като наченва отъ по-младий членъ, и слѣдъ това обявява и собственното си мнѣние.

267. Рѣшението се постановява по вишегласие. Ако се случи равенство въ гласоветѣ, мнѣнието на предсѣдателтъ надтегва.

268. Турената за дѣлото резолюция (кратко рѣшение) на сѫдътъ се веднага излага писменно отъ предсѣдателтъ и се подписва, както отъ него, така и отъ всичкитѣ членове, които сѫ участвовали въ сѫждението на дѣлото, и се провъзгласява въ открито засѣдание на сѫдътъ, ако и да се е разглеждало дѣлото при затворени врата. Откакъ се подпише резолюцията, сѫдията нѣма право да измѣни мнѣ-

нието, което е вече далъ. По желанието на членоветѣ, отдѣлнитѣ имъ мнѣния могжтъ да се прилагатъ до рѣшението.

269. Резолюцията на сждътъ се изслушва отъ публиката стоешкомъ.

270. Заедно съ прогласяването на резолюцията предсѣдателтъ назначава деньтъ, когато странитѣ могжтъ да се явятъ да прочитатъ изложеното въ окончателна форма рѣшение на сждътъ (274).

271. Въ резолюцията на сждътъ се бѣлѣжи:

1) годината, мѣсецътъ и деньтъ на станжлото сждебно засѣдание;

2) имената на членоветѣ, които сж участвовали въ рѣшението, и на чиновникътъ по управлението на хазната, а сжщо и на кадиятъ, ако сж си тѣ подавали мнѣнието;

3) званието, имената или прекоритѣ на сждящитѣ се;

4) сжщността на рѣшението.

272. Кога дѣлото е сложно или таквозъ, което изисква продължителни съвѣщания, постановлението на резолюцията може да се отложи до друго засѣдание. Предсѣдателтъ на сждътъ обявява публично за отлагането на рѣшението.

273. Сждътъ нѣма право нито да постанови рѣшение за такива предмети, за които не е било предявено искание, нито да присжжда повече отъ онова, което сж искали сждящитѣ се.

274. Рѣшенията въ окончателна форма приготвя или самъ предсѣдателтъ или, по назначение отъ него, единъ отъ членоветѣ, въ срокъ, който е опредѣленъ при провъзгласяването на резолюцията.

275. Рѣшениечо, освѣнъ показаното въ резолюцията, трѣбва да съдържа още:

1) кратко изложение на обстоятелствата на дѣлото и на исканията на странитѣ, сжщо и мнѣнието на чиновникътъ по управлението на хазната или на вѣщитѣ (експертитѣ) по въпроситѣ отъ правото;

2) съображенията на сѫдътъ, а сѫщо законитѣ и обичаитѣ, отъ които се е той ржководилъ;

3) забѣлѣжване може ли или не може да стане тѫжба предъ по-горний сѫдъ срѣщу рѣшението;

4) възъ коя отъ странитѣ се възлагатъ сѫдебнитѣ разноски или че тѣзи разноски се дѣлятъ помежду имъ.

276. Рѣшението трѣбва да бѫде приготвено най-много до двѣ недѣли отъ деньтъ когато е била провъзгласена резолюцията. То се подписва отъ предсѣдателътъ и отъ членоветѣ и се приподписва отъ секретарьтъ.

277. Рѣшението и опредѣленията на сѫдътъ се считатъ обявени въ деньтъ, който е билъ назначенъ на странитѣ, съгласно съ 270 статия, да прочитатъ приготвеното въ окончателна форма рѣшение, и отъ тойзи день почватъ да вървятъ сроковетѣ за тѫжение предъ по-горний сѫдъ срѣщу рѣшението (274, 276).

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующата алинея:

Апелляционний срокъ на задочнитѣ опредѣления и рѣшения почнува за отвѣтника отъ съобщението нему преписъ отъ тѣхъ, ако живѣе въ Княжеството, или отъ обнародваньето единъ пѫтъ сѫщностьта на рѣшението (резолюцията) въ „Дьржавенъ Вѣстникъ“.

278. Сѫдящитѣ се могѫтъ да четѫтъ рѣшението въ писалището (канцелярията) на сѫдътъ, сѫщо и да зематъ преписи отъ него, както и преписи отъ другитѣ писани хартии, като внесѫтъ установенното за това мито (пошлина).

279. Намѣсто преписъ отъ всичкото рѣшение, сѫдящитѣ се могѫтъ да искатъ да имъ се даде извлечение отъ него, което трѣбва да обема резолюцията на сѫдътъ и съображенията, възъ които е тя основана.

280. Преписътъ и извлеченията се подписватъ отъ предсѣдателътъ и се приподписватъ отъ секретарьтъ.

Отдѣление II.

Задочното рѣшение.

281. Въ случай, че едната или двѣтѣ страни се не явятъ въ назначеното за докладътъ на дѣлото и за устнитѣ обяснения засѣдание, пазятъ се слѣдующитѣ правила:

1) ако отвѣтникътъ не се яви, ищецътъ може да моли да го допустнѫтъ да си представи устнитѣ обяснения и да се постанови задочно рѣшение;

2) ако ищецътъ не яви, отвѣтникътъ може да моли да се прекъсне разгледването на дѣлото, и да се възискатъ отъ ищецътъ сѫдебнитѣ разноски и загубитѣ, които му сѫ станѫли отъ повикването му въ сѫдътъ; но ищецътъ не се лишава отъ правото да поднови дѣлото съ подаване нова молба за искътъ си;

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди за II-ра алинея къмъ пунктъ 2 слѣдующата

Забѣлѣжка. Когато истеца подаде нова молба най-късно една година слѣдъ прекратяване разглѣдването на дѣлото и внесе сѫдебнитѣ мита и берии, сѫда назначава дѣлото за разглѣдване по първото подадено исково прошение (ст. 103 Вр. Сѫд. Пр.), безъ да се състави ново дѣло и да се распитватъ изслушанитѣ вече свидѣтели и вѣщи людье.

3) ако не се явятъ и двѣтѣ страни, дѣлото се исключава отъ чредата, и едно друго засѣдание може да се назначи за него само по молба отъ едната или отъ другата страна.

282. Срѣщу задочнитѣ рѣшения по дѣлата, които се рѣшаватъ окончателно въ окрѫжнитѣ сѫдове, може да се подава отзивъ до единъ мѣсецъ отъ деньтъ, когато се е обявило рѣшението въ окончателна форма, съгласно съ 270 и 277 статии на настоящитѣ правила. Отзивитѣ се разгледватъ отъ сѫдътъ по общитѣ правила, които сѫ предписани за гражданското сѫдопроизводство.[1])

283. Кога участвоватъ въ дѣлото нѣколко отвѣтници, отъ които едни сѫ се явили, а други не сѫ се явили,

[1]) Гледай чл. 2 отъ Допълнението къмъ Врѣм. Сѫд. Правила.

сѫдътъ преди да пристѫпи до разгледването на дѣлото, привиква всичкитѣ отвѣтници на новъ срокъ, и слѣдъ това постановява рѣшение, което не се смѣта като задочно и се почита като окончателно за всичкитѣ отвѣтници, както за тѣзи, които сѫ се явили, така и за онѣзи, които не сѫ се явили, ако дѣлото е отъ тия, гдѣто се рѣшаватъ окончателно въ окрѫжний сѫдъ.

284. Противъ неокончателнитѣ рѣшения отзивътъ не се допрощава, но може да се подаде въззивъ (аппелация) споредъ постановенитѣ за това въ 290 статия правила.

Отдѣление III.

Предварителното испълнение на рѣшенията.

285. Неокончателнитѣ рѣшения на окрѫжний сѫдъ не се привождатъ въ испълнение, ако въ самото рѣшение не е изразено прямо и положително постановление за предварителното му испълнение.

286. Предварителното испълнение на рѣшенията не се допуща по другий начинъ, освѣнъ по молбата на сѫдящий се, въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога искътъ е основанъ възъ достовѣренъ писменъ документъ, или

2) възъ припознато и не отречено отъ страната обѣщание, или

3) възъ едно по-напредъ станѫло сѫдебно рѣшение, което е влѣзло въ законна сила.

Но въ тѣзи случаи страната, която иска предварителното испълнение, трѣбва да представи или обезпечение или доказателства на своята имотна състоятелность. Въ противенъ случай рѣшението се туря въ испълнение, но възисканата сума се представя въ подлежащий сѫдъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди слѣдующата

Забѣлѣжка. Испълнителенъ листъ по рѣшение, за което е поставено да се допустне предварително испълнение издава се на молителя и прѣди изготовленьето на рѣшението въ окончателна форма.

287. Ако искътъ не е билъ основанъ възъ указанитѣ въ предидущата статия доказателства, но по особни обстоятелства на дѣлото, а особенно въ търговскитѣ дѣла, кога отъ бавенето на испълнението на рѣшението може да послѣдва значителенъ ущърбъ за сѫдящий се, въ полза на когото е станѫло рѣшението, или може самото испълнение да стане невъзможно, сѫдътъ, по молбата на страната, може да постанови предварителното испълнение на рѣшението, но не другояче, освѣнъ като изиска обезпечение отъ страната, която моли за испълнението.

288. Рѣшенията, които присѫждатъ да се предаде недвижимъ имотъ, ако искътъ е основанъ възъ указанитѣ въ 286 статия доказателства, могѫтъ, по молбата на страната, да се привождатъ предварително въ испълнение и безъ изисквание обезпечение, ако сѫдътъ признае това съотвѣтственно.

289. Ако страната не е молила окрѫжний сѫдъ за предварителното испълнение на рѣшението, тя може да представи молба за това въ подлежащий областний сѫдъ, който я съобщава на противната страна и я рѣшава независимо отъ постановението на рѣшението по сѫществото на дѣлото, споредъ правилата за разрѣшението на частнитѣ молби и за испълнението на рѣшенията.

РАЗДѢЛЪ II.

За редътъ на потъжването срѣщу рѣшенията на окрѫжнитѣ сѫдове.

Глава 1.

За въззивътъ (аппелацията).

Отдѣление I.

Редътъ, по който се принася въззивната (аппеллационната) жалба (тѫжба).

* 290. Срѣщу рѣшенията на окрѫжнитѣ сѫдове, по исковетѣ, на които цѣната надминува 1000 гроша, а сѫщо и по искове, които не подлежатъ на оцѣнение, могѫтъ да се принасятъ въззивни (аппе-

лационни) тѫжби въ областний сѫдъ. Срокъ за въззивътъ се полага два мѣсеца за гражданскитѣ дѣла, и двѣ недѣли за търговскитѣ, и се смѣта съгласно съ 270 и 277 статии.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 се утвърди слѣдующето:

290. Срѣщу издаденитѣ отъ окрѫжнитѣ сѫдове рѣшения, като отъ първа инстанция, могѫтъ да се пренасятъ аппеллационни жалби въ единъ мѣсецъ по граждански и въ двѣ недѣли по търговски дѣла, и се смѣта съгласно съ ст. 277.

291. Въззивната жалба се подава въ сѫдътъ, който е постановилъ рѣшението. Тя трѣбва да бѫде писменна.

292. Въ въззивната жалба не могѫтъ да се предявятъ нови искания, но се допущатъ нови срѣдства за защита.

293. Не се смѣта за ново искание подирването на всичко, щото, по законътъ или по обичайтъ, съставя принадлежность или приращение на предметътъ, за който става препирня.

294. Въ въззивната жалба трѣбва да е обяснено:

1) срѣщу всичкото ли рѣшение се принася въззивна тѫжба или само срѣщу нѣкои негови части и срѣщу кои именно;

2) по какви обстоятелства на дѣлото, или съ кои закони, или обичаи се оборва правилностьта на рѣшението;

3) въ какво се заключава ходатайството на тогова, който принася жалбата;

4) мѣстожителството на тогова, който подава жалбата, а сѫщо и мѣстожителството на противната страна.

295. До въззивната тѫжба се прилагатъ още толкова преписи отъ нея, колкото сѫ лицата, които сѫ били въ препирня съ въззивникътъ, когато се е обявило рѣшението на окрѫжний сѫдъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующата алинея:

При въззивната тѫжба не се изисква прилагание преписъ отъ рѣшението на окрѫжний сѫдъ.

296. Окржжний сѫдъ праща единъ екземпляръ отъ въззивната жалба, съ всичкитѣ приложения и актове на производството, въ областний сѫдъ, най-късно до три дни слѣдъ приеманието ѝ, а другий екземпляръ наедно съ повѣстката препраща на противната страна за да представи тя въ областний сѫдъ обясненията си срѣщу жалбата.

* 297. За представяние обяснение срѣщу въззивната жалба, на противната страна се назначава, по граждански дѣла мѣсеченъ, а по търговскитѣ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ, когато ѝ се е далъ препись отъ жалбата.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

297. За представяние обяснения срѣщу въззивната жалба назначава се на противната страна по граждански дѣла двѣнедѣленъ, а по търговски седмидневенъ срокъ отъ деня, когато ѝ се е далъ препись отъ жалбата.

398. Сѫдящий се, комуто е съобщена въззивната жалба, може, обаче, и до сѫщий день, който е назначенъ за слушание на дѣлото, да подаде въ областний сѫдъ писменното си възражение или да се ограничи само съ устни обяснения при разгледването на дѣлото.

Отдѣление II.

Разгледването на дѣлата, които сѫ постѫпили въ областний сѫдъ по въззивъ.

299. Преди да се свърши срокътъ за представяние отвѣтъ срѣщу въззивътъ, сѫдящитѣ се страни сѫ обязани да заявятъ въ писалището на областний сѫдъ, на кое мѣсто живѣятъ тѣ въ градътъ, гдѣто се намира областний сѫдъ. Ако нѣкоя отъ странитѣ не уварди това правило, всичкитѣ хартии и повѣстки, които трѣбва да ѝ се съобщатъ, се оставятъ въ писалището на областний сѫдъ. Откакъ се приеме обяснението срѣщу въззивната жалба, или слѣдъ като измине установений за подаването му срокъ, (297) предсѣдателътъ назначава деньтъ за слушание на дѣлото и извѣстява за това сѫдящитѣ се.

300. Въ назначеното за слушание на дѣлото засѣдание, членътъ докладчикъ излага обстоятелствата на дѣлото, и подиръ това странитѣ, които сж дошли въ сждилището, се допущатъ да дадѫтъ устни обяснения.

301. При словеснитѣ обяснения, първата дума принадлежи на въззивникътъ, но ако въззивнитѣ жалби сж подадени отъ двѣтѣ страни, първата дума се пада на ищецътъ.

302. Отсѫтствието на сждящитѣ се, кога се докладва дѣлото, не спира постановението на рѣшението, безъ изслушвание тѣхнитѣ обяснения. Отсѫтствието на едната страна не лишава другата отъ правото да представи словеснитѣ си обяснения.

303. Областний сждъ е обязанъ да рѣшава всѣко дѣло, безъ да го врьща въ окрѫжний сждъ за ново разгледвание и рѣшение (стат. 290).

304. Областний сждъ поема да разгледва само онѣзи части отъ рѣшенията на окрѫжний сждъ, срѣщу които се е потѫжила тази или онази страна. Ако въззивната жалба бѫде изложена неясно, предсѣдательтъ, като се почне разгледването на дѣлото, пита страната кое нѣщо въ рѣшението на окрѫжний сждъ я не задоволява. Отговоритѣ на страната се записватъ въ протоколътъ и служатъ за основание да се опредѣлятъ предѣлитѣ на въззивното разгледване на дѣлото.

305. Като постанови рѣшението си, областний сждъ врьща дѣлото въ окрѫжний сждъ съ препись отъ това рѣшение, за да се испълни то, споредъ правилата за испълнението на рѣшенията.

306. Ако се отмѣни (отхвьрли) рѣшението на окрѫжний сждъ, областний сждъ, възлага разноскитѣ по производството на дѣлото, както въ първата така и въ втората инстанция, възъ обвинената страна; а кога се рѣши дѣлото отчасти въ полза на едната, отчасти въ полза на другата страна, сждътъ опредѣля, кой отъ сждящитѣ се и въ каква мѣрка има право да му се повьрнѫтъ сждебнитѣ разноски.

307. Въ всичкитѣ случаи, за които не сѫ постановени особни правила, държатъ се за производството на дѣлата въ областний сѫдъ правилата, които сѫ установени за окрѫжнитѣ сѫдове.

Отдѣление III.

Възстановението на правото за въззивъ.

308. Правото за въззивъ може да се възстанови, когато въззивната жалба не е пристигнѫла на време по погрѣшката на длъжностно лице, чрезъ посрѣдството на което се е проводила, или когато окъсняването ѝ по пѫтя е станало поради особни непредвидени обстоятелства.

309. Молбатѣ за възстановение на правото за въззивъ се подаватъ до двѣ недѣли, откакъ се обяви опредѣлението на сѫдътъ, съ което се е припознало, че е преминѫлъ срокътъ за принасянието на въззивната жалба, и трѣбва да се разгледватъ въ онзи окрѫженъ сѫдъ, въ който е станѫло рѣшението.

310. Срѣщу опредѣлението на окрѫжний сѫдъ възъ молбата за възстановение на правото за въззивъ, може да се подава тѫжба въ областний сѫдъ до двѣ недѣли откакъ се обяви това опредѣление.

311. Ако правото за въззивъ се възстанови, то за подаване на въззивната жалба се назначава, по усмотрѣнието на сѫдътъ, новъ срокъ, който въ никой случай не бива да надмине въззивний срокъ.

312. Новий срокъ за подаване въззивна жалба се смѣта отъ деньтъ, когато сѫдътъ е обявилъ, че се възстановява правото за въззивъ.

Отдѣление IV.

Производството по частнитѣ тѫжби срѣщу окрѫжний сѫдъ.

313. Жалби срѣщу частнитѣ опредѣления на окрѫжний сѫдъ не се допущатъ отдѣлно отъ въззивътъ по сѫ-

ществото на дѣлото, освѣнъ положително указанитѣ въ настоящитѣ правила случаи, а именно:

1) кога е била заявена препирня за подсждностьта (93);

2) кога отводитѣ сѫ земени въ внимание отъ сѫдътъ (239);

3) кога отводътъ относително до подсждностьта е оставенъ безъ внимание (240);

4) кога е станѫло опредѣление да се обезпечи искътъ (244);

5) кога не се е припознало на едно трете лице правото да земе участие въ дѣлото (258);

6) кога сѫдътъ не се е съгласилъ да се отстрани сѫдникътъ (264);

7) кога е постановено опредѣление за предварително испълнение на рѣшението (285—288);

8) кога е послѣдвало опредѣление за възстановение на правото за въззивъ (310).

314. Частната жалба се подава въ онзи окрѫженъ сѫдъ, срѣщу който се тя приноси, освѣнъ жалбитѣ срѣщу бавность, или срѣщу отказване да се приеме и представи въ областний сѫдъ подадената вече на окрѫжний сѫдъ жалба. Такива жалби се подаватъ прямо въ областний сѫдъ.

315. Частнитѣ жалби се подаватъ до двѣ недѣли, откакъ се обяви опредѣлението, освѣнъ случаитѣ, за които сѫ назначени други срокове. Подаването на жалби срѣщу бавность не се ограничава отъ никакъвъ срокъ.

316. До частната жалба, ако тя въ нѣщо се касае до правата на противната страна, трѣбва да се прилагатъ преписи, както отъ самата жалба, така и отъ документитѣ, които се относятъ до нея.

317. Подаването на частна жалба не спира нито разглеждането на дѣлото, нито испълнението на опредѣлението, срѣщу което е станѫло потѫжване, освѣнъ случаитѣ, въ които е прямо постановено за такива нѣща въ настоящитѣ правила.

318. Слѣдъ като приеме частната жалба, окржжний сждъ съобщава на противната страна препись отъ нея за да си представи обясненията, за което и назначава *двѣ-недѣленъ срокъ* отъ деньтъ, когато е билъ доставенъ на страната препись отъ частната жалба.

319. Слѣдъ като приеме обяснението, или слѣдъ като мине срокътъ за представението му, окржжний сждъ праща частната жалба и приетото срѣщу нея обяснение въ областний сждъ, като притури, ако счете за потрѣбно, обяснение и отъ негова страна.

320. Опредѣлението на областний сждъ по частната жалба се почита окончателно, обявява се по общото основание и слѣдъ това се съобщава на окржжний сждъ, срѣщу който е била дадена жалбата.

РАЗДѢЛЪ III.

За испълнението на сждебнитѣ рѣшения.

Глава 1.

За законната сила на рѣшенията.

321. Откакъ се провъзгласи рѣшението, по сжществото на дѣлото, сждебното установение не може само нито да го отмѣни нито да го измѣни.

322. Рѣшението встжпва въ законна сила:

1) кога е станжло въ окржжний сждъ по дѣла, които не подлежатъ на въззивъ;

2) кога е станжло въ окржжний сждъ, и сждящитѣ се не сж принесли въззивна жалба въ установенний срокъ;

3) кога е било постановено въ окржжний сждъ задочно рѣшение и срѣщу него не е било принесено въ установений срокъ нито отзивъ, нито въззивъ;

4) кога е било постановено отъ областний сждъ.

323. Рѣшението, което е влѣзло въ законна сила, е обязателно не само за сждящитѣ се, нъ и за сждътъ, който го е постановилъ, а сжщо и за всичкитѣ други сждебни и

присѫтственни мѣста и длъжностни лица на българската земя.

324. Рѣшението, което е влѣзло въ законна сила, може да се отмѣни, въ видъ на изключение, само отъ Императорский Российский Коммисаръ въ извънредни случаи и по редъ особно за това установенъ.[1])

Глава 2.

Правила за испълнението на сѫдебнитѣ рѣшения.

325. Подлежатъ на испълнение сѫдебнитѣ рѣшения, които сѫ влѣзли въ законна сила.

326. Рѣшенията на сѫдебнитѣ установения се привождатъ въ испълнение само по желанието на възискательтъ, който въ този случай трѣбва да се отнесе съ словесна или писменна молба въ сѫдътъ, който е постановилъ рѣшението, за да му се даде испълнителенъ листъ. Испълнителний листъ се съставя по приложената въ тази статия форма, съ забѣлежване основанието, послѣдствие на което рѣшението подлежи на испълнение.

327. Испълнителний листъ се подписва отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ и се приподписва отъ секретарьтъ по листоветѣ; възъ него се ударя и печатьтъ на сѫдътъ.

328. Испълнителенъ листъ се дава само въ единъ екземпляръ, но кога е рѣшено да се предаджтъ въ натура нѣколко имоти, дозволява се да се издаде особенъ испълнителенъ листъ за всѣкий отъ тѣзи имоти, съ точно означение за кой именно.

329. Кога рѣшението е станжло въ полза на нѣколко лица, дава се, по молбата имъ, или единъ испълнителенъ листъ, или пакъ всѣкому особенъ испълнителенъ листъ, съ показание въ коя именно часть рѣшението трѣбва да се испълни въ полза на тогози, комуто е даденъ този листъ.

[1]) Глѣдай „Учреждението на Върховний Кассационенъ Сѫдъ."

330. Кога рѣшението е станѫло противъ нѣколко лица, дава се на страната, въ полза на която е то станѫло, по нейна молба, единъ или нѣколко испълнителни листове, наспротивъ числото на отвѣтницитѣ, съ показание въ коя именно часть рѣшението трѣбва да се испълни относително до всѣкиго отъ тѣхъ.

331. Рѣшенията се испълняватъ по слѣдующитѣ способи:

1) предава се имотътъ, въ натура, на онова лице, комуто е присѫденъ;

2) обрьща се възискването върху движимий имотъ на дължникътъ;

3) обрьща се възискването върху недвижимий имотъ на дължникътъ, или върху доходитѣ му отъ него.

332. Възискательтъ има право да моли сѫдътъ да му разрѣши да извърши за смѣтка на отвѣтникътъ онія дѣйствия, или работи, които се не извършватъ отъ послѣдний въ назначений отъ сѫдътъ срокъ.

333. Възискването може да бѫде обърнѫто преди всичко върху движимий, а слѣдъ това върху недвижимий имотъ, и при това върху такъвъ имотъ, отчуждението на който ще да е най-малко обременително за дължникътъ, стига стойностьта на този имотъ да покрива суммата на възисканието.

334. Всичкитѣ дѣйствия относително до испълнението на рѣшенията се възлагатъ, по распореждание отъ предсѣдательтъ на онзи сѫдебенъ окрѫгъ, въ който тѣзи дѣйствия трѣбва да се извършатъ, възъ едного отъ членоветѣ на сѫдътъ, които се назначаватъ отъ правителството.[1])

Забѣлѣжка 1. Ако има основание да се предполага, че дължникътъ нѣма да се откаже да удовлетвори незабавно притязанието на възискательтъ, извършването на дѣйствията за испълнението на рѣшенията може да се възложи отъ предсѣдательтъ на сѫдътъ и възъ сѫдебний разсилникъ.

[1]) Гледай закона за сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

Забѣлѣжка 2. Наспротивъ възможностьта, за испълнението на рѣшенията правителството ще назначава особенни сждебни приставници (пристави).[1])

335. Сждебний членъ е обязанъ, по искането на лицето, противъ което рѣшението се привожда въ испълнение, да му предяви първообразний испълнителний листъ.

336. Кога пристжпа до испълнението по единъ отъ показанитѣ въ 331 статия способи, или кога минува отъ единъ способъ на другий, сждовний членъ съобщава на отвѣтникътъ лично, или тамъ, гдѣто послѣдний живѣе, повѣстката на испълнението, по изложенитѣ въ 110 и 113 статии правила.

337. Повѣстката за испълнението трѣбва да съдържи:

1) означение на рѣшението, което подлежи на испълнение;

2) званието, името и презимето на възискательтъ и мѣстожителството му (ст. 299);

3) предизвѣстяване отвѣтнику, че ако не испълни рѣшението доброволно, то, слѣдъ като мине назначений въ повѣстката срокъ, ще се пристжпи до понудително испълнение по еди кой начинъ (331, 333).

338. Както на възискательтъ, така и на отвѣтникътъ се предоставя да присжтствоватъ лично при всичкитѣ дѣйствия на испълнението и да поканватъ да присжтствоватъ, кога има да станжтъ тия дѣйствия, свидѣтели, не по-много отъ двоица за всѣка страна; но недохождането на свидѣтелитѣ не спира дѣйствията на сждовний членъ по испълнението. Тия свидѣтели не зематъ възнаграждение.

339. Сждовний членъ е обязанъ да запише всичкитѣ си дѣйствия по испълнението на рѣшението въ особенъ дневникъ, въ който трѣбва да се забѣлѣжатъ:

1) името и презимето на сждовний членъ и сждътъ, на който той е членъ;

---

[1]) Гледай закона за сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници гласуванъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание.

2) резолюцията на сѫдътъ, която се привожда въ испълнение, и времето, когато сѫдовний членъ е приелъ испълнителний листъ;

3) имената и презимената, както на възискателтъ, така и на лицето, противъ което рѣшението се туря въ испълнение, а сѫщо и на свидѣтелитѣ, които сѫ били при испълнението;

4) годината, мѣсецътъ, деньтъ и часътъ, когато се е пристѫпило до испълнението на рѣшението;

5) мѣстото, въ което се то привожда въ испълнение;

6) точното описание на всичкитѣ предприети при испълнението дѣйствия, и деньтъ на извършването на всѣко отъ тѣхъ, а сѫщо и означение на отсрочкитѣ и на спирането на испълнението;

7) количеството на възисканата сумма, или времето кога се е предалъ имотътъ.

340. По искание на лицето, противъ което рѣшението се привожда въ испълнение, и на оногова, по молбата на което се то испълнява, членътъ на сѫдътъ е обязанъ да дава, срѣщу установената плата, засвидѣтелствовани извлечения отъ тойзи дневникъ.

341. Сѫдовний членъ нѣма право да отлага испълнението на предаденото му рѣшение, а още по-малко да прекѫсне или да спре дѣйствията по почнѫтото вече испълнение, освѣнъ ако за това е послѣдовало опредѣление отъ сѫдътъ, или възискателтъ е писменно заявилъ съгласието си, или кога длъжникътъ представи надлежаще засвидѣтелствуванъ подписъ на възискателтъ, че присѫдената по рѣшението сумма му се е заплатила.

342. За опущения при испълнението на рѣшенията, сѫдовний членъ, освѣнъ гдѣто подпада подъ възисканията, които сѫ изобщо опредѣлени въ законътъ за опущенията по службата, но се още подвърга, по опредѣление на сѫдътъ, при който се числи, да бѫдѫтъ възискани отъ него капиталътъ, лихвитѣ и другитѣ разноски, кога се докаже, че

неговото опущение е станѫло причина на скриването на имотътъ.

343. Сѫдовний членъ дава, по общото правило, паритѣ, които е зелъ при испълнението на рѣшението въ полза на възискателътъ, срѣщу подписъ отъ страна на послѣдний, или пакъ представя тѣзи пари въ подлежащий сѫдъ. Така сѫщо постѫпва и сѫдебний разсилникъ кога, съгласно съ 328 статия, нему е било възложено да приведе въ испълнение рѣшението.

344. При сѫщевременното възискание по нѣколко испълнителни листове отъ едно и сѫщото лице, възисканата или изваденатa отъ продажбата на имотътъ му сумма се распредѣля отъ сѫдовний членъ между кредиторитѣ, а остатъкътъ се врьща на длъжникътъ.

345. Кога възисканата сумма не стига да се удовлетворятъ напълно всичкитѣ предявени за възискание притѣзания, сѫдовний членъ я представя въ мѣстний окрѫженъ сѫдъ, който постѫпа относително до редътъ за распредѣлението на възисканата сумма, споредъ дѣйствующитѣ закони. Срѣщу опредѣлението на сѫдътъ може да стане потѫжване предъ областний сѫдъ въ седмидневенъ срокъ.

346. Испълнението на рѣшението се бѣлѣжи отъ сѫдовний членъ върху испълнителний листъ и, слѣдъ като се испълни то, речений листъ се представя отъ него въ сѫдътъ, който го е далъ, а на лицето, срѣщу което се е испълнило рѣшението, сѫдовний членъ дава надлежащъ подписъ за увѣрение. По този начинъ постѫпва и сѫдебний разсилникъ кога, съгласно съ 334 статия, привожда рѣшението въ испълнение, съ тази само разлика, че сѫдебний разсилникъ винаги представя испълнителний листъ въ онзи сѫдъ, при който се той числи.

347. Всичкитѣ разноски по испълнението се възискватъ отъ онова лице, противъ което се е привождало въ испълнение рѣшението.

Отдѣление II.

Задочното рѣшение.

281. Въ случай, че едната или двѣтѣ страни се не явятъ въ назначеното за докладътъ на дѣлото и за устнитѣ обяснения засѣдание, пазятъ се слѣдующитѣ правила:

1) ако отвѣтникътъ не се яви, ищецътъ може да моли да го допустнѫтъ да си представи устнитѣ обяснения и да се постанови задочно рѣшение;

2) ако ищецътъ не яви, отвѣтникътъ може да моли да се прекъсне разгледванието на дѣлото, и да се възискатъ отъ ищецътъ сѫдебнитѣ разноски и загубитѣ, които му сѫ станѫли отъ повикванието му въ сѫдътъ; но ищецътъ не се лишава отъ правото да поднови дѣлото съ подаване нова молба за искътъ си;

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди за II-ра алинея къмъ пунктъ 2 слѣдующата

Забѣлѣжка. Когато истеца подаде нова молба най-късно една година слѣдъ прекратяванье разглѣдванието на дѣлото и внесе сѫдебнитѣ мита и берии, сѫда назначава дѣлото за разглѣдванье по първото подадено исково прошение (ст. 103 Вр. Сѫд. Пр.), безъ да се състави ново дѣло и да се распитватъ изслушанитѣ вече свидѣтели и вѣщи людье.

3) ако не се явятъ и двѣтѣ страни, дѣлото се исключава отъ чредата, и едно друго засѣдание може да се назначи за него само по молба отъ едната или отъ другата страна.

282. Срѣщу задочнитѣ рѣшения по дѣлата, които се рѣшаватъ окончателно въ окрѫжнитѣ сѫдове, може да се подава отзивъ до единъ мѣсецъ отъ деньтъ, когато се е обявило рѣшението въ окончателна форма, съгласно съ 270 и 277 статии на настоящитѣ правила. Отзивитѣ се разгледватъ отъ сѫдътъ по общитѣ правила, които сѫ предписани за гражданското сѫдопроизводство.[1])

283. Кога участвоватъ въ дѣлото нѣколко отвѣтници, отъ които едни сѫ се явили, а други не сѫ се явили,

[1]) Гледай чл. 2 отъ Допълнението къмъ Врѣм. Сѫд. Правила.

сѫдътъ преди да пристѫпи до разгледването на дѣлото, привиква всичкитѣ отвѣтници на новъ срокъ, и слѣдъ това постановява рѣшение, което не се смѣта като задочно и се почита като окончателно за всичкитѣ отвѣтници, както за тѣзи, които сѫ се явили, така и за онѣзи, които не сѫ се явили, ако дѣлото е отъ тия, гдѣто се рѣшаватъ окончателно въ окрѫжний сѫдъ.

284. Противъ неокончателнитѣ рѣшения отзивътъ не се допрощава, но може да се подаде въззивъ (аппелация) споредъ постановенитѣ за това въ 290 статия правила.

Отдѣление III.

Предварителното испълнение на рѣшенията.

285. Неокончателнитѣ рѣшения на окрѫжний сѫдъ не се привождатъ въ испълнение, ако въ самото рѣшение не е изразено прямо и положително постановление за предварителното му испълнение.

286. Предварителното испълнение на рѣшенията не се допуща по другий начинъ, освѣнъ по молбата на сѫдящий се, въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога искътъ е основанъ възъ достовѣренъ писменъ документъ, или

2) възъ припознато и не отречено отъ страната обѣщание, или

3) възъ едно по-напредъ станѫло сѫдебно рѣшение, което е влѣзло въ законна сила.

Но въ тѣзи случаи страната, която иска предварителното испълнение, трѣбва да представи или обезпечение или доказателства на своята имотна състоятелность. Въ противенъ случай рѣшението се туря въ испълнение, но възисканата сумма се представя въ подлежащий сѫдъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди слѣдующата

Забѣлѣжка. Испълнителенъ листъ по рѣшение, за което е поставено да се допустне предварително испълнение издава се на молителя и прѣди изготовленьето на рѣшението въ окончателна форма.

стигатъ споредъ оцѣнението имъ да се удовлетвори възискането.

357. Сѫдебний членъ поканва единъ членъ отъ мѣстната полиция да присѫтствова кога се налага запоръ:

1) кога външнитѣ врата на кѫщата сѫ затворени и нещѫтъ да ги отворятъ;

2) кога не отварятъ вратата на вѫтрѣшнитѣ стаи, или отричатъ да отворятъ ключелкитѣ на затворенитѣ помѣщения;

3) кога запорътъ се извършва въ отсѫтствието на длъжникътъ.

358. Ако членътъ на сѫдътъ намѣри, кога пристѫпи да налага запоръ, че той е вече наложенъ по друго възискание, той, като свѣри имотътъ съ съставеній по предишній запоръ описъ, налага запоръ само върху ония предмети, които не сѫ внесени въ предишній описъ; нъ въ такъвъ случай запорътъ се снема само слѣдъ като се удовлетворятъ и двѣтѣ възискания или по съгласието на двоицата възискатели.

Отдѣление П.

Описътъ на движимото имущество.

359. Описътъ на движимото имущество трѣбва да съдържи:

1) означение на нумерата възъ бѣлѣзитѣ, които сѫ турени на запренитѣ предмети;

2) названието и описанието на всѣкий запренъ предметъ и, ако трѣбва, бѣлѣжка за мѣрката, тяжестьта или бройтъ имъ.

360. Въ описътъ на украсенитѣ съ драгоцѣнни камьни вещи се показва числото, величината и названието на тѣзи камьни.

361. Въ описътъ на стокитѣ, а сѫщо и на издѣлията, на фабричнитѣ заводни материали, които се намиратъ въ мѣстата за стоки се бѣлѣжатъ:

1) нумерата или знаковетѣ върху мѣстата за стоки;

2) названието и описанието на стокитѣ, които се пазятъ въ тѣзи мѣста.

362. Въ описътъ на билетитѣ отъ кредитни установения, на облигациитѣ, акциитѣ и тѣмъ подобни хартии се означава числото, родътъ, нарицателната цѣна и нумерата имъ. Самитѣ документи се представятъ въ сѫдътъ, кога запреното имущество, споредъ направеното му оцѣнение, не стига да се покрие възисканието.

363. Въ описътъ на водоходна направа (корабъ, ладия и пр.) освѣнъ мѣрката, дължината и широчината на тѣлото и на главнитѣ му части се показватъ тяжестьта, която тя може да вдига, дървото, отъ което е направена, платната, вѫжата и пр. споредъ названието и количеството имъ, ако бѫде възможно, бѣлѣжи се и кога е тя направена.

364. Предметитѣ, върху които се е предявило право отъ страна на трете лице, се внасятъ въ описътъ съ бѣлѣжка: кой е предявилъ правото върху тѣхъ, а сѫщо и въ какво състои то.

365. Бройтъ, мѣрката и тяжестьта на описанитѣ предмети се показватъ въ описътъ съ слова (думи) и цифри.

366. Въ описътъ трѣбва да бѫде означенъ деньтъ на почеванието и свършванието му. Въ крайтъ на описътъ се бѣлѣжатъ всичкитѣ направени въ него поправки, нъ остъргвания въ описътъ не се допущатъ. Описътъ трѣбва да бѫде прекаранъ съ вървь и подпечатанъ съ печатътъ на сѫдебний членъ.

367. Описътъ се подписва отъ възискательтъ и отъ длъжникътъ, ако сѫ се намирали при описътъ, отъ свидѣтелитѣ, ако сѫ били поканени, и отъ сѫдебний членъ. За причината, по която едната, или другата страна, или свидѣтелитѣ не сѫ подписали описътъ, се прави въ него особна бѣлѣжка. Възискательтъ, длъжникътъ и поканенитѣ свидѣтели могѫтъ да представятъ на сѫдебний членъ бѣлѣжки възъ съставений описъ и да му предлагатъ по-

трѣбнитѣ по мнѣнието имъ измѣнения въ него. Ако сѫдебний членъ остави безъ внимание бѣлѣжкитѣ, които му сѫ се направили, то, по искането на странитѣ, той трѣбва да обясни въ крайтъ на описътъ причинитѣ, които сѫ го накарали на това.

368. По искането на възискателтъ или на длъжникътъ, сѫдебний членъ е обязанъ да дава, срѣщу установената плата, преписи отъ описътъ, прекарани съ вьрвь, подпечатани и подписани отъ него.

369. Възъ хранилищата, или мѣстата за стоки, сѫщо и възъ всѣкий предметъ, който се намира вънъ отъ означенитѣ помѣщения, сѫдебнийтъ членъ удря печатътъ си и бѣлѣгъ съ нумерото на описътъ. Освѣнъ това, на странитѣ, които сѫ присѫтствовали при описътъ, се предоставя право да турятъ възъ описанитѣ предмети и своитѣ печати.

370. Възискателтъ или длъжникътъ, който не се е явилъ при описътъ, или го е подписалъ безъ никакви забѣлѣжвания, нѣма право да подава отпослѣ жалби срѣщу неправилното му извьршване. Това правило не се простира и възъ случаитѣ, кога описътъ на единъ имотъ, който се поврежда скоро, е билъ направенъ безъ да се чака да се яви и длъжникътъ.

Отдѣление III.

Оцѣнението на движимото имущество.

371. Оцѣнението на движимото имущество става при запорътъ и се бѣлѣжи въ описътъ.

372. Цѣната на всѣкий описанъ предметъ се опредѣлява отъ възискателтъ, или отъ длъжникътъ, ако възискателтъ се не яви. Въ случай че стане препирня възъ оцѣнението, онзи, който я предявява, има право да иска да сѐ направи оцѣнението отъ вѣщи люди, като земе възъ себе си разноскитѣ за това оцѣнение.

373. Вѣщитѣ люди за оцѣнението на имуществото се назначаватъ по взаимното съгласие на възискателтъ и на длъжникътъ, а кога послѣднитѣ не могжтъ да се съгласятъ, или отсжтствуватъ, или има нѣкоя друга причина, вѣщитѣ люди се назначаватъ по усмотрѣнието на сждебний членъ.

374. Отъ вѣщитѣ люди не се иска клѣтва.

375. За испращанието на вѣщитѣ люди, които не сж се явили на пьрвото поканване, сждовний членъ се отнася до най близкото имъ началство.

376. Лицата, които се повикатъ да направятъ оцѣнение, ако отбѣгватъ отъ испълнението на тая обязанность, безъ да представятъ доказателства на законни препятствия, подлагатъ се на глоба до сто гроша.

377. Вѣщитѣ люди се възнаграждаватъ споредъ 160 статия на настоящитѣ правила.

Отдѣление IV.

Пазението на запреното имущество.

378. Запреното имущество се дава на пазачь, или се пренася въ особни помѣщения.

379. Пазачьтъ се назначава по взаимното съгласие на възискателтъ и на длъжникътъ, а ако съгласие не стане, отъ сждовний членъ.

380. Сждовний членъ е длъженъ да назначи за пазачи състоятелни люди и преимущественно лица, които приематъ върху си пазението на имуществото, безъ да го премѣстяватъ.

381. Сждовний членъ, ако и двѣтѣ страни не сж си изразили писменно съгласието, не може да назначи за пазачь:

1) тогова, който по законътъ не може да бжде свидѣтель;

2) родninитѣ и сватоветѣ си до втората степень включително;

3) възискательтъ, длъжникътъ, супрузитѣ имъ, домашнитѣ роднини по пряма линия безъ ограничение на степенитѣ, а по съребърна — роднинитѣ отъ втора степень и сватоветѣ до втора степень включително, освѣнъ ако никой другий не се съгласи да пази имуществото.

382. На оногова, който е назначенъ за пазачь, се дава преписъ отъ описътъ на запреното имущество, за приемането на което той се подписва върху първообразний описъ.

383. Пазачьтъ приема заплата за пазението, по взаимното му съгласие съ длъжникътъ и съ възискательтъ, а ако това съгласие не стане, размѣрътъ на възнаграждението се опредѣля отъ сждътъ.

384. Пазачьтъ нѣма право да се ползова отъ имуществото, което му е дадено да го варди и не трѣбва да го дава никому другиму, нъ е обязанъ да го пази въ цѣлость подъ страхъ че инакъ ще се лиши отъ заплатата за пазението и ще му се възискатъ загубитѣ.

385. За распрьсванието на ввѣрений му имотъ, пазачьтъ, освѣнъ възисканието което е опредѣлено въ предидущата статия, подпада еще и подъ отговорностъ по углавнитѣ закони (236 на углавний оттоманский кодексъ).

386. Пазачьтъ е обязанъ да дава точна смѣтка за придобивкитѣ, които докарва запреното имущество.

387. Разноскитѣ за пазението на продадений имотъ се пресмѣтватъ отъ сждията и се плащатъ изъ събранитѣ отъ продажбата сумми.

Отдѣление V.

Проданьта на запреното имущество.

388. Мѣстото и деньтъ на продажбата на имуществото се забѣлежва отъ сждовний членъ възъ сжщий описъ; продажбата се извьршва при мѣстний окржженъ сждъ.

389. Имотъ, на който пренасянието става съ затруднение или съ значителни разноски, се продава на мѣстото, гдѣто се варди.

390. Продажбата се извършва отъ съдовний членъ публично, въ присѫтствието на чиновникъ отъ мѣстната полиция.

391. Срокътъ на публичната продань се опредѣля отъ съдовний членъ, наспротивъ значителностьта и качеството на имотътъ. отъ седьмъ до четирнайсеть дни откакъ се свърши описътъ и оцѣнението на имотътъ. Предметитѣ, които се повреждатъ скоро, а сѫщо и предметитѣ, за пазението на които трѣбва да станѫтъ голѣми разноски, които не отговарятъ на стойностьта на имуществото, могѫтъ да се назначатъ за продань въ по-кѫсъ срокъ.

392. Проданьта може да се отложи само по съгласието на всичкитѣ кредитори, които съ обърнали възискането си върху описаното имущество.

393. Проданьта се огласява съ обявения отъ страна на съдовний членъ, въ които се бѣлежатъ: предметитѣ, мѣстото, деньтъ и часътъ на проданьта, името на ступанинътъ на имуществото, суммата, за която е то оцѣнено поради проданьта. Предметитѣ се означаватъ въ обявенията съ общо име, споредъ родътъ имъ, безъ подробно исчисление.

394. Обявенията се залѣпятъ поне една недѣля преди, а въ указаний въ 391 статия случай, най малко единъ день преди проданьта, на полицейскитѣ кѫщя, на тържищата и на други подобни мѣста въ градътъ, гдѣто ще става проданьта, а такожде и на външнитѣ врата на домътъ, въ който тя има да стане.

395. Обявенията за проданьта на варки, ладии и други водоходни направи се залѣпятъ на пристанищата и на водоходнитѣ направи, които съ за продань.

396. За проданьта на имущество, което споредъ оцѣнението надминува 2000 гроша, въ окржгъ, гдѣто се издава вѣстникъ, освѣнъ означенитѣ обявения, става обнародване и въ мѣстний вѣстникъ.

397. За направенитѣ обявения и обнародванія съдовний членъ прави бѣлежки въ дневникътъ.

398. Кога се случи да се измѣни деньтъ или мѣстото на проданьта, по предписание отъ съдътъ или по споразумѣние на странитѣ, съдовний членъ е обязанъ да направи нови обявения и ново обнародване и да запише това въ дневникътъ.

399. Съдовний членъ, като се распореди, когато трѣбва, да се пренесе запреното имущество въ мѣстото на проданьта, провѣрява го споредъ описътъ и за приеманието му дава на пазачьтъ подписъ.

400. Въ назначенитѣ за публична продань дни се дозволява на всичкитѣ желающи да огледватъ предметитѣ, които се продаватъ.

401. Възискательтъ може да участвова въ купуванието, възъ общо основание; нъ длъжникътъ, неговътъ настоѣникъ, лицето, което е участвовало въ съставението на описътъ на имотътъ, или което извьршва проданьта, нѣматъ право да зематъ участие въ купуванието.

402. Ступанинътъ на имуществото, който се намира при проданьта, има позволение да иска да се продадатъ нѣкои предмети по-напредъ отъ други.

403. Като се отвори проданьта, съдовний членъ провъзгласява цѣната на всѣкий предметъ споредъ оцѣнението и пита: *Кой ще даде повече?* Предлаганитѣ отъ куповачитѣ цѣни се обявяватъ отъ съдовний членъ устно, до гдѣто трае наддаванието. Като престане наддаванието, съдовний членъ изговаря три пѫти думитѣ: *Никой ли не дава повече?* Ако и слѣдъ третий пѫть не стане наддаване, тогава той чуква съ чукчето и, слѣдъ това, наддаване се не приема вече.

404. Предметитѣ за продань оставатъ за смѣтката на тогози, който е далъ най-голѣмата цѣна.

405. Въ дневникътъ на съдовний членъ се бѣлежи.

1) деньтъ на проданьта;

2) нумерото (бройтъ) на предметътъ, що се продава, по описътъ;

3) най горнята цѣна що се е дала при проданьта;

4) званието, името и презимето на куповачьтъ, които се записватъ собственноржчно отъ него истий, или ако той бѫде безкниженъ, по негово довѣрие — отъ друго лице;

5) присѫтствовалъ ли е при проданьта длъжникътъ или представителтъ му.

406. Куповачьтъ плаща, при самата продань, напълно цѣната на купений отъ него предметъ. ако тя не надминува 100 гроша; ако ли тя надминува стотѣ гроша, куповачьтъ може да внесе само петата часть, а другитѣ пари да заплати не по-късно отъ идущий день.

407. Имуществата се предаватъ на купувачитѣ само откакъ се напълно съберѫтъ предложенитѣ отъ тѣхъ при проданьта цѣни.

408. Ако суммата, която е събрана отъ продажбата на една часть отъ имуществото, стига да се удовлетвори напълно възискането и да се покриятъ направенитѣ при испълнението разноски, то останѫлитѣ предмети не се продаватъ, а се врьщатъ на ступанинътъ имъ.

409. Отъ събранитѣ чревъ проданьта сумми преди всичко се плащатъ разноскитѣ по за́поръ̀тъ, пазението и проданьта на имотътъ, а съ остатъкътъ сетнѣ се удовлетворяватъ предявенитѣ възискания.

410. Проданьта се счита, като не станѫла:

1) кога не се явятъ куповачи да се пазарятъ или се е явилъ само единъ;

2) кога никой отъ тѣзи, които сѫ се явили, не наддаде върхъ оцѣнението;

3) кога слѣдъ проданьта куповачьтъ, който е далъ задатъкъ (пей), не плати на време другата сумма.

411. Кога продань не стане, — защото не сѫ се явили люди, които желаятъ да купятъ, — предоставя се на личнитѣ кредитори на длъжникътъ, по съразмѣрно съ суммата

на възисканията имъ вишегласие, да молятъ да се назначи нова продань или да имъ се устжпи непродадений имотъ споредъ оцѣнението.

412. Правото да задържи имотътъ за своя смѣтка принадлежи преимущественно на онзи кредиторъ, по молбата на когото е билъ наложенъ запорътъ, а подиръ него, на оногози, чието възискание е по́ значително.

413. Имуществото, което не е могло да се продаде и при втората *продань* и което кредиторитѣ не сж зели за своя смѣтка, се освобождава отъ за́поръ.

414. Проданьта се припознава за недѣйствителна, кога имуществото е купено отъ едно лице, което, споредъ 401 статия, не е имало право да земе участие въ купуването. — Въ този случай внесенитѣ отъ куповачьтъ пари се даватъ за удовлетворение на предявенитѣ върху продаденото имущество дългове, а сжщото имущество, по ново искание на кредиторитѣ, може пакъ да се подложи на публична продань.

415. Новата продань се назначава безъ второ оцѣнение и се извършва по правилата установени за първата продань, съ разлика само, че при втората продань имуществото може да се продаде по-долу отъ оцѣнението.

Отдѣление VI.

Обрьщанието на възискането върху капиталитѣ или друго движимо имущество на длъжникътъ, което се намира въ ржцѣтѣ на трете лице.

416. На третитѣ лица, у които се намиратъ капитали или друго нѣкое движимо имущество на длъжникътъ, или които му длъжатъ временни платежи, се съобщава повѣстка (ст. 109—113), въ която се показва времето, кога се е проводила на длъжникътъ повѣстката за испълнение (337). Като приематъ тая повѣстка, третитѣ лица се задлъжаватъ да предаджтъ въ ржцѣтѣ на сждовний членъ, който испъл-

нява рѣшението, или въ мѣстний окржженъ сждъ, всичкото имущество, което принадлежи, или се пада на длъжникътъ.

417. Третитѣ лица иматъ право да възразятъ противъ запорътъ и да подаджтъ на сждовний членъ, който извършва възискането, заявенията си въ тридневенъ срокъ откакъ приематъ повѣстката.

Членътъ отъ сждътъ съобщава тия заявения на възискательтъ, който може да предяви противъ третето лице искъ, възъ общото основание.

418. Ако третитѣ лица не сж дали имуществото, което дѣйствително е принадлежало на длъжникътъ и се е намирало въ тѣхнитѣ ржцѣ кога е билъ наложенъ запорътъ, тѣ оставатъ отговорни предъ възискательтъ въ случай, че длъжникътъ се покаже несъстоятеленъ да плати длъгътъ (416).

Отдѣление VII.

Обрьщание на възискането възъ капиталитѣ на длъжникътъ, които се намиратъ въ правителственно или сждебно мѣсто, или кредитно установение.

419. Кога възискательтъ посочи възъ капитали на длъжникътъ, които се намиратъ въ нѣкое правителственно или сждебно мѣсто, или възъ пари, които има да му се плащатъ отъ това мѣсто, членътъ на сждътъ съобщава на това мѣсто испълнителний листъ, като показва и кога се е испратила на длъжникътъ повѣстката за испълнението.

420. Възискательтъ, който не е пристжпилъ още до испълнението, може и самъ да се обърне въ правителственното или сждебното установение съ молба да му се плати отъ капиталитѣ на длъжникътъ, които се намиратъ въ това установение, или съ суммитѣ, които има то да му дава; при това той трѣба да пристави първообразний испълнителенъ листъ и удостовѣрение отъ сждовний членъ, че се е испратила на длъжникътъ повѣстката за испълнението.

421. Щомъ приеме испълнителний листъ, мѣстото, въ което се намира капиталътъ на длъжникътъ или отъ което има да му се даватъ пари, е длъжно да постжпи съгласно съ 416 статия.

422. Кога се предявятъ нѣколко искания да се удовлетвори, съ капиталитѣ на длъжникътъ или съ паритѣ, които има да му се плащатъ, повече отъ едно възискание, присжтственното мѣсто или сждебното установение, въ което се намиратъ капиталитѣ, или отъ което има да се плаща нѣкоя сумма на длъжникътъ, испраща въ мѣстний окржженъ сждъ всичкитѣ сумми, които се падатъ на длъжникътъ.

Отдѣление VIII.

Обрьщанието на възискането възъ мѣсечината на единъ чиновникъ и вьзъ другитѣ му плати.

423. За налагание запоръ възъ мѣсечината и другитѣ плати на единъ чиновникъ се пазятъ правилата, предписани въ 420—422 статии.

424. За исплащание дългътъ задържа часть отъ платитѣ непосредственното началство на длъжникътъ, възъ слѣдующето основание:

1) отъ платитѣ на едно дължностно лице, което приема на годината до 10.000 гроша включително, се изважда, ако не е женень — една третя часть, а ако е женень или е вдовецъ съ дѣца — една четвьрта часть отъ всичката сумма, която му се пада на годината;

2) отъ платитѣ на оногова, който приема по много отъ 10.000 гроша, но не повече отъ 20.000 гроша на годината, ако е неженень — двѣ пети части, ако ли е женень или вдовецъ съ дѣца — една третя часть отъ всичката сумма, която приема на годината отъ дьржавний ковчегъ;

3) отъ платитѣ на оногова, който приема повече отъ 20.000 гроша на годината, ако е неженень — половината, ако ли е женень или вдовецъ съ дѣца — двѣтѣ пети отъ

всичката сумма, която му се пада на годината отъ ковчегътъ. Но ако жената или дѣцата на длъжникътъ иматъ собственъ достаточенъ за обдържаването имъ имотъ, тогава отъ платитѣ на длъжникътъ се вади такава сѫщо часть, каквато отъ неженен или вдовецъ безъ дѣца.

425. Не се спиратъ за дългъ и възискания:

1) пенсии, назначени за рани;

2) вспомоществования опредѣлени на длъжникътъ за погребение на родители, на жена, или на дѣца, или по причина на разорение отъ огънь, наводнение или отъ друго злочесто събитие;

3) суммитѣ дадени за пѫтни разноски по дѣлата на службата.

Отдѣление IX.

Частнитѣ производства и препирнитѣ при обрьщанието на възискването върху движимото имущество.

426. Членътъ на сѫдътъ нѣма право да въспре налагането на запорътъ по причина на възражения отъ страна на длъжникътъ или на трети лица, че имуществото, което се намира въ владѣние на длъжникътъ, не му принадлежи, освѣнъ ако се внесе всичката възискана сумма, или ако възискательтъ изяви съгласие да се отложи зáпорътъ.

427. Онзи, който мисли че има нѣкакво право възъ описаното имущество или възъ една часть отъ него, дълженъ е, ако иска да въспре публичната му продань или да се не даджтъ добититѣ отъ продажбата пари, да предяви искъ въ сѫдътъ на онова мѣсто, гдѣто е наложенъ зáпорътъ. — По този искъ се викатъ на сѫдъ длъжникътъ и възискательтъ.

428. Предявението на искътъ спира публичната продань на имотътъ, за който има распря, само кога сѫдътъ, комуто е предявенъ искътъ, го подложи подъ зáпоръ възъ основание отъ правилата за обезпечение на искътъ.

Глава 4.

За обърщанието на възискането върху недвижимото имущество.

429. За описътъ, оцѣнението и проданьта на недвижимитѣ имущества се вардятъ постановенитѣ въ статия 357, 365, 368, 370, 374, 377, 392, 397, 398, 401, 412 и 414 правила. Особеннитѣ правила, които се относятъ собственно до недвижимитѣ имущества, се излагатъ въ слѣдующитѣ статии.

Отдѣление I.

Общи правила.

* 430. Кога ищецътъ обърне възискането си върху недвижимъ имотъ, въ повѣстката приготвена за длъжникътъ се казва, че ако той не заплати дългътъ си до два мѣсеца, откакъ му се връчи повѣстката, ще се пристжпи до описътъ и продажбата на показаний въ нея недвижимъ имотъ неговъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

430. Когато ищеца обърне възискането си върху недвижимъ на длъжника въ призовката се казва, че ако той не заплати дълга си въ двѣ недѣли откакъ му се съобщи призовката ще се пристжпи къмъ описа и проданьта на показанний въ нея имотъ.

* 431. Въ истото врѣме кога се проводи на длъжникътъ повѣстката за испълнението, сждътъ налага възбрана върху показаний отъ кредиторътъ имотъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 год. се утвърди слѣдующето:

431. Въ сжщото време, когато се прати на длъжника призовката за доброволно исплащанье дълга, сждебний приставъ или помощника му явява на надлѣжний сждия или нотариусъ за вписванье имота до ново распорежданье, въ запретителната касса.

432. Откакъ приеме повѣстката за испълнението, длъжникътъ не може, подъ лична и имуществена отговорность, по законътъ:

1) да отчуждава този имотъ;

2) да сѣче въ него дърва, освѣнъ колкото му се потрѣбни за поддържание на домакинството, и изобщо да отчуждава или разваля такива предмети, които се считатъ, по законътъ или по обичаитѣ, принадлежность на имотътъ.

Отдѣление II.

Описътъ на недвижимий имотъ.

* 433. Откакъ истече двамѣсечний срокъ, съгласно съ 430 ст., членътъ на сждътъ пристжпа, по искание на възискателътъ, до описътъ на недвижимий имотъ; за деньтъ кога ще се пристжпи до описътъ се съобщава на длъжникътъ съ повѣстка.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

433. Отъ какъ истече петнадесеть-дневниятъ срокъ (ст. 430) сждебний приставъ по писменно заявление на възискателя пристжпва въ възможно най-късо време до описа на имота, за който день предварително се съобщава съ призовка на странитѣ. Ако не се яви въ назначенний срокъ възискателя или неговий повѣренникъ, описа на имота се отлага до ново заявленье.

Забѣлѣжка. Имотитѣ на избѣгнжлитѣ и не възвратившитѣ се турци не могжтъ да се описватъ за продаванье ако възискателя не представи предварително на сждебния приставъ свидѣтелство отъ общинското управление, подтвърдено отъ окржжната постоянна комисия, че тѣзи имоти сж дѣйствително собственность на длъжника.

434. Описътъ трѣбва да съдържи:

1) означението на испълнителний листъ, възъ основание отъ който се извършва възисканието;

2) мѣстото, въ което се намира имотътъ, сирѣчъ въ коя область (губерния), окржгъ, или въ кой градъ, въ коя часть, на коя улица и подъ какъвъ брой (нумеръ);

3) отъ какви части той състои, съ забѣлежване названието, както на всичкий имотъ, така и на отдѣлнитѣ му части;

4) кому принадлежи описваний имотъ, не е ли заложенъ и за каква именно сумма:

5) възъ какво основание длъжникътъ е придобилъ имотътъ.

435. Въ описътъ се показватъ:

1) границитѣ на имотътъ и имената на съсѣднитѣ владѣлци;

2) пространството на земитѣ, на кориитѣ и на водитѣ, които се намиратъ въ имотътъ;

3) какви домакински, фабрични или други заведения има въ имотътъ, въ какво сж състояние и какви здания имъ принадлежатъ:

4) други свѣдѣния, които обясняватъ положението и съставътъ на имотътъ, като: заключенитѣ върху него договори, добитъкътъ за работа, земледѣлческитѣ орждия, машинитѣ, разстоянието, въ което се намира отъ промишленни градове, отъ корабо-ходни рѣки или желѣзни пѫтища и пр.

436. Кога пространството на земитѣ е неизвѣстно, то се опредѣля приблизително, съ обяснение на житата, които се искарватъ и на сѣното, което се искосява въ имотътъ.

437. Въ описътъ на домъ се показва:

1) камьненъ ли е или е дървенъ и съ какво е покритъ;

2) мѣрката му въ дължина, ширина и височина;

3) на колко ката е и колко стаи за живѣние има;

4) отдѣлнитѣ отъ домътъ, но принадлежащи нему, здания.

438. Въ описътъ на фабрики и заводи се показва:

1) отъ какви здания състоятъ, т. е. отъ камьнни или дрьвени и съ какво сж покрити;

2) голѣмината на зданията, на колко ката сж, и колко стаи за живѣние и работение има; при описътъ на рударскитѣ заводи, освѣнъ това, се казва числото и голѣмината на рудницитѣ, на кжщята и другитѣ заведения;

3) числото на язоветѣ, на становетѣ и на другитѣ машини, които се употребяватъ за работение;

4) количеството на издѣлията, сир. отъ колко до колко сж стигали издѣлията въ послѣднитѣ 5 години.

439. Въ описътъ се внася всичкото движимо имущество, което не може да бжде отдѣлено отъ имотътъ що

се описва, или споредъ назначението си или споредъ законътъ.

440. Свѣдѣния за недобранитѣ държавни данъци и други берии членътъ на сждътъ иска отъ мѣстното ковчежничество, отъ окржжний и градский управителни съвѣти и отъ другитѣ присжтственни мѣста, кога отдѣто трѣбва. Ако тѣзи свѣдѣния не се даджтъ, свършването на описътъ се не спира.

441. Отрѣзитѣ, за които има препирня се внасятъ въ описътъ, съ означение на голѣмината и, на границитѣ имъ и съ показание гдѣ се разгледва препирнята за тѣхъ.

442. Ако стойностьта на имотътъ очевидно надминува суммата на възискането, тогава се описва за публичната продань само една съразмѣрна съ възискането часть.

Отдѣление III.

Оцѣнението на недвижимитѣ имоти.

443. При свършването на описътъ възискательтъ трѣбва да представи на сждовний членъ подписъ съ означение цѣната, която той туря за описваний имотъ. Този подписъ се предявява на ступанинътъ на имотътъ, ако той се е намиралъ при описътъ.

444. Ступанинътъ на имотътъ, ако намира, че опредѣлената отъ възискательтъ цѣна е долня, може, въ седмидневенъ срокъ откакъ му е предявенъ подписътъ на възискательтъ, да представи подробно оцѣнение на имотътъ по срѣднето количество на годишний доходъ за послѣднитѣ петь години, или ако е владѣлъ имотътъ по-малко отъ петь години, за всичкото врѣме на владѣнието си.

445. Ако възискательтъ се не съгласява на оцѣнението направено отъ отвѣтникътъ, опредѣлението на срѣднето количсство на чистий доходъ правятъ вѣщи люди.

446. Вѣщитѣ люди се назначаватъ въ нечетно (текъ) число, по взаимно съгласие на възискательтъ и на длъжникътъ, а ако тѣ не могжтъ да се съгласятъ, сждовний

членъ назначава вѣщитѣ люди изъ помежду съсѣднитѣ владѣлци.

447. Членътъ на сждътъ представя описътъ и оцѣнението въ онзи сждъ, гдѣто има да стане публичната продань на имотътъ.

448. Като се свьршатъ описътъ и оцѣнението, длъжникътъ и възискателтъ могжтъ да обадятъ на сждовний членъ мѣстото, срокътъ и редътъ на публичната продань.

Отдѣление IV.

Редътъ, по който се дьржи и вьрти описаний имотъ.

449. Описаний имотъ остава, догдѣ се продаде публично, въ владѣнието на предишний му ступанинъ, който го управя споредъ изложенитѣ въ 432 статия правила.

450. Длъжникътъ трѣбва да даде смѣтка за врѣмето, до когато е дьржалъ описаний имотъ. Събранитѣ отъ имотътъ доходи се прибавятъ до суммата, за която се продаде той.

Отдѣление V.

Проданьта на недвижимитѣ имоти.

451. Като приеме описътъ, окржжний сждъ назначава единъ отъ ченоветѣ да извьрши продажбата.

452. Ако длъжникътъ и възискателтъ не се съгласятъ вьрху мѣстото, срокътъ и редътъ на публичната продань (448), сждовний членъ, който е назначенъ да извьрши продажбата, опредѣля деньтъ на нейното отваряние и се разпорежда да се обнародватъ обявления за публичната продань, чрезъ трикратна публикация въ мѣстната газета.

453. Ако длъжникътъ докаже, че чистий и свободний доходъ отъ недвижимий имотъ за три години стига да се плати дългътъ съ капиталътъ, лихвитѣ и разноскитѣ, които длъжи, и ако предложи да преведе този доходъ възъ кредиторътъ, сждътъ може да спре възисканието, но то

може да бѫде подновено, ако се яви нѣкое възражение или препятствие за платежътъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

Забѣлѣжка. 1) длъжника въ тоя случай трѣбва да заяви въ надлѣжний сѫдъ прѣди истичанъето на дадений му двънедѣленъ срокъ за доброволно исплащанье дългътъ си, т. е. прѣди да е описанъ имотътъ му;

2) имота, на който дохода се дава срѣщу дългъ, трѣбва да е собственность на длъжника.

* 454. Деньтъ на проданьта на недвижимий имотъ не може да бѫде назначенъ преди 2 мѣсеца отъ деньтъ на послѣднята публикация.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди слѣдующето:

454. Проданьта на недвижимий имотъ почнува отъ деня на послѣднето трикратно обявление, което се праща въ „Държавенъ Вѣстникъ“ за обнародване най късно една недѣля слѣдъ описа на имота.

Забѣлѣжка. За недвижими имоти, оцѣнени до (300) триста лева публикация не се печати въ Държавенъ Вѣстникъ.

455. Обявленията за проданьта на недвижимий имотъ съставя членътъ на сѫдътъ; тѣ трѣбва да заключаватъ въ себе си:

1) имената и презимената на ступанинътъ на имотътъ и на възискательтъ;

2) името и презимето на сѫдовний членъ, комуто е поржчена продажбата на имотътъ;

3) кратко описание на имотътъ, който се продава, и мѣстото, гдѣто се намира;

4) заложенъ ли е имотътъ и ако е заложенъ, то кому;

5) мѣстото и врѣмето на продаванието;

6) цѣната, отъ която трѣбва да се захване проданьта.

456. Обявленията за публичната продажба, поне единъ мѣсецъ преди проданьта, се залѣпятъ на мѣстото, гдѣто е имотътъ и при входътъ на онзи сѫдъ, при който има да стане продажбата. Освѣнъ това, тия обявления се испращатъ въ градскитѣ и селскитѣ полицейски управления и се обнародватъ въ мѣстний областенъ вѣстникъ. Публи-

кацията въ вѣстникътъ трѣбва да става само тогава, кога цѣната на имотътъ е повече отъ 1000 гроша.

457. Описътъ и оцѣнението на имотътъ, предписанията на сждебнитѣ мѣста и изобщо всичкитѣ хартии, които се относятъ до публичната продажба, трѣбва да сж достжпни въ канцеларията на сждебното мѣсто за всичкитѣ желающи, въ всичкото врѣме отъ залѣпението на обявенията до началото на проданьта.

458. Предъ проданьта се съставя за всѣкий имотъ продавенъ листъ, въ който се записватъ: названието на имотътъ или на отрѣзътъ отъ него, цѣната отъ която трѣбва да се захване проданьта на имотътъ, недоплатенитѣ за него данъци и разноскитѣ, които сж станжли за да се назначи за продань.

459. Кога се продаватъ нѣколко имота, на длъжникътъ се предоставя право да покаже, кой имотъ трѣбва да се продаде по напредъ.

460. Смѣтката за разноскитѣ, които сж станжли за да се назначи за продажба имотътъ, се съставя отъ членътъ на сждътъ и се утвърдява отъ окржжний сждъ.

461. Всѣкий, който желае да купи имотътъ, може свободно да се яви въ мѣстото, гдѣто се той продава, като куповачь, самси или чрезъ повѣренникътъ си, който трѣбва да е снабденъ съ особенна за това довѣренность отъ него.

462. Проданьта се извършва отъ сждовний членъ, въ присжтствие на чиновникътъ по управлението на хазната, и се захваща съ прочитанието на продавний листъ и съ питанието: желае ли нѣкой да наддаде възъ назначената въ продавний листъ цѣна.

463. Всѣко наддаване се внася въ продавний листъ срѣщу презимето на куповачьтъ, обявява се на всичкитѣ други куповачи и се записва въ продавний листъ или отъ самитѣ куповачи или, по желанието имъ, отъ членътъ на сждътъ.

464. Продавний листъ се подписва:

1) отъ оногова, който е далъ най голѣмата цѣна;

2) отъ възискателтъ и отъ длъжникътъ, ако сж присѫтствовали на проданьта;

3) отъ сѫдовний членъ, който е извършвалъ продажбата.

* 465. Проданьта се продължава 61 день. Подиръ истичанието на тойзи срокъ, имотътъ се присѫжда на оногова, който е далъ най голѣмата цѣна. Това присѫждание се забѣлѣжва отъ сѫдовний членъ върху продавний листъ. Ако въ продължението на 31 день отъ деньтъ на присѫжданието се яви нѣкой, който иска да наддаде 5% врьхъ най голѣмата дадена цѣна, проданьта се подновява. Имотътъ се присѫжда на оногова, който с далъ най високата цѣна. Този послѣдний е длъженъ такожде да внесе напълно всичката предложена отъ него сумма, а сѫщо и установеното мито. Подлежащето сѫдебно установение дава на куповачътъ документитѣ за право на владѣние.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 яннуарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

465. Проданьта на недвижимий имотъ се продължава (31) тридесеть единъ день, слѣдъ истечението на който срокъ имота се присѫжда на послѣдний наддавачь. Това присѫжданье се прави отъ пристава или помощника му съ забѣлѣжка върху наддавателний листъ. Ако въ десеть дена отъ присѫжданьето се яви нѣкой и наддаде 5%, проданьта се продължава още 21 день, подиръ изминуваньето на който срокъ имота се присѫжда окончателно върху оногова, който е далъ най голѣмата цѣна. Той, послѣдния, внася всичката предложена сумма, слѣдъ което пристава или помощника праща незабавно на надлежния окрѫженъ сѫдъ или мировий сѫдия книжата на проданьта за прегледванье и утвърженье. Сѫдътъ или сѫдията, въ чието вѣдомство рѣшението се е извършило, извършва това най късно въ петнайсеть дена слѣдъ получванье книжата.

Като се утвърди проданьта, праща се на нотариуса или испълняющий нотариалната часть въ околията, гдѣто се намира имота, препись отъ опредѣлението на сѫда за издаванье на купувача срѣщу установеното мито слѣдуемий владѣлческий актъ.

466. Изъ броената отъ купувачьтъ сумма преди всичко се плащатъ недоплатенитѣ дьржавни данъци, земско-обществени и градски берии отъ всѣкакъвъ видъ, които се падатъ отъ имотътъ до деньтъ на продаването му, а сѫщо и разноскитѣ, които сѫ станали за описътъ и продажбата на имотътъ.

467. Проданьта се счита да не е станѫла.

1) ако се не явятъ куповачи, или се яви само единъ;

2) ако отъ куповачитѣ, които сѫ се явили, никой не наддаде върху суммата на оцѣнението;

3) ако подиръ свьршването на проданьта, куповачьтъ не плати всичката сумма, за която се е задължилъ.

468. Ако проданьта не стане, кредиторитѣ иматъ право да искатъ да се отвори нова продань или да задьржатъ имотътъ за своя смѣтка, съ цѣната, отъ която се е почнѫла проданьта.

469. Кредиторътъ, който задьржа имотътъ за своя смѣтка, трѣбва да плати на всичкитѣ други кредитори онова, щото се пада всѣкому, споредъ съразмѣренъ съ притязанията имъ дѣлежъ.

470. Разногласието между кредиторитѣ относително до нова продань се рѣшава по вишегласието на присѫтствующитѣ кредитори опредѣлявано съразмѣрно съ суммата на притязанията имъ.

471. Ако и втората продань не стане, то кредиторитѣ трѣбва да поематъ възъ тѣхъ си имотътъ, или да обьрнѫтъ възискането си върху другъ длъжниковъ имотъ, но да платятъ, съразмѣрно съ възискането на всѣкиго разноскитѣ, които сѫ станѫли за да се назначи за продань имотътъ.

472. Ако куповачьтъ не плати всичката цѣна, за която му е продаденъ имотътъ, то той отговаря за всичкитѣ загуби, които могѫтъ да излѣзѫтъ отъ това за длъжникътъ, а така и за всичкитѣ разноски по продаването на имотътъ.

473. Проданьта се счита недѣйствителна:

1) кога, подиръ проданьта се е доказало предъ сѫдътъ, че продадений имотъ не принадлежи на длъжникътъ;

2) кога нѣкой е неправилно отстраненъ отъ участие въ купуването, или кога неправилно се е отхвърлила най голѣмата цѣна, която нѣкой е предложилъ;

3) когато имотътъ се е купилъ отъ такова лице, което не е имало право да земе участие въ купуването;

4) кога имотътъ се е продалъ преди срокътъ, който е назначенъ въ обявенията за проданьта.

474. Новата продань се назначава не по-рано отъ показаний въ 430 статия срокъ, безъ повторно оцѣнение, и се извършва споредъ постановенитѣ за първата продань правила, съ разликата само че при втората продань имотътъ може да се продаде по долу отколкото е оцѣненъ.

Отдѣление VI.

Проданьта на заложенитѣ въ земледѣлческитѣ касси имоти.

475. Имотитѣ, които сѫ натоварени съ дългове откъмъ земледѣлческитѣ касси, се продаватъ при земледѣлческитѣ касси, съобразно съ горѣизложенитѣ правила за проданьта на имотитѣ изобщо.

Отдѣление VII.

Частнитѣ производства и препирни.

476. Отвѣтникътъ, който представя на възискателътъ тригодишний доходъ отъ имотътъ си, въ предвидений отъ 453 статия случай, е длъженъ, ако поиска възискателътъ, да обезпечи вѣрностьта и точностьта на исплащанието на този доходъ, за половина година напредъ, или съ поржчителство или съ други нѣкой начинъ, по взаимното имъ съгласие.

477. Ако се не плати доходътъ въ означений срокъ, възискателътъ има право да поиска или да се продаде имотътъ на длъжникътъ или да обърне възисканието си върху даденото обезпечение.

478. Тѫжбитѣ, че не сѫ се опазили предписанитѣ отъ законътъ правила при описътъ и оцѣнението на имотътъ, а сѫщо и въ дѣловодството, което е ставало преди да се извърши описътъ и оцѣнението, се подаватъ въ подлежащий окрѫженъ сѫдъ, до двѣ недѣли отъ деньтъ откакъ е извършено дѣйствието, противъ което става оплакване.

479. Догдѣ да се рѣши тѫжбата, обнародването на обявенията се спира, и ако тя се припознае уважителна, производството трѣбва да се поднови отъ послѣднето правилно дѣйствие.

480. Жалбитѣ, че не сѫ опазени установенитѣ отъ законътъ правила при обнародването на обявенията за публичната продань на имотътъ, се принасятъ не по малко отъ двѣ недѣли преди назначений за проданьта день.

481. Жалбитѣ срѣщу неправилното извършване на проданьта се даватъ въ седмидневенъ срокъ.

482. Виновнитѣ въ неправилното извършване на проданьта, освѣнъ че се подлагатъ подъ установенитѣ въ законътъ възисканія, отговарятъ още, по опредѣление на сѫдътъ, и за станѫлитѣ на частнитѣ лица загуби, ако тия лица си ги подирятъ.

Глава 5.

За понудителното предаване на отсѫденото имущество.

483. Ищецътъ, комуто е присѫденъ нѣкой недвижимъ имотъ, ввожда се, като предяви испълнителний листъ, въ владѣние на този имотъ отъ членътъ на сѫдътъ, въ присѫтствие на единъ полицейский чиновникъ, ако имотътъ е въ нѣкой градъ, а ако е въ окрѫгътъ, то въ присѫтствието на окрѫжний началникъ или на кметътъ. За ввождането въ владѣние се съставя протоколъ, който се подписва отъ лицата, които сѫ присѫтствовали при ввождането въ владѣние.

484. Движимото имущество, което е било запрено, догдѣ се е разгледвало дѣлото, се дава отъ пазителтъ, като му се предяви испълнителний листъ, на сждовний членъ, който го и предава на възискателтъ.

485. Отсжденото движимо имущество, което не е било подъ зáпоръ, и което не е било предадено на възискателтъ въ назначений въ рѣшението срокъ, или не е било дадено на сждовний членъ, при първото му поисквание, се отнема съ пазение на постановеното въ 357 статия правило.

486. Въ предвидѣний отъ предидущата статия случай дневникътъ на членътъ на сждътъ се подписва отъ членътъ на мѣстната полиция, който е присжтствовалъ при земанието на имуществото.

Глава 6.

За редътъ, по който се распредѣля възисканата сумма между нѣколко кредитори.

487. Ако възисканата сумма не стига да се удовлетворятъ напълно всичкитѣ предявени за възискание притязания, сждовний членъ я представя въ мѣстний окржженъ сждъ, който се ржководи при распредѣлението на тая сумма отъ дѣйствующитѣ закони. Жалбитѣ срѣщу рѣшенията на окржжний сждъ се даватъ въ областний сждъ, въ седмидневенъ срокъ отъ деньтъ, когато е било обявено опредѣлението.

Глава 7.

За личното задържание.

Отдѣление I.

Общи правила.

488. Длъжникътъ може да бѫде лично задържанъ само по особенна за това молба на възискателтъ и по опредѣ-

ление на онзи сѫдъ, въ окржгътъ на който се испълнява рѣшението.

489. Сѫдътъ постановява опредѣление за личното задържание на длъжникътъ, ако послѣдний не плаща присѫденото възискание отъ него и не може да покаже нѣкой способъ за испълнението на рѣшението.

490. Отъ лично задържание се освобождаватъ:

1) малолѣтнитѣ и несовършеннолѣтнитѣ;

2) които иматъ повече отъ седемдесятъ години;

3) непразнитѣ жени, и до шесть недѣли подиръ раждането;

4) родителитѣ, ако малолѣтнитѣ дѣца, за които тѣ трѣбва да се грижатъ, оставатъ безъ средства за сѫществование.

491. Личното задържание на длъжникътъ не се допуща, ако то се иска отъ неговътъ супругъ или роднина въ пряма линия безъ ограничение, а въ сѣребьрна до втора степень включително.

492. Дългъ по малъкъ отъ 100 гроша не може да даде поводъ за лично задържание.

493. Въ молбата за лично задържание трѣбва да бѫде точно забѣлежено:

1) името и презимето на длъъжникътъ;

2) суммата, която се възисква отъ него.

494. При молбата трѣбва да се прилага испълнителний листъ, споредъ който се прави възискането, съ надпись вьрху листътъ отъ страна на сѫдовний членъ, че длъжникътъ или никакъ не е удовлетворилъ възискательтъ или го е удовлетворилъ не напълно, и съ бѣлежка, въ послѣдний случай, каква сумма е останала недоплатена.

495. Тая молба се предявява на длъжникътъ, за да си представи отзивътъ не по късно отъ седемь дни.

496. Въ опредѣлението на сѫдътъ за личното задържание се показватъ точно:

1) името и презимето на оногова, който се подвърга на лично задържание;

2) количеството на дълговната сумма, за която лицето се подвърга на задържание;

3) срокътъ за личното задържание.

По опредѣлението за личното задържание се дава отъ сѫдътъ особенъ испълнителенъ листъ.

497. До колко трѣбва да се продължава затворътъ на немарливитѣ длъжници се опредѣля отъ сѫдътъ, споредъ количеството на незаплатеното възискание, въ слѣдующий размѣръ:

за	дългъ	отъ			100	до	2.000	гроша	1	мѣсецъ
„	„	на	горѣ	отъ	2.000	„	10.000	„	2	мѣсеца
„	„	„	„	„	10.000	„	30.000	„	6	„
„	„	„	„	„	30.000	„	60.000	„	1	година
„	„	„	„	„	60.000	„	100.000	„	2	години
„	„	„	„	„	100.000			„	3	„

498. Опредѣлението на сѫдътъ за личното задържание си губи силата подиръ три мѣсеца, ако възискательтъ не го представи на полицмейстерътъ или на окржжний началникъ за испълнение въ продължението на горѣказаното врѣме.

499. Жалбата срѣщу опредѣлението на сѫдътъ за личното задържание може да бѫде дадена въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ, когато опредѣлението се е обявило или откакъ се е наченало испълнението му. Даването на жалбата не спира испълнението на опредѣлението.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий се утвърди слѣдующето:

Забѣлѣжка. Испълнението на опредѣление за лично задържанье (запирание) на длъжникъ става само по рѣшения, по който е истекалъ кассационний срокъ, или които се подтвърдени отъ послѣднята (кассационна) инстанция.

500. Кредиторътъ, който е турилъ въ дѣйствие личното задържание на длъжникътъ, нѣма право да възисква по другъ способъ присѫдената сумма, и слѣдъ като измине

срокътъ за затварянието, длъжникътъ се счита освободенъ отъ дългътъ, за който е билъ затворенъ.

Отдѣление II.

Запирание на длъжницитѣ и испращанието имъ въ мѣста на затворътъ.

501. Испълнителний листъ относително до опредѣлението на сждътъ за личното задържание се предявява на полицмейстерътъ или на окржжний началникъ. Заедно съ испълнителний листъ възискательтъ трѣбва да представи паритѣ за прехрана споредъ таблицата установена отъ градский управителенъ съвѣтъ за прехрана на немарливитѣ длъжници, въ врѣмето на личното имъ задържание, безъ които пари длъжникътъ не може да бжде запренъ. Паритѣ за прехрана се представляватъ напредъ поне за единъ мѣсецъ. Полицмейстерътъ или окржжний началникъ съставя за запорътъ дневникъ (506), съгласно съ 339 статия и по правилата на 506 статия.

502. Длъжникътъ не може да бжде лично задържанъ:

1) нощя;

2) въ църквата;

3) въ присжтственно мѣсто, въ врѣмето на засѣдание;

4) въ домътъ на консулитѣ.

503. Болѣстьта на длъжникътъ, който подлежи на лично задържание, само тогава се зема въ внимание, когато споредъ издирванието на лѣкарътъ направено въ присжтствието на единъ членъ отъ сждътъ, се покаже, че премѣстванието на болний може да бжде опасно за здравието му.

504. Длъжникътъ, който мисли че го неправилно запиратъ има право да иска отъ полицмейстерътъ или окржжний началникъ, които сж лично отговорни за неиспълнението на това искание, да го представи незабавно предъ предсѣдательтъ на окржжний сждъ.

505. Предсѣдателтъ на сждътъ има право да освободи дължникътъ, когото полицмейстерътъ или окржжний началникъ сж запрели неправилно. Той прави за това бѣлѣжка въ дневникътъ на единий или на другий (501).

506. Въ дневникътъ, който се съставя за запорътъ се бѣлѣжи:

1) испълнителний листъ, възъ основание отъ който става личното задържание;

2) суммата и лихвитѣ, които трѣбва да се възискатъ;

3) назначений отъ сждътъ срокъ за личното задържание на длъжникътъ;

4) паритѣ представени отъ възискателтъ за прехрана.

507. Отъ дневникътъ се дава на нагледникътъ на затворътъ препись, за приеманието на който той дава подпись.

508. Кога задържаний се докара въ мѣстото на затворътъ, мѣстната полиция е длъжна да предяви на нагледникътъ на затворътъ пьрвообразний испълнителенъ листъ за личното задържание на длъжникътъ и да му предаде паритѣ за прехрана. Ако това се неиспълни, нагледникътъ е обязанъ да откаже приеманието на длъжникътъ.

509. Кога едно лице се лично задържа въ окржгъ или градъ, гдѣто нѣма мѣсто за затворъ, това лице, откакъ се внесатъ на полицмейстерътъ или на окржжний началникъ възисканитѣ за пжть пари, се испраща въ най близкото до този окржгъ или градъ мѣсто на затворъ.

Отдѣление III.

Причинитѣ и редътъ на освобождението.

510. Личното задържание се прекжсва:

1) кога се напълно плати всичкото възискание и разноскитѣ за испълнението на рѣшението;

2) кога се прости възисканието;

3) кога длъжникътъ достигне седемдесеть годишенъ възрасть;

4) кога истече срокътъ, за който длъжникътъ е запренъ;

5) кога възискателтъ приеме поржчителството на нѣкое трете лице за длъжникътъ;

6) кога възискателтъ не представи паритѣ за прехрана за единъ мѣсецъ напредъ.

511. Освобождението на затворникътъ се извършва въ случаитѣ, които сж опредѣлени въ 1, 2, 4, 5 и 6 точки на предидущата статия, непосредственно отъ нагледникътъ на затворътъ.

512. Кога възискателтъ прости на длъжникътъ възискането, той бѣлѣжи това възъ преписътъ отъ дневникътъ, който препись предава на нагледникътъ на затворътъ (508).

513. Прекжсването на личното задържание, по причина че длъжникътъ е достигналъ седемдесеть годишенъ възрасть, се разрѣшава отъ предсѣдателтъ на мѣстний окржженъ сждъ, слѣдъ като му се представи метрическо свидѣтелство за рождението на длъжникътъ, или другъ нѣкой удостовѣреленъ за възрастьта му документъ.

514. Длъжникътъ, който се освободи отъ затворъ по показанитѣ въ 510 статия причини, не може да бжде повторно задържанъ за истото възискание.

515. Кога се освободява длъжникътъ, нагледникътъ е обязанъ да забѣлѣжи възъ преписътъ отъ дневникътъ (508):

1) врѣмето и причината на освобождението;

2) документътъ, възъ основание отъ който се е допустило освободяването;

3) смѣтката на паритѣ за прехрана.

516. Нагледникътъ на затворътъ отговаря за суммата, за която длъжникътъ е билъ задържанъ въ затворътъ:

1) ако е освободилъ длъжникътъ не въ ония случаи, които сж показани въ 510 статия;

2) ако той съ потворството или съ немарливостьта си е далъ средство на длъжникътъ да бѣга.

ДОПЪЛНИТЕЛЕНЪ РАЗДѢЛЪ.

Правилата, по които се учреждатъ настойничества, съставя описъ на наслѣдствата, и за редътъ, по който се извършватъ и свидѣтелствоватъ актове и договори.

Глава 1.

За учреждението на настойничества.

517. Въ селата, учреждението на настойничества и пазението на имотътъ на несъвършенолѣтнитѣ отъ всѣко вѣроисповѣдание се възлагатъ върху подлежащий старейский съвѣтъ, възъ основание отъ сѫществующитѣ правила и обичаи. На иститѣ съвѣти, настойницитѣ представляватъ ежегоднитѣ смѣтки за настойничеството си.

518. Въ всичкитѣ други мѣста, учреждението на настойничествата и надзорътъ върху дѣйствията на настойницитѣ, възъ основание отъ сѫществующитѣ правила и обичаи, такожде и въ предвидений отъ 854 статия случай, се възлагатъ върху подлежащитѣ окржжни сѫдове, на които настойницитѣ трѣбва да даватъ смѣтки, споредъ сѫществующитѣ правила и обичаи. Иститѣ сѫдове разглеждатъ и жалбитѣ срѣщу дѣйствията на настойницитѣ, въ врѣмето на настойническото управление, споредъ общитѣ правила на сѫдопроизводството. Жалбитѣ срѣщу окржжнитѣ сѫдове се даватъ, отъ заинтересованитѣ лица, въ областний сѫдъ.

Глава 2.

За съставянието на описътъ на наслѣдството.

519. Съставянието на описътъ на наслѣдството, всѣкога кога отсѫтствоватъ всичкитѣ наслѣдници или кога между сънаслѣдницитѣ се намиратъ и несъвършенолѣтни,

се възлага, въ селата, върху съвѣтътъ на старѣитѣ, а въ окржзитѣ и градоветѣ, върху подлежащий окржженъ сждъ. Жалбитѣ срѣщу дѣйствията на окржжний сждъ могжтъ да се даватъ отъ заинтересованитѣ лица, въ обласний сждъ.

520. Върху иститѣ сждебни установения се възлага, по принадлежность, обязанностьта да описватъ имуществото на безвѣстно отсжтствующитѣ, на лудитѣ и на старцитѣ, които сж паднали въ дѣтинство.

521. Описътъ на имуществото въ окржзитѣ и градоветѣ се съставлява по показаний въ 459—370 и 433—442 статии на настоящитѣ правила редъ.

522. Нито старейскитѣ съвѣти, нито окржжнитѣ сждове не могатъ да се намѣсватъ въ сжставението на описътъ на наслѣдството, ако всичкитѣ наслѣдници сж съвършенолѣтни, освѣнъ ако единъ отъ наслѣдницитѣ или всичкитѣ поискатъ това.

Продажбата на наслѣдственното имущество, за дѣлба, става при окржжний сждъ, въ окржгътъ на който се е открило наслѣдството, споредъ установений 388—415 и 433 до 442 статии на настоящитѣ правила редъ.

523. При съвѣтитѣ на старѣитѣ може да става само продажбата на движимото имущество изъ наслѣдството, което се е открило въ предѣлитѣ на селото. Времето, мѣстото и редътъ на продажбата се опредѣля отъ старейский съвѣтъ, за което се и съставя протоколъ, съгласно съ 27 статия.

Глава 3.

За редътъ, по който се извършватъ, свидѣтелствоватъ актове, договори и свидѣтелствоватъ преписи отъ документи.

524. Всякакви актове за продажба, за дарение, за установение на ипотека и изобщо за всяко отчуждение на правото на собственность или на правото за ползование отъ недвижимъ имотъ трѣбва да се извършватъ въ подлежащий

по мѣстото, гдѣто се намиратъ имотитѣ окржженъ сждъ, отъ странитѣ лично или презъ повѣренници нарочно за това уполномощени. Довѣренноститѣ за това не могжтъ да се извършватъ на друго мѣсто освѣнъ въ окржжний сждъ.

Договори, които опредѣлятъ имущественнитѣ отношения между супрузи, тамъ гдѣто тѣзи договори сж въ обичай, ставатъ по истий редъ.

Извършванието и утвърдението на духовнитѣ завѣщения оставатъ, както и по преди, въ вѣдомството на подлежащитѣ духовни учреждения.

525. Правото за ползование отъ държавни земи, а сжщо и отъ земи принадлежащи на благотворителни и богоугодни учреждения (вакуфи) може да бжде отчуждено или обременено съ дългъ, само споредъ правилата, които сж дѣйствовали до занеманието на страната отъ Императорско-Россійскитѣ войски, и такива актове требва такожде да се извършватъ въ подлежащий окржженъ сждъ, при съучастието отъ съвѣтникътъ на управлението по дѣлата на хазната.

526. Договоритѣ за хващание съ кирия кжщи, квартири, магазии и всякакви други помѣщения въ градоветѣ и въ чьртата имъ сжщо требва да се извършватъ въ подлежащий окржженъ сждъ.

527. Търговски сговорки (сдѣлки) се извършватъ въ окржжний сждъ, споредъ правилата изложени въ търговский кодексъ.

528. Нито единъ актъ за продажба, дарение и изобщо за отчуждавание на правото за собственность или на правото за ползование отъ недвижимъ имотъ, така исто актъ за земание въ откупъ и съ кирия не може да стане, ако продавецътъ, независимо отъ документитѣ за правата, които му принадлежатъ, не представи и свидѣтелство отъ общината или отъ махалата си, че подлежащата недвижимость му принадлежи като собственность или че той има право да я владѣе и да се ползува отъ нея. Но ако нѣма доку-

менти, свидѣтелството на общината или на махалата, слѣдъ обстоятелната имъ провѣрка, се счита достаточно доказателство за правата върху имуществото.

529. Всякакви сговорки, актове и удостовѣрения, освѣнъ горѣпоказанитѣ, могатъ да се извършватъ частно и да се представятъ за засвидѣтелствование въ окржжний сждъ, ако странитѣ желаятъ. Преписи отъ първообразнитѣ актове могатъ такожде да се представляватъ за засвидѣтелствование въ окржжний сждъ.

530. Въ окржжний сждъ се държи особенна книга, въ която се записватъ дума по дума, и въ редъ на чреда, всичкитѣ актове, които се извършватъ въ него (524, 525, 526 до 528), и се подписватъ въ нея както отъ странитѣ, така и отъ сждовний членъ, който е извършилъ актътъ.

531. Актоветѣ, които се представляватъ за засвидѣтелствование, се записватъ въ особенна книга вкратцѣ, на редъ, подъ чредни нумера (броеве), които се турятъ върху първообразнитѣ актове. Текстътъ на тѣзи актове не се внася въ книгата. Странитѣ, които се договарватъ, могатъ да представляватъ, за засвидѣтелствование, домашни актове, въ толкова екземпляри, колкото заинтересовани страни има.

Забѣлѣжка. По-дребнитѣ правила за редътъ, по който се извършватъ и свидѣтелствуватъ актоветѣ, се излагатъ въ особно наставление (инструкции).

КНИГА ТРЕТЯ.

Правилата за углавното судопроизводство.

Общи положения.

532. Въ углавнитѣ дѣла всякий носи отговорность само за себе си. По възнаграждението за вредъ направенъ отъ престжплението или отъ простжпката на подсждимий могатъ да отговарятъ и други лица, но само въ показанитѣ отъ законътъ случаи.

533. Сѫдебно преслѣдване (гонение) относително до углавната отговорность на обвиняваний, не може да бѫде възбудено, а ако е почнѫто, требва да се прекѫсне кога е умрелъ обвиняваний и кога той въ показанитѣ отъ законътъ случаи се е примирилъ съ обидений (онеправданий).

534. Кога сѫдебното преслѣдване се прекѫсне, поради показанитѣ въ 533 статия причини, наченѫтитѣ въ сѫдътъ искове за възнаграждение за вредътъ и загубитѣ сторени отъ престѫплението или отъ простѫпката се расправятъ отъ сѫдътъ по гражданский редъ.

535. Оправданий съ едно рѣшение на подлежащий сѫдъ, което е влѣзло въ законна сила, не може повторно да се туря подъ дирение и сѫдъ за истото престѫпление, ако и да сѫ се открили нови обстоятелства за изобличението му.

536. Откритието на доказателства, че осѫжденій е невиненъ, или че пренася, поради сѫдебна погрѣшка, по-голѣмо наказание отъ колкото се пада за работитѣ му, се счита законенъ поводъ да се възобнови дѣлото за него. Молбитѣ за возобневение на дѣлото отъ страна на самитѣ осѫдени или отъ страна на тѣхнитѣ роднини и сватове, както и представленията по този предметъ отъ страна на началствующитѣ лица, се подаватъ на Императорский Российский Коммисаръ.

537. Възстановението на честьта и на правата на невинно осѫжденій се допуща въ всяко время, безъ да се гледа нито срокъ, нито смьртьта на осѫжденій.

538. Съ това, че дѣянието на подсѫдимий не се припознае за престѫпно или че не му се вмѣни въ вина, не се отстранява гражданский искъ по възнаграждението за вредътъ и за загубитѣ сторени отъ това дѣяние.

539. Оправданий по рѣшението на сѫдътъ има право да иска възнаграждение за вредътъ и загубитѣ, които му сѫ станали отъ неправилното обвинение (821, 822).

РАЗДѢЛЪ I.

За подсждностьта.

Глава 1.

Общи правила за подсждностьта.[1])

* 540. На окржжнитѣ сждове, като на първа инстанция, подлежатъ всѣкакви углавни дѣла, освѣнь ония, разгледването на които, споредъ прокламацията на главнокомандующий отъ 1 юлий 1877 г., подлежатъ на военнитѣ сждове.

Забѣлѣжка. Правата на губернаторитѣ и тѣхното отношение къмъ сждебното вѣдомство се опредѣлятъ отъ главнитѣ основания за гражданското управление въ областитѣ и окржзитѣ отъ 7 юлий 1877 г., до колкото тѣ не сж отмѣнени отъ настоящитѣ правила.

* 541. Окржжнитѣ сждове рѣшаватъ углавнитѣ дѣла окончателно, само въ ония случаи, кога опредѣленото въ законътъ наказание за престжплението или простжпката, които се разгледватъ не надминува тримѣсеченъ запоръ или затворъ въ тъмницата или петстотинъ гроша парично възискание.

Глава 2.

За подсждностьта по мѣстото, въ което се е извършило престжплението.

542. Всѣко престжпно дѣяние се изслѣдва въ оная мѣстность, гдѣто е извършено, и се сжди въ онзи сждъ, на който тази мѣстность е подвѣдомственна (ст. 5).

543. Ако престжплението е почнато въ окржгътъ на единъ сждъ и се е продължавало въ окржгътъ на другъ сждъ, дѣлото подлежи на онзи сждъ, гдѣто сж ставали послѣднитѣ престжпни дѣйствия.

544. При съвокупностьта на престжпни дѣяния, които сж извършени въ различни сждебни окржзи, дѣлото се разгледва въ онзи сждъ, въ вѣдомството на който е извършено най важното престжпно дѣяние, а ако дѣянията сж отъ еднаква важность, — въ онзи сждъ, който е най близко до мѣстото; гдѣто е задържанъ обвиняваний.

545. Въ предвидений отъ предидущата статия случай, предварителното дирение за всѣко отъ престжпнитѣ дѣяния

[1]) Гледай чл. 2 отъ Допълн. къмъ Врѣм. Сжд. Правила.

се извършва отъ членътъ на онзи сѫдъ, въ окржгътъ на който е станало дѣянието.

Глава 3.

За подсѫдностьта кога обвиняванитѣ принадлежатъ на особни вѣдомства.

546. Дѣлата за престѫпленията и простѫпкитѣ на лицата, които влизатъ въ съставътъ на окупационний корпусъ, се разглеждатъ, възъ основание отъ прокламацията на главнокомандующий, въ военнитѣ сѫдове.

547. Лица, които принадлежатъ на духовенството на едно отъ християнскитѣ вѣроисповѣдания, както за нарушение на обязанноститѣ по званието имъ установени отъ църковнитѣ правила, така и за онези противозаконни дѣяния, за които по врѣмето на предишнето правителство тѣ сѫ се подвъргали на отговорность по усмотрѣнието на духовното началство, подлежатъ на духовний сѫдъ отъ съответствующето исповѣдание.

548. Длъжностнитѣ лица отъ общото управление, за нарушение на обязанноститѣ по службата, подлежатъ на административний сѫдъ.

Забѣлѣжка. Сега за сега догдѣ се упразнятъ военнитѣ сѫдове, длъжностнитѣ лица отъ общото управление, за нарушение на обязанноститѣ по службата, подлежатъ на военнитѣ сѫдове.

Глава 4.

За редътъ, по който се разрѣшаватъ прекѣканията за подсѫдность.

549. Прекѣканията за подсѫдность между окржжнитѣ сѫдове, които се намиратъ въ вѣдомството на сѫщий областенъ сѫдъ, се рѣшаватъ отъ този сѫдъ, а между окржжнитѣ сѫдове, които се намиратъ въ вѣдомството на различни областни сѫдове, се рѣшаватъ отъ онзи областенъ сѫдъ, въ вѣдомството на който дѣлото е първоначално възникнѫло.

550. Дѣлата за възстановението на подлежащата подсѫдность се наченватъ или по представление отъ окрѫжнитѣ сѫдове, между които е възникнало върху това разномислие, или по жалбитѣ на лицата, които участвуватъ въ дѣлото, или по собственното усмотрѣние на обласнитѣ сѫдове.

551. Прекания за подсѫдность между окрѫжни сѫдове и други вѣдомства, а такожде и мѣжду окрѫжни сѫдове и духовни сѫдове се рѣшаватъ отъ административнитѣ сѫдове.

552. Прекананията за подсѫдность не спиратъ почетото производство, но присѫдата не може да се постанови преди окончателното рѣшение на въпросътъ за подсѫдностьта.

РАЗДѢЛЪ II.

За производството въ окрѫжнитѣ сѫдове.

Глава 1.

За редътъ, по който се наченватъ дѣлата въ окрѫжнитѣ сѫдове.

553. Производството въ окрѫжнитѣ сѫдове по углавни дѣла се наченва:

1) по жалбата на частни лица, които сѫ претърпѣли вредъ или загуба;

2) по съобщение отъ полицейски и други административни власти;

3) поради явяването на виновний съ исповѣдание на вината си.

554. Жалбитѣ на частни лица се принасятъ въ окрѫжний сѫдъ, или отъ сѫщитѣ лица, които сѫ претърпѣли вредъ или загуба, или отъ лицата които, споредъ законътъ, иматъ право да ходатайствуватъ за тѣхъ, или пакъ чрезъ повѣренници.

555. Тѫжбата, която се принася въ сѫдътъ, може да бѫде или писменна или устна. Устната тѫжба се записва въ протоколътъ, прочита се на оногова, който се тѫжи, и се подписва отъ него, ако знае да пише.

556. Както въ писменната, така и въ устната тѫжба, трѣбва да бѫдѫтъ, колкото е възможно, показани:

1) името, бащиното име, презимето и мѣстожителството на обвинителътъ;

2) престѫпното дѣйствие, врѣмето и мѣстото, гдѣто се е извьршило:

3) вредътъ и загубитѣ, които е истеглилъ (претьрпѣлъ) обвинителътъ;

4) лицето, което се обвинява или подозрѣва, и мѣстожителството му;

5) свидѣтелитѣ или други доказателства, които подтвьрждаватъ тѫжбата, и

6) годината, мѣсецътъ и деньтъ, когато се е дала тѫжбата.

557. Лицата, които сѫ истеглили отъ престѫпното дѣйствие вредъ или загуби, могѫтъ да се обьрнатъ и къмъ мѣстната полиция, която е обязана да направи предиръ и за послѣдствията да извѣсти сѫдътъ съ представение.

558. Полицейскитѣ и други административни власти съобщаватъ на сѫдътъ за открититѣ отъ тѣхъ въ кржгътъ на дѣйствията имъ престѫпления или простѫпки, които подлежатъ на преслѣдване безъ тѫжба отъ страна на частни лица.

559. Въ съобщенията си до сѫдътъ, полицейскитѣ и други административни власти, трѣбва да показватъ:

1) кога и гдѣ е извьршено престѫпното дѣйствие;

2) възъ кого пада подозрѣнието и какви доказателства има за това;

3) има ли свидѣтели;

4) мѣстото гдѣто живѣятъ, всичкитѣ означени лица.

Глава 2.

Приготовителнитѣ распореждания за извършване на дирението (слѣдствие).

Распорежданията на сѫдътъ.[1])

* 560. Окръжний сѫдъ, по всѣко дѣло, което му се е предало за разглеждание, е обязанъ тозчасъ да разсѫди въ распоредително засѣдание: трѣбва ли да стане за това дѣло предварително дирение (слѣдствие) или то може да се разгледва и безъ предварително дирение.

* 561. По престѫпленията, за които се турятъ наказанията изчислени въ 16—33 статии на оттоманский углав. кодексъ, сѫдътъ въ всѣкий случай опредѣлява да се извърши предварително дирение.

* 562. Сѫдътъ въ всичкитѣ случаи показва статиитѣ на законътъ, въ които е предвидѣно престѫпното дѣяние.

* 563. Ако по едно дѣло трѣбва да стане предварително дирение, предсѣдателътъ на сѫдътъ незабавно назначава едного отъ членоветѣ на сѫдътъ да го извърши.

РАЗДѢЛЪ III.

За предварителното дирение.

Глава 1.

За лицата, които участвуватъ въ извършването на предварителното дирение.

* 564. Предварителното дирение се извършва отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ назначавани отъ правителството, съ участието на полицията и съ наглеждането на самий сѫдъ.[2])

Отдѣление I.

Участие на полицията въ извършването на предварителното дирение.

565. За всѣко происшествие, което заключава въ себе си признаци (бѣлѣзи) на престѫпление или на простѫпка, полицията, щомъ се извѣсти, незабавно съобщава на предсѣдателътъ на окръжний сѫдъ, и въ истото врѣме, догдѣ пристигне членътъ на сѫдътъ, извършва надлежащето дознание (испитване).

---

[1]) Гледай забѣлѣжката на чл. 12 отъ Допълн. къмъ Вр. Сѫдебни Правила.

Гледай забѣлѣжката на чл. 10 отъ Допълн. къмъ Вр. Сѫдебни Правила.

Забѣлѣжка. Правата на губернаторитѣ, на окржжнитѣ началници и на полицмейстеритѣ по налаганието на полицейски възискания се опредѣлятъ отъ главнитѣ основания за гражданското управление (ст. 4, заб. 3).

566. Кога признацитѣ на престжплението или на простжпката сж съмнителни, или кога за происшествието, което има такива признаци, полицията се извѣсти по слухъ (народна мълва), или, изобщо, изъ нѣкой источникъ не напълно достовѣренъ, то на всѣкий случай, преди да съобщи за това кждѣто се пада, тя трѣбва да се удостовѣри съ дознание (испитване): наистина ли такова происшествие се е случило, и тъкмо ли то заключава въ себе си признацитѣ на престжпление или на простжпка.

567. Кога прави дознание, полицията събира всичкитѣ потрѣбни ней свѣдѣния чрезъ предиръ (розискъ), устни распитвания и негласно нагледване, безъ да прави нито обдири (обискъ), нито пакъ иземвания (виемки)[1]) въ кжщитѣ.

568. Направеното дознание полицията предава на сждовний членъ, комуто е поржчено да направи дирението, и му съобщава и отпослѣ всичкитѣ допълнителни свѣдѣния, каквито събере по истий предметъ.

569. Догдѣ пристигне членътъ на сждътъ, полицията зема потрѣбнитѣ мѣрки да предвари заличването на диритѣ на престжплението и да пресѣче на подозрѣваний срѣдствата за избѣгване отъ дирението.

570. Полицията зема мѣрки за да пресѣче на подозрѣваний срѣдствата да избѣгне отъ дирение въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога подозрѣваний е хванжтъ при извършването на престжпното дѣяние, или тозчасъ подиръ извършването му;

2) кога онѣзи, които сж истеглили отъ престжплението, или пакъ очевидцитѣ прямо покажатъ подозрѣваното лице;

[1]) *Виемки,* иземвания на вещи и равни предмети отъ кжщата за доказателство и изобличение.

3) кога въз подозрѣваний или въ жилището му се намѣрятъ явни дири на престжплението;

4) кога вещитѣ, които служатъ за доказателство за престжпното дѣяние, принадлежатъ на подозрѣваний, или сж се намѣрили у него;

5) кога се е опитвалъ да бѣга, или билъ уловенъ въ бѣганието или послѣ бѣганието.

571. Кога полицията завари престжпното дѣяние да се извършва, или да се е щомъ извършило, а такожде и кога диритѣ на престжплението могжтъ, догдѣ да пристигне членътъ на сждътъ, да се заличатъ, полицията замѣстява членътъ на сждътъ въ всичкитѣ дѣйствия на дирението, които не търпятъ никакво отлагание, като въ огледитѣ, освидѣтелствуванията, обдиритѣ и въ иземванията (виемки); но формални распити, нито на обвиняванитѣ, нито на свидѣтелитѣ, полицията не прави, освѣнъ ако нѣкой отъ тѣхъ се намѣри тежко боленъ, щото да има страхъ че може да умре догдѣ пристигне слѣдовникътъ (който извършва слѣдствието или дирението).

572. Горѣизложенитѣ правила се относятъ и до селскитѣ началници, както и до другитѣ длъжностни лица, които испълняватъ, въ кржгътъ на вѣдомството си, полицейски обязанности.

Отдѣление II.

Сжществото на обязанноститѣ и степенъта на властьта на сждовний членъ, който извършва дирението.

* 573. Предварителното дирение се наченва отъ сждовний членъ, само по предложение отъ председателътъ на окржжний сждъ, при който се брои той за членъ.[1])

574. При извършването на дирението членътъ на сждътъ е длъженъ да докарва въ извѣстность съ пълно безпристрастие, както обстоятелствата, които изобличаватъ обвиняваний, така и обстоятелствата, които го оправдаватъ.

---

[1]) Гледай забѣлѣжката на чл. 12 отъ Допълн. къмъ Вр. Сжд. Правила.

575. Членътъ на сѫдътъ е длъженъ да зема на време необходимитѣ мѣрки за събирание на доказателствата, и особенно да не допуща никаква забава въ откриванието и запазванието на такива дири и признаци на престѫплението, които могѫтъ да се заличатъ.

576. Кога, споредъ обстоятелствата на дѣлото, членътъ на сѫдътъ се удостовѣри че е необходимо да се зематъ незабавно мѣрки да се оздрави паричното възискание, което може да падне върху обвиняваний, или искътъ за възнаграждение срѣщу вредътъ и загубитѣ, които сѫ сторени отъ неговитѣ дѣйствия, той отправи представление въ окрѫжний сѫдъ за налагание запоръ върху имущество на обвиняваний.

577. Членътъ на сѫдътъ има право да провѣрява, да допълнява и отмѣнява (унищожава) дѣйствията на полицията по извършеното отъ нея първоначално издирване.

578. Законнитѣ искания на членътъ на сѫдътъ се испълняватъ безъ забава, както отъ полицията, така и отъ другитѣ присѫтственни мѣста, длъжностни и частни лица.

579. Ако членътъ на сѫдътъ срѣщне при испълнението на длъжноститѣ си съпротивление, той има право да иска съдѣйствието както на гражданското или военно началство, така и на околнитѣ люди.

580. Сѫдовенъ членъ може да се отвежда както отъ обвиняваний, така и отъ лицата, които сѫ истеглили вредъ или загуби, по причинитѣ, които се считатъ законни поводи за отвеждането на сѫдницитѣ. Отводътъ на сѫдовний членъ се предявява на него сѫщия. Независимо отъ това, членътъ на сѫдътъ, кога му е извѣстна законната причина за отводътъ му, е длъженъ самъ да се отстрани отъ извършването на дирението и да извѣсти за това на сѫдътъ. Членътъ на сѫдътъ, въ този случай, не спира извършването на дирението, обаче ограничва дѣйствията си, догдѣ да се разрѣши дѣлото отъ сѫдътъ, само съ знание на мѣрки, които не търпятъ отлагание.

581. Членътъ на сѫдътъ не се спира въ извършването на дирението по причина че обвиняваний се скрилъ, или че не се намира лице подозрѣвано за извършването на престѫплението.

582. Само сѫдътъ може да прекрати извършването на дирението. Кога членътъ на сѫдътъ не намѣри основание да продължава дирението, той спира производството и иска разрѣшение отъ сѫдътъ да се прекрати дѣлото.

Глава 2.

За изслѣдването на събитието на престѫплението.

Отдѣление I.

Огледътъ и освидѣтелствование.

583. Огледътъ и освидѣтелстванията се извършватъ, въ присѫтствието на поемени (понятие) изъ жителитѣ за свидѣтелство лица, или непосредствено отъ членътъ на сѫдътъ, или отъ вѣщи люди. Кога става огледъ и освидѣтелствование, дозволява се на всичкитѣ лица, които участвоватъ въ дѣлото, да присѫтствоватъ, но членътъ на сѫдътъ не е длъженъ да ги чака да дойдатъ.

584. При извършването на огледитѣ и на освидѣтелствованията, членътъ на сѫдътъ обръща внимание не само възъ явнитѣ признаци на престѫплението, но и възъ мѣстностьта и предметитѣ, които окрѫжаватъ слѣдоветѣ на престѫплението. Ако е потрѣбно, той прави надлежащитѣ измѣрвания и, ако е възможно, такожде и чертежитѣ на огледанитѣ мѣста и предмети.

585. За онова, щото излѣзе при огледътъ и освидѣтелствованието, членътъ на сѫдътъ съставя протоколъ, до колкото е възможно, възъ самото мѣсто гдѣто сѫ се тѣ извършили. Всичко щото се е открило се заносва въ тая послѣдователность, въ която се е огледвало и откривало.

586. За поемени да присѫтствоватъ при огледътъ или при освидѣтелствованието се призоваватъ, изъ най-ближ-

нитѣ жители, лица, които се ползуватъ съ общественното довѣрие.

587. Числото на поемнитѣ за присѫтствие при огледътъ или при освидѣтелствованието не трѣбва да е, въ никой случай, по малко отъ двама.

588. За огледъ или освидѣтелствование на лица отъ женский полъ се повикватъ, въ качеството на поемени, женени жени.

589. Въ случаи, кога за точното уразумѣние на нѣкое обстоятелство, което се срѣща въ дѣлото, сѫ необходими специални свѣдѣния и опитность въ науката, въ искуството, въ занаятътъ, въ промислътъ или въ какво да е занятие, членътъ на сѫдътъ повиква вѣщи люди.

590. Вѣщитѣ люди, които се викатъ при огледътъ и освидѣтелствованието, трѣбва да иматъ всичкитѣ качества на достовѣрни свидѣтели.

591. За неявявание при дирението, безъ уважителни причини, поеменитѣ и вѣщитѣ люди могѫтъ да бѫдѫтъ подложени отъ сѫдовний членъ на глоба не по много отъ двѣстѣ и петдесеть гроша.

592. Ако поемений или вѣщий, комуто, за неявявание при дирението, е била наложена глоба, представи въ двѣнедѣленъ срокъ откакъ му се е обявило за наложената глоба, удостовѣрение, че не е могълъ да се яви по уважителни причини, членътъ на сѫдътъ го освободява отъ глобата.

593. За да се огледатъ и освидѣтелствоватъ мьртви тѣла, различни повреждения, слѣдове отъ насилие и състоянието на здравието на оногова, който е истеглилъ отъ престѫплението, или на сѫщия обвиняванъ, членътъ на сѫдътъ призовава сѫдебний лѣкаръ.

594. Обязанноститѣ на сѫдебенъ лѣкаръ се възлагатъ: въ окрѫжитѣ върху окрѫжний лѣкарь, а въ градоветѣ върху градский лѣкарь; но ако, по болѣсть или по друга нѣкоя уважителна причина, тѣ не могѫтъ да се явятъ, на мѣсто

тѣхъ, членътъ на сждътъ привиква воененъ или нѣкой частенъ лѣкаръ.

595. Въ важни случаи членътъ на сждътъ може да призове за освидѣтелствуване на мрътвото тѣло не само единъ, но и нѣколко лѣкари, даже и оногози, който е лѣкувалъ умрѣлото лице, ако е потрѣбно да се обясни вървежътъ на болѣстьта и на лѣкуването.

596. Актътъ на огледътъ или свидѣтелството лѣкарътъ предава на слѣдовникътъ, ако е възможно, тутакси слѣдъ освидѣтелствованието, и никакъ не по късно отъ три денонощия.

597. Ако дирението покаже че обвиняваний нѣма здравъ умъ, или страда отъ умствено разстройство, членътъ на сждътъ, като се удостовѣри за това, както чрезъ освидѣтелствование на обвиняваний отъ сждебний лѣкаръ, така и чрезъ распитване обвинявания и ония лица, на които е отъ близо извѣстенъ начинътъ на неговитѣ дѣйствия и сжденія, внася въ сждътъ, за по-нататашно распорежданіе всичкото производство по тойзи предметъ, заедно съ мнѣнието на лѣкарътъ за степеньта на безумието или на умственното разстройство на обвиняваний. 735

598. Освидѣтелствуванието на безумнитѣ и лудитѣ се извършва, въ присжтствието на окржжний сждъ, отъ привиканитѣ въ сждилището вѣщи (експерти) лѣкари.

Отдѣление II.

Предирванието на предмѣтитѣ, които обнаружватъ престжпленіето.

599. Обдиритѣ и иземванията въ кжщята и въ други мѣста за живѣние се извършватъ само кога има основателно подозрѣние, че въ тѣзи мѣста се намиратъ скрити: обвиняваний или предметътъ на престжплението, или пакъ веществени доказателства, които сж необходими за обяснение на дѣлото.

600. Обдиритѣ и иземванията се извършватъ въ присѫтствието на поеменитѣ и на ступанинътъ на кѫщата или на помѣщението, а кога той отсѫтствува, то въ присѫтствието на жена му, ако е женен, или пакъ на нѣкое отъ по-голѣмитѣ му домашни лица. При обдирътъ и иземванията могѫтъ да присѫтствоватъ всички лица, които участвоватъ въ дѣлото.

601. Обдирътъ и иземванията се извършватъ денемъ, но кога е необходимо, дозволяватъ се и нощя, но въ такъвъ случай слѣдовникътъ трѣбва безъ друго да обясни въ протоколътъ причинитѣ, които сѫ го накарали да прибѣгне къмъ тѫзи извънредна мѣрка. Както на поеменитѣ, така и на ступанинътъ на кѫщата или на помѣщението, което се обдирва, трѣбва да се обяви по кое дѣло се предприема обдирътъ и съ каква именно цѣль.

602. Членътъ на сѫдътъ има право да отвори щото е заключено, кога ступанинътъ неще да го отвори доброволно; но въ всѣкой случай, той трѣбва да има предъ очи да се не повреждатъ напразно помѣщенията, които се огледватъ.

603. Нито присѫтственни мѣста, нито длъжностни или частни лица не могѫтъ да се отричатъ да даджтъ писменнитѣ или вещественни доказателства, които сѫ потрѣбни за извършването на дирението.

604. Вещественнитѣ доказателства както: орѫдието, съ което е извършено престѫплението, подложнитѣ документи, лъжливитѣ монети, окървавенитѣ или повреденитѣ предмети и изобщо всичко, което се намѣри при огледътъ на мѣстото, при обдирътъ и иземването и което може да служи за откритие на престѫплението и за изобличение на престѫпникътъ, трѣбва да бѫде подробно описано въ протоколътъ, съ показание и на обстоятелствата, при които е станѫло намѣрването и вземането на вещественнитѣ доказателства.

605. Веществените доказателства трѣбва да бѫдѫтъ, до колкото е възможно, означени съ брой, наредени и приобщени къмъ дѣлото.

606. Ако веществените доказателства не могѫтъ да се отдѣлятъ отъ мѣстото, гдѣто сѫ намѣрени, напримѣръ кръвь върху стѣнитѣ на зданието, върху дрьва и други такива, а пакъ е необходимо да се запазятъ за да ги огледатъ вѣщи люди, членътъ на сѫдътъ е длъженъ да приеме надлежащитѣ мѣрки за да се оградятъ диритѣ на престѫплението отъ всѣкакво измѣнение или истрѣбение и, ако е възможно, да тури печати възъ мѣстото или възъ предметътъ, върху който сѫ останѫли дири отъ престѫплението, и да предаде запечатаното подъ надзорътъ на полицията или на благонадежни съсѣдни жители, или пакъ да тури стража.

607. Предмети, които сѫ били откраднѫти или зети силомъ, откакъ се намѣрятъ и оцѣнятъ, врьщатъ се, срѣщу подпись, на ония, отъ които сѫ били откраднѫти или отнети, ако не е твьрдѣ потрѣбно да се приложатъ до дѣлото тѣзи предмети.

Глава 3.

За представянието на обвиняваний при дирението и за распитътъ му.

Отдѣление I.

Призовътъ или приводътъ на обвиняваний при дирението.

608. Призовътъ на обвиняваний става съ писменна повѣстка, а когато се той намира въ мѣстото гдѣто се извьршва дирението, съ словесно викание.

609. Повѣстката, подписана отъ сѫдовний членъ, трѣбва точно да показва:

1) лицето, което се иска при дирението;

2) врѣмето и мѣстото на явяванието;

3) дѣлото, по което се вика исканото лице, и

4) послѣдствията на неявяването (ст. 616).

610. Повѣстката се връчва на сѫщия оногова, който се привиква; ако ли го нѣма дома му, тя се дава на единого отъ домашнитѣ му, преимущественно на по-голѣмий, или пакъ на мѣстний полицейский началникъ.

611. Повѣсткитѣ се връчватъ на ония, които се привикватъ, чрезъ полицията или чрезъ мѣстното селско началство.

612. Кога повѣстката се дава, върху нея се бѣлѣжи врѣмето на връчението ѝ, а другий ѝ екземпляръ, съ подписътъ на приемачътъ и показание отъ него на врѣмето когато е приета, се представлява въ сѫдътъ.

613. Ако онзи, който е приелъ повѣстката, не може или не ще да се подпише, предявителтъ (подателтъ) на повѣстката приканва двама свидѣтели, на които заявява отказътъ на приемачътъ да се подпише, и бѣлѣжи върху двата екземпляра на повѣстката, кому и кога е била тя връчена и защо нѣма подписъ отъ оногова, който я е приелъ.

614. Привикваний е длъженъ да се яви лично и въ назначений срокъ; а ако не може да се яви по законни причини, трѣбва да представи удостовѣрение за това.

615. Законни причини за неявяване при дирението се считатъ:

1) лишението отъ свобода;

2) прекращението на съобщенията по врѣмето на зараза, нашествието на непрiятель, необикновенното разливание на рѣкитѣ и други такива непреодолими препятствия;

3) внезапното разорение отъ злощастенъ случай;

4) болѣсть, по причина на която не може да се излѣзе отъ кѫщи;

5) смъртьта на родителитѣ, на мѫжътъ, на жената, или на дѣцата, или пакъ тежката имъ и на умирание болѣсть;

6) неприеманието или несвоеврѣменното приемание на повѣстката.

616. Привикванитѣ, които не сѫ се явили въ срокътъ и не сѫ представили удостовѣрение за законнитѣ причини на неявяването, се довеждатъ при дирението. Безъ предварителенъ призовъ могѫтъ да се довеждатъ:

1) обвиняванитѣ за престѫпления, които по законътъ се наказватъ съ смьрть, съ принудено работение или съ затваряние въ крѣпость;

2) обвиняванитѣ за не толкозъ важни престѫпления кога не сѫ могли да бѫдѫтъ повикани по причина че сѫ се скривали.

617. Довеждането на обвиняваний при дирението може да стане само слѣдъ като му се предяви формална за това повѣстка съ истото съдьржание каквото и за призовътъ при дирението.

618. Повѣстката за довеждание, кога обвиняваний отсѫтствова, се предава на полицейското или селско началство, което зима мѣрки да испроводи при дирението обвинявания.

Отдѣление II.

Распитътъ на обвиняваний.

619. Членътъ на сѫдътъ е длъженъ да направи пьрвоначалний распитъ на обвиняваний незабавно, и никакъ не по късно отъ едно денонощие подиръ явяването или довеждането му.

620. Въпроситѣ, които се предлагатъ на обвиняваний, трѣбва да сѫ кратки и ясни.

621. Членътъ на сѫдътъ не трѣбва да търси да накара обвинявания самъ да се признае, нито съ обѣщания, нито съ хитрищини, нито съ заплашвания, или съ други подобни мѣрки на откачване.

622. Ако обвиняваний не ще да отговаря вьрху питанията, които му се предлагатъ, членътъ на сѫдътъ, откакъ

забѣлѣжи това въ протоколътъ, търси други законни средства за откритие на истината.

623. Всѣкий отъ обвиняванитѣ се ряспитва отдѣлно, и сѫщевременно се зематъ мѣрки, щото обвиняванитѣ за истото престѫпление да не могѫтъ да се сговарятъ по между си.

624. На книжовнитѣ се предоставя сами да записватъ въ протоколътъ отговоритѣ, които сѫ устно дали.

625. Показанията на обвиняваний се записватъ въ първо лице, съ собственнитѣ му думи, безъ никакви измѣнения, изоставения и добавения. Мѣстнитѣ и не твърдѣ понятнитѣ думи и изражения се обясняватъ въ вмѣстителни.

626. Кога се распитва обвиняваний, който говори непонятенъ за членътъ на сѫдътъ язикъ, повиква се нѣкое лице, което знае тойзи язикъ. Кога става дирение върху нѣми или изобщо върху люди, които не могѫтъ да предаватъ мислитѣ си съ думи, членътъ на сѫдътъ извършва распитътъ съ помощьта на лица, които сѫ навикнѫли точно да разбиратъ знаковетѣ имъ.

Глава 4.

За пресѣчението на способитѣ да се отклони отъ дирението обвиняваний.

627. Които се намиратъ подъ дирение не трѣбва да се отдалечаватъ отъ градътъ или отъ селото, гдѣто се извършва дирението, безъ позволението на́ сѫдовний членъ.

628. За да се въспрепятствова на обвиняванитѣ да се отклоняватъ отъ дирението се зематъ слѣдующитѣ мѣрки:

1) задължаватъ се обвиняванитѣ съ подписъ че ще се явятъ при дирението и нѣма да се отдалечѫтъ отъ мѣстото, гдѣто живѣятъ;

2) отдаватъ се подъ особенъ надзоръ на полицията;

3) иска имъ се поръчителство;

4) зема имъ се залогъ;

5) турятъ се подъ домашенъ за́поръ;

6) зематъ се подъ стража.

629. Противъ обвиняванитѣ за престѫпления или простѫпки, за които е положенъ затворъ въ тъмница до три години, най-високата мѣрка на обезпечение може да бѫде поржителство (ст. 34 От. Угл. Код.)

630. Противъ обвиняванитѣ за престѫпления или простѫпки, които се наказватъ съ затваряние въ крѣпость отъ три до петнайсеть годинъ, най-високата мѣрка на обезпечение може да бѫде домашний за́поръ. (Ст. 24 От. Угл. Код.)

631. Противъ обвиняванитѣ за престѫпления, за които наказанието е затваряние въ крѣпость прѣзъ цѣлъ животъ, принудено работение или смьрть, най-високата мѣрка за обезпечение може да бѫде дьржанието подъ стража (ст. 16, 20, 21 и 23 От. Угл. Код.)

632. Мѣрката, за която се говори въ предидущата статия, може да се земе и противъ обвиняванитѣ, които нѣматъ затвьрдено мѣстожителство, ако и да се обвиняватъ за престѫпления не до тамъ важни.

633. Кога се избиратъ мѣркитѣ, съ които да се пресѣкѫтъ способитѣ за отклонение на обвиняваний отъ дирението, зема се предъ видъ не само строгостьта на наказанието, което му предстои, но и силата на обличенията каквито има противъ него, възможностьта да скрие слѣдоветѣ на престѫплението, състоянието на здравието, полътъ, възрастьта и положението на обвиняваний въ обществото.

634. Всѣко състоятелно (имотно) лице, общество или управление може да даде за обвиняваний поржителство, като приеме възъ себе си паричната отговорность въ случай че той се отклони отъ дирението.

635. Залогътъ трѣбва да състои отъ пари или отъ други цѣнности, и може да се представи както отъ сѫщий обвиняваний, така и отъ всѣко друго лице.

636. Суммата на поржителството или на залогътъ се опредѣля отъ членътъ на сѫдътъ, съобразно съ строгостьта

на наказанието, което предстои на обвиняваний и съ състоянието на поржчителтъ или на залогодавецътъ. — За приеманието на поржчителството или на залогътъ, членътъ на сждътъ прави постановление, което се подписва както отъ него, така и отъ поржчителтъ или залогодавецътъ и имъ се дава въ преписъ.

637. Ако обвиняваний побѣгне или се отклони отъ дирението и отъ сждътъ, възисканата отъ поржчителтъ и представената въ залогъ сумма, откакъ се отброятъ отъ нея колкото пари може да се присждятъ за възнаграждение на оногова, който е истеглилъ отъ престжплението, влѣзва въ мѣстното ковчежничество.

638. Догдѣ да представи залогъ или поржчителство, обвиняваний се туря подъ зáпоръ у дома му.

639. Въ постановлението за земание подъ стража трѣбва да е точно забѣлѣжено:

1) кой именно и кога е направилъ постановлението;

2) името и презимето на задържаното лице;

3) престжплението, за което задържаний се обвинява или подозрѣва, и

4) основанията на задържанието.

Въ крайтъ на постановлението трѣбва да се намира подписътъ на оногова, който го е направилъ.

640. Постановението за земание подъ стража се предявява на обвиняваний при самото му испращание въ мѣстото на затворътъ и, въ всѣкий случай, преди да измине едно денонощие откакъ е задържанъ. Преписъ отъ постановлението се донася въ мѣстото, гдѣто е затворенъ обвиняваний.

Глава 5.

За привикването и распитътъ на свидѣтелитѣ.

641. Свидѣтелитѣ се распитватъ на мѣстото, гдѣто става дирението, освѣнъ кога поради болѣсть или други причини, които имъ препятствуватъ да дойджтъ на това

мѣсто, излѣзе необходимо да се распитатъ тамъ, гдѣто живѣятъ, или кога сѫдовний членъ припознае това за по́лесно. Ако е потрѣбно да се распитатъ много свидѣтели, които се намиратъ въ сѫщата околность, распититъ въ всѣкий случай става тамъ, гдѣто се тѣ намиратъ.

642. Свидѣтелитѣ се привикватъ да се намѣрятъ при дирението по показаний въ 608—614 статии редъ.

643. Свидѣтелитѣ отъ долнитѣ воински чинове, които влизатъ въ съставътъ на окупационното тѣло, както и ония, които принадлежатъ до земската Българска войска, се привикватъ чрезъ най-ближнето имъ началство, а офицеритѣ непосрѣдственно съ повѣстки, но привикването имъ за дирението не ги освобождава отъ обязанноститѣ на службата имъ, ако не сѫ приели уволнение отъ началството си.

644. Ако нѣкой свидѣтель не се яви, безъ да представи законнитѣ причини показани въ 615 статия, членътъ на сѫдътъ му налага парично възискание, не повече отъ хиляда гроша, и му провожда по́вторна повѣстка. Ако и подиръ това свидѣтелътъ се не яви въ срокътъ и не представи законни причини за това, той се довежда при дирението.

645. Ако свидѣтелътъ, комуто за неявяване при дирението, е наложена глоба, представи, въ двѣ-недѣленъ срокъ отъ деньтъ кога му се е обявило за наложената глоба, удостовѣрение че не е могълъ да се яви, членътъ го освободява отъ глобата.

646. Свидѣтелитѣ се распитватъ тозчасъ като се явятъ. Ако по нѣкакво препятствие распитването не стане въ течение на 12 часа подиръ явяването имъ, причинитѣ на това се показватъ въ протоколътъ, преписъ отъ който се дава на свидѣтелътъ по искането му.

647. При предварителното дирение свидѣтелитѣ даватъ клѣтва само въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога свидѣтельтъ се е приготвилъ за далеченъ пѫтъ и вьрщанието му може да се забави;

2) кога свидѣтельтъ се намира въ болѣстно състояние, което представлява опасность за животътъ му;

3) кога свидѣтельтъ живѣе вънъ отъ окржгътъ на онзи сждъ, на който е подсждно дѣлото, и още толкова далечъ отъ мѣстото на сждебнитѣ засѣдания, щото му е невъзможно да се яви въ сждътъ безъ особенно затруднение.

Вънъ отъ тия случаи членътъ на сждътъ само предизвѣстява свидѣтелитѣ, че въ сждътъ тѣхъ може да ги распитватъ и подъ клѣтва, и имъ внушава че е необходимо да покажатъ всичката истина по чиста съвѣсть.

648. При кьлнението на свидѣтелитѣ и при отводътъ отъ распитъ подъ клѣтва, както и при освобождението на нѣкои лица отъ всѣко свидѣтелствование, членътъ на сждътъ се ржководи отъ правплата за распитването на свидѣтелитѣ предъ сждътъ.

649. Свидѣтелитѣ се распитватъ единъ по единъ, и ако е потрѣбно, пьрвомъ въ отсжтствието на обвиняванитѣ и на прикосновеннитѣ до дѣлото лица.

650. Питанията и отговоритѣ трѣбва да сж кратки и ясни. Всѣкий свидѣтель се пита въ какви отношения се намира съ лицата, които участвоватъ въ дѣлото.

651. Распитване на свидѣтель, което е станжло въ отсжтствието на обвиняваний, се прочита на послѣдний. — Обвиняваний има право да оборва (опровьргава) направенитѣ противъ него показания и да моли членътъ на сждътъ да предложи на свидѣтельтъ нови питания.

652. Въ случай на необходимость, членътъ на сждътъ може да распита изново свидѣтельтъ.

653. Свидѣтелитѣ се турятъ лице съ лице въ ония случаи, кога отъ разяснението на противорѣчията въ тѣхнитѣ показания зависи по-нататашний ходъ на дирението.

654. Показанията на свидѣтелитѣ се показватъ въ истий редъ, както и показанията на обвиняванитѣ (623 до

626 ст.). Въ протоколътъ за распитътъ на всѣкий свидѣтель се показва какъ е далъ показанието си: безъ клетва, или съ клетва.

Глава 6.

За протоколитѣ на предварителното дирение.

655. За всѣко отъ главнитѣ дѣйствия на дирението се съставя отдѣленъ протоколъ.

656. Протоколътъ се съставя така щото отъ него ясно да се вижда кой, кога, гдѣ и какви именно дѣйствия на дирението е извършилъ; кои сѫ били като страни, като поемени или като вѣщи люди, какво се е открило отъ тѣзи дѣйствия, и какви сѫ били бѣлѣжкитѣ и възраженията на участницитѣ въ дѣлото или на поеменитѣ.

657. Въ протоколътъ на распитътъ се показватъ:

1) распитанитѣ лица, а такожде и ония, които сѫ се намирали при распитътъ, като страни;

2) отговоритѣ на распитанитѣ лица, и

3) бѣлѣжкитѣ на обвиняваний или възраженията, каквито е направилъ кога сѫ се распитвали свидѣтелитѣ.

658. Протоколътъ се подписва отъ всичкитѣ спомѣнѫти въ заглавието му лица. За безкнижнитѣ се подписватъ, по устната имъ молба, ония, на които тѣ довѣряватъ.

659. Протоколътъ се прочита на всичкитѣ лица, които има да го подпишатъ. Ако нѣкой отъ тѣхъ неще, или не може да го подпише, причината на това се обяснява въ протоколътъ.

660. Остъргвания въ протоколътъ и въ постановленията на сѫдовний членъ, които се съставляватъ отъ него за да се обяснятъ ходътъ на дирението или направенитѣ вече распореждания, не се допрощаватъ; но очевидни поправки и допълнения могѫтъ да се правятъ, съ условие обаче че ще бѫдѫтъ спомѣнати преди да се подпише протоколътъ или постановлението.

661. По молба на лицата, които участвоватъ въ дѣлото, членътъ на сѫдътъ имъ дава преписи отъ протоколитѣ и отъ постановенията; на обвиняваний безплатно, а на другитѣ лица, които участвоватъ въ дѣлото, за постановената плата.

Глава 7.

За сключението на дирението.

662. Слѣдъ като се свърши предварителното дирение, членътъ на сѫдътъ предявява на обвиняваний, ако той иска, дѣлото на дирението, както е извършено, и го пита: желае ли той да представи още нѣщо за оправданието си.

663. Ако обвиняваний посочи нѣкои нови обстоятелства, членътъ на сѫдътъ е длъженъ да испита онния, които могѫтъ да иматъ влияние възъ рѣшението на дѣлото. Подиръ това членътъ на сѫдътъ препраща въ сѫдътъ всичкото дѣло на дирението.[1])

664. Задържанитѣ отъ членътъ на сѫдътъ лица, ако тѣ, догдѣ е траяло дирението, сѫ били държани въ окрѫгътъ, се испращатъ въ окрѫжний градъ за държание въ затворътъ.

665. Хартиитѣ, които се отнасятъ до дирението, се зашиватъ на редъ споредъ врѣмето кога сѫ били написани или приети, турятъ се подъ нумеро (брой), приподписватъ се по листоветѣ, прокарватъ се съ врьвь и се подпечатватъ съ печатътъ на сѫдовний членъ. Единъ описъ се прави за тия хартии, и въ него се показва при кой листь на дѣлото се намира всѣка една отъ тѣхъ. При това членътъ на сѫдътъ прилага мнѣнието си, кои статии на углавний кодексъ искатъ да се преслѣдва престѫпното дѣяние.

Глава 8.

За отговорностьта на полицейскитѣ чинове и на сѫдовнитѣ лѣкари по дѣйствията на дирението.

666. Полицията трѣбва съ дѣйствията си по извършванието на предварителното дирение да дава на сѫдовний

[1]) Гледай членъ 13 отъ Допълнение къмъ Врѣм. Сѫд. Правила.

членъ, който извършва дирението, дѣятелно пособие за да се раскриятъ обстоятелствата на дѣлото.

667. Въ случай на недоумѣние като какъ трѣбва да се испълнятъ исканията на сѫдовний членъ, полицейскитѣ чинове му искатъ разяснения.

668. Полицейскитѣ чинове, както градскитѣ, така и селскитѣ, а сѫщо и сѫдебнитѣ лѣкари, за изоставяния и безредия при дирението, се привличатъ отъ най-ближното имъ началство, по заявенията на членътъ на сѫдътъ или на сѫщий сѫдъ, да отговарятъ, и подлежатъ на сѫдба предъ административний сѫдъ (548).[1])

Глава 9.

За редътъ на потѫжванието срѣщу дѣйствията на дирението.

Отдѣление I.

За редътъ, по който се принасятъ тѫжбитѣ.

669. Лицата, които участвоватъ въ дѣлото, могѫтъ да даватъ тѫжби срѣщу всѣко дѣйствие на дирението, което нарушава или стѣснява тѣхнитѣ права. Свидѣтелитѣ, вѣщитѣ люди, поржчителитѣ, поеменитѣ и другитѣ лица, които се призовавать при дирението, могѫтъ да принасятъ жалби само срѣщу притѣсненията и неправилнитѣ възисканія, на които сами сѫ били подложени при дирението.

670. Жалбитѣ срѣщу дѣйствията на полицията се даватъ на полицейското началство, а тѫжбитѣ срѣщу дѣйствията на сѫдовний членъ се принасятъ на окржжний сѫдъ.

671. Жалбитѣ могѫтъ да се даватъ и преди да влѣзе дѣлото въ сѫдътъ.

672. Жалбитѣ могѫтъ да бѫдѫтъ устни или писменни. Устнитѣ жалби се вносятъ въ протоколътъ на сѫдовний членъ, който е извършилъ дирението, или въ протоколътъ на полицията.

[1]) Гледай чл. чл. 6, 7 и 8 отъ Допълн. къмъ Врѣм. Сѫд. Правила.

673. На обвиняваний, който е зетъ подъ стража, въ случай че заяви желание да подаде жалба, се предоставятъ всичкитѣ необходими за това способи.

674. Всѣка жалба, за да бѫде представена гдѣто трѣбва, се подава на онова длъжностно лице, срѣщу дѣйствията на което тя се подава. Подавачътъ на жалбата може да иска да му се даде подписъ за приеманието ѝ.

675. Подадената жалба, съ надлежащето до нея обяснение, трѣбва да се испраща гдѣто трѣбва до три дни откакъ е подадена, а кога жалбата се подава срѣщу лишението отъ свобода, тя трѣбва да се представи по принадлежность въ течението на едно денонощие.

676. Подаването на жалбата, догдѣ да ѝ се даде рѣшение, не спира нито извършването на дирението, нито испълнението на отдѣлнитѣ му дѣйствия.

Отдѣление II.

Редътъ за разглеждането на жалбитѣ.

677. Подиръ приеманието на жалбата съ обясненията за нея, сѫдътъ, не по късно отъ първий присѫтственъ день, пристѫпва до разрѣшението ѝ въ распоредително засѣдание.

678. Предметътъ на жалбата и всичкитѣ свѣдѣния, които се относятъ до нея, се докладватъ (представятъ се) отъ единъ изъ членоветѣ на сѫдътъ.

679. При рѣшението на жалбитѣ, поискването на актоветѣ на дирението се допуща само въ ония крайни случаи, кога безъ това не е възможно да се обсѫди дадената жалба.

680. Подателитѣ на жалбата се допущатъ да даджтъ предъ сѫдътъ словесни обяснения, ако сѫ се явили.

681. Опредѣлението, което е послѣдвало върху жалбата, се внася въ протоколътъ, съ показание на приетитѣ отъ сѫдътъ основания за рѣшението ѝ.

682. Ако сѫдътъ припознае за необходимо да предаде поченѫтото дирение на другъ членъ отъ сѫдътъ, то въ опредѣлението се показва, съ обяснение на причинитѣ, кои отъ дѣйствията на дирението се признаватъ недѣйствителни и трѣбва да се подновятъ.

683. Постановеното отъ сѫдътъ опредѣление се явява на оногова, който се е тѫжилъ, и безотлагателно се испълнява. Тѫжникътъ (който се е тѫжилъ) може да иска препись отъ опредѣлението.

Глава 10.

За дѣйствията на сѫдътъ подиръ свършването на предварителното дирение.

684. Подиръ свършването на предварителното дирение и подиръ внесението му въ сѫдътъ, членътъ докладникъ, който е назначенъ отъ предсѣдателѧтъ, излага поводътъ, споредъ който е възникнѫло дѣлото, и всичкитѣ дѣйствия на дирението. Той пази при това установенитѣ форми и обряди и прочита въ първообразътъ протоколитѣ, които иматъ сѫщественно значение въ дѣлото.

685. Ако сѫдътъ припознае, че дирението не е колкото трѣбва пълно и че е извършено съ нарушение на сѫщественнитѣ форми и обряди на сѫдопроизводството, дѣлото се повърща за додирение.[1])

686. Кога престѫпното дѣяние е извършено отъ нѣколко лица, то макаръ нѣкои отъ тѣхъ и да не сѫ още извѣстни или намѣрени, на дирението за онія обвинявани, откъмъ които всичкитѣ обстоятелства на дѣлото сѫ приведени въ ясность, може да се даде по нататъшенъ ходъ.

687. Открититѣ, при изслѣдването на нѣкое престѫпление или простѫпка, противо законни дѣйствия на лица, които не сѫ участвовали въ това престѫпление или простѫпка не могѫтъ да дадѫтъ поводъ да се повърне дѣлото за допълнение, но трѣбва да станѫтъ предметъ на особенно дирение.

[1]) Гледай чл. 14 отъ Дъпълн. къмъ Врѣм. Сѫд. Правила.

688. Додирването се извършва отъ сѫщий членъ на сѫдътъ, който е правилъ дирението; но кога, освѣнъ непълнотата на дирението, се забѣлежатъ въ извършването му сѫществени нарушения на формитѣ и на обрядитѣ, предсѣдателтъ на сѫдътъ, може да назначи за додирването другъ членъ отъ сѫдътъ (685).

689. Кога подиръ обсѫжданьето на внесеното дѣло, предварителното дирение на това дѣло се припознае за излишно, или кога предварително дирение е вече свършено или се е припознало отъ сѫдътъ за достаточно пълно, сѫдътъ, въ распоредително пакъ засѣдание, пристѫпва да опредѣли редътъ, по който трѣбва да се гледа дѣлото по нататъкъ.

РАЗДѢЛЪ IV.

За редътъ на производството въ окрѫжнитѣ сѫдове.

Глава 1.

Распорежданията на предсѣдателтъ на сѫдътъ.

* 690. Кога, подиръ предварителното разглеждание на дѣлото отъ окрѫжний сѫдъ (ст. 684—689), се рѣши да му се даде по-нататашенъ ходъ, предсѣдателтъ на сѫдътъ незабавно прави распореждание да се предадатъ на подсѫдимий:

1) преписъ отъ жалбата на лицето, което е пострадало, или отъ съобщението на полицейскитѣ или административни власти, а сѫщо и заключението (мнѣнието) на сѫдовний членъ по предварителното дирение, ако такова дирение е било извършено;

2) списъкътъ на лицата, които се предполага да се викатъ на сѫдътъ.[1])

691. Кога се даватъ означенитѣ въ предидущата статия документи, на подсѫдимий се обявява, че той е обязанъ да съобщи на сѫдътъ въ седмидневенъ срокъ, има ли той предъ видъ да се распитатъ, като свидѣтели, и други нѣкои лица, освѣнъ ония, които му сѫ показани въ предявений списъкъ, и по какви именно обстоятелства ще бѫде този распитъ. Както за това че му се даватъ документи, така и че му е обявено за допълнението на свидѣ-

[1]) Гледай забѣлѣжката на чл. 18 отъ Допълн. къмъ Врѣм. Сѫд. Правила, и сама чл. 18, който замѣнява статия 690.

телитѣ, отъ подсѫдимий се зема подпись, а ако е безкниженъ, подписътъ се дава отъ другиго, комуто той довѣрява.

692. Лицата, които сѫ имали вредъ или загуби, и които сѫ предявили гражданский искъ, се извѣстяватъ че актоветѣ означени въ 690 статия сѫ влѣзли въ сѫдътъ, и че имъ се предоставя право да се погрижатъ съ тѣхно иждивение да зематъ преписи отъ тѣзи актове.

693. На лицата, които сѫ истеглили вредъ и загуби, дозволява се такожде да молятъ, въ седмидневенъ срокъ откакъ се извѣстятъ, да имъ се даде воля за допълнение на списъкътъ на свидѣтелитѣ, които сѫ предназначени да се повикатъ въ сѫдилището.

694. Отъ подсѫдимитѣ, които се съдържатъ подъ стража, всичкитѣ свѣдѣния и обяснения относително до допълнението на списъкътъ на свидѣтелитѣ, се зематъ въ сѫдилището отъ предсѣдателътъ.

695. Кога се зематъ отъ подсѫдимий обясненията, може да се намира и защитникътъ му, ако подсѫдимий си е избралъ такъвъ.

696. Подсѫдимитѣ могѫтъ да си избиратъ защитници измежду лицата, на които законътъ не възбранява ходатайствование по чужди дѣла (ст. 98).

697. Наедно съ распорежданието да се допустнѫтъ защитницитѣ да испълнятъ обязанноститѣ си, предсѣдателътъ на сѫдътъ имъ дозволява да се сприказватъ насамо съ подсѫдимитѣ, които се съдържатъ подъ стража.

698. Подсѫдимий и защитникътъ му, както и лицата, които сѫ пострадали отъ престѫплението или тѣхнитѣ повѣренници, иматъ право въ всѣко време да разглеждатъ въ писалището на сѫдътъ първообразното дѣло и да исписватъ изъ него всичкитѣ свѣдѣния, които имъ сѫ потрѣбни, въ присѫтствието и подъ наглежданието на секретарътъ или на помощникътъ му.

699. Предсѣдателътъ на сѫдътъ не може да откаже на лицата, които участвоватъ въ дѣлото, освѣнъ въ опредѣ-

ленитѣ отъ законътъ (643—647) случаи, ако тѣ искатъ да се привикнѫтъ свидѣтелитѣ, които сѫ правили показания при предварителното дирение.

700. Слѣдъ като изминѫтъ сроковетѣ, установени да се предявяватъ исканията за повикването на свидѣтелитѣ, послѣднитѣ могѫтъ да се привикватъ само поради новооткрити обстоятелства, но подиръ това никой свидѣтель, повиканъ по искането на една отъ странитѣ или представенъ отъ нея, не може да бѫде допустнѫтъ за распитъ въ сѫдебното засѣдание, безъ съгласието на противната страна, ако не ѝ е било явено за това поне единъ день преди тозѝ распитъ.

701. Странитѣ могѫтъ да молятъ да се привикатъ въ сѫдилището не само свидѣтели, но и вѣщи люди, за обяснениѐ на нѣкой предметъ или за провѣрявание на направеното вече испитвание. Заявенията за това трѣбва да се правятъ въ опредѣлений отъ 691—693 статии срокъ.

702. Ако нѣкой отъ подсѫдимитѣ не разумѣва български, предсѣдательтъ на сѫдътъ назначава да се намира при сѫдебното дирение ѐдинъ преводникъ измежду лицата, които иматъ качеството на достовѣрни свидѣтели.

703. Ако подсѫдимий, или нѣкой отъ свидѣтелитѣ е нѣмъ или глухъ и не може да исказва мислитѣ си съ писмо, при сѫдебното дирение се назначава тълковникъ, споредъ правилата предписани въ 626 статия.

704. Подсѫдимитѣ, тѣхнитѣ защитници и лицата, които сѫ пострадали отъ престѫплението, свидѣтелитѣ, вѣщитѣ люди и всичкитѣ лица, които се призовават при сѫдебното дирение се привикватъ въ сѫдилището съ̀ повѣстки, каквито сѫ установени за повикванията при предварителното дирение.

705. Подсѫдимитѣ, които иматъ свободата си, сѫ длъжни да се явяватъ въ сѫдилището лично, ако и да иматъ вече избрани защитници. Подсѫдимитѣ, които сѫ били зети подъ стража при предварителното дирение, се

препращатъ въ тъмницата на онзи градъ, гдѣто има да ставатъ сѫдебнитѣ засѣдания по тѣхнитѣ дѣла, поне една недѣля преди да се откриятъ тия засѣдания.

* 706. Лицата, които сѫ пострадали нѣщо отъ престѫплението, могѫтъ или лично да се явятъ въ сѫдилището или да проводятъ на мѣстото си повѣренници.[1])

707. Заедно съ распорежданията да се привикатъ въ сѫдилището, които трѣбва, предсѣдателтъ на сѫдътъ назначава времето и мѣстото на сѫдебното засѣдание по всѣко дѣло, като зема предъ очи отдаленностьта на мѣстопребиването на привикванитѣ лица.

708. За дѣлата, които сѫ назначени за слушание, се съставлява обявение, което се прилѣпя възъ вратата на сѫдилището.

709. Кога, по едно назначено за слушание дѣло, се срѣщне препятствие за откритието на сѫдебното засѣдание въ опредѣлений срокъ, или защото сѫ се разболѣли подсѫдимий или нѣкой отъ свидѣтелитѣ, показанието на когото има сѫществено значение въ дѣлото, или пакъ по други важни причини, предсѣдателтъ на сѫдътъ отлага засѣданието по това дѣло, послѣ съобщава това незабавно на привиканитѣ въ сѫдилището лица и го извѣстява на всички съ прилѣпено възъ вратата на сѫдътъ обявение.

710. Ако подсѫдимий, който си има свободата, се не яви безъ законни за това причини, той се довежда въ сѫдилището и се задължава да заплати всичкитѣ разноски причинени отъ отлаганието на засѣданието.

711. Ако лицето, което е пострадало отъ престѫплението и възбудило преслѣдванието, или неговий повѣренникъ не дойде въ сѫдилището безъ законни за това причини, недохождането му се припознава като отречение отъ углавний искъ и има за послѣдствие прекращението на дѣлото, ако престѫплението, за което се обвинява подсѫдимий,

---

[1]) Гледай забѣлѣжката на чл. 18 отъ Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила.

ще се относи къмъ ония престжпления, които се гонятъ независимо отъ жалбитѣ на частни лица.

712. Ако не дойде въ сждилището лицето, което е пострадало и предявило сáмо гражданский искъ, или неговътъ повѣренникъ, откриването на сждебното засѣдание се не спира, но гражданский искъ не се разглежда по углавний редъ.

Глава 2.

Съставътъ на присжтствието за сждебното засѣдание.

713. Въ сждебното засѣдание трѣбва да присжтствоватъ:

1) не по малко отъ трима сждници, помежду които се счита и предсѣдателътъ на сждътъ, и

2) секретарътъ или неговътъ помощникъ.

714. Ако единъ отъ троицата присжтствующи сждници, по болѣсть или по други причини, остави присжтствието преди да се разгледа окончателно дѣлото, и на неговото мѣсто стжпи другъ сждникъ, сждебното разглеждание и всичкитѣ прения предъ сждътъ се подновяватъ отъ самото начало.

715. Въ съставътъ на присжтствието не може да влиза сждовний членъ, който е извършвалъ предварителното дирение по дѣлото; но ако е потрѣбно, той може да бжде поканенъ отъ сждътъ въ стаята на засѣданието да даде обяснения.

716. На подсждимитѣ и на ония, които сж пострадали отъ престжплението или отъ простжпката, се позволява, по законни причини, да отвеждатъ сждиитѣ отъ участие въ сждението на дѣлото.

717. Сждницитѣ могжтъ да се отвеждатъ отъ участницитѣ въ дѣлото, въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога сждникътъ, жена му, роднинитѣ му въ пряма линия безъ ограничение, а въ съребърна роднинитѣ отъ първатѣ четири степени и роднинитѣ по сватовщина отъ

първатѣ три степени, или посиненикъ на сѫдникъ, иматъ участие въ дѣлото;

2) кога сѫдникътъ е билъ повѣренникъ на една отъ странитѣ или пакъ се намира като свидѣтель въ това дѣло;

3) кога сѫдникътъ е настойникъ на едного отъ участницитѣ въ дѣлото, или кога единътъ управлява работитѣ на другий, и

4) кога сѫдникътъ и жена му се намиратъ, по законътъ, най-близкитѣ наслѣдници на едного отъ участницитѣ въ дѣлото, или пакъ иматъ съ едного отъ тѣхъ сѫдба.

718. Отводътъ на сѫдникътъ се предявява или съ писменна, или съ устна молба, не по-късно отъ единъ день преди да се отвори сѫдебното засѣдание по дѣлото. Слѣдъ този срокъ може да се приеме само такъвъ отводъ, причипата на който се е открила подиръ истечението на означеній срокъ.

719. Сѫдията, противъ когото има обявенъ отводъ, не може да присѫтствова при сѫдението на този отводъ и, откакъ представи на сѫдътъ надлежащитѣ обяснения, трѣбва да се отегли изъ присѫтствието.

720. Откакъ изслуша обясненията на отвежданий сѫдия, сѫдътъ постановява опредѣление относително до отводътъ, а въ случай че се приеме отводътъ, и относително до силата на онія дѣйствія, въ които е участвовалъ отвежданий сѫдия.

721. Срѣщу опредѣления отъ тойзи родъ могѫтъ да ставатъ потѫжвания само отъ лицата, които участвоватъ въ дѣлото, и то не отдѣлно, а заедно съ потѫжванпе срѣщу присѫдата по сѫществото на дѣлото.

Глава 3.

За редътъ, по който се управя ходътъ на дѣлото въ сѫдебното засѣдание.

722. Предсѣдателътъ на сѫдътъ управя ходътъ на сѫдебното дирение, наглежда върху редътъ на обясненията,

на възраженията и на бѣлѣжкитѣ, отстранява въ пренията всичко, щото нѣма прямо отношение къмъ дѣлото, не допуща нито оскърбителни отзиви за коя да е личность, нито нарушението на длъжното уважение къмъ религията, къмъ законътъ и къмъ установенитѣ власти.

723. Предсѣдателтъ на сѫдътъ е длъженъ да предостави на всѣкий отъ подсѫдимитѣ всевъзможни срѣдства за оправдание.

724. Като насочва ходътъ на дѣлото къмъ онзи редъ, който най много помага за раскриванието на истината, предсѣдателтъ на сѫдътъ може да отреди да се извърши сѫдебното дирение испърво̀мъ за едного, а послѣ за другиго отъ обвиняванитѣ въ съвмѣстно извършване на едно престѫпление; но той нѣма право да въспре нѣкого отъ тѣхъ да си предяви бѣлѣжкитѣ, както по сѫществото на всичкото дѣло изобщо, така и относително до начинътъ на разглеждането му въ сѫдътъ.

725. Предсѣдателтъ на сѫдътъ спира всѣкиго, който въ сѫдебното засѣдание дързне да изрази одобрение или неодобрение въ̀въ направенитѣ показания или обяснения, или съ другъ нѣкой начинъ да наруши установений редъ.

726. Ако внушението на предсѣдателтъ на сѫдътъ не произведе дѣйствие, той постѫпва съ нарушителтъ на редътъ, съгласно съ 61 статия на настоящитѣ правила.

Глава 4.

За условията на производството на дѣлата въ сѫдебнитѣ засѣдания.

727. Сѫдебнитѣ засѣдания по дѣла за престѫпления и простѫпки биватъ публични. Но сѫдътъ има право, кога види, че интереситѣ на религията, на общественний редъ или на нравственността могѫтъ да пострадатъ отъ публичността на засѣданието по дѣлото, което има да се разгледва, да отреди да се разгледва дѣлото при затво-

рени врата. Това отреждание на сѫдътъ се обявява публично и се вноси въ протоколътъ.

728. Слѣдъ като се обяви отреждането на сѫдътъ за затварянието на вратата на засѣданието, непричастнитѣ въ дѣлото лица тозъ часъ се оттеглюватъ, но, по желанието на подсѫдимий и на лицето, което е пострадало отъ престѫплението, въ стаята на засѣданието могѫтъ да се оставятъ тѣхнитѣ роднини и познаници, но не повече отъ три лица отъ всѣка страна. Кога обяви предсѣдателътъ на сѫдътъ, че заключителнитѣ обяснения сѫ прекратени, вратата на засѣданието се пакъ отварятъ.

729. Сѫдебното дирение се извършва устно. Изъ това правило се допущатъ само исключенията, които сѫ показани въ слѣдующитѣ статии.

730. Не се запретява да се прочетѫтъ въ сѫдебното засѣдание писменнитѣ показания на свидѣтели, които не сѫ се явили предъ сѫдътъ по причина на смьртъ, болѣсть, голѣма старость или далечно пѫтувание.

731. Напрешнитѣ показания на свидѣтелътъ, който се е явилъ, могѫтъ, откакъ му се зематъ нови, да се прочетѫтъ, ако устнитѣ му показания не сѫ съгласни съ писменнитѣ дадени при предварителното дирение.

732. На участницитѣ въ дѣлото, на свидѣтелитѣ и на вѣщитѣ люди, за по-точно изложение на устнитѣ имъ показания, не се забраня да иматъ при тѣхъ си памятни записки, кога показанията имъ се отнасятъ до нѣкои исчисления, изводи или смѣтки, които се мѫчно задьржатъ въ памятьта.

733. На участницитѣ въ дѣлото и на свидѣтелитѣ не се възбранява такожде да прочитатъ писмата, които сѫ приели, или документитѣ, които се намиратъ у тѣхъ, когато еднитѣ или другитѣ се относятъ къмъ предметътъ на тѣхнитѣ показания.

734. Лицето, което е нѣщо пострадало отъ престѫплението и възбудило преслѣдванието, отъ една страна, под-

сѫдимий или неговътъ защитникъ, отъ друга, ползоватъ се отъ еднакви правдини въ сѫдебното състязание. Както на едната, така и на другата страна се предоставя:

1) да представятъ доказателства за подтвърждение на показанията си;

2) да отвеждатъ, по законни причини, свидѣтелитѣ и вѣщитѣ люди, да имъ предлагатъ, по дозволение отъ предсѣдателътъ на сѫдътъ, питания, да възражаватъ противъ свидѣтелскитѣ показания и да молятъ да се распитватъ изново свидѣтелитѣ въ присѫтствието или отсѫтствието едни на други;

3) да правятъ бѣлѣжки и да даватъ обяснения по всѣко дѣйствие, което става въ сѫдътъ, и

4) да оборватъ доказателствата и съображенията на противната страна.

735. Отъ означенитѣ въ предидущата статия права се ползова и лицето, което е пострадало и е предявило само гражданский искъ, по всичкитѣ предмети, които се касаятъ до този искъ.

736. При сѫдебното препирание на странитѣ, правото на послѣднята дума, както по сѫществото на дѣлото, така и по всѣкий предметъ, за който има препирня, предоставя се всѣкога на подсѫдимий или на неговътъ защитникъ.

737. Сѫдебното засѣдание по всѣко дѣло трѣбва да върви непрекѫсвано, освѣнъ врѣмето, което е необходимо за почивка.

738. Ако сѫдътъ припознае за необходимо да поспре сѫдебното засѣдание за да събере допълнителни свѣдѣния, то слѣдъ като се приематъ тия свѣдения, засѣданието се продължава отъ онова дѣйствие, на което то се е било спрело. Но членоветѣ на сѫдътъ могѫтъ да поискатъ да се подновятъ нѣкои дѣйствия или извършванието на сѫдебното дирение отъ самото начало.

Глава 5.

За дѣйствията, които ставатъ при откриването на сждебното засѣдание.

739. Въ назначеното за слушание на дѣлото врѣме, предсѣдателтъ на сждътъ, като се удостовѣри, че всичкитѣ длъжностни лица, които сж обязани да присжтствоватъ въ сждебното засѣдание, се намѣрватъ на мѣстата си, открива засѣданието, обявява какво дѣло подлежи на разгледване и заповѣдва да введжтъ подсждимия въ стаята на засѣданието.

740. Предсѣдателтъ на сждътъ предлага на подсждимий питания за името му, за бащиното му име, за презимето му или прекоръть му, за годинитѣ му, за вѣроисповѣданието му, за мѣстожителството и за занятията му, още и приелъ ли е преписи отъ документитѣ, които сж исчислени въ статия 690.

741. Подиръ това прочита се предъ всичкитѣ списъкътъ на лицата, които сж привикани за свидѣтели; при това предсѣдателтъ на сждътъ привожда въ извѣстность: всичкитѣ ли привикани свидѣтели сж дошли въ сждилището, и ако не сж всичкитѣ, то кой именно отъ тѣхъ не се е явилъ и има ли представена предъ сждътъ законна причина за това.

742. Ако всичкитѣ привикани свидѣтели не се намѣрятъ на лице, сждътъ, слѣдъ като чуе обясненията на участницитѣ въ дѣлото може ли да се извьршва сждебното дирение въ отсжтствието на свидѣтелитѣ, които не сж се явили, постановява опредѣление или да се отсрочи сждебното засѣдание по дѣлото, което е било назначено за слушание, или да се разгледа дѣлото, ако и да не сж се явили нѣкои отъ свидѣтелитѣ, показанията на които не сж сжществени.

743. Кога се отсрочи засѣданието поради неявяването на нѣкого отъ свидѣтелитѣ, показанието на които има сжществено значение въ дѣлото, сждътъ прави распорежда-

ние: или да се привика повторно свидѣтельтъ, който не се е явилъ, или да се докара по установений редъ.

744. Законни причини за неидването на свидѣтелитѣ въ сѫдилището се считатъ препятствията, които сѫ означени въ статия 615. Освѣнъ това освобождаватъ се отъ явяване въ сѫдилището свидѣтелитѣ, които живѣятъ въ другий сѫдебенъ окржгъ, и още толковъ далечъ, щото безъ особенно затруднение тѣмъ е невъзможно да се явятъ въ сѫдилището.

745. Свидѣтельтъ, който не се яви въ сѫдилището, безъ да представи законни причини, подлага се на парично възискание не по-горѣ отъ двѣ хиляди гроша и, освѣнъ туй, плаща разноскитѣ, които сѫ станжли на привиканитѣ въ сѫдилището лица, поради отсрочване на засѣданието, ако неговото неявяване е докарало отсрочването на засѣданието.

746. Свидѣтельтъ, който до двѣ недѣли откакъ му се обяви наложената глоба, представи удостовѣрение за законнитѣ причини на неявяването си, освобождава се, както отъ глобата, така и отъ плащането на разноскитѣ, които сѫ станжли поради отсрочването на засѣданието.

747. Слѣдъ като се провѣри списъкътъ на свидѣтелитѣ, предсѣдательтъ на сѫдътъ ги поканва да се отеглятъ въ назначената за тѣхъ особна стая и да не излѣзватъ оттамъ преди да ги повикатъ за распитъ. При това сематъ се мѣрки да се не сговарятъ помежду си свидѣтелитѣ.

Глава 6.

За редътъ на извършването на сѫдебното дирение.

* 748. Подиръ испълнението на обрядитѣ, съ които става откриването на сѫдебното засѣдание, членътъ — докладникъ чете слишно или жалбата на часний обвинитель, или съобщението на полицейската, или на друга административна власть, а още и заключението (мнѣнието) на сѫдовний членъ по предварителното дирение, ако таквозъ дирение е било извършено.[1])

[1]) Гледай забѣлѣжката на чл. 21 отъ Допълн. къмъ Врѣм. Сѫд. Правила, и самия 21 чл., който замѣнява ст. 748.

749. Подиръ това предсѣдателътъ на сѫдътъ, въ кратки думи, излага сѫществото на обвинението и пита подсѫдимия признава ли се той за виновенъ?

750. На подсѫдимий, който признава (исповѣдва) вината си, предлагатъ се понататашнитѣ питания, които се относятъ до обстоятелствата на престѫплението, за което той се обвинява.

751. Ако самопризнанието на подсѫдимий не възбужда никакво съмнѣние, сѫдътъ, безъ да извършва понататашно издирване, може да почне съвѣщанието си и да постанови присѫдата.

752. Ако и да се е призналь подсѫдимий, сѫдътъ може, по свое усмотрѣние или по искането на участницитѣ въ дѣлото, да почне сѫдебното издирване на обстоятелствата на престѫплението, и въ такъвъ случай разгледва и провѣрява доказателствата.

753. Кога подсѫдимий не исповѣдва престѫплението, предсѣдателътъ на сѫдътъ, при разгледването на всѣко доказателство, пита го: не желае ли той, за свое оправдание, да представи нѣкои обяснения или оборвания (опровержения).

754. Освѣнъ това предсѣдателътъ и, съ неговото позволение, членоветѣ на сѫдътъ могѫтъ да предлагатъ на подсѫдимий питания по всичкитѣ обстоятелства на дѣлото, които имъ се показватъ недостаточно разяснени.

755. Мълчанието на подсѫдимий не трѣбва никакъ да се зема, че той признава вината си.

756. Протоколитѣ за огледитѣ и освидѣтелствованията, за обдиритѣ и иземванията се четѫтъ въ сѫдебното засѣдание, само кога поискатъ странитѣ, или кога сѫдницитѣ припознаятъ за нужно.

757. Кога сѫдътъ, по забѣлѣжване отъ странитѣ или по собственно усмотрѣние, припознае, че протоколътъ на огледътъ нѣма законна достовѣрность или надлежаща пъл-

нота, и че повѣрката на огледътъ е възможна, той поржчва на едного отъ членоветѣ си да извърши новъ огледъ.

758. Въ извънредни случаи, за мѣстни огледи и изобщо за пó точно удостовѣрение въ събитието, кога заключава то въ себе си важно престжпление, сждътъ отива, въ узаконений съставъ, възъ мѣстото на престжплението, гдѣто и открива сждебното засѣдание по установений редъ.

759. За обяснение на освидѣтелствование или на испитанието, което е извършено отъ единъ членъ на сждътъ или отъ вѣщи люди, сждътъ може да привика въ засѣданието си лицата, които сж извършили освидѣтелствованията или испитанията и да поиска отъ тѣхъ обстоятелно изложение на тѣхнитѣ дѣйствия.

760. По забѣлѣжване на участницитѣ въ дѣлото или по собственно усмотрѣние, сждътъ може да назначи ново освидѣтелствование или испитание чрезъ избрани или показани отъ странитѣ вѣщи люди, но съ условие тѣ да извършатъ дѣйствията си въ засѣданието на сждътъ, ако е възможно, или, поне, да представятъ въ сждебното засѣдание обстоятелно изложение за намѣреното при освидѣтелствованието или испитанието.

761. Вѣщитѣ люди не могжтъ да се избиратъ изъ участницитѣ въ дѣлото, или изъ лица, които сж свидѣтели или сждници по дѣлото.

762. Вѣщитѣ люди, преди да предетавятъ обяснения въ сждътъ, даватъ клѣтва, по сжщий редъ, както и свидѣтелитѣ. До гдѣ еще не се е испълнилъ обрядътъ на клѣтвата, странитѣ могжтъ да отвеждатъ вѣщитѣ люди кога нѣматъ качествата, които се искатъ отъ законътъ.

763. Веществennитѣ доказателства, които могжтъ да служатъ за откриванието на престжплението или за олекчението и оправданието на подсждимий, трѣбва да бждатъ внесени въ засѣданието на сждътъ и турени предъ сждницитѣ, ако не се срѣщне пречка за това въ обемътъ или въ качеството на вещитѣ.

764. Веществените доказателства, подиръ огледването имъ отъ сѫдницитѣ, показватъ се на подсѫдимий и на онзи, който е пострадалъ отъ престѫплението, ако той е на лице.

765. Свидѣтелитѣ, които сѫ били испратени при отпритието на засѣданието въ особна стая, се привикватъ въ присѫтствието единъ по единъ.

766. Най-напредъ се распитватъ лицата, които сѫ пострадали отъ престѫплението, подиръ това свидѣтелитѣ, които сѫ указани отъ обвинителътъ, и най-подиръ, свидѣтелитѣ, които е указалъ подсѫдимий. Този редъ за распитътъ на свидѣтелитѣ може да бѫде измѣненъ поради нѣкои препятствия, които могѫтъ да се срѣщнатъ въ опазването му, или по особни уважителни причини зети въ внимание отъ предсѣдателътъ на сѫдътъ.

767. На всѣкий свидѣтель, преди да се распита по сѫществото на дѣлото, се предлагатъ предварително питания за да се опредѣлятъ неговата личность и неговитѣ отношения къмъ участницитѣ въ дѣлото.

768. Подиръ това, като свидѣтелътъ отговори на предварителнитѣ питания, предсѣдателътъ на сѫдътъ пита странитѣ: иматъ ли тѣ нѣкои възражения противъ това, че свидѣтелитѣ се допущатъ за распитъ?

769. Не се допущатъ за свидѣтелствование:

1) безумнитѣ и лудитѣ;

2) духовнитѣ лица, относително до признанието, което имъ е направено при исповѣдьта;

3) повѣренницитѣ на обвиняванитѣ — относително до признанието, което имъ е направено отъ довѣрителитѣ имъ.

770. Мѫжътъ или жената на обвиняваното лице, роднинитѣ му по пряма линия възходяща и нисходяща, а още сѫщитѣ негови братия и сестри могѫтъ да отстраняватъ себе си отъ свидѣтелствование, а ако ли не пожелаятъ да се възползоватъ отъ това право, распитватъ се безъ клѣтва.

771. Не се допущатъ за свидѣтелствование подъ клѣтва:

1) лицата, исчислени въ статия 31 на Оттоманский Углавний Кодексъ;

2) лица недостигнѫли 16 годишна възрасть, и

3) слабоумитѣ, които не разумѣватъ святостьта на клѣтвата.

772. Не се допущатъ за свидѣтелствование подъ клѣтва, въ случай че се предяви отводъ отъ коя да е страна:

1) пострадало отъ престѫплението лице, ако би и да не участвова въ дѣлото, а еще мѫжътъ или жена му, роднинитѣ му по пряма линия и сѫщитѣ му братия и сестри, а такожде и другитѣ по съребьрни линии роднини, както негови, така и роднинитѣ на обвиняваний въ третята и четвьртата степени, и роднинитѣ по сватовщина и на двѣтѣ страни въ пьрвитѣ двѣ степени, и

2) ония, които се намиратъ въ особенни отношения съ участницитѣ въ дѣлото, или поради усиновение, или поради настойничество, или поради това, че единъ отъ тѣхъ управя дѣлата на другий, а още и ония, които иматъ сѫдба съ нѣкого отъ участницитѣ въ дѣлото.

773. Никой не може да се распитва като свидѣтель, ако въ сѫщото врѣме испълня по сѫщото дѣло обязанноститѣ на защитникъ на подсѫдимий, или на повѣренникъ на частний обвинитель, или на гражданский ищецъ.

774. За причинитѣ на отвеждането (отводъ) на свидѣтелитѣ, сѫдътъ не прави издирвания, но опредѣля основателно ли е или неоснователно отвеждането, по свѣдѣнията, които се намиратъ въ дѣлото, по представенитѣ отъ странитѣ доказателства и по отзивитѣ на отвежданитѣ лица. Въ съмнителнитѣ случаи отвежданитѣ лица се распитватъ безъ клетва.

775. Свидѣтелитѣ даватъ клетва въ сѫдебното засѣдание. Всѣкий се кълне по обрядътъ на своето вѣроисповѣдание.

776. Отъ клетва се освобождаватъ:

1) свѣщеннослужителитѣ и монаситѣ отъ всичкитѣ християнски исповѣдания, и

2) лицата, принадлежащи на исповѣдания и вѣроучения, които не приематъ клетвата; на мѣсто клетва, тѣ се обѣщаватъ да покажатъ всичката истина по чиста съвѣсть.

777. Свидѣтелитѣ отъ православното исповѣдание даватъ клетва не другояче, а при посрѣдството на свѣщенникътъ, който, откакъ имъ направи внушение за святостьта на клетвата, прочита слѣдующето клетвенно обѣщание:

„Обѣщавамъ се и се заклевамъ въ Всемогущаго Бога, предъ святото Негово Евангелие и животворящий Кръстъ, че, безъ да се увличамъ нито отъ приятелство, нито отъ родство, нито отъ чакание облаги или отъ други нѣкои цѣли, азъ по съвѣсть ще покажѫ въ това дѣло сѫщата правда и не ще утаѩ нищо отъ познатото на мене, като си припомнямъ, че азъ за всичко това ще съмъ длъженъ да дамъ отвѣтъ предъ законътъ и предъ Бога при страшний Неговъ сѫдъ. А въ удостовѣрение на тази моя клетва, цѣлувамъ Словото и Кръстътъ на моя Спаситель. Аминь.“

Всѣкий, който се заклева, цѣлува Кръстътъ и Евангелието и произнося слишно „заклевамъ се“.

778. Свидѣтелитѣ отъ неправославно исповѣдание даватъ клетва предъ духовното лице отъ тѣхното вѣроисповѣдание, съгласно съ догматитѣ и обрядитѣ на тѣхната вѣра.

779. Кога въ мѣстото, гдѣто засѣдава сѫдътъ не се намѣри духовно лице отъ онова иновѣрно исповѣдание, на което принадлежи свидѣтельтъ, той дава клетвата си предъ предсѣдательтъ на сѫдътъ.

780. Предъ распитътъ на свидѣтелитѣ, предсѣдательтъ на сѫдътъ имъ напомня отговорностьта на лъжливитѣ показания.

781. Распитътъ се наченва съ предложение свидѣтелю да раскаже всичко, щото му е извѣстно по дѣлото, безъ да примѣсва обстоятелствата, които не се относятъ до дѣ-

лото и безъ да повтаря слухове, които неизвѣстно отъ кого излѣзватъ.

782. Слѣдъ като свидѣтелтъ изложи показанията си, предсѣдателтъ на сѫдътъ предоставя на странитѣ да предлагатъ на свидѣтелтъ питания по всичкитѣ предмети, които всѣка отъ тѣхъ припознава за нужно да се изяснятъ.

783. Питанията се предлагатъ на свидѣтелтъ по напредъ отъ тая страна, по посочването на която той е билъ привиканъ за распитъ, а послѣ отъ противната страна.

784. Всѣка отъ двѣтѣ страни има право да предлага на свидѣтелтъ питания не само за това, което той е видѣлъ и чулъ, но още и за тѣзи обстоятелства, които доказватъ, че той не е могълъ нито да види нито да чуе и види така, какго свидѣтелствува за него.

785. Свидѣтелтъ не може да се отрече да дава отговори на питанията, които клонятъ да открияТъ противорѣчия въ неговитѣ показания или да убѣдятъ, че тѣ се не срѣщатъ съ извѣстнитѣ обстоятелства. или още съ показанията на другитѣ свидѣтели; но той не е обязанъ да отговаря на питания, които изобличаватъ него сѫщия въ каквото и да е престѫпление.

786. Всѣка страна може да предложи на свидѣтелтъ повторни питания, за да се разяснятъ отговоритѣ, дадени на въпроситѣ на противната страна.

787. Ако отговоритѣ възъ питанията на странитѣ не обясняватъ напълно предметътъ на показанието, предсѣдателтъ, или членоветѣ на сѫдътъ, по дозволението отъ предсѣдателтъ, могѫтъ да предложатъ на свидѣтелтъ допълнителни питания.

788. На всѣкий свидѣтель се предявяватъ веществените и писменни доказателства, които се относятъ до предметътъ на неговото показание.

789. Всѣкий свидѣтель може да се распита изново, въ присѫтствието на другитѣ свидѣтели, или да се тури съ тѣхъ очи съ очи, но безъ повтаряние на клетвата.

790. Предсѣдательтъ на сждътъ дозволява на свидѣтелитѣ да се оттеглятъ отъ сждътъ не другояче освѣнъ слѣдъ като предяви молбата имъ на странитѣ, на конто не се възбраня въ този случай да молятъ да се предложатъ на свидѣтелитѣ още нѣкои питания.

791. Ако се покаже нужно да се оттегли подсждимий изъ присжтствието догдѣ се нѣкой распита, или пакъ защото е направилъ буйство или шумъ, то слѣдъ завръщанието му въ стаята на засѣданието, предсѣдательтъ на сждътъ е длъженъ да му съобщи съ точность всичко, което е станжло въ неговото отсжтствие.

792. Преводницитѣ и тълковницитѣ, които се привикватъ при сждебното дирение, даватъ клетва по сжщий редъ, както и свидѣтелитѣ, че ще предаватъ вѣрно питанията и отговоритѣ, които ще се предлагатъ чрезъ тѣхъ. Преводникътъ или тълковникътъ, догдѣ още не е далъ клетва, може да се отвежда отъ странитѣ. Основателно или неоснователно се отвежда той, опредѣля, по усмотрѣнието си, сждътъ.

793. Слѣдъ като се разгледатъ и провѣрятъ въ сждебното засѣдание всичкитѣ събрани по дѣлото доказателства, никоя отъ странитѣ нѣма право да привожда нови доказателства, но ако припознава за необходимо да представи до дѣлото едно новооткрито доказателство, тя обявява за това на предсѣдательтъ на сждътъ.

794. По едно ново доказателство представено отъ една коя да е страна, сждътъ е обязанъ да даде на противната страна възможность да се приготви за състязание. Въ този случай отъ сждътъ зависи, възъ основание на 738 статия, да отложи свьршванието на сждебното дирение.

Глава 7.

За заключителнитѣ дѣйствия по сждебното дирение.

795. Сждебното дирение се свьршва съ обясненията на участницитѣ въ дѣлото възъ сжществото на разгледанитѣ и провѣрени доказателства.

796. Тѣзи обяснения състоятъ:

1) отъ обясненията на частнитѣ лица, които сж претърпѣли вредъ и загуби, и

2) отъ обясненията на защитникътъ или на самий подсѫдимъ.

797. Претърпѣлото лице, което е възбудило преслѣдването (частний обвинитель), има право да излага сѫществennитѣ обстоятелства на обвинението, въ този видъ, въ който тѣ се представятъ по сѫдебното дирение, и да показва свойството и степеньта на вината на подсѫдимий.

798. Пострадалото лице, което е предявило само гражданский искъ (гражданский ищецъ), може да обяснява и да доказва всичкитѣ онези дѣйствия и обстоятелства, отъ признаването и опредѣлението на които зависятъ неговитѣ искания, но той не може да се касае до углавната отговорность на подсѫдимий.

799. Подсѫдимий или неговътъ защитникъ обяснява всичкитѣ обстоятелства и доводи, съ които се оборва или ослабя изведеното противъ подсѫдимий обвинение.

800. Подиръ изложението на защитата отъ подсѫдимий или отъ неговътъ защитникъ, лицата, които сж претърпѣли вредъ и загуби (797 и 798), могѫтъ да представятъ възраженията си, но въ всѣкий случай правото на послѣднята дума принадлежи на подсѫдимий или на неговътъ защитникъ.

801. Подиръ окончателнитѣ обяснения на защитникътъ, въ дѣлата, които могѫтъ да бѫдѫтъ прекъснѫти съ помиряването на двѣтѣ страни, предсѣдателтъ на сѫдътъ е обязанъ да ги склонява на миръ. Ако примирение не послѣдва или ако, по сѫществото на престѫплението, примирение не може да се допустне, предсѣдателтъ на сѫдътъ пита сѫщия подсѫдимъ може ли той да представи още нѣщо за свое оправдание, и въ случай на отрицателенъ отговоръ, обявява обясненията на странитѣ прекѫснати.

Глава 8.

За редътъ на постановлението и на обявлението на присѫдитѣ.

802. Подиръ свършването на сѫдебното дирение и на заключителнитѣ обяснения отъ страна на участницитѣ въ дѣлото, сѫдътъ се оттегля въ особна стая, гдѣто, като обсѫди изслушаното дѣло, постановява присѫда по него.

803. За улеснение и ржководство при съвѣщанията, преди сѫдението за дѣлото, сѫдътъ постановява въпроси за виновността на подсѫдимий, за наказанието и за гражданската му отговорность.

804. За основание на въпроситѣ по сѫществото на дѣлото, трѣбва да служатъ: съобщението на полицията или на друга административна власть или жалбата на лицата, които сѫ имали вредъ и загуби, предварителното дирение, ако то е ставало, сѫдебното дирение и заключителнитѣ обяснения, до колкото тѣ разясняватъ добититѣ чрезъ диренето факти.

805. Престѫпно дѣяние, което не е предвидѣно нито въ съобщението на полицейската административна власть, нито въ жалбата на частнитѣ лица, на които сѫ станѫли вредъ и загуби, но се е открило при сѫдебното дирение, не се разгледва отъ сѫдътъ кога подсѫдимий за това дѣяние не подпада на по строго наказание отколкото за дѣянието, което е показано въ горѣозначенитѣ актове, и кога сѫдътъ, за раскриването на туй дѣяние, припознава за нужно да извърши предварително дирение, или кога съгласно съ статия 561, той е обязанъ да извърши това дирение. Въ такъвъ случай присѫдата се отлага и по разгледваното дѣло, до като се издирятъ и обсѫдятъ всичкитѣ престѫпни дѣйствия на подсѫдимий съвъкупно.

806. Подиръ питанието: виновенъ ли е подсѫдимий въ престѫпното дѣяние, което съставя предметъ на обвинението, поставятъ се частни питания за таквизъ обстояте.л-

ства, които особно уголѣмяватъ или смаляватъ степеньта на виновността.

807. Ако събитието на престѫплението не се е извършило напълно, туря се питание въ каква степень е приведенъ въ дѣйствие злий намисълъ.

808. Ако въ престѫплението сѫ участвовали нѣколко лица, за степеньта на участието на всѣко отъ тѣхъ се поставя отдѣлно питание.

809. За подсѫдимитѣ, за които говори статия 40 на Отоманский Углавний Кодексъ, поставя се питание: дѣйствовали ли сѫ тѣ съ пълно разумѣвание.

810. Сѫдътъ сѫщо така туря питание за причинитѣ, по които: или стореното не се вмѣнява въ вина, или пакъ наказанието се смалява или съвсѣмъ се отмѣнява, ако тъзи причина принадлежи до показанитѣ въ законътъ (41—47 на Угл. Оттоманский Кодексъ).

811. Сѫдницитѣ сѫ длъжни да опредѣлятъ вината или невинността на подсѫдимий по вѫтрешното си убѣждение, основано възъ обсѫждането на всичкитѣ обстоятелства на дѣлото съвокупно.

812. Подиръ предварителното съвѣщание, предсѣдателътъ на сѫдътъ събира, по всѣко питание, гласоветѣ на присѫтствующитѣ, като наченва отъ пó младий членъ, и най подиръ обявява собственното си мнѣние.

813. Кога гласоветѣ се раздѣлятъ на двѣ или повече мнѣния, за основание на рѣшението се приема онова мнѣние, което съединява въ себе си най много гласове; кога гласоветѣ сѫ равни, отдава се предпочтение на мнѣнието, което е прието отъ предсѣдателътъ на сѫдътъ, а ако мнѣнията сѫ се така раздѣлили, щото гласътъ на предсѣдателътъ не може да даде надтегвание, тогава се приема онова отъ равносилнитѣ по числото на гласоветѣ мнѣние, което е по снисходително къмъ подсѫдимий.

814. Сѫдътъ трѣбва да се рѫководи отъ правилата, които сѫ постановени въ предидущата статия, както при

рѣшението на всѣко питание отдѣлно, така и при окончателний изводъ на заключение по дѣлото.

815. Сѫдътъ постановява присѫда:

1) или за оправданието на подсѫдимий, кога дѣянието, за което се е обвинявалъ, се припознае недоказано, не подлежаще на вмѣнение по законни причини, не запретено отъ законитѣ подъ страхъ на наказание, или кога събитието, ако и да се е извършило, но не е било дѣяние на подсѫдимий;

2) или за освобождението на подсѫдимий отъ сѫдътъ, кога престѫпното негово дѣяние се покрива съ нѣкоя законна причина за прекѫсването на дѣлото;

3) или, най подиръ, за наказание на подсѫдимий, кога той се изобличава въ таково престѫпно дѣяние, което му се вмѣнява въ вина, и отъ отговорността за което той не може да бѫде освободенъ.

816. Въ извънредни случаи, кога се представятъ особни уважения да се улекчи участьта на подсѫдимий, дозволява се на сѫдътъ да ходатайствова предъ Императорский Российский Коммисаръ, чрезъ управникътъ на сѫдебний отдѣлъ, за умякотяване на наказанието въ размѣръ, който излѣзва изъ предѣлитѣ на сѫдебната власть, или даже за помилование на подсѫдимий, въвлеченъ въ престѫпление по нещастно за него стечение на обстоятелствата.

817. Освѣнъ разрѣшението на въпроситѣ за виновността и за наказанието, сѫдътъ прави постановения и за другитѣ послѣдствия на престѫплението и на сѫдебното за него производство, като:

1) за добититѣ чрезъ престѫпното дѣяние вещи;

2) за възнаграждението за загубитѣ, които сѫ станѫли на едната или на другата страна, и

3) за възмѣстение (исплащание) на сѫдебнитѣ разноски.

818. Добититѣ чрезъ престѫпното дѣяние вещи се врѣщатъ на ступанинътъ имъ, ако и да не е той предявявалъ никакъвъ искъ, но веществennитѣ доказателства,

които имать сѫществено въ дѣлото значение, врѣщатъ се чакъ кога присѫдата встѫпи въ законна сила.

819. Сѫдътъ опредѣля вознаграждение за сторенитѣ чрезъ престѫплението или простѫпката вредъ и загуби, въвъ основание отъ сѫществующитѣ постановения въ углавнитѣ и граждански закони.

820. На оправданий подсѫдимъ се дозволява да иска възнаграждение за вредътъ и за загубитѣ, които му сѫ станѫли поради неоснователното му притеглевание на сѫдъ.

821. Отъ лицето, което е възбудило сѫдебно преслѣдване поради испитанитѣ отъ него повреди и загуби, се възисква възнаграждение за оправданий подсѫдимъ само тогава, кога това лице е дѣйствовало недобросовѣстно, като е искривявало обстоятелствата на происшествието, правило лъжливи показания или е подструвало други на това, или пакъ е употребявало други незаконни или достоосѫдителни срѣдства.

822. Оправданий подсѫдимъ не се лишава отъ правото да иска възнаграждение и отъ длъжностнитѣ лица, а сѫщо и отъ сѫдовний членъ, който е извършвалъ дирението, ако може да докаже, че тѣ сѫ дѣйствовали пристрастно, притѣснително, безъ законенъ поводъ или основание, или же изобщо недобросовѣстно.

823. Означенитѣ въ предидущата статия искове се предявяватъ въ административний сѫдъ.

824. Сѫдътъ не спира постановението на присѫдата въ случай че се покаже необходимо да се съберѫтъ допълнителни свѣдѣния, или да стане подробно пресмѣтване за възнаграждението, което иска една отъ странитѣ, но отлага разрѣшението само на този въпросъ, като предава вършението по този предметъ на едного отъ членоветѣ си, въ присѫтствието на странитѣ.

825. Предсѣдателтъ или, по негово поручение, единъ отъ членоветѣ на сѫдътъ излага писменно сѫщноститта на присѫдата въ резолюцията, която се подписва отъ всичкитѣ

членове на сѫдътъ, дору и отъ онѣзи, които сѫ дали несъгласно съ помногото гласове мнѣние.

826. Писменно изложение на особнитѣ мнѣния, заявени при постановението на резолуцията се допуща само догдѣ още не е подписана сѫдебната присѫда.

827. Въ резолюцията, на сѫдътъ се означаватъ:

1) годината, мѣсецътъ и деньтъ когато е ставало сѫдебното засѣдание по дѣлото;

2) съставътъ на присѫтствието;

3) званието, името, бащиното име, презимето или прекорътъ и годинитѣ на подсѫдимий, а ако тѣ сѫ неколцина, тогасъ на всѣкиго отъ тѣхъ;

4) сѫщностьта на присѫдата.

828. Незабавно подирь подписванието на резолюцията, сѫдницитѣ се врьщатъ въ стаята на засѣданието, и предсѣдателътъ провозгласява сѫщностьта на присѫдата.

829. Кога влѣзватъ сѫдницитѣ, всичкитѣ лица, които се намѣрватъ въ стаята на засѣданието, ставатъ отъ мѣстата си на крака и стоешкомъ изслушватъ присѫдата.

830. По дѣло, което изисква продължителни съвѣщания, дозволява се да се отложи постановението на резолюцията до слѣдующий день, за което предсѣдателътъ на сѫдътъ обявява въ всеуслишание.

831. Въ сѫщото време, когато провъзгласява сѫщностьта на присѫдата, предсѣдателътъ на сѫдътъ назначава деньтъ и часътъ, когато присѫдата ще се прочете въ окончателната си форма при отворени врата на присѫтствието, и призовава участницитѣ въ дѣлото да дойдѫтъ по това време въ сѫдилището.

832. Подробната присѫда трѣбва да се приготви отъ предсѣдателътъ или, по негово назначенне, отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ, не по-късно отъ двѣ недѣли откакъ се провъзгласи резолюцията (824).

833. Преписи отъ присѫдата се даватъ: на подсѫдимий безъ заплата, а на другитѣ участници въ дѣлото за установената плата.

834. Присѫдата се съставя особно по всѣко дѣло. Въ присѫдата, освѣнъ показаното въ резолюцията, се означаватъ:

1) предметитѣ на обвинението изложени въ жалбата на частнитѣ лица, които сѫ претърпѣли вредъ и загуба, или въ съобщението на полицията или на друга административна власть и въ заключителнитѣ по сѫдебното дирение обяснения;

2) собразяването на обвинението, както съ представенитѣ по дѣлото доказателства и изобличения, така и съ законитѣ;

3) подробно изложение на сѫщността на присѫдата, съгласно съ разумътъ и съ думитѣ на законътъ.

835. Ако сѫдътъ е постановилъ да стане ходатайство предъ Императорский Российский Коммиссаръ за умякотяването на наказанието на подсѫдимий, въ размѣръ, който излѣзва изъ предѣлитѣ на сѫдебната власть, въ присѫдата се привождатъ уваженията за умякотяването на участьта на подсѫдимий и мнѣнието на сѫдътъ относително до мѣрката на предполаганото умякотяване на наказанието.

836. Присѫдата се подписва отъ всичкитѣ сѫдници, които сѫ участвовали въ рѣшението на дѣлото, и се приподписва отъ секретарьтъ.

837. Неподписването на присѫдата отъ единъ или и отъ двама сѫдници, поради отсѫтствието имъ, болѣстьта имъ или по други причини, не спира дѣлото отъ понататашний му ходъ.

838. Присѫдата се обявява въ назначеното време отъ предсѣдателътъ, или отъ едного изъ членоветѣ на сѫдътъ. Въ това време подсѫдимий, който се намѣрва подъ стража, се представя въ сѫдилището.

839. Обявението на присѫдата се извършва съ това, че се прочита при отворени врата на присѫтствието и че се даватъ на участницитѣ въ дѣлото приготвени преписи отъ този актъ, ако тѣ сѫ молили за това, когато имъ се е прочела резолюцията.

840. Подиръ прочитанието на присѫдата, присѫтствующий членъ на сѫдътъ обяснява на участницитѣ въ дѣлото, въ какъвъ срокъ и по какъвъ редъ, тѣ могѫтъ да се потѫжатъ предъ по-горний сѫдъ срѣщу изслушаната отъ тѣхъ присѫда.

841. Слѣдъ като се испълни горѣизложений обрядъ, станѫлата присѫда се счита обявена на всичкитѣ участници въ дѣлото, както на тѣзи, които присѫтствовать лично, така и на онѣзи, които отсѫтствовать, и отъ деньтъ, когато се е прочела присѫдата въ присѫтствието на сѫдътъ, се смѣта срокътъ на потѫжването срѣщу нея.

842. За времето и редътъ, по който е обявена присѫдата, прави се, възъ самата присѫда, бѣлѣжка съ рѫката на предсѣдателътъ или на сѫдовний членъ, който я е обявилъ.

Глава 9.

За протоколитѣ на сѫдебнитѣ засѣдания.

843. За всѣко разгледвано въ сѫдебното засѣдание дѣло се съставя отъ секретарьтъ или отъ неговий помощникъ особенъ протоколъ.

844. Въ протоколътъ на сѫдебното засѣдание се означаватъ:

1) времето и мѣстото на засѣданието, съ показване, въ кой именно часъ то е било отворено и затворено;

2) длъжностнитѣ лица, които сѫ присѫтствовали въ засѣданието;

3) предметътъ на дѣлото, което се е разгледвало въ засѣданието;

4) участницитѣ въ дѣлото, а именно: подсѫдимитѣ съ тѣхнитѣ защитници и лицата, които сѫ пострадали или тѣхнитѣ повѣренници;

5) свидѣтелитѣ, които сѫ били распитани въ засѣданието, и вѣщитѣ люди, които сѫ представили обясненията си;

6) всичкитѣ дѣйствия, които сѫ станѫли въ засѣданието, по този именно редъ, по който сѫ се вършили;

7) бѣлѣжкитѣ и възраженията относително до редътъ на всѣко дѣйствие, съ кратко показване какви рѣшения сж постановени отъ сждътъ по тѣзи предмети.

845. Протоколътъ на сждебното засѣдание трѣбва да бжде така съставенъ, щото да може отъ него да се вижда всичкий ходъ на дѣлото въ сждътъ и да се удостовѣрява опазването на установенитѣ отъ законътъ правила.

846. Протоколътъ на сждебното засѣдание се подписва отъ сжднициттѣ и се приподписва отъ секретарьтъ.

847. Протоколътъ на сждебното засѣдание трѣбва да е написанъ безъ остъргване. Поправкитѣ и припискитѣ въ него се споменуватъ предъ подписътъ на сжднициттѣ.

848. Кога се обявява присждата, протоколътъ на сждебното засѣдание се представя на участницитѣ въ дѣлото за разгледване, а на безкнижнитѣ изъ тѣхъ се прочита, ако пожелаятъ. За бѣлѣжкитѣ, че изложението на станжлото въ сждътъ дѣйствие или на даденото показание не е точно направено секретарьтъ на сждътъ или неговътъ помощникъ спомянува въ протоколътъ по-долу отъ подписитѣ на сжднициттѣ.

849. Подиръ разгледването на тѣзи бѣлѣжки, сждътъ постановява за тѣхъ заключението (мнѣнието) си, което се подписва отъ членоветѣ на сждътъ и се приподписва отъ секретарьтъ.

Глава 10.

За дѣлата, по които обвиняванитѣ сж се уклонили (побѣгнжли) отъ сждътъ.

850. Кога не се открие мѣстожителството на обвиняваний или кога той побѣгне, сждътъ, по представение отъ сждовний членъ, който извършва дирението, или по собственно постановение, прави распореждание за търсението му, като напечатва за това обявения въ всичкитѣ мѣстни вѣстници.

851. Въ обнародването за търсението трѣбва да сѫ означени:

1) сѫдътъ, по искането на който става обявението;

2) името, бащиното име, презимето или прѣкорътъ и бѣлѣзитѣ на търсеното лице, и

3) престѫплението, за което той е навлекълъ върху себе си подозрѣние.

Съ това заедно се обявява, че всѣкий, комуто е извѣстно мѣстопребиването на обвиняваний, е обязанъ да покаже, гдѣ се той намира.

852. Обявенията за търсението на обвиняванитѣ за престѫпления се огласяватъ въ градоветѣ по мегданитѣ, а въ селата въ събранията на старѣйскитѣ съвѣти и се залѣпятъ на вратата на полицейскитѣ управления и на сѫдилищата, до вѣдомството на които принадлежѫтъ обвиняванитѣ.

853. Кога има основание да се предполага, че обвиняваний се намира вънъ отъ границата, за привикването му предъ сѫдътъ става обнародване въ вѣстницитѣ, които се издаватъ на иностранни язици.

854. Сѫщевременно съ земането на мѣрки за търсението на обвиняваний сѫдътъ прави разпореждание да се земе имотътъ му подъ настойничество.

РАЗДѢЛЪ V.

За редътъ, по който става потѫжване срѣщу рѣшенията на окрѫжнитѣ сѫдове.

Глава 1.

За въззивнитѣ жалби и за редътъ на тѣхното подаване.

855. Противъ всичкитѣ присѫди, които сѫ постановени отъ окрѫжний сѫдъ неокончателно, допущатъ се въззивни жалби отъ подсѫдимитѣ и отъ лица, които сѫ претърпѣли вредъ и загуби.

* 856. Присѧдитѣ на окрѫжнитѣ сѫдове по престѫпления, за които се полагатъ въ законътъ смъртно наказание, принудено работение или затваряние въ крѣпость, въ всѣкий случай влѣзватъ за прегледъ въ областнитѣ сѫдове.[1])

857. Подсѫдимий има право да подаде въззивна жалба срѣщу неокончателната присѫда по всичкитѣ предмети на дѣлото, които се относятъ до него и по поводъ на всѣка неправилность въ производството на дѣлото или въ постановението на присѫдата.

858. Равно съ подсѫдимий право за въззивъ има и пострадалото лице, което е възбудило преслѣдването (частний обвинитель), но то не може да иска повече отъ това, за което е ходатайствовало предъ сѫдътъ отъ пьрва степень.

859. Пострадалото лице, което е предявило само гражданский искъ (гражданский ищецъ), има право за жалба само противъ тѣзи части отъ неокончателната присѫда, които се касаятъ до възнаграждението за вредъ и загуби, а другитѣ части на присѫдата той може да оборва само тогава, кога съ тѣхъ се нарушава правото му за възнаграждение.

860. Въззивнитѣ жалби се предявяватъ писменно или словесно, лично, или чрезъ упълномощени за това повѣренници.

861. Въ жалбата трѣбва да е означено отъ кого се подава тя и гдѣ има молительтъ живѣлище, принося ли се жалбата срѣщу всичката присѫда или само срѣщу извѣстна нейна часть, съ какво се оборва присѫдата и за какво именно моли лицето, което подава жалбата.

862. Словеснитѣ жалби се записватъ въ протоколътъ, и, колкото до съдържанието имъ, се пази постановеното въ предидущата статия правило.

---

[1]) Гледай забѣлѣжката на членъ 27 отъ Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сѫд. Правила.

863. Въззивнитѣ жалби трѣбва да се подаватъ въ сѫдътъ, който е постановилъ присѫдата, не по късно отъ двѣнедѣленъ срокъ слѣдъ като се обяви присѫдата.

864. За начало на срокътъ се счита деньтъ, който слѣдва подиръ обявлението на присѫдата. Ако послѣдний день на срокътъ се падне въ неприсѫтственъ день, за край на срокътъ се счита първий слѣдъ него присѫтственний день.

865. Кога срокътъ е испуснѫтъ по уважителни причини, възстановението му зависи отъ сѫдътъ, противъ присѫдата на който жалбата е подадена (308—312).

866. На подсѫдимий, който се дьржи подъ стража, се обявява за всѣкий подаденъ по неговото дѣло въззивъ.

867. Преписи отъ въззивнитѣ и отъ записанитѣ въ протоколътъ жалби (862) се даватъ на всичкитѣ участници въ дѣлото, по молбата имъ; на подсѫдимитѣ безъ заплата, а на другитѣ участници въ дѣлото по установената заплата.

868. Противъ въззивната жалба подадена отъ едната страна другата може да представи писменнитѣ си възражения или обяснения въ областний сѫдъ до деньтъ, който е назначенъ за слушание на дѣлото.

869. Въззивнитѣ жалби за углавната отвѣтственность на подсѫдимий спиратъ испълнението на всичката присѫда, а подаването имъ по предметътъ на възнаграждение спира испълнението само въ това отношение.

870. Подсѫдимий, който е подалъ отзивъ противъ присѫдата, която го осѫжда да се тури подъ стража, може да си остане съ свободата само кога представи на сѫдътъ залогъ или порѫчителство.

871. Слѣдъ като се подаде, въ уречений срокъ, жалба противъ неокончателната присѫда, всичкото дѣло се представя безъ забава въ областний сѫдъ.

Глава 2.

За редътъ, по който се разглеждатъ дѣлата въ областнитѣ сждове.

872. При разглеждането на дѣлото въ областний сждъ, се пазятъ сжщитѣ правила, които сж постановени за окржжнитѣ сждове, съ изятията и допълненията, постановени въ слѣдующитѣ статии.

873. Подсждимитѣ и другитѣ лица, които участвуватъ въ дѣлото, още и свидѣтелитѣ и вѣщитѣ люди, се искатъ въ областний сждъ само тогава, кога сждътъ припознае това за необходимо, или кога странитѣ сами молятъ за това и за удовлетворение на молбата имъ не се срѣщатъ препятствия.

874. Предсѣдательтъ на областний сждъ поржчва на едного отъ членоветѣ докладътъ (представението или внесението) на дѣлото и назначава деньтъ, когато трѣбва да бжде то представено.

875. Че се е назначило дѣлото за слушание туря се обявление възъ вратата на помѣщението, което занимава областний сждъ.

876. Това че не сж пристигнжли въ областний сждъ участницитѣ въ дѣлото, въ деньтъ кога се то представя, а още че не сж представени възражения, противъ жалбитѣ, не спира докладътъ и рѣшението на дѣлото.

877. Съ исключение на означенитѣ въ 727 статии случаи, докладътъ на дѣлото става публично.

878. Докладътъ на дѣлото се извършва отъ членътъ на сждътъ устно, но съ прочитанието още на тѣзи актове или документи, които, по сжщественното си значение въ дѣлото, трѣбва да бждатъ представени въ буквалното имъ съдържание.

879. Докладътъ излага:

1) обстоятелствата, които съставятъ сжществото на дѣлото;

2) присѫдата, която е постановена отъ окрѫжний сѫдъ;

3) въззивната жалба или възраженията на участницитѣ въ дѣлото, ако тѣзи възражения сѫ били представени, и

4) законитѣ, които се относятъ до дѣлото.

880. Въззивната жалба на лицето, което не се е явило при докладътъ на дѣлото, трѣбва да се прочита напълно.

881. Подиръ докладътъ на дѣлото отъ сѫдовний членъ, странитѣ и всичкитѣ участници въ дѣлото се допущатъ да дадѫтъ устни обяснения (статии 795—801). Устнитѣ обяснения и самото разглеждание на дѣлото не трѣбва да излѣзватъ вънъ отъ прѣдѣлитѣ на жалбата.

882. Свидѣтелитѣ, които сѫ дали клетва въ окрѫжний сѫдъ, не се кълнѫтъ изново, но предсѣдателътъ на областний сѫдъ имъ напомня за дадената отъ тѣхъ клетва.

883. По молбата на едната отъ странитѣ, областний сѫдъ е обязанъ да распита подъ клетва ония свидѣтели, които сѫ били распитвани въ окрѫжний сѫдъ безъ клетва поради непристигването на свѣщенникътъ или по други причини.

884. Кога се прегледва присѫдата по жалбата на подсѫдимий, опредѣленото нему наказание може да бѫде не само намалено, но и съвсѣмъ отмѣнено.

885. Да се увеличи наказанието или да се назначи наказание на единъ подсѫдимъ, който е билъ оправданъ на сѫдътъ отъ пьрва степень, освѣнъ показанитѣ въ статия 856 случаи, се допуща за въззивний редъ само тогава, кога е била подадена за това молба отъ пострадалото лице, което е възбудило углавно преслѣдване.

886. Въ присѫдата на областний сѫдъ трѣбва да бѫде означено точно и положително, възъ какви основания той утвьрдява или отмѣнява, напълно или отчасти, присѫдата на окрѫжний сѫдъ, и какво именно той постановява на мѣсто отмѣняваната отъ него присѫда.

Глава 3.

За частнитѣ жалби.

887. Отдѣлно отъ въззивитѣ, могжтъ да се подаватъ, догдѣ още не е постановена присждата, частни жалби по слѣдующитѣ предмети:

1) по опредѣлението на подсждността на дѣлото;

2) по приеманието мѣрки да се не даде на подсждимий да избѣгне отъ дирение и отъ сждъ;

3) по приеманието мѣрки да се обезпечи искътъ относително до възнаграждението за вредъ и за загуби.

888. Освѣнъ това частнитѣ жалби могжтъ да се подаватъ срѣщу опредѣленията, които налагатъ глоба за неявяване въ сждилището на свидѣтелитѣ, на вѣщи люди и на други лица, срѣщу неприеманието на въззивни жалби и противъ неправилното испълнение на присждитѣ. 36 84

889. Жалбитѣ противъ частнитѣ опредѣления на окржжний сждъ се подаватъ въ сжщий сждъ, до двѣ недѣли откакъ се обяви частното опредѣление, или, ако то не е било обявено, откакъ се приведе въ дѣйствие.

890. Изъ постановеното въ предидущата статия правило се изематъ жалбитѣ срѣщу бавността и срѣщу неправилно земание на подсждимитѣ подъ стража. Таквизи жалби могжтъ да се подаватъ презъ всичкото врѣме догдѣ се гледа дѣлото.

891. Подаванието жалба срѣщу частното опредѣление не спира неговото испълнение, освѣнъ случаитѣ, кога признае това за необходимо окржжний сждъ, който е постановилъ опредѣлението, или областний сждъ, въ който е подадена жалбата.

892. За представението на възражения и обяснения противъ частнитѣ жалби пази се установений въ 868 статия редъ.

893. Частнитѣ жалби се разгледватъ отъ областний сждъ въ публично засѣдание, и се разрѣшаватъ тозъ часъ слѣдъ като се приематъ.

894. При разгледването на частнитѣ жалби, областний сѫдъ разрѣшава само възбуденитѣ въпроси, безъ да бута сѫществото на дѣлото.

РАЗДѢЛЪ VI.

За испълнението на главнитѣ присѫди.

Глава 1.

За встѫпването на присѫдитѣ въ законна сила.

895. Сѫдебната присѫда влѣзва въ законна сила:

1) кога присѫдата е станѫла въ окрѫжний сѫдъ по едно дѣло, което подлежи на неговото окончателно рѣшение;

2) кога по дѣлото, което е рѣшено отъ окрѫжний сѫдъ неокончателно, не се е предявила, въ установений срокъ, въззивна жалба отъ страна на участницитѣ въ дѣлото;

3) кога дѣлото е рѣшено отъ областний сѫдъ слѣдъ ново разгледване или слѣдъ въззивъ.

896. Присѫдата, която е влѣзла въ законна сила, може да бѫде отмѣнена само въ установенитѣ за това случаи и редъ.[1])

897. Присѫдата встѫпва въ законна сила или въ всичкий си обемъ или само въ нѣкои свои части.

898. Ако противъ присѫдата, която е постановена за нѣколко подсѫдими, се е подала жалба само за нѣколцина отъ тѣхъ, тя се припознава че е влѣзла за всичкитѣ други въ законна сила, отъ врѣмето какъ е изминѫлъ срокътъ за подаването на жалби.

899. Присѫдата, противъ която се е подала жалба само откъмъ гражданский искъ, встѫпва въ законна сила въ всичкитѣ си части, които не се касаятъ до този искъ.

900. Присѫдата, съ която подсѫдимий се осѫжда на смьртно наказание, или за презъ цѣлъ животъ, принудено работение или затваряние въ крѣпость, преди да хване да

[1]) Гледай учреждението на Върховний Кассационенъ Сѫдъ.

се испълнява, се представя на Императорский Российский коммиссаръ за утвърдение чрезъ управникътъ на сждебний отдѣлъ.[1])

Глава 2.

За редътъ, по който се испълнятъ присждитѣ.

901. Испълнението на присждитѣ въ всичко, което не излѣзва изъ кржгътъ на непосредственнитѣ сждебни дѣйствия, както обявяването на подсждимий за оправданъ или освободенъ отъ наказание, принадлежи до обязанноститѣ на сждоветѣ.

902. Всичкитѣ распореждания по испълнението на присждата, които излѣзватъ изъ кржгътъ на непосредственнитѣ сждебни дѣйствия, се относятъ до обязанноститѣ на полицията, на която се дава препись отъ протоколътъ за всѣка обвинителна присжда.

903. Сждебната присжда захваща да се испълнява тозчасъ подиръ стжпването ѝ въ законна сила; изъ това правилото се допущатъ слѣдующитѣ изятия:

1) ако осждений е хванжтъ отъ болѣсть, която препятствова да се испълни надъ него наказанието, то се отлага до оздравението му;

2) испълнението на наказанията надъ жени непразни или скоро родили се отлага до изминуването на четиридесеть дни подиръ раждането (статия 18 на Углавний Оттоман. Кодексъ);

3) кога се покаже необходимо да се замѣни назначеното въ присждата наказание съ друго, съотвѣтственно нему, испълнението на присждата се спира до гдѣ да стане тази замѣна (статия 47 отъ Углав. Оттоман. Кодексъ);

4) кога осждений се обвинява за ново престжпление, което го подлага на наказание по-тежко отъ онова, за което е той осжденъ, тогава за това ново престжпление става особно изслѣдване, а испълнението на поставената присжда се отлага;

[1]) Гледай чл. 12 отъ Допълн. къмъ Врѣм. Сжд. Правила.

5) ако осѫдений побѣгне, испълнението на присѫдата за наказанието се отлага до гдѣ да се улови, но възнаграждението за вредътъ и за загубитѣ, които сѫ причинени отъ престѫплението, и общо паричнитѣ взискания се безотлагателно стоварватъ за исплащание възъ неговътъ имотъ.

904. Полицейскитѣ чинове сѫ обязани да испълняватъ точно сѫдебната присѫда; всичкитѣ затруднения или съмнѣния, които възникноватъ при испълнението на присѫдата, се представятъ за разрѣшение въ сѫдътъ.

905. Жалбитѣ срѣщу неправилнитѣ дѣйствия на полицията при испълнението на присѫдитѣ се подаватъ на мѣстний губернаторъ или на окрѫжний началникъ.

906. Испълнението на присѫдитѣ за парични възискания наложени въ наказание или за възнаграждение на лицето, което е истеглило вредъ и загуби, става по редътъ, който е установенъ за испълнението на сѫдебнитѣ рѣшения по гражданскитѣ дѣла.

КНИГА ЧЕТВЪРТА.

Особенни сѫдове.[1])

РАЗДѢЛЪ I.

За административнитѣ сѫдове.

Глава 1.

Учреждението и съставътъ на административнитѣ сѫдове.

907. Административнитѣ сѫдове се намѣрватъ:

1) въ окрѫзитѣ;

2) въ областитѣ.

---

[1]) Съ издаването и промулгирането на законътъ за устройството на сѫдилѫщата въ България и на Допълнението къмъ Врем. Сѫд. Правила отъ 1880 год. цѣлий първий раздѣлъ отъ настоящата четвърта книга е обезсиленъ.

908. Въ всѣкий окржгъ се учрежда административенъ сждъ отъ пьрва степень, въ съставътъ на който, подъ предсѣдателството на окржжний началникъ, влѣзватъ предсѣдательтъ и двама отъ членоветѣ на окржжний сждъ назначавани на служба въ този сждъ отъ правителството, и предсѣдательтъ и двама отъ постояннитѣ членове на окржжний управителенъ съвѣтъ.

909. При административний сждъ се намира секретарь, неговъ помощникъ и канцелярски чиновници по уречений расписъ (штатъ). Опредѣлението, уволнението и предаването на тѣзи лица подъ сждъ се предоставя на предсѣдательтъ.

Тамъ, гдѣто се представя възможность, канцелярскитѣ обязанности при окржжнитѣ административни сждове се извършватъ отъ канцеларията на началникътъ на окржгътъ.

910. Присжтствието на окржжний административенъ сждъ трѣбва да състои отъ предсѣдательтъ или лицето, което по старѣйство залавя неговото мѣсто, и не по малко отъ три члена.

Старѣйството принадлежи на предсѣдательтъ на окржжний сждъ, а подиръ него, на предсѣдательтъ на управителний съвѣтъ.

911. Рѣшенията се постановяватъ по вишегласие; въ случай на равенство — гласътъ на предсѣдательтъ дава надтегване.

912. Мнѣнието на членоветѣ, които не сж съгласни съ вишегласието, се прилага до протоколътъ на рѣшението.

913. Производството на дѣлата се върши споредъ правилата, които сж предписани за общитѣ сждове отъ пьрвата степень.

914. Окончателнитѣ рѣшения на окржжнитѣ административни сждове се привождатъ въ испълнение чрезъ полицията, по разпореждание отъ предсѣдательтъ или отъ членътъ, който занема неговото мѣсто.

Глава 2.

За предметитѣ на вѣдомството на окржжнитѣ административни сждове.[1])

915. До предметитѣ на вѣдомството на окржжнитѣ административни сждове се относятъ:

1) прекаванията за подсждность между управителнитѣ, полицейскитѣ, духовнитѣ и сждебнитѣ учреждения. Въ този случай, въ присжтствието на административний сждъ, се призовава и мѣстний началникъ на онова особно управление, до което, по родътъ си, се относи прекаването;

Забѣлѣжка. 1. Прекаванията за подсждность между военнитѣ сждове и другитѣ учреждения се разрѣшаватъ отъ Императорский Российский Коммиссаръ.

Забѣлѣжка 2. Прекаванията за подсждность между сждебнитѣ установения подлежатъ на висший сждъ, по редътъ на инстанциитѣ, както е изложено въ статиитѣ 87 и 88 на настоящитѣ правила.

2) производството на сждъ, по предложения отъ подлежащитѣ правителственни власти, надъ длъжностни лица отъ общото гражданско управление, за нарушение на обязанноститѣ имъ по службата, освѣнъ лицата, които принадлежатъ на окупационната войска. Кога опредѣлятъ степенъта и мѣрката на наказанията налагани върху длъжностнитѣ лица, административнитѣ сждове се ржководятъ отъ общитѣ углавни закони.

Извършването на дознания (испитвания) и дирения по означенитѣ дѣла лежи върху обязанноститѣ на непосрѣдственното началство, което, подиръ това, предава всичкитѣ актове и хартии на дирението въ подлежащий административенъ сждъ;

Забѣлѣжка. Правата на губернаторитѣ по уволнението на чиновницитѣ отъ длъжноститѣ се опредѣлятъ въ параграфъ *а)* на статия 6 отъ главнитѣ основания за гражданското управление.

---

[1]) Гледай членове 6, 7, 8 и 9 отъ Дотълн. къмъ Вр. Сжд. Правила, гдѣто е предвидено предаването подъ сждъ чиновницитѣ отъ административното и други вѣдомства и препирни за разрѣшаванье въпроситѣ за подсждность между гражданскитѣ, военнитѣ и духовнитѣ сждилища.

3) разгледването на жалбитѣ на частни лица, за вредъ и загуби причинявани тѣмъ отъ дѣйствията на длъжностнитѣ лица, при испълнението на обязанноститѣ имъ по службата, освѣнъ лицата, които принадлежатъ до окупационната войска (статия 818);

4) искове на хазната противъ частни лица и на частни лица противъ хазната, по всичкитѣ граждански правоотношения, които се касаятъ до интереситѣ на хазната;

5) препирнитѣ за имоти, които иземва (отчуждава) отъ частно владѣние и ползование правителството за държавна и обществена полза.

916. Окржжнитѣ административни сждове, по дѣлата означени въ п. п. 1, 2 и 3 на предидущата статия, постановяватъ рѣшения въ качеството на сждъ отъ първа инстанция.

917. Дѣлата означени въ п. 4 и 5 подлежжтъ на окончателното рѣшение на окржжний административенъ сждъ, ако предметътъ на препирнята не надминува 1000 гроша.

Глава 3.

За редътъ, по който става потжжване срѣщу рѣшенията на окржжнитѣ административни сждове.

918. Срѣщу рѣшението на окржжний административенъ сждъ, по дѣлата означени въ п. п. 1, 2 и 3, а още и по дѣлата показани въ п. п. 4 и 5, когато предметътъ на препирнята надминува 1000 гроша, или ако препирнята се касае до недвижимъ имотъ, сжщо и по искове, които не подлежжтъ на оцѣнявание, могжтъ да се подаватъ жалби, въ мѣсеченъ срокъ, предъ областний административний сждъ.

919. Въ съставътъ на областний административенъ сждъ влѣзватъ, подъ предсѣдателството на губернаторътъ, вице-губернаторътъ, предсѣдательтъ и двамата служащи по назначение отъ правителството членове на областний сждъ, предсѣдателствующий и двама отъ членоветѣ на

областний управителенъ съвѣтъ. Старѣйството се опредѣля по статия 910.

920. При областний административенъ сѫдъ се намиратъ секретарь, неговъ помощникъ и канцелярия по уречений расписъ (штатъ).

Наспротивъ възможностьта, канцелярскитѣ обязанности при областний административенъ сѫдъ се извършватъ отъ канцеларията на губернаторътъ.

921. Относително до редътъ на гледанието и на рѣшението на дѣлата се вардятъ постановенитѣ за общитѣ окрѫжни и областни сѫдове правила.

922. Рѣшенията на областний административенъ сѫдъ, по означенитѣ въ п. п. 4 и 5 дѣла, се почитатъ за окончателни, ако предметътъ на препирнята не надминува 5000 гроша.

923. Рѣшенията по всичкитѣ други дѣла се представятъ на Императорский Российский Коммисаръ за утвърдение.[1])

РАЗДѢЛЪ II.

Духовнитѣ сѫдове.

Глава 1.

Предметитѣ на вѣдомството на духовнитѣ сѫдове отъ православното исповѣдание.

924. Дѣлата, които иматъ чисто духовенъ характеръ и сѫ исчислени въ п. *д)* на статия 94 въ уставътъ на Екзархията, оставатъ въ вѣдѣнието на святий синодъ и на другитѣ духовни устанввения по принадлежностьта имъ, възъ предишното основание.

925. Означенитѣ въ п. п. *ж* и *з* на статия 98—109 въ сѫщий уставъ дѣла, до колкото въ тѣхъ възникватъ въпроси за имуществени отношения между супрузитѣ, между обрученитѣ и проч., иззематъ се изъ вѣдомството на духовнитѣ установения и се предаватъ въ вѣдѣнието на об-

[1] Глѣдай „Учреждението на Върховния Кассационенъ Сѫдъ“.

щитѣ сждове, освѣнъ дѣлата за духовнитѣ завѣщания и препирнитѣ, които възникватъ отъ тѣхъ.

Препирнитѣ за подлогъ на духовни завѣщания подлежатъ на вѣдѣнието на общитѣ сждове.

926. Духовнитѣ сждове, които се намѣрватъ подъ главенството на цариградский патриархъ, въ препирнитѣ по имуществени отношения между жителитѣ на Българската земя, се подчиняватъ на изложеното въ предидущата статия правило.

Глава 2.

За духовнитѣ сждове на другитѣ исповѣдания.

927. Духовно-сждебната власть на другитѣ исповѣдания, освѣнъ мусулманското, оставатъ възъ предишното си основание, съ това условие, че всичкитѣ искове и препирни по имуществени отношения между частни лица, отъ какъвто родъ и свойство да сж тѣзи дѣла, се подчиняватъ отъ сега на вѣдомството на общитѣ сждове.

928. Рѣшенията на духовнитѣ сждове отъ другитѣ исповѣдания се представятъ на губернаторътъ за потрѣбното распореждание да се испълнятъ.

929. Губернаторътъ представя въ сждебний отдѣлъ при управлението на Императорский Российский Коммисаръ ежемѣсечни отчети за рѣшенията на духовнитѣ сждове, които му сж били представени за испълнение.

Глава 3.

За сждътъ на кадиитѣ.

930. За разгледване на граждански дѣла между мусулманитѣ оставя се, възъ предишното основание, сждътъ на кадиитѣ.

931. Граждански дѣла отъ смѣсена подсждность, сирѣчь между мусулмане и други жители на България, кадиятъ не приема да разгледва.

932. Дѣла за престѫпления и простѫпки не подлежатъ на кадиевътъ сѫдъ.

933. На кадиевътъ сѫдъ сѫ подсѫдни, безусловно, само слѣдующитѣ дѣла:

а) дѣла по лични и имуществени отношения между родители и дѣца;

б) дѣла по лични и имуществени отношения между супрузи;

в) дѣла бракоразводни, за законностьта на рождението и за недѣйствителнитѣ бракове;

г) препирнитѣ за наслѣдство, както по законътъ, така и по завѣщание.

* [1]) 934. Другитѣ граждански дѣла могѫтъ да подлежатъ на кадиевътъ сѫдъ само кога и двѣтѣ страни сѫ съгласни на това.

* 935. Ако сѫдящитѣ се страни, или една отъ тѣхъ, по споменѫтитѣ въ предидущата статия искове, не пожелаятъ да се сѫдятъ предъ кадиятъ, препирнята имъ подлежи на резгледване на подлежащий общий сѫдъ, по правилата за гражданското сѫдопроизводство.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 год. се утвърди слѣдующето:

935. Ако и двѣтѣ сѫдящи се страни, по исковетѣ, споменѫти въ п. *г)* на ст. 933 не пожелаятъ да се сѫдятъ прѣдъ кадия (мюфтия), и то само ако всички сѫ пълноврьстни, препирнята имъ подлѣжи на разглѣдванье отъ надлѣжния окрѫженъ или мировий сѫдъ на общото основание.

Забѣлѣжка. Заявяваньето на нежелание да се гледа сѫдбата предъ кадиятъ може да стане и подирь приеманието на искътъ отъ него за разгледване, но преди той да постанови рѣшението си.

936. Рѣшенията на кадиятъ се представятъ на губернаторътъ за потрѣбното распореждание да се приведѫтъ въ испълнение.

937. Сѫдебнитѣ мита се опредѣлятъ отъ кадиятъ възъ предишното основание: тѣ се зематъ въ полза на хазната

---

[1]) IV-то обикновенно Нар. Събрание прие и чревъ Княжески указъ No. 9 отъ 24 януарий 1885 год. се потвърди отмѣнението на ст. 934.

и се записватъ отъ кадиятъ въ нарочно за това назначена и прекарана съ врьвь книга.

938. Подиръ изминването на всѣкий мѣсецъ, кадиятъ съобщава на губернаторътъ, за представение въ сждебний отдѣлъ при управлението на Императорский Российский Коммисаръ, изложение за рѣшенитѣ дѣла, въ което се показватъ имената на странитѣ, предметътъ на препирнята или на жалбата и сжщностьта на рѣшенията, а още и подробенъ отчетъ за падавшитѣ се отъ тѣзи рѣшения сждебни мита и берии.

Преходни правила.

939. Рѣшенията на напрѣшнитѣ турски сждове, които (рѣшения) сж влѣзли въ законна сила, нъ още не сж испълнени, могжтъ да се привождатъ въ испълнение не инакъ, освѣнъ като се разгледатъ отъ подлежащий областенъ сждъ.

940. Гражданскитѣ и търговскитѣ дѣла, които сж били наченжти въ напрѣшнитѣ турски сждове отъ пьрва степень, но не сж били свьршени, могжтъ да се възобновяватъ въ подлежащитѣ окржжни сждове, по общитѣ правила за подсждностьта, възъ основание отъ настоящитѣ временни правила.

941. Дѣла, които сж били стжпили въ напрѣшнитѣ турски сждове отъ втора степень, но не сж били свьршени, могжтъ да се подновяватъ въ областнитѣ сждове, по въззивенъ редъ, възъ основание отъ настоящитѣ временни правила.

942. Срѣщу рѣшенията на българскитѣ сждове, които сж възобновили или открили дѣйствията си слѣдъ като си захвана Българската земя отъ Императорскитѣ Российски войски, ако тѣзи дѣла не сж подлежѣли на окончателното разгледване на тѣзи сждове, може да става потжжване предъ подлежащитѣ областни сждове въ двамѣсеченъ срокъ отъ деньтъ на откритието на тия послѣднитѣ

сѫдове, ако̀ тѣзи рѣшения, възъ законно основание, не сѫ приведени още въ испълнение.

943. Рѣшенията на турскитѣ сѫдове отъ втора степень, срѣщу които е могло, по предишний редъ, да стане потѫжване предъ по-горнята инстанция, ако въззивний срокъ не се е билъ изминѫлъ още по времето на турското правителство, може да се отнесѫтъ съ жалба за ново разглеждание предъ подлежащий областенъ сѫдъ въ двамѣсеченъ срокъ отъ деньтъ когато е билъ послѣдний открить.

944. Личний съставъ на сѫществующитѣ и на възобновяванитѣ сега търговски сѫдове, сѫщо както и редътъ, по който се избиратъ и назначаватъ членоветѣ на тѣзи сѫдове, остава възъ предишното основание. Пакъ възъ предишното основание търговскитѣ сѫдове рѣшаватъ окончателно всичкитѣ искове до 5000 гроша. Колкото до гледанието на дѣлата, търговскитѣ сѫдове сѫ обязани да се ржководятъ, съгласно съ 946—947 статии, отъ общий редъ на сѫдопроизводството, изложенъ въ настоящитѣ правила.

945. Всичкитѣ граждански, търговски и углавни дѣла, както тия които сега влѣзватъ, така и онія, които сѫ по напредъ влѣзли, но не сѫ били свьршени въ сѫдътъ, се разглеждатъ и се рѣшаватъ отъ новитѣ сѫдебни установения, по новитѣ временни правила за гражданското и углавно сѫдопроизводство, и всичкитѣ сѫществующи по тѣзи предмети устави, инструкции (наставления) и регламенти (правилници) се отмѣняватъ и губятъ обязателната си за сѫдоветѣ сила, отъ деньтъ кога се введѫтъ настоящитѣ правила въ дѣйствие.

946. Правилото на предидущата статия се распространява и възъ сѫществующитѣ сега търговски сѫдове.

947. Жалбитѣ противъ рѣшенията на търговскитѣ сѫдове, по дѣла по-горѣ отъ петь хиляди гроша, се приносятъ предъ подлежащий областенъ сѫдъ, възъ основание отъ общий въззивенъ редъ.

Въ тѣзи случаи областнитѣ сѫдове призовавать въ засѣданията си членове избрани измежду търговцитѣ, споредъ статии 8—22 на законътъ отъ 30 априлий 1860 год. Тѣзи членове засѣдавать по двама въ редъ на чреда, установена помежду имъ съ взаимното имъ съгласие въ разпоредителното засѣдание на сѫдътъ (статия 59 п. 1).

948. Углавнитѣ дѣла, отъ какъвто родъ и свойство да сѫ, които сѫ възникнѫли при турското правителство и въ сѫдътъ не сѫ били свьршени, трѣбва, безъ да се гледа на инстанции, изново да се предлагатъ предъ сѫдоветѣ отъ пьрвата степень, по общитѣ начала за подсѫдностьта, възъ основание отъ настоящитѣ правила.

КНИГА ПЕТА.

За сѫдебнитѣ разноски.

Глава 1.

За сѫдебнитѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла.

Общи правила.

949. Сѫдебнитѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла сѫ четири рода:

1) гербови мита (пошлини);

2) сѫдебни мита;

3) канцелярски мита, и

4) берии по производството на дѣлото.

950. Гербовитѣ мита състоятъ отъ плата за гербовата хартия.

951. Сѫдебнитѣ мита се зематъ отъ молбитѣ за искъ, отзивитѣ, отъ задочнитѣ рѣшения и отъ въззивнитѣ жалби.

952. Канцелярскитѣ мита състоятъ отъ платата за давание испълнителни листове, преписи отъ документи, справки и други подобни хартии, както и отъ мито за удряние (приложение) на печатътъ.

953. Бериитѣ по производството на дѣлото или се назначаватъ въ полза на вѣщитѣ люди, на свидѣтелитѣ и на сѫдящитѣ се, или иматъ друго опредѣлено назначение, напримѣръ за разноски по публикации, за испращание нѣкадѣ членоветѣ на сѫдебнитѣ мѣста съ нѣкое поржчение и за привиквание свидѣтели или други лица.

Отдѣление I.

За гербовитѣ мита.

954. За молбитѣ и слѣдующитѣ до тѣхъ приложения, както и за всичкитѣ хартии, които се подаватъ въ окржжнитѣ и областни сѫдове, така сѫщо на предсѣдателитѣ и на членоветѣ на сѫдебнитѣ мѣста, а още и за испълнителнитѣ листове, за преписъ отъ рѣшенията, за справки и тѣмъ подобни хартии, употрѣбява се гербова хартия отъ петь гроша.

Забѣлѣжка 1. Сега за сега догдѣ се нареди продажбата на гербовата хартия въ ковчежничеството, сѫдебнитѣ мѣста възискватъ гербовитѣ мита въ пари съ брой.

Забѣлѣжка 2. За словеснитѣ молби такожде се заплаща гербово мито, което се зема при внасянието на молбата въ протоколътъ споредъ числото на листоветѣ.

955. За да бѫде написанъ испълнителенъ листъ, преписъ или справка, трѣбва заедно съ молбата за това да бѫде представено и надлежащето количество гербова хартия.

956. При неопазванието на изложеното въ двѣтѣ предидущи статии правило, молбата остава безъ внимание.

Отдѣление II.

За сѫдебнитѣ мита.

957. Отъ всѣка молба за искъ се възисква мито 2% отъ цѣната на искътъ. Сѫщо таквозъ мито се зема и отъ насрѣщнитѣ искове, отъ жалбитѣ на третитѣ лица за намѣсванието въ дѣлото, отъ отзивитѣ срѣщу задочнитѣ рѣшения и отъ възивнитѣ жалби.

958. Въ дѣла, които не подлежатъ на оцѣнение, сѫдебното мито се опредѣля отъ сѫдътъ, кога той постановява рѣшението, въ размѣръ отъ 20 до 1000 гроша.

959. При възискване на митото отъ въззивна жалба или отъ отзивъ се зема въ смѣтка не първоначалната цѣна на искътъ, но само тази сумма на възискането, която просительтъ търси, или присѫждението на която той оборва.

960. Митата се прилагатъ до самата молба за искъ, до жалбата или до отзивътъ. Това правило не се относи до молбитѣ за искъ, кога послѣдний не подлежи на оцѣнение или представлява въззискание на доходи, суммата на които не е означена въ молбата. Въ този случай сѫдебнитѣ мита се опредѣлятъ отъ сѫдътъ кога се постановява рѣшението, съобразно съ присѫдената сумма и се плащатъ отъ обвинената страна.

Отдѣление III.

За канцелярскитѣ мита.[1])

961. Кога се даватъ на сѫдящитѣ се испълнителни листове, преписи отъ рѣшения и отъ документи или отъ други хартии, сѫщо и свидѣтелства, справки и тѣмъ подобни, зема се за преписване по петь гроша на листъ, като се смѣтатъ двадесеть и петь реда въ страницата на листътъ.

962. На всѣка хартия, която се дава отъ сѫдътъ, възъ основание отъ предидущата статия, на сѫдящитѣ се страни, се ударя печатъ, за което се зема особно мито два гроша.

963. Установенитѣ въ двѣтѣ предидущи статии мита се вносятъ въ сѫдътъ заедно съ гербовата хартия.

964. Искове за сѫдебни разноски се освободяватъ отъ плащание сѫдебни мита.

Отдѣление IV.

За бериитѣ по производството на дѣлото.

965. Ищецътъ или възискательтъ, който нѣма възможность да покаже мѣстожителството на отвѣтникътъ, е

[1]) IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески укавъ подъ No. 9 отъ 27 Януарий 1885 год. се утвърди, щото въ статиитѣ 961—979 и други, думитѣ „грошъ“ и „верстъ“ да се замѣнятъ съ „(20) двадесеть стотинки“ и „километръ“.

длъженъ да представи осемдесеть гроша за да се напечататъ обявления за привикването му, а сѫщо и разноскитѣ за испроваждането на тѣзи пари споредъ назначението имъ.

966. Членоветѣ на сѫдебнитѣ установения, кога се отреждатъ задъ чьртата на градътъ за огледъ възъ мѣстото, за распитъ на свидѣтели и проч., приематъ пѫтни пари за отивание и за врьщание, сѫщо и дневни и квартирни пари, споредъ класътъ, въ който е турена тѣхната длъжность, възъ основание отъ общитѣ правила за това. Сѫдебнитѣ разсилници отреждани задъ чьртата на градътъ да предадѫтъ на сѫдящитѣ се повѣстки, а сѫщо и каквито трѣбва документи, приематъ пѫтни пари на отивание и врьщание за единъ конь и дневни пари по шесть гроша.

967. Възнаграждението на вѣщитѣ люди че сѫ представили заключение (мнѣние) се опредѣля, по тѣхно искание, отъ сѫдътъ, отъ петь до петстотинъ гроша всѣкиму, съобразно съ правилата на статиитѣ 218 и 219, независимо отъ разноскитѣ за извьршването на издирването.

968. Възнаграждението на свидѣтелитѣ за гдѣто сѫ били отвлечени отъ занятията си се опредѣля, съгласно съ статия 160 въ размѣръ отъ петь до шестдесеть гроша, споредъ цѣната на работнитѣ дни и другитѣ мѣстни обстоятелства.

969. Вѣщитѣ люди или свидѣтелитѣ, които се привикватъ изъ мѣстата на живѣянието имъ за вънъ отъ чьртата на градътъ или се проваждатъ отъ сѫдътъ вънъ отъ чьртата на градътъ за огледъ възъ мѣстото, освѣнъ означеното въ статиитѣ 967 и 968 възнаграждение, иматъ право да зематъ за пѫть по два гроша отъ всѣка верста въ отивание и врьщание. Това сѫщото се дава за пѫтни разноски и на духовнитѣ лица, които се призоваватъ за обрядътъ при даването клетва.

970. Паритѣ, които се искатъ по 966 и 969 статии, внася напредъ онзи изъ сѫдящитѣ се, по молбата на ко-

гото се извършва провѣрката на доказателствата. Ако ли провѣрката е назначена по усмотрѣнието на сѫщия сѫдъ или по искането и на двѣтѣ страни, реченитѣ пари трѣбва да се внесѫтъ по равно и отъ двѣтѣ страни.

* 971. Размѣрътъ на възискането отъ обвинената страна въ полза на оправданата за повиквание на повѣренникъ, или изобщо за водението на дѣлото, се опредѣля съобразно съ цѣната на искътъ по слѣдующий начинъ.

по искове	до	1.000	гроша			5 %	отъ цѣната	на	искътъ
„	„	отъ	1.000	„	до 10.000	4 %	„	„	„
„	„	„	10.000	„	„ 100.000	2 %	„	„	„
„	„	„	100.000	„	и на горѣ	1 %	„	„	„

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

971. Размѣра на възисканьето отъ обвинената страна въ полза на оправданата за денгубие и въобще за водянье дѣлото се опредѣля споредъ цѣната на иска, както слѣдва:

По искове до 200 лева (7%) седемь на сто.

По искове отъ 200—2000 — за пьрвитѣ двѣстѣ лева 7%, а останѫлитѣ 1800 (6%) шесть на сто.

По искове отъ 2000—20.000 — за 2000 6%, а за 18-тѣ хиляди (4%) четери на сто.

По искове отъ 20.000 на горѣ — за 20-тѣ хиляди 4%, а за остатъка (2%) два на сто.

Отдѣление V.

Възнаграждението на сѫдящитѣ се за сѫдебнитѣ разноски.

972. Сѫдящий се противъ когото е постановено рѣшение, освѣнъ възнаграждението за водението на дѣлото, длъженъ е, по искането на противната страна, да върне и всичкитѣ направени отъ послѣднята сѫдебни разноски по това дѣло.

973. Кога дѣлото се прекрати поради отводъ за неподсѫдность, отвѣтникътъ има право да търси отъ ищецътъ всичкитѣ сѫдебни разноски, които му сѫ станали до тогава по сѫдебното разглеждание на дѣлото (статии 235 и 236).

974. При рѣшението на едно дѣло, отчасти въ полза на едната, и отчасти въ полза на другата страна, сѫдътъ

опредѣля коя отъ двѣтѣ страни и въ какъвъ размѣръ има право да се възнаради за сждебнитѣ разноски.

975. Кой съ колко трѣбва да се натовари при възнаграждението за сждебнитѣ разноски по дѣло, въ което участвоватъ нѣколко лица, се опредѣля отъ сждътъ съразмѣрно съ количеството, което всѣкий отъ тѣхъ е търсилъ.

976. Дьржавнитѣ управления не се освобождаватъ отъ обязанностьта да възнаграждаватъ оправданата страна за всичкитѣ ѝ сждебни разноски по дѣлото.

977. Частно лице, което е обвинено съ рѣшението на сждътъ по дѣло съ едно дьржавно управление, е длъжно да заплати на дьржавното управление всичкитѣ задлъжителни за частнитѣ лица сждебни мита и сждебни разноски.

Отдѣление VI.

За распредѣлението на сждебнитѣ и канцелярскитѣ мита и на бериитѣ по гледанието на дѣлото.

978. Сждебнитѣ и канцелярски мита се испроваждатъ отъ сждебнитѣ установения въ окржжнитѣ ковчежничества и се обрьщатъ въ дьржавенъ доходъ.

979. Паритѣ, които сж били внесени за испращание сждовни членове, или за привиквание свидѣтели, вѣщи люди и духовни лица, се предаватъ комуто принадлежатъ.

Отдѣление VII.

За исключенията изъ общитѣ правила относително до сждебнитѣ разноски.

980. Дьржавнитѣ управления се освобождаватъ отъ употрѣбението на гербова хартия и отъ платата на сждебнитѣ и канцелярски мита, но исплащатъ сждебнитѣ берии възъ общото основание.

981. Отъ внасянието на сждебнитѣ разноски се освобождаватъ лицата, които сж принознати за сиромаси.

982. Лица, които желаятъ да се възползуватъ отъ правото на сиромашия, сж длъжни да представятъ въ сждътъ

удостовѣрение отъ тѣхното служебно или обществено началство, че не имъ стигатъ срѣдствата да каратъ дѣлото по сждебенъ редъ.

983. Слѣдъ като разгледа удостовѣрението, въ което трѣбва да се заключаватъ точни свѣдения за имуществото, доходитѣ и семейното положение на молителтъ, сждътъ прави постановление или да се припознае въ полза на молителтъ правото на сиромашия, или да му се откаже въ това право.

984. За представяние на лъжовни свѣдѣния относително до имуществото си, виновнитѣ се турятъ подъ запоръ за врѣме отъ три недѣли до три мѣсеца, или се затварятъ въ тъмница за врѣме отъ два до четири мѣсеца, а виновнитѣ за издавание на лъжовно удостовѣрение подпадатъ: на изваждание отъ служба; ако ли това сж сторили по користолюбие, се затварятъ въ тъмница за врѣме отъ двѣ до петь години.

Сжщо така се туря подъ запоръ за врѣме отъ три недѣли до три мѣсеца, или се затваря въ тъмница за врѣме отъ два до четири мѣсеца и сждящий се, който не обяви, че сж се измѣнили обстоятелствата, поради които той е станжлъ състоятеленъ да заплати митата и бериитѣ, отъ които той е билъ освободенъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди слѣдующето:

Забѣлѣжка. Лицата, на които е познато по сждъ правото на бѣдность, освобождаватъ се отъ внасянье и кассационний депозитъ.

985. Всичкото дѣловодство относително до приеманието на свидѣтелство за бѣдность се освобождава отъ употребението на гербова хартия.

986. Правото на сиромашия има сила само по дѣлото, по което е било припознато за нѣкого, и само до тогава, до когато съ измѣнението на обстоятелствата лицето, на което е било то дадено, стане състоятелно.

987. За тогози отъ сждящитѣ се, на когото е дадено свидѣтелство на сиромашия, сждебнитѣ разноски,

които сѫ показани въ статиитѣ 957 и 970, се плащатъ отъ хазната.

988. При рѣшението на едно дѣло въ полза на лице, на което сѫдътъ е припозналъ правото на сиромашия, всичкитѣ платени за него пари, а още и гербовитѣ и сѫдебни мита се ематъ за хазната или изъ имуществото, което му е присѫдено, или отъ обвинената по дѣлото страна.

989. Правото на сиромашия не освобожда страната, въ полза на която е било припознато, отъ да повърне на противната страна сѫдебнитѣ разноски.

Глава 2.

За сѫдебнитѣ разноски по углавнитѣ дѣла.

990. Всичкитѣ разноски по углавнитѣ дѣла ставатъ отъ суммитѣ, които се намиратъ въ разпорежданието на правителството. При испълнението на присѫдитѣ, разноскитѣ, които сѫ означени въ долуслѣдующитѣ статии, се заплащатъ отъ лицата, върху които сѫдътъ ги е стоварилъ, а всичкитѣ други окончателно се приематъ за смѣтка на хазната.

991. Отъ тѣзи, които сѫ осѫдени да платятъ сѫдебнитѣ разноски, се ематъ:

1) паритѣ за пѫтнитѣ разноски на лицата, които се отреждатъ за дѣйствия на дирението;

2) възнаграждението за вѣщитѣ люди, за свидѣтелитѣ и за други лица въ случаитѣ и въ размѣръ, които се опредѣлятъ подолу, и

3) разноскитѣ за пазението и испращанието на вещественнитѣ доказателства, за извършванието на химически и технически издирвания и за напечатание различни обявения въ вѣстницитѣ.

992. Лѣкаритѣ, кога се призовавать за сѫдебно-медицински изслѣдвания вънъ отъ мѣстопребиванието имъ, ематъ пари за ѣхание и обдържание по пѫтътъ колкото и чиновницитѣ, които се испращатъ по дѣла на службата.

993. Вѣщитѣ люди, които не сж лѣкари, сжщо и свидѣтелитѣ и другитѣ непричастни до дѣлото лица, кога се призовавать при дирението и сждбата въ разстояние повече отъ петнайсеть версти, земать пжтни разноски по единъ грошъ отъ верста, а привиканитѣ по посоката на желѣзницата земать за отивание и врьщание платата за мѣста по желѣзницата отъ пб долний класъ. Освѣнъ това както еднитѣ, така и другитѣ земать за обдържание и дневни пари по петь гроша за всѣки день на отсжтствието имъ изъ мѣстожителството имъ.

994. На съдържателитѣ или управителитѣ на спецарии и на лаборатории, за употрѣбенитѣ отъ тѣхъ, при сждебно-химическитѣ изслѣдования, реагенции, се дава плата по опредѣлението на сждътъ.

995. Разноскитѣ за затулвание и испращание на вещества, подлежащи на химическо изслѣдвание, а още и за препращание на други веществени доказателства, се заплащатъ по мѣстнитѣ цѣни на употрѣбенитѣ за това материяли, работници и кола́.

996. Всичкитѣ молби, обяснения, отзиви и жалби по дѣлата за престжпления и простжпки се подаватъ и самитѣ тѣзи дѣла се пишжтъ на проста хартия, безъ да се възискватъ нѣкакви разноски.

997. Кога, споредъ правилата на настоящето положение, се даватъ на участницитѣ въ дѣлото преписи отъ присждитѣ и отъ други хартии не инакъ, освѣнъ за тѣхна смѣтка, тогава отъ лицето, което иска да му се даджтъ таквизи преписи, се зема по петь гроша на листъ, като се считатъ по двайсеть и петь реда за всѣка страница.

998. Възнаграждението за вѣщитѣ люди, за свидѣтелитѣ и за другитѣ лица, които се викатъ при гледанието на дѣлото, се дава по опредѣлението на този сждъ, който е разгледвалъ или ще трѣбва да разгледва дѣлото. Даването на тѣзи пари става само по исканието на лицата, които иматъ право за възнаграждение.

999. Който не обади, че иска възнаграждение за разноскитѣ си, догдѣ не е още обявена присѫдата, се счита, че се е отказалъ отъ възнаграждението.

1000. Паритѣ, които влизатъ въ възнаграждението, се пресмѣтватъ по даденитѣ отъ мѣстното началство свѣдѣния за взаимнитѣ разстояния между градоветѣ, селата, колибитѣ и чифлицитѣ и проч.

1001. Лицата, които извършватъ дирение, сѫщо и сѫдебнитѣ мѣста сѫ длъжни да държатъ подробна смѣтка за всичкитѣ сѫдебни разноски. Сѫдовний членъ, който е извършвалъ дирението, представя въ сѫдътъ съставената си смѣтка тозчасъ подиръ свършването на предварителното дирение.

1002. По дѣло за престѫпление извършено отъ нѣколко лица, сѫдебнитѣ разноски се стоварватъ възъ главнитѣ виновници и възъ тѣхнитѣ съучастници: както еднитѣ така и другитѣ отговарятъ всичкитѣ единъ за другий.

1003. Въ сѫдебната присѫда трѣбва всѣкога да се означава възъ кого именно се стоварва исплащанието на сѫдебнитѣ разноски, и каква часть отъ всичкитѣ разноски се пада на всѣкиго отъ осѫденитѣ. Но подробно пресмѣтване на сѫдебнитѣ разноски, съ показание за какви предмети сѫ употрѣбени, става въ особно опредѣление, което се постановява подиръ обявението на присѫдата.

1004. По присѫда, която е вече стѫпила въ законна сила, опредѣлението за сѫдебнитѣ разноски, които трѣбва да се възмѣстятъ, се обявява на лицата, които сѫ осѫдени да плащатъ или на тѣзи, у които е преминѫло тѣхното имущество, чрезъ мѣстната полиция.

1005. Ако лицата, отъ които се иска заплатата на сѫдебнитѣ разноски, не припознаватъ смѣтката за правилна, тѣ могѫтъ да подадѫтъ жалба по общий редъ въ двенедѣленъ срокъ откакъ имъ се обяви тази смѣтка.

1006. Ако отъ лицето, на което се налага заплатата на сѫдебнитѣ разноски, се иска заедно съ това, по рѣше-

ние на сѫдътъ, и възнаграждението за сторенитѣ отъ него вредъ и загуби или обида, тогасъ най напредъ се възисква отъ него възнаграждението, и послѣ вече сѫдебнитѣ разноски.

1007. Възискането на сѫдебнитѣ разноски не се стоварва възъ имуществото на едно лице, което е умрело преди да стѫпи присѫдата въ законна сила, макаръ той и да е билъ припознатъ за виновенъ. Но ако виновний е умрелъ подиръ стѫпването на присѫдата въ законна сила, възискането на сѫдебнитѣ разноски пада възъ останѫлото подиръ него имущество.

Глава 3.[1])

За бериитѣ, които зематъ сѫдебнитѣ разсилници кога вржчватъ повѣстки и членоветѣ на сѫдътъ кога привеждатъ рѣшенията въ испълнение.

* 1008. За това че сѫ се носили на сѫдящитѣ се, на свидѣтелитѣ, на длъжницитѣ, на възискателитѣ и на други лица повѣстки, призовки и всѣкакви съобщения, както отъ страната на сѫдебнитѣ мѣста, така и отъ членоветѣ на сѫдътъ, които привеждатъ рѣшението въ испълнение, сѫдящитѣ се трѣбва да плашатъ:

Кога цѣната на искътъ не надминува 20.000 гроша 5 гр.
„ „ „ „ „ „ 50.000 „ 10 „
„ „ „ „ „ „ 100.000 „ 10 „

Кога цѣната на искътъ не е опредѣлена, за всѣко отъ горѣозначенитѣ дѣйствия се плаща 10 гроша.

* 1009. За извършване описъ на движимо имущество зема се

кога цѣната му не надминува		500	гроша	5 гроша
когато не надминува		1.000	„	10 „
„ „	„	2.000	„	20 „
„ „	„	4.000	„	40 „
„ „	„	6.000	„	60 „
„ „	„	8.000	„	80 „
„ „	„	10.000	„	100 „
„ „	„	100.000	за всѣка хиляда отгорѣ надъ 10.000 по 10 гроша.	

* 1010. За свалянието на печатитѣ, кога едно движимо имущество се освобожда отъ запоръ, както и за ударението на печатитѣ въ тѣзи случаи, кога запечатванието или распечатванието става от-

[1]) Настоящата глава, освѣнъ допълнителнитѣ правила, е отмѣнена чрезъ закона за сѫдебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници, приетъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание.

дѣлно отъ описътъ на имуществото, се зема по единъ гр. за всѣкий сваленъ или ударенъ печатъ.

* 1011. При описътъ на недвижими имоти, за всѣкий имотъ или отрѣзъ, които сѫ описани отдѣлно, се възисква:

кога цѣната на имотътъ не надминува 10.000 гроша 50 гроша
„ „ „ „ „ „ 20.000 „ 100 „
„ „ „ „ „ „ 40.000 „ 120 „
„ „ „ „ „ „ 60.000 „ 140 „
„ „ „ „ „ „ 80.000 „ 160 „
„ „ „ „ „ „ 100.000 „ 180 „

* 1012. За актъ че сѣ е предало запреното имущество или че е отредено да се пренесе въ особно помѣщение се зема:

кога цѣната на имуществото не надминува 10.000 гр. 5 гр.
„ „ „ „ „ „ 40.000 „ 10 „
„ „ „ „ „ „ 100.000 „ 15 „
кога цѣната на имуществото е неизвѣстна 10 „

* 1013. За взаимнописание съ ковчежничествата, съ градскитѣ и управителни окржжни съвѣти и съ други присѫтственни мѣста, относително до недоземеното отъ дьржавнитѣ даноци, които се падатъ отъ описваний имотъ, се възисква,

кога цѣната на имотътъ не надминува 10.000 гроша 10 гр.
„ „ „ „ „ „ 40.000 „ 20 „
„ „ „ „ „ „ 100.000 „ 30 „

* 1014. За гдѣто сѫдовний членъ е далъ на възискательтъ, на длъжникътъ, на пазительтъ на запреното имущество, или нѣкому другиму извлечения или преписи отъ дневницитѣ или отъ описътъ на имуществото, или удостовѣрение, че се е испроводила на длъжникътъ повѣстка за испълнение, се зема за всѣкий листъ отъ дадений документъ по четире гроша, за непълненъ листъ се плаща като за пълненъ.

За ударението печатъ врьхъ описъ или врьхъ други документи се зема за всѣкий печатъ по единъ грошъ.

* 1015. За извьршването на ввеждание во владѣние зематъ се 40 гроша.

* 1016. Означенитѣ въ предидущитѣ статии берии се зематъ отъ лицето, по искането на което се е извьршило нѣкое дѣйствие отъ членътъ на сѫдътъ.

Допълнителни правила.

* 1017. Повѣсткитѣ и всѣкакви сѫдебни хартии, сега за сега догдѣ окончателно да се устрои сѫдебната полиция, могѫтъ, по распоряжданието на предсѣдателтъ, да се врѫчватъ на странитѣ и чрезъ общата полиция, която въ тѣзи случаи е обязана безъ забава и точно да испълнява дѣйстията, които ѝ се порѫчватъ възъ основание отъ общитѣ правила на сѫдопроизводството.

* 1018. При земанието на всичкитѣ сѫдебни разноски, сирѣчь на гербови мита, сѫдебни мита, канцелярски мита и на берии по производството на дѣлото, грошътъ се счита отъ лира турска сто гр.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и съ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се утвърди измѣнението на горнитѣ и ги замѣни съ слѣдующия

ЗАКОНЪ.

Ст. I. За всѣка призовка, която окржжнитѣ и аппелятивнитѣ сждове испращатъ на сждящитѣ се страни, както и на свидѣтелитѣ по граждански дѣла, вематъ по единъ левъ.

Ст. II. Призовкитѣ, за които се спомѣнува въ предидущата статия, се испращатъ отъ окржжнитѣ и аппелятивнитѣ сждове чрезъ разсилнитѣ при тѣхъ до самитѣ заинтересовани страни и свидѣтелитѣ, когато тѣ живѣятъ въ сжщий градъ, гдѣто е сждътъ, а когато тѣ живѣятъ далечь отъ тоя градъ — чрезъ надлѣжния окржженъ управитель или околийски началникъ.

Ст. III. Всичкитѣ сждебни и канцелярски разноски и мита, както и бериитѣ по производството на дѣлата, се вематъ предварително отъ ищеца или аппелатора, когато дѣлото се испраща въ аппелятивния сждъ, и се исплащатъ въ сребро, ако суммата не надминува двадесеть и петь лева, а когато тя е по-голѣма — въ злато по официялния курсъ.

Ст. IV. Отмѣняватъ се, освѣнъ ст. 1008 и статии 1017 и 1018 отъ Врѣм. Сжд. Правила.

Забѣлѣжка. На стр. 168 — глава 3: *„За рѣдътъ, по който се извършватъ, засвидѣтелствуватъ актове, договори и преписи отъ документи“* (ст. 524 до 531 включително) е отмѣнена съ ст. 131 отъ закона за нотариуситѣ и мировитѣ сждии, които извършватъ нотариални дѣла, приетъ отъ IV-то обикн. Народно Събрание и утвърденъ съ Княжески указъ No. 14 отъ 4 Януарий 1885 год.

Учреждението на Върховенъ Сѫдъ.[1])

(Утвърдено отъ Императорский Российский Коммиссаръ, на 25-й ноември 1878 година, въ София).

1. Въ развитие на 324, 896 и 923 статии отъ Временнитѣ Правила за устройството на сѫдебната часть въ България, се учрежда въ София Върховенъ Сѫдъ.

2. Върховний Сѫдъ състои, подъ предсѣдателството на управникътъ на сѫдебний отдѣлъ, отъ три члена, които назначава Императорский Российский Коммисаръ.[2])

3. Рѣшенията се постановяватъ по вишегласието на членоветѣ, които се намиратъ въ засѣданието. Въ случай на равенство, гласътъ на предсѣдателтъ дава надтегвание.

4. Докладътъ на дѣлата се извършва отъ членоветѣ на сѫдътъ, а всичкото взаимнописание относително до молбитѣ и тѫжбитѣ (жалби) се съсредоточава въ сѫдебний отдѣлъ.

5. Странитѣ, които участвоватъ въ дѣлото, не се привикватъ за да се чуятъ; но нито на тѣхъ иститѣ, нито на повѣренницитѣ имъ не се забранява да присѫтствоватъ при докладътъ на дѣлото и да даватъ устни обяснения. Свидѣтелитѣ и другитѣ прикосновенни до дѣлото лица могѫтъ да се привикватъ за чување, по усмотрѣнието на предсѣдателтъ или на сѫщий сѫдъ, или по молбата на странитѣ, ако възъ това е прямо указано въ прошението и ако сѫдътъ намѣри за необходимо привикването на свидѣтелитѣ.

---

[1]) Глѣдай чл. 5 отъ „Закона за устр. на сѫдилищата въ България“ отъ 25 май 1880 год.

[2]) Глѣдай глава III ст. ст. 32, 33 и 34 отъ „Закона за устройството на сѫдилищата“ отъ 25 май 1880 год.

* 6. Жалбитѣ срѣщу рѣшенията на сѫдоветѣ по углавни, граждански и търговски дѣла, а така и жалбитѣ срѣщу рѣшенията на административнитѣ сѫдове се подаватъ въ сѫдътъ, който е постановилъ рѣшението, до двѣ недѣли отъ деньтъ какъ е стѫпило въ законна сила рѣшението. Подлежащий сѫдъ е дължень въ три дни вѫтрѣ да препрати жалбата или прошението въ сѫдебний отдѣлъ. Бериитѣ по производството на дѣлото, по привикването на свидѣтелитѣ, на вѣщитѣ люди и по испращанието на дължностни лица се опредѣлятъ отъ общитѣ правила за сѫдебнитѣ разноски.

II-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 751 отъ 18 декемврий 1880 г. се утвърди законъ за сроковетѣ на кассационнитѣ жалби, на който 2-та статья гласи:

Жалби срѣщу оконаттелни рѣшения по граждански и търговски дѣла на аппелативнитѣ сѫдове и окрѫжнити сѫдилища се подаватъ въ Върховния Кассиционенъ Сѫдъ чрезъ аппелативния сѫдъ или окрѫжния сѫдъ, който е постановилъ рѣшението въ двумѣсеченъ срокъ отъ деньтъ на врѫчваньето копие отъ рѣшението въ окончателна форма споредъ правилата за призовкитѣ; а жалби и протестъ срѣщу присѫдитѣ по углавни дѣла — въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ на дѣйствителното съобщенне препис отъ присѫдата на подсѫдимия.

7. Молбитѣ по граждански и търговски дѣла се подаватъ на проста хартия съ марка отъ петь гроша.

8. При жалбитѣ и молбитѣ се прилагатъ, въ първообразитѣ или въ засвидѣтелствовани преписи, всичкитѣ необходими документи, а така и препись отъ сѫдебното рѣшение, срѣщу което става потѫжване.

9. При молбитѣ по граждански дѣла, освѣнъ показанитѣ въ предидущата статии хартия, се прилага и квитанция отъ ковчежничеството, че молительтъ е внесълъ залогъ отъ 40 франка. Ако жалбата се приповнае за неоснователна, този залогъ влазя въ текущитѣ доходи на Българската земя.[1])

10. Въ върховний сѫдъ могѫтъ да се подаватъ жалби само срѣщу окончателнитѣ, влѣзли въ законна сила, рѣ-

[1]) При подаванье кассационна молба за отмѣнение рѣшенията по граждански дѣла отъ мировитѣ сѫдии внася се залогъ 20 лева. (Глѣдай измѣнението на чл. 157 отъ Гражданското мирово сѫдопроизводство).

шения и присѫди, които сѫ постановени отъ сѫдоветѣ въ качеството имъ на послѣдня инстанция. Срѣщу рѣшенията и присѫдитѣ, които сѫ влѣзли въ законна сила само и само, защото странитѣ не сѫ подали въззивната (апелляционната) си жалба въ срокътъ, не може да става потѫжване.

11. Срѣщу означенитѣ въ предидущата статия рѣшения и присѫди може да става потѫжване въ слѣдующитѣ случаи:

1) кога е нарушенъ ясний и несъмнѣнний разумъ (смислъ) на законътъ, или сѫщественнитѣ форми на сѫдопроизводството;

2) кога рѣшението е постановено отъ сѫдътъ не при узаконений съставъ на присѫтствието;

3) кога сѫдътъ е постановилъ рѣшение по дѣла, които не подлежатъ на неговото вѣдомство;

4) кога сѫдътъ е изрекълъ присѫда за по́-много отколкото е искала страната:

5) кога сѫдътъ е постановилъ рѣшение за такива предмети, за които страната не е молила;

6) кога сѫдътъ е постановилъ рѣшение не по всичкитѣ точки (пунктове) на жалбата, като ги е оставилъ безъ разглеждание;

7) кога въ едно и сѫщото рѣшение се заключаватъ распореждания, които прямо си противорѣчатъ едно на друго;

8) кога въ единъ и сѫщий сѫдъ, помежду сѫщитѣ страни, по сѫщий предметъ и възъ едни и сѫщитѣ основания, сѫ постановени въ послѣднята инстанция рѣшения, които си противорѣчатъ едно на друго;

9) кога сѫдебното рѣшение е нарушило правата на трети лица, които не сѫ участвували въ дѣлото. — Въ този случай срокътъ за подавание жалбата се смѣта отъ деньтъ, когато рѣшението е станѫло извѣстно на третето лице;

10) кога рѣшението е основано въз документи, лъжливостьта ня които е излѣзла на явѣ слѣдъ като е стжпило рѣшението въ окончателна сила, или кога сж се открили нови сжществени обстоятелства, които не сж били разглеждани отъ сждътъ, който е постановилъ рѣшението, и които могатъ да иматъ влияние възъ измѣнението на сждебното рѣшение.

Въ тия два случая срокътъ за подаването жалбата се смѣта, въ първий, отъ деньтъ, когато е стжпила въ законна сила присждата на углавний сждъ, че актътъ е лъжливъ, а въ вторий, отъ деньтъ, когато е станжло извѣстно на молителътъ новото обстоятелство, възъ което е основана молбата за преглеждането на рѣшението.

12. Освѣнъ изложенитѣ по́-горѣ случаи, въ Върховний Сждъ може да се принася потжжване срѣщу рѣшенията на областнитѣ сждове по дѣлата, показани въ 939 статия на Временнитѣ правила за устройството на сждебната часть.

* 13. Подаването на молба въ Върховний Сждъ по граждански и търговски дѣла не спира испълнението на рѣшенията.

* 14. По углавни дѣла, щомъ осжденитѣ сж заявили, въ три дни вжтрѣ откакъ имъ се е обявила присждата, желание да се потжжатъ, и въ двѣ недѣли вжтрѣ дѣйствително сж подали тжжба въ сждътъ отъ първа или втора степень, рѣшението, което е постановило испълнението на углавната присжда се въспира догдѣ се разгледа дѣлото въ Върховний Сждъ.

II-то обикновенно Народно Събрание прие и чревъ Княжески указъ No. 751 отъ 18 декемврий 1880 год. се утвърди законъ за сроковетѣ на кассационнитѣ жалби, на който 2-та статья гласи:

Щомъ въ узаконения срокъ е подадена кассационнна жалба или протестъ, испълнението на рѣшението по гражданскитѣ и търговски дѣла се въспира само въ такъвъ случай, ако страната, противъ която се привожда въ испълнение рѣшението представи надлѣжащето обезпечение, а по углавнитѣ дѣла испълнението на присждата се въспира, догдѣто се разрѣши кассационната жалба отъ Върховния Кассационенъ Сждъ.

* 15. Върховний Сждъ отмѣнява (унищожава) рѣшението или присждата, срѣщу които е станжло потжжване, постановява заедно

съ това и рѣшение по съществото, безъ да предава дѣлото въ другий сждъ за пóвторно разглеждание.[1])

16. Рѣшенията на Върховний Сждъ се обрьщатъ за испълнение въ подлежащий окржжний сждъ, като въ сжщото време се извѣстава това и на подлежащий областний сждъ.

17. Рѣшенията на Върховний Сждъ не могжтъ да подлежатъ на никое преглеждание отново.

18. Въ Върховний Сждъ може да се принася потжжване само противъ ония окончателни рѣшения на сждоветѣ, които (рѣшения) сж постановени отъ тѣхъ възъ основание отъ обнародванитѣ на 20 септемврий отъ тая година Врѣменни Правила за устройството на сждебната часть въ България.

19. Срѣщу окончателнитѣ рѣшения на сждоветѣ, които (рѣшения) сж постановени възъ основание отъ Врѣменнитѣ Правила, но преди да се открие Върховний Сждъ, може да става потжжване въ този послѣдний сждъ въ единъ мѣсецъ вжтрѣ отъ деньтъ на откриването му.

20. Въ всичкитѣ случаи, за които не сж турени особни правила, Върховний Сждъ се ржководи отъ Врѣменнитѣ Правила за устройството на сждебната часть въ България.

---

[1]) Глѣдай Забѣлѣжката на чл. 29 отъ Допъл. къмъ Врѣм. Сжд. Правила.

ДОПЪЛНЕНИЕ
къмъ Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила.

(Утвърдено отъ Негово Височество Князя на 3 юний 1880 г.)

1. По углавни дѣла, които сѫ подсѫдни на окрѫжнитѣ сѫдилища, като първа инстанция, се възлага на прокуритѣ и тѣхнитѣ помощници възбуждание на углавно преслѣдование, нагледванѣто на предварителното слѣдствие и обличението предъ сѫдилищата на обвиняемитѣ, а тъй сѫщо пазенѣто за да се испълнятъ присѫдитѣ, както и за правилното съдържание на запрѣнитѣ и затворенитѣ подъ стража.

2. На окрѫжнитѣ сѫдилища, като на първа инстанция, споредъ общиятъ редъ при сѫдопроизводството, сѫ подсѫдни всичкитѣ граждански и углавни дѣла, които неподлежатъ подъ вѣдомството на мировитѣ сѫдии.

Забѣлѣжка. 72, 76, 540 и 541 ст. отъ Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила се отмѣняватъ.

3. Длъжностнитѣ лица за нарушение на обязанноститѣ си по службата се сѫдятъ въ окрѫжнитѣ, апелативнитѣ и въ Вървнийтъ Кассационенъ Сѫдъ по общийтъ редъ на углавното сѫдопроизводство, като се пазятъ и правилата, който се излагатъ въ слѣдующитѣ членове.

4. Всичкитѣ сѫдии се предаватъ на сѫдъ по постановлението отъ Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ; прокуритѣ тоже по постановление отъ Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ, нъ основано на предложение отъ Министрътъ на Правосѫдието; другитѣ длъжностни лица отъ сѫдебно

вѣдомство се даватъ подъ сѫдъ по постановлението на подлежащий сѫдъ.

5. Предсѣдателитѣ и подпредсѣдателитѣ, членоветѣ на окрѫжний сѫдъ, мировитѣ сѫдии, сѫдебнитѣ слѣдователи, прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници при окрѫжнитѣ сѫдове, тъй сѫщо и секретаритѣ на Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ се сѫдѫтъ въ аппелативнитѣ сѫдилища, като въ първа инстанция. Предсѣдателитѣ, подпредсѣдателитѣ и членоветѣ отъ аппелативнитѣ сѫдилища, прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници при аппелативнийтъ сѫдъ, а тъй сѫщо и прокурорътъ и помощникътъ му при Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ се сѫдѫтъ въ Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ. Другитѣ длъжностни лица отъ сѫдебното вѣдомство се сѫдѫтъ отъ тѣзи сѫдилища, при които служатъ.

6. Длъжностнитѣ лица отъ административното и други вѣдомства се даватъ подъ сѫдъ — тѣзи, които се назначаватъ отъ Князьтъ, по постановление отъ надлежнийтъ Министръ, другитѣ чиновници — по постановлението на онѣзи длъжностни лица, отъ които тѣ се назначаватъ на службата си.

7. Всичкитѣ длъжностни лица отъ административното и другитѣ вѣдомства, които (лица) се назначаватъ на служба отъ Князьтъ, се сѫдѫтъ въ аппелативнитѣ сѫдилища, като въ първа инстанция, а онѣзи, които не се назначаватъ отъ Князьтъ, въ окрѫжнитѣ сѫдилища.

8. Своитѣ трѣбования за възбуждание углавно преслѣдование и за даванье подъ сѫдъ длъжностни лица отъ административното и другитѣ вѣдомства, поради престѫпление по службата имъ, прокуроритѣ обрьщатъ къмъ подлежащийтъ Министръ или къмъ подлежащето началство (ст. 6). Разногласията между прокуроритѣ и министритѣ се разрѣшаватъ отъ Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ, а между прокуроритѣ и другитѣ длъжностни лица се разрѣшаватъ отъ аппелативнитѣ сѫдилища.

Забѣлѣжка 1. Въпроси и разногласия за даванье подъ сждъ се разрѣшаватъ отъ гражданското отдѣление на сждътъ.

Забѣлѣжка 2. Частнитѣ лица се обрьщатъ съ своитѣ жалби за неправилнитѣ дѣйствия на длъжностнитѣ лица къмъ подлѣжащето имъ началство или къмъ прокурорътъ.

9. Препирни за подсждность между окржжнитѣ сждилища и другитѣ вѣдомства се разрѣшаватъ въ общото събрание на аппелативнитѣ сждове съ участието при тѣхъ на мѣстнийтъ началникъ на туй особенно управление, до което, споредъ родътъ, се относя тая препирня. Препирни между сждове отъ гражданското вѣдомство и военнитѣ или духовнитѣ сждилища се разрѣшаватъ отъ общото събрание на Върховний Кассационенъ Сждъ, чрезъ надлежащето сношение съ Военнийтъ Министръ или съ Министрътъ на Иностраннитѣ Дѣла и Исповѣданията.

10. Предварителнитѣ слѣдствия за злодѣяния и престжпления, които се подсждни на окржжното сждилище, се извършватъ отъ сждебний слѣдователь, при съдѣйствие на полицията и при надгледванъето на прокуроръть или неговийтъ помощникъ.

Забѣлѣжка. 564 статия отъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила се отмѣнява.

11. Всичкитѣ поводи за захващанье на предварително слѣдствие се явяватъ или съобщаватъ *на право* на сждебнийтъ слѣдователь: (553—559 и 565 ст. отъ Вр. Сжд. Правила), който отъ него часъ встжпва въ всичкитѣ си права и обязанности по производството на предварителното слѣдствие, (574—683 ст. отъ Вр. Сжд. Правила).

12. За злодѣяния, за които се налагатъ наказанията, предвидѣни въ 3, 16, 33 ст. на Оттом. Наказат. Кодексъ предварителното слѣдствие е *безусловно необходимо.*

Забѣлѣжка. 560—563 и 573 ст. отъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила се отмѣняватъ.

13. Слѣдъ окончанието на предварителното слѣдствие, сждебний слѣдователь препраща дѣлото до прокуроръть на окржжний сждъ или до помощникътъ му, който е длъженъ да разгледа:

1) подлежи ли дѣлото подъ вѣдомството на прокурорската власть;

2) слѣдствието направено ли е съ надлежащата пълнота;

3) трѣбва ли да се предаде обвиняемийтъ подъ сѫдъ, или неговото дѣло да се прекрати, или де се спре.

14. Когато е очевидно, че слѣдствието е направено съвършенно непълно, чрезъ което нѣма никаква възможность да се състави едно правилно заключение за сѫщностьта на дѣлото, въ такъвъ случай се дава на прокуроръть или на помощникътъ му: или да изискатъ допълнителни свѣдѣния, или да повърнѫтъ дѣлото за дослѣдование. Предварителното слѣдствие по дѣла, които се произвождатъ въ порядъкътъ на частно обвинение, предаватъ се отъ прокуроритѣ въ надлежащийтъ сѫдъ.

15. Своето заключение за предаванье на обвиняемаго подъ сѫдъ прокуроръть или помощникътъ му излага въ обвинителенъ актъ, въ който трѣбва да има означено:

1) събитието, което заключава въ себе си знакове на престѫпно дѣйствие;

2) врѣмето и мѣстото, гдѣто е станѫло престѫпното дѣйствие, до колкото е то извѣстно;

3) името, презимето, званието и фамилията на обвиняемаго;

4) сѫщностьта на доказателствата или уликитѣ, които сѫ събрани по дѣлото противъ обвиняемаго, и

5) опредѣление по законътъ: на кое именно злодѣяние или престѫпление съотвѣтствуватъ бѣлѣзитѣ (признаци) на разгледваемото дѣяние.

16. Слѣдъ като прокуроръть направи заключението си за да се прекрати дѣлото, окрѫжний сѫдъ разгледва слѣдствието само за тѣзи лица, които сѫ привлечени къмъ отговорность. Кога сѫдътъ не е съгласенъ съ мнѣнието на прокуроръть, въпросътъ за прекращение на дѣлото се предоставя на аппелативнийтъ сѫдъ да го рѣши въ граж-

данското си отдѣление. Апелативний сѫдъ, ако се съгласи съ мнѣнието на окрѫжний сѫдъ, съставя опредѣление за да се даджтъ подъ сѫдъ лицата, които сѫ привлечени на слѣдствие (15 ст.).

17. Предварителното слѣдствие заедно съ обвинителнийтъ актъ, или съ заключението си прокуроръть препраща въ окрѫжнийтъ сѫдъ, а сѫдътъ му дава по нататашенъ ходъ, споредъ правилата, указани въ 684—689 ст. отъ Вр. Сѫдеб. Правила.

18. Кога слѣдъ предварителното разглѣдванье на едно дѣло въ окрѫжнийтъ сѫдъ му се даде по нататашенъ ходъ, то тогава предсѣдателтъ на сѫдътъ прави незабавно разпореждание да се даде на подсѫдимийтъ:

1) препись отъ обвинителнийтъ актъ, или отъ жалбата на частнийтъ обвинитель, и

2) списъкъ на лицата, които се предполага да се викатъ въ сѫдътъ.

Забѣлѣжка. 690 и 706 ст. отъ Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила се отмѣняватъ.

19. Прокуроръть встѫпва въ правата на тѣзи лица, които сѫ пострадали отъ престѫплението и се явяватъ като обвинители споредъ Врѣм. Сѫд. Правила при производство на дѣлата, въ окрѫжнитѣ, апелативнитѣ и Върховнийтъ Кассационний Сѫдове (693, 699, 700, 701, 716, 721, 734, 742, 754, 756, 757, 760, 783, 784, 785, 786, 794, 496 п. 1-ий, 800, 855, 881, 883, 885, 887 и 888 на Врѣм. Сѫд. Правила и 6 ст. отъ Учреждението на Върховний Сѫдъ).

* 20. По дѣла, по които подсѫдимитѣ се обвиняватъ въ злодѣяния, за които се опредѣляватъ наказания, изложени въ ст. ст. 3, 16—33 на Оттоманский Углав. Кодексъ, предсѣдателтъ на сѫдътъ, слѣдъ като открие засѣданието, отъ числото на повиканитѣ и не отстранени сѫдебни засѣдатели избира *трима* по жребие, които се привождатъ подъ особна клѣтва, и слѣдъ туй занимаватъ мѣсто задъ сѫдейската масса на лѣва страна отъ предсѣдателтъ.

Забѣлѣжка. Въ съставътъ на сѫдътъ съ сѫдебнитѣ засѣдатели наедно трѣбва да има еще *трима* сѫдии, въ това число и предсѣдателтъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 год. се утвърди слѣдующето:

20. По дѣла, въ които подсѫдимитѣ се обвиняватъ въ злодѣянията, предвидѣни въ чл. чл. 3, 16 и 33 отъ От. Наказ. Кодексъ, а сѫщо по престѫпленията, извършени чрезъ печата, които не подлежатъ на примирение, и всички политически престѫпления, председателя на сѫдътъ, слѣдъ като отвори засѣданието, отъ числото на повиканитѣ и неотстранени сѫдебни засѣдатели избира трима по жребие, които се привождатъ подъ особна клетва, и слѣдъ това занимаватъ мѣсто задъ сѫдейската масса на лѣво отъ председателя.[1])

21. Слѣдъ като се извършатъ всичкитѣ обряди, които съпровождатъ откритието на сѫдебното засѣдание, прочита се громко обвинителнийтъ актъ, или жалбата на частнийтъ обвинитель.

Забѣлѣжка. 748 ст. отъ Вр. Сѫдебни Правила се отмѣнява.

22. За разрѣшение въпроситѣ за виновность и за другитѣ фактически страни на дѣлото (806, 807, 808 и 809 Вр. Сѫд. Правила) председателтъ заедно съ сѫдиитѣ и сѫдебнитѣ засѣдатели се оттеглятъ въ една особна стая и, слѣдъ разрѣшението на въпроситѣ (803, 811—814 ст.) всичкитѣ сѫдии се врѣщатъ въ салата на засѣданието, гдѣто председателтъ обявява постановенитѣ отвѣти, и слѣдъ туй поканва сѫдебнитѣ засѣдатели да хванѫтъ, своето особенно мѣсто срѣщу подсѫдимийтъ.

23. Когато гласоветѣ на сѫдиитѣ и на сѫдебнитѣ засѣдатели се раздѣлятъ по равно, това мнѣние наддѣлява, което е за въ полза на подсѫдимийтъ.

24. По обвинителната присѫда председателтъ предлага на прокурорътъ или на частнийтъ обвинитель да заяви своето заключение относително до наказанието и другитѣ послѣдствия за виновността на подсѫдимийтъ.

---

[1]) Забѣлѣжката къмъ тоя членъ 20 си остава въ сила въ старата редакция както си е.

25. За основание на въпроситѣ по съществото на дѣлата, които сж указани въ 806—810, 815, 816, 818 и 821 ст. отъ Вр. Сжд. Правила служи обвинителнийтъ актъ, сждебното слѣдствие и заключителнитѣ обяснения; за основание на другитѣ въпроси въ (817, 819 и 820 ст.) служи жалбата на пострадалийтъ, обясненията на гражданскийтъ ищецъ и на подсждимийтъ и прокурорското заключение.

26. За разрѣшение на въпроситѣ, указани въ 810, 815, 816, 817, 818, 819, 820 и 821 ст. отъ Вр. Сжд. Правила, сждътъ, безъ сждебнитѣ засѣдатели, втори пжть се оттегля въ особна стая и, слѣдъ разрѣшението на тѣзи втори въпроси, съставлява се резолюция.

27. Прокуроритѣ иматъ право да подаватъ *апелационенъ протестъ* противъ всичкитѣ присжди и рѣшения на окржжнитѣ сждилища, и кассационни протести, противъ окончателнитѣ присжди и рѣшения на узаконенийтъ срокъ (290 и 863 ст. отъ Вр. Сжд. Правила и 6 ст. отъ учреж. на Върх. Сждъ).

Забѣлѣжка. 856 ст. отъ Вр. Сждеб. Правила се отмѣнява.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 Януарий 1885 год., въ допълнение къмъ чл. 27 се утвърди слѣдующето:

1) срѣщу оправдателнитѣ присжди по дѣла, разгледани отъ окржжний сждъ съ участие на сждебни засѣдатели, допуща се обжалване само по кассационенъ редъ;

2) аппелативний сждъ е длъженъ да разгледа всѣка постжпила у него жалба или протестъ по углавни дѣла, по общественни престжпления най-късно слѣдъ два мѣсеца, а кассационний сждъ не повече отъ четири мѣсеца подиръ пристиганьето на жалбата или протеста.

28. Преди постановлението на рѣшението Върховнийтъ Сждъ изслушва заключението на прокурорътъ или на помощникътъ му — по граждански дѣла по поводъ на основанията, които сж показани въ кассационната жалба, или въ словеснитѣ обяснения на страната за отмѣнение на

окончателното рѣшение, а по углавни дѣла, освѣнъ това, и по поводъ отъ негово само усмотрѣно въ дѣлото основание за отмѣнение на присѫдата.

29. Ако при производството на дѣлото не сѫ станѫли нарушения въ формитѣ и обрядитѣ, които би могли да докаратъ до отмѣнение на присѫдата или рѣшението на сѫдътъ, нъ поради принесената жалба или протестъ се признае неправилно само опредѣлението на сѫдътъ относително до примѣнението на законътъ за наказанието на осѫденийтъ и относително до примѣнението и тълкуванието гражданскитѣ материални закони; то Върховнийтъ Кассационенъ сѫдъ, като показва на тая неправилность, и като отмѣнява едно подобно опредѣление на сѫдътъ, може, *безъ измѣнение и безъ постановление на нови по сѫществото на дѣлото данни,* непосрѣдственно самъ да поправи нарушението на законътъ, неправилното му тълкувание или неправилното примѣнение. Въ другитѣ случаи дѣлото, на което се отмѣнява рѣшението или присѫдата на цѣло, се повръща, споредъ усмотрѣнието на Върховний Кассационенъ Сѫдъ, въ надлежащий си сѫдъ за ново производство или ново рѣшение, като се вземе предъ видъ това, което е послужило за поводъ на касацията му.

Забѣлѣжка. 15 ст. отъ Учреждението на Върх. Сѫдъ се отмѣнява.

30. Сѫдилището, въ което е повърнѫто дѣлото за ново рѣшение, е длъжно въ *изяснението на точнийтъ разумъ на законътъ* да се подчини на опредѣленото (сѫждение) на Върховнийтъ Сѫдъ. Жалби противъ постановеното на това основание рѣшение или присѫда не се допущатъ, нъ съ това не се уничтожава правото за жалба на друго основание, вслѣдствие на нови упущения, направени отъ сѫдътъ, или поради повторение на сѫщитѣ упущения, които сѫ послужили за поводъ на отмѣнението на присѫдата или рѣшението.

31. Присѫдата, съ която подсѫдимийтъ се осѫжда на смъртно наказание или на каторжна работа (кюрекъ) до

животъ, или затворъ до животъ въ крѣпость, преди това рѣшение да се принесе въ испълнение, представя се чрезъ Министрътъ на Правосждието, на Негово Височество Князьтъ, на усмотрѣние.

32. Всѣкий сждия, всѣкий прокуроръ, който въ предѣлитѣ на свойтъ кржгъ, или участъкъ, узнае, че нѣкой е задържанъ подъ затворъ безъ постановление отъ пълномощнитѣ за туй мѣста и лица или пакъ нѣкой е запрѣнъ не въ надлежащето мѣсто за запирание, е длъженъ безъ забава да освободи тогози, който не правилно е билъ лишенъ отъ свободата си, или да вземе мѣрки за да се постави подъ затворъ въ надлежащето му мѣсто.

33. Прокуроритѣ даватъ по граждански дѣла заключението си въ слѣдующитѣ случаи:

1) по дѣлата на казьонното управление и по дѣлата на богоугодни и благотворителнитѣ уреждения;

2) по дѣлата на общинитѣ и на градскитѣ и селски общини;

3) по дѣлата на лица, които не сж стжпили въ съвършеннолѣтие, които неизвѣстно гдѣ отсжтствуватъ, и които сж глухонѣми и умалишени (налудничави);

4) по въпроси за подсждность и за препирни;

5) по препирни за подлогъ на документи и въобще въ случаи, когато въ гражданскитѣ дѣла се покажатъ обстоятелства, които подлѣжжтъ на углавенъ сждъ;

6) по молби за отстранение на сждии;

7) по молби за даванье свидѣтелства на бѣдность.

Забѣлѣжка. Прокуроритѣ иматъ право да подаватъ частни жалби, аппелационни и кассационни протести срѣщо опредѣления и рѣшения (33 статия), които сж постановени не съгласно съ тѣхнитѣ заключения.

34. Въ горѣпомѣнжтитѣ случаи дѣлото се препраща на прокуроръть по крайнѣй мѣрѣ *три дни преди докладътъ.*

35. Слѣдъ докладътъ на дѣлото и слѣдъ словесното състязание на странитѣ, прокуроръть излага заключението си словесно.

36. Сѫщностьта на прокурорското заключение трѣбва да бѫде внесено въ протоколътъ на засѣданието.

37. Слѣдъ прокурорскитѣ заключения сѫдящитѣ се могѫтъ само да покажатъ погрѣшкитѣ, които той е направилъ при изложението на обстоятелствата на дѣлото, ако таквизи сѫ били допуснѫти.

Забѣлѣжка. 74 и 133 ст. Вр. Сѫдебни Правила се отмѣняватъ.

38. Всичкитѣ статии отъ Временнитѣ Сѫдебни Правила, които противорѣчатъ на Конституцията, на сѫдоустройството и на другитѣ закони, вотирани презъ втората сессия на Народното Събрание, и на настоящитѣ допълнителни правила — се отмѣняватъ.

* 39. На Върховнийтъ Кассационенъ Сѫдъ, по негово собственно усмотрѣние или по предложение отъ Министрътъ на Правосѫдието, до окончателното приглѣжданье въ законодателенъ порядъкъ на Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила, се предоставя правото да спомага за правилното и успѣшно движение на дѣлата въ сѫдилищата чрезъ *циркулярни разяснения*, основани върху духътъ и смислътъ на Врѣмѣннитѣ Сѫдебни Правила, на новото сѫдоустройство и на другитѣ закони, които дѣйствуватъ въ Княжеството.

Съ Височайший указъ No. 1019 отъ 5 декемврий 1881 год., обнародванъ въ 93 бр. на „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ сѫщата година, редакцията на 39 статия на настоящето Допълнение е замѣнена, както слѣдва:

39. До окончателното преглѣждание въ законодателенъ порядъкъ Врѣменнитѣ Сѫдебни Правила, Върховний Касссационенъ Сѫдъ, по споразумѣние съ Министра на Правосѫдието или по негово предложение, спомага за правилното и успѣшно движение на дѣлата въ сѫдилищата съ тълкувания, основани върху духа и смисъла на Врѣм. Сѫдебни Правила, на новото сѫдоустройство и на другитѣ закони, които дѣйствуватъ въ Княжеството. Тълкуванията се провождатъ на Министра на Правосѫдието, отъ когото зависи тѣхното съобщение на сѫдилищата за свѣдѣние и ржководство.

Допълнение къмъ третята глава на допълнителнийтъ раздѣлъ отъ Врѣм. Сѫдебни Правила 524—53 ст.

* 1. Мировитѣ сѫдии могѫтъ да извършватъ и засвидѣтелствуватъ всѣкакви актове и договори по правилата на окржжнитѣ сѫдове

за това, освѣнь актове за отчуждение, право на собственность, или право за ползуване отъ недвижими имоти, а сѫщо актове за наемъ и ползуване отъ държавни земли или земли принадлѣжащи на Богоугодни, благотворителни и обществени учреждения; такива актове, като ги извърши мировий сѫдия, испраща ги за *утвърждение* въ подлѣжащий окржженъ сѫдъ.[1])

Приложение къмъ 102 чл. на Сѫдоустройството.

Клетвата, която полага сѫдията, когато стѫпва на длъжность:

Обѣщавамъ се и се кълнѫ въ името на Бога Всемогущаго предъ Святото му Евангелие и предъ животворящийтъ Господенъ Кръстъ, да бѫдѫ вѣренъ на Негово Височество Българскийтъ Князь, да испълнявамъ свято и неуклонно Конституцията и Законитѣ на Княжеството, да сѫдя по чиста съвѣсть безъ всѣкакво лицеприятие за въ полза на кого и да е, и да постѫпвамъ въ всичко споредъ както го изисква званието, въ което влѣзвамъ, като помня, че за всичко ще давамъ отчетъ предъ Законътъ и предъ Бога на страшний Сѫдъ.

За удостовѣрение на това цѣлувамъ Словото и Кръста на Спасительтъ Аминь.

Приложение къмъ 146 чл. на Сѫдопроизводството.

* Клетва, която полага сѫдебнийтъ приставъ, когато встѫпва на длъжность:

Обѣщавамъ се и се кълня въ името на Бога Всемогущаго, предъ светото му Евангелие и предъ животворящийтъ Кръстъ Господенъ, да бѫдѫ вѣренъ на Негово Височество Българскийтъ Князь, да испълнявамъ свято и неуклонно Конституцията, да испълнявамъ честно и добросовѣстно всичкитѣ обязанности по службата, съ която се натоварвамъ, и всичкитѣ правила и закони, распореждения и поручения, които се относятъ до тѣзи мои обязанности, да не превишавамъ властьта, която ми е дадена, и да не причинявамъ съ умисль никому пагуба или повреда, а на противъ да вардя всички интереси, които ми се повѣряватъ, като свои собственни, като помня, че за всичко азъ съмъ длъженъ да давамъ отчетъ предъ Законътъ и предъ страшнийтъ Божий Сѫдъ.

---

[1]) Гледай закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла, приетъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание и утвърденъ съ Княжески указъ No. 14 отъ 31-й януарий 1885 год.

За удостовѣрение на това цѣлувамъ Словото и Кръста на Спасительтъ Аминь.[1])

Приложение къмъ 20 чл. отъ Врѣменитѣ Сждебни Правила.

Клетва, която полага сждебенъ засѣдатель:

Обѣщавамъ се и се кълнѫ въ името на Бога Всемогущаго, предъ Светото Му Евангелие и животворящийтъ Кръстъ Господень, че по дѣлото, за което съмъ избранъ, като сждебенъ засѣдатель, ще положѫ всичкитѣ си сили до колкото ми стига умьтъ, за щателното разглѣдванье както на обстоятелствата, които уличаватъ подсждимийтъ, тъй сѫщо и обстоятелствата, които го оправдаватъ, и че ще дамъ рѣшителенъ гласъ, споредъ туй, което чуя и видя въ сждътъ, споредъ сѫщата правда и убѣждението на съвѣстьта ми, като не оправдавамъ виновнаго и като не осѫждамъ невиннаго, като помня, че за всичко това ще съмъ длъженъ да давамъ отчетъ предъ Законътъ и предъ страшнийтъ Сждъ Господень.

За удостовѣрение на това цѣлувамъ Словото и Кръста на Спасительтъ Аминь.

Този, който пристѫпва да се закълне, като цѣлува Кръста и Евангелието, произнася думата: „заклевамъ се.“

---

[1]) Гледай закона за сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

ЗАКОНЪ

за разгледване спорове (распри) между села или общини за мери и други земи.

(Приетъ отъ IV обикновенно Народно Събрание въ засѣданието му отъ 17 декември 1884 год. — Утвърденъ отъ Негово Височество на 22 декември 1884 год. съ указъ подъ No. 196.)

Членъ 1. Спорове между двѣ или повече села или общини за мери и всѣкакви земи, принадлѣжащи на село или община, се разгледватъ по реда и начина, изложени въ слѣдующитѣ членове.

Чл. 2. Заинтересованата страна (община или село), преди да предяви искъ по сждебенъ редъ, е длъжна да се обърне къмъ надлѣжний окржженъ управитель, направо или чрезъ мѣстний околийский началникъ, съ прошение, въ което да изложи точно и обстоятелственно претенцията си, като приложи отъ него и преписъ за противната страна, а тъй сжщо преписи отъ приложенитѣ къмъ прошението документи.

Чл. 3. Окржжний управитель, щомъ получи прошението, длъженъ е незабавно да испрати преписа отъ него на противната страна, за да даде тя отговоръ въ разстояние на десеть денье отъ съобщението ѝ преписа.

Чл. 4. Слѣдъ истичането на десетидневния срокъ окржжний управитель е длъженъ да испрати прошението съ всичкитѣ относящи се къмъ него документи, а така сжщо и отговора на противната страна, ако такъвъ е послѣдвалъ, до онзи мировий сждия, въ околията на който се намира спорната земя.

Чл. 5. Мировий сѫдия, щомъ получи означенитѣ въ предидущий членъ книжя, длъженъ е да състави отъ тѣхъ дѣло и незабавно да предложи на двѣтѣ страни да си изберѫтъ най-късно въ разстояние на седемь денье по двама души отъ мѣстнитѣ пълноврѣстни жители, които ще трѣбва да влѣзатъ като членове въ една арбитрарна коммисия за разглеждание на спора имъ.

Чл. 6. Арбитрарната коммисия състои отъ мировий сѫдия на оная околия, въ предѣлитѣ на която се намира спорната земя, като предсѣдатель, отъ околийский началникъ, отъ единъ членъ на окрѫжний съвѣтъ, назначаванъ отъ окрѫжний управитель, и отъ четирмата избрани отъ странитѣ членове.

Забѣлѣжка 1. Въ случай, че една отъ странитѣ на опредѣленний седмодневенъ срокъ не избере исканитѣ отъ нея двама членове, послѣднитѣ се избиратъ отъ мировий сѫдия, околийский началникъ и члена отъ окрѫжний съвѣтъ.

Забѣлѣжка 2. За спорове по мери и другѫ земи между села или общини отъ двѣ околии, влизатъ като членове по право мировий сѫдия (за предсѣдатель) и околийски началникъ отъ оная околия, въ която е мѣстожителството на отвѣтната страна.

Чл. 7. Арбитрарната комисия, съставена споредъ предидущий членъ, слѣдъ като събере нужднитѣ свѣдѣния, прегледа спорната земя и изучи дѣлото всестранно, длъжна е на слѣдующий день да призове странитѣ въ камерата на оня мировий сѫдия, който е въ околията, дѣто се намира спорната земя, и, слѣдъ като се съгласи какъ трѣбва да се рѣши дѣлото, предлага на спорящитѣ общини или села да се спогодятъ.

Чл. 8. Ако спорящитѣ общини или села се спогодятъ, коммисията съставлява протоколъ, въ който се излага точно и ясно предметътъ на спорътъ, начинътъ и условията на спогодбата, врѣмето на засѣданието и спогодбата и имената, както на членоветѣ отъ коммисията, тъй и на спорящитѣ общини и села или опълномощенитѣ отъ тѣхъ лица. Протоколътъ за спогодбата се подписва, както отъ членоветѣ на коммисията, така и отъ странитѣ, и се счита за окон-

чателно рѣшение, задължително за двѣтѣ страни, и противъ което не може да се допусне никога никакво обжалване.

Забѣлѣжка. Не се позволява на странитѣ да се представляватъ предъ арбитрарната коммисия отъ адвокати.

Чл. 9. Ако спогодба не стане, коммисията съставлява протоколъ, въ който се излага нейното мнѣние, какъ трѣба да се рѣши споръть. Особеннитѣ мнѣния се прилагатъ при тоя протоколъ.

Чл. 10. Прошенията и всичкитѣ документи, както и приложенитѣ къмъ тѣхъ преписи, които се предаватъ на коммисията по спорове за земи, трѣбва да бѫдѫтъ облепени съ гербова марка отъ единъ левъ за всѣки листъ хартия отъ четири страници отъ по 25 реда всѣка.

Чл. 11. Пѫтнитѣ и дневни пари на чиновницитѣ — коммисари, споредъ остановената въ закона такса, а на избранитѣ коммисари пѫтни по 40 стотинки за всѣкой километръ и дневни по три лева на день, ще се плащатъ по равно отъ двѣтѣ спорящи страни, както въ случай на спогодбата, тъй и когато не послѣдва спогодба.

Чл. 12. Когато не послѣдва спогодба и една отъ странитѣ се отнесе за разрѣшение на спора до надлежний сѫдъ, длъжна е да представи тя заедно съ прошението си и преписъ отъ протокола на коммисията, за удостовѣрение че споръть билъ разгледанъ отъ нея и спогодба по него не е станала. Сѫдътъ, преди да пристѫпи къмъ разглеждането на дѣлото по обикновенний редъ, дъленъ е да поиска отъ предсѣдателя на арбитрарната коммисия цѣлото производство на дѣлото на споръть.

Чл. 13. Всичкитѣ дѣла за мери и други селски или общински земи, които (дѣла) се намиратъ неразрѣшени въ окрѫжнитѣ сѫдове до турянието въ дѣйствие на тоя законъ, могѫтъ да се препращатъ отъ сѫда до надлежний мировий сѫдия за предварително разгледване отъ арбитрарната коммисия, ако това поискатъ сѫдящитѣ се страни.

СѢДОПРОИЗВОДСТВО

по гражданскитѣ дѣла, които сѫ подсѫдни на мировитѣ сѫдии.

(Утвърдено съ княжески указъ отъ 25 май подъ No. 226.)

Глава 1.

За подсѫдностьта.

* 1. Подъ вѣдомството на мировитѣ сѫдии подлѣжатъ:

* *а)* всѣкакви искове, на които цѣната не надминава хиляда лева;

* *б)* искове за възнаграждение въ вреда или загуби, кога количеството имъ не надминава хиляда лева;

* *в)* искове за запазванье и въстановление владѣнието си надъ движимитѣ и недвижими имущества, когато не се е минѫло повече отъ шесть мѣсяци, отъ какъ се е нарушило владѣнието имъ.

* *г)* искове за всѣкакви права за ползуванье и участие отъ недвижими имущества вообще.

Забѣлѣжка. Мировитѣ сѫдии рѣшаватъ окончателно искове не повече отъ за сто франка; а искове по-горѣ отъ сто франка подлежатъ на аппелъ.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9, отъ 27 януарий 1885 год. се удобри слѣдующето:

1. Подъ вѣдомството на мировитѣ сѫдии подлѣжатъ:

а) Всѣкакви граждански и търговски искове, на които цѣната не надминува хиляда лева, и

б) Исковетѣ по неопредѣленъ предметъ, т. е. които нѣматъ цѣна, освѣнъ личнитѣ (за законостьта на рождение за основление и др. т.)

Забѣлѣжка 1. Когато странитѣ принадлѣжатъ на една и сѫща община, която не е сѣдалище на мировий сѫдия, той не приема на разглѣдвание никакъвъ искъ, ако истеца не представи свидѣтелство отъ общинский кметъ, че е станало опитване за примиряванье предъ съвѣта или сѫда на общината и не е сполучено.

Забѣлѣжка 2. Мировитѣ сѫдии рѣшаватъ окончателно т. е. съ право само на кассационно обтѫжвание, искове съ цѣна не повече отъ за сто лева, а по всички други искове тѣ издаватъ неокончателни рѣшения, срѣщу които може да се принасятъ аппелационни жалби.

2. Освѣнъ изброенитѣ предмѣти въ предидущийтъ членъ, мировийтъ сѫдия може да разглѣда всякакъвъ споръ и граждански искъ, ако и двѣтѣ противни страни го помолятъ да имъ разглѣда работата, и да я рѣши по съвѣсть. Рѣшенията, които мировитѣ сѫдии издадѫтъ слѣдъ подобна молба, се считатъ за окончателни и не подлежятъ на аппель.

* [1]) 3. Подъ вѣдомството на мировийтъ сѫдия не подлѣжѫтъ:

а) искове за право на собственность или за право на владѣние недвижимо имущество, което е утвърдено по установенийтъ порядъкъ:

б) искове, които сѫ съпряжени съ интереситѣ на хазната, освѣнъ исковетѣ за възстановление нарушено владѣние.

4. Искътъ се представя на тоя мировий сѫдия, въ околията на който отвѣтникътъ живѣе постоянно или временно.

5. Искъ, който се отнася до нѣколко отвѣтници, които живѣятъ въ разни мирови околии, се подава на тогозъ отъ мировитѣ сѫдии, на когото ищецътъ намѣри за сгодно.

6. Искове за възстановление нарушение владѣние, за право на ползуванье отъ участие въ недвижими имѫщества, и въобще за награждение за вредъ и загуби на недвижимо имущество, се представлявятъ въ този мирови сѫдъ, въ околията на който се намѣрватъ недвижимитѣ имущества.

7. Искове противъ компании, общества и съдружия, се представятъ въ този мирови сѫдъ, въ околията на който се намѣрватъ фирмата или управлението имъ; а за договори, които сѫ станѫли съ мѣстнитѣ имъ агенти или контори, искове могѫтъ да се подадѫтъ и въ мѣстото, гдѣто сѫ или конторитѣ или агентитѣ.

8. За разглѣдванье на дѣлата, подсѫдностьта на които зависи отъ мѣстожителството или пребиванието на отвѣтникътъ, странитѣ иматъ право, по взаимно съглашение, да се обрѣщатъ къмъ тоя изъ околийскитѣ мирови сѫдии, когото тѣ сами си изберѫтъ.

[1]) Отмѣненъ отъ IV-то обикновенно Народно Събрание съ закона утвърденъ чрезъ Княжеский указъ No. 9 отъ 17 Януарий 1885 год.

9. Противо-положенъ искъ, който е подъ вѣдомственъ на мировийтъ сѫдия, се разглѣдва отъ тоя сѫдия, комуто е билъ предаденъ първоначалнийтъ искъ.

10. Кога противо-положнийтъ искъ, който е свързанъ неразривно съ първоначалнийтъ искъ, споредъ цѣната си не подлѣжи подъ мировийтъ сѫдия; то сѫдията прекратява производството на това дѣло въ свойтъ сѫдъ, и предоставя на тѫжителитѣ право да си принесѫтъ работата въ окрѫжнийтъ сѫдъ.

11. Препирни за подсѫдность между мирови сѫдии подъ единъ окр. сѫдъ, се рѣшаватъ отъ окрѫжнийтъ сѫдъ, подъ който се намѣрватъ; а между мирови сѫдии отъ разни окрѫзи, рѣшаватъ се въ онзи окрѫженъ сѫдъ, подъ вѣдомството на който се е повдигнѫло най напредъ дѣлото.

12. Прошението, чрезъ което се иска да се покаже къмъ кой мировий сѫдия трѣбва да се отнесе спорнийтъ въпросъ, се подава отъ тѣзи учреждения, между които е възникнѫла препирнята. Това прошение съ обясненията заедно се препраща за разглѣжданье въ тоя окр. сѫдъ, отъ който, споредъ горѣказаннитѣ членове зависи да рѣши въпросътъ за подсѫдността, нъ производството на дѣлото въ това време се спира, до като се разрѣши повдигнѫтата препирня.

Глава 2.

За повѣренницитѣ.

13. Повѣренникъ предъ мировитѣ сѫдии може да бѫде всѣко лице, което е на възрастъ по-горѣ отъ 21 година, което знае официялнийтъ языкъ, е българский поданикъ и не е опорочвано по сѫдъ, исключватъ се само лица отъ сѫдебното вѣдомство.

14. Сѫдящитѣ се обявяватъ на мировийтъ сѫдия устно или писмеино кого сѫ избрали и назначили за свой повѣренникъ. Тѣ могѫтъ тъй сѫщо да даджтъ на свойтъ повѣ-

ренникъ пълномощие, споредъ правилата, по които се правятъ довѣренности или пълномощия.

15. Устното пълномощие се записва отъ мировийтъ сѫдия въ нарочно за това приготвена книга, и се подписва отъ него и отъ довѣрительтъ, ако той може да пише. А писменното пълномощие се прилага при дѣлото.

16. Пълномощникътъ или повѣренникътъ, на когото сѫдящий се е повѣрилъ воденье на сѫдбата си, предъ мировийтъ сѫдия, може да свърши дѣлото и миролюбиво (съ спогодба), макаръ и да не е казано за това нищо въ довѣреностьта.

17. Единъ пълномощникъ може да се откаже да слѣдова захванѫтото вече дѣло, нъ като се откаже веднѫждъ нѣма право послѣ туй да станѫ пълномощникъ на противната страна; а кога отсѫтствува повѣрительтъ му, повѣренникътъ е длъженъ да му извѣсти предварително за да може той самъ да има време или лично или чрезъ пълномощникъ да си слѣдова дѣлото.

18. Довѣрительтъ има право да уничтожи всѣко време довѣренностьта си, или да спре пълномощникътъ си, щомъ извѣсти това на мировийтъ сѫдия било словесно, било писменно, нъ сѫдията отъ това нѣма нужда да спира или да отсрочва разглѣдваньето на дѣлото, за да чака до като страната назначи новъ повѣренникъ. Всичкитѣ дѣйствия, които сѫ извършени законно отъ повѣренникътъ до часътъ на отстранението му, оставатъ въ сила.

Глава 3.

Подаванье искъ и виканье на сѫдъ.

19. Прошение за искъ, което се подава на мировийтъ сѫдия може да бѫде устно и писменно.

20. Устното прошение за искъ се записва отъ мировийтъ сѫдия въ особна за това назначена книга; прочита се на ищецътъ, който го подписва, ако знае да пише.

21. Писменното исково прошение, което не може да се разглѣда отъ мировийтъ сѫдия, се врьща на ищецътъ, като му се равясни защо не може да се глѣда; устното прошение слѣдъ обяснението, дава му се, ако пожелае писменно удостовѣрение, защо не може да му се глѣда работата.

22. Както въ писменното, тъй и въ устното прошение ищецътъ е дължанъ да покаже:

а) името си, фамилията или прекорътъ, както и занятието си, мѣстото гдѣто живѣе, както и на свидѣтелитѣ си, ако привѣжда таквизи, а тъй сѫщо и мѣстожителството на отвѣтникътъ си;

б) доказателствата, на които основава искътъ си;

в) да покаже цѣната на искътъ точно, освѣнь за дѣла, които не подлѣжѫтъ за уцѣнение;

г) да обясни: какво именно иска, и що търси.

23. За цѣна на искътъ се счита суммата, която е показана въ исковото прошение, като се прибавятъ при нея сумма и процентитѣ, които се искатъ споредъ предявенийтъ искъ.

24. Ако се яви препирня върху показанната сумма въ исковото прошение, то тя се опредѣлява чрезъ свѣдущи специални лица, назначавани отъ мировий сѫдия.

25. Ищецъ, който основава свойтъ искъ на писмени доказателства, предава ги подъ расписка на мировийтъ сѫдия, или когато подава исковото прошение, или поне не по-кѫсно отъ два часа слѣдъ пладнѣ въ тоя день, въ утрешнийтъ на който ще се разглѣдва това дѣло.

26. Слѣдъ приемваньето исковото прошение, сѫдията призовава на сѫдъ както ищецътъ тъй и отвѣтникътъ, като имъ съобщи срокътъ, кога требва да се явятъ.

27. Срокъ за явенье на отвѣтникътъ предъ сѫдътъ се полага единъ день, слѣдъ като му се е врѫчила призовка, за всяки три часа разстояние отъ мѣстото, гдѣто се намѣрва сѫдътъ.

28. А когато и двѣтѣ страни се явятъ изведнѫжды прѣдъ мировий сѫдия, той може немедленно да имъ разглѣда дѣлото, безъ да отлага обаче назначеннитѣ за разглѣдванье дѣла въ него день.

29. Сѫдящитѣ сѣ, свидѣтелитѣ и други лица се призовáватъ въ сѫдътъ чрезъ призовки, въ които се означава:

1) кой се вика на сѫдъ, и отъ кого;

2) защо се вика;

3) мѣстото, гдѣто трѣбва да се яви;

4) деньтъ, а ако е нуждно и часътъ, когато трѣбва да се яви;

5) какво се прилага при призовката;

6) послѣдствията, на които се подлага тоя, който се призовава, ако нѣ се яви, съ указание на членоветѣ.

Призовката трѣбва да е подписана отъ мировийтъ сѫдия.

30. Призовката се предава на призоваемитѣ лица чрезъ разсилнийтъ, който се нахожда при мировийтъ сѫдия, или чрезъ полицейското или общинско управление.

31. Призовката се врѫчава на самото лице, което се вика, ако отсѫтствува то, тя се врѫчава на домашнитѣ му, или на тогози, който управлява имѣнието му, или пакъ на тогози отъ съсѣдитѣ му, който се заеме да му я предаде; нъ за всякий случай трѣбва да се вземе отъ всякиго расписка какъ че я е приелъ, и се задължава да я предаде.

32. Тоя, който врѫчава призовката, кога не намѣри никого отъ горѣпоказаннитѣ, оставя единъ екземпляръ отъ призовкитѣ, въ градъ — на полицейскийтъ чиновникъ въ него участъкъ, въ села, чивтлици и имѣния — на общинното началство или полицейско управление, за да я предаджтъ на призиваемийтъ.

33. Когато се врѫчава призовката на нея се забѣлѣжва времето, когато е врѫчена; а другийтъ екземпляръ съ подписътъ на получительтъ и времето на полученѝето

се предава на мировийтъ сѫдия. Ако тоя, който я е получилъ, не може или не раче да се подпише, то, за това нѣщо се забѣлѣжва и на двата екземпляра, като се означи: кога и кому е врѫчена, и защо нѣма нуждний подписъ.

34. Деньтъ когато требва да се представятъ предъ мировийтъ сѫдия може да се отложи по молбата и на двѣтѣ страни изедно.

Глава 4.

За явяваньето на тѫжащитѣ се, и за редътъ на производството у мировийтъ сѫдия.

35. Разгледваньето на дѣлата у мировитѣ сѫдии става публично и словесно; при всичко туй засѣданието може да бѫде и непублично, ако и двѣтѣ тѫжащи се страни го поискатъ, и ако мировийтъ сѫдия намѣри прозбата имъ уважителна.

36. Отвѣтникътъ, безъ да представя обяснения по сѫществото на дѣлото, може да предяви отводъ въ слѣдующитѣ случаи:

1) когато дѣлото е подсѫдено на другий мировий сѫдия, или на друго сѫдебно учреждение;

2) когато у сѫщийтъ или у другий мировий сѫдия, или въ другий сѫдъ се разглѣдва нѣкое дѣло по сѫщийтъ прѣдметъ и помежду тѣзи сѫщитѣ лица, или дѣло, което има тѣсна свръзска съ предявенийтъ искъ;

3) когато исканьето на ищецътъ трѣбва въ всичката си цѣлость да се отнася къмъ другий отвѣтникъ;

4) когато искътъ е предявенъ отъ лице, което нѣма право да иска и да отговаря на сѫдъ.

37. Слѣдъ предварителното обяснение отъ двѣтѣ страни, мировийтъ сѫдия предлага имъ да прекратятъ дѣлото съ помирение, като имъ показва дѣйствителнитѣ, по неговото мнѣние, способи. Мѣрки за склонявание тѫжащитѣ се на помирение мировийтъ сѫдия е обязанъ да

приема и въ времето на дѣлото, и само въ случай на несполука пристжпва да постанови рѣшение.

38. Помирителнийтъ такмежъ на тжжащитѣ се излага се на писмо, и, слѣдъ прочитаньето, подписва се отъ тѣхъ, или отъ тогози, на когото довѣрятъ тѣ. Свьршеното съ примирение дѣло неможе да се възобновява.

39. Когато пристжпи до разглѣдванье на дѣлото мировийтъ сждия предлага на ищецътъ да раскаже обстоятелствата на дѣлото и да обясни своитѣ искания, послѣ да изслуша обясненията на отвѣтникътъ, като позволява и на двѣтѣ страни, и подиръ туй да допълнятъ единъ слѣдъ други своитѣ показания, и имъ предлага отъ себе си нужнитѣ за обяснение на дѣлото питания. Когато мировийтъ сждия намѣри, че дѣлото е достаточно обяснено, тогава прекратява състязанието на странитѣ.

40. По дѣла за въстановение на нарушено владѣние мировийтъ сждия не влѣзва въ разглѣжданье на документитѣ, които удостовѣряватъ правото на собственность на недвижимото имущество, нъ само възстановява нарушеното владѣние.

41. По прошения за испълнение на контракти и на обвезателства, извьршени или засвидѣтелствовани по установенийтъ редъ, отвѣтникътъ се призовава да се яви въ най-кжсъ срокъ, и ако мировийтъ сждия признае, че възразенията му незаслужватъ уважение, постановява рѣшение за немедленното испълнение на обвезателството, и въ сжщото време дава на ищецътъ испълнителенъ листъ по туй рѣшение.

42. Отлаганье на разглѣжданье на дѣлото по искань на едната страна става само въ крайни случаи и не инакъ, освѣнь слѣдъ явяваньето на двѣтѣ страни предъ сждътъ и подиръ словеснитѣ между тѣхъ обяснения.

43. За получванье на необходимо за разяснение на дѣлото справка или копия отъ документъ у нѣкое присжтственно мѣсто или отъ длъжностно лице, мировийтъ

сѫдия дава на тѫжащийтъ се, по негова просба, свидѣтелство, че справката или копията на документътъ дѣйствително е нужна и за еди-кой именно срокъ.

44. Разглѣжданьето на едно дѣло у мировийтъ сѫдия се спира:

1) по взаимното съгласие на всичкитѣ, които се тѫжятъ;

2) въ случай на смъртъ, умоповрѣжданье на едногото отъ тѫжащитѣ се.

45. Разглѣжданьето на дѣлото се възобновява по прозбата на двѣтѣ тѫжащи се страни или на едната отъ тѣхъ.

46. Мировийтъ сѫдия, като види при разглѣжданьето на дѣлото, че то не подлѣжи на неговото вѣдомство, той прекратява по нататашното му разглѣжданье у себе си.

47. Случайтѣ, въ които мировийтъ сѫдия срещне, въ редътъ на сѫдопроизводството нѣкое затруднение, разрѣшаватъ се отъ него по съображение на настоящитѣ постановления съ правилата на сѫдопроизводството въ погорнитѣ сѫдове.

Глава 5.

За доказателствата.

Отдѣление I.

Общи правила.

48. Ищецътъ е длъженъ да докаже свойтъ искъ. Отвѣтникътъ, който възразява противъ исканията на ищецътъ, длъженъ е да докаже своитѣ възражения.

49. Мировийтъ сѫдникъ не събира доказателства или справки, но основава своитѣ рѣшения исключително на доказателствата, които сѫ представени отъ тѫжащитѣ се.

Отдѣление II.

Показанията на свидѣтелитѣ.

50. Никой нѣма право да се отказва отъ свидѣтелство; отъ туй правило се исключатъ:

1) роднинитѣ на тѫжащитѣ се по права линия, възходяща и низходяща, а тъй сѫщо и роднитѣ братья и сестри:

2) лицата, които се интересуватъ отъ рѣшението на дѣлото въ полза на едната или на другата страна.

51. Не сѣ допущатъ до свидѣтелство:

1) умоповредѣнитѣ;

2) тѣзи, които по своитѣ физически или умствени недостатъци не сѫ могли да имать познания за доказванното обстоятелство;

3) дѣцата противъ родителитѣ си;

4) съпрузитѣ на тѫжащитѣ се;

5) духовнитѣ лица въ отношение къмъ туй, което имъ е повѣрено въ исповѣдъ.

Всичкитѣ тѣзи лица се отстраняватъ отъ свидѣтелства отъ самийтъ сѫдия, и безъ указванъето имъ по прозбата на тѫжащитѣ се, когато сѫдията съглѣда поменѫтитѣ причини за неспособность.

52. Дѣца, недостигнѫли шестнадесять години, а още и лицата, за които се поменува въ 31 статья на Оттоманский Наказателенъ Законъ, могѫтъ да се питатъ, нъ безъ да се привождатъ на клетва.

53. По отводъ отъ противната страна отстраняватъ се отъ свидѣтелство:

1) роднинитѣ по права линия безъ ограничение на степенитѣ, а въ сѣребьрна роднинитѣ на пьрвитѣ три и сватоветѣ на пьрвитѣ двѣ степени на тогози отъ тѫжащитѣ сѣ, който се облѣга на тѣхъ;

2) настойницитѣ (опекунитѣ) на тѫжащийтъ се, който се облѣга на тѣхъ, или на онѣзи, които се намѣрватъ подъ неговото настойничество;

3) усиновляемитѣ на тѫжащийтъ се, който се облѣга на тѣхъ, или на неговитѣ усиновени;

4) онѣзи, които иматъ тѫжба съ една отъ странитѣ и лицата, на които интереситѣ зависятъ отъ рѣшението на дѣлото въ полза на тѣзи страни, които се облѣгатъ на тѣхъ;

5) повѣреннитѣ, ако на тѣхъ се облѣгатъ тѣхнитѣ довѣрители.

54. Отводитѣ на свидѣтелитѣ трѣбва да сѫ предявени преди привожданьето имъ на клетва или преди приеманьето на показанията имъ, ако то имъ се дава безъ клетва.

55. Свидѣтельтъ, ако самъ тѫжащийтъ се не се задължи да го представи, призовава се съ призовка.

56. Свидѣтелитѣ отъ долнитѣ воински чинове, които се намѣрватъ на дѣйствителна служба, призовавать се чрезъ тѣхното най-близко началство. Офицеритѣ се призовавать непосредственно съ призовка, нъ призованието въ сѫдътъ не ги освободява отъ обязанноститѣ на службата, ако тѣ не сѫ получили уволнение отъ своето началство. Слѣдъ удостовѣрение отъ военното началство за невъзможността на призованийтъ свидѣтель отъ воинскитѣ чинове, по военни обстоятелства, да се яви лично въ сѫдътъ, призованийтъ се испитва на мѣстото, дѣто служи.

57. За неявяванье въ назначенийтъ срокъ свидѣтельтъ, който непредстави уважителни оправдания, подпада, по опредѣлението на мировийтъ сѫдия, на парична глоба отъ единъ франкъ до двадесетъ франка, споредъ важността на дѣлото и споредъ състоянието на свидѣтельтъ; при туй назначава му се новъ срокъ за явяванье. На сѫщата глоба свидѣтельтъ подпада и въ случайтъ на второ неявяванье.

58. Свидѣтельтъ може, въ продължение на *двѣ недѣли* слѣдъ обявяванъето нему опредѣлението на мировийтъ сѫдия за наложената на него глоба, или при явяванъето му на изново назначенийтъ му срокъ, да представи своитѣ оправдания на мировийтъ сѫдия, който го и освободява отъ глобата, ако признае оправданията уважителни.

59. Свидѣтель, който по болѣсть не може да се яви при мировийтъ сѫдия, испитва се отъ него на мѣстожителството му и въ присѫтствието на тѫжащитѣ се, ако тѣ го пожелаятъ. Сѫщо, испитванъето се прави на мѣстожителството на свидѣтелитѣ и въ такъвъ случай, когато по

дѣлото трѣбва да се испита значително число лица, които живѣятъ въ едно мѣсто.

60. Свидѣтелитѣ, които живѣятъ въ единъ мировий участъкъ, отдалеченъ отъ мѣстото, гдѣто става разглѣжданьето на дѣлото, могжтъ дя се извитватъ отъ мировийтъ сждия на тоя участъкъ, въ който живѣятъ, слѣдъ предварителното обявяванье за туй на тжжащитѣ се и въ тѣхно присжтствие, ако тѣ се явятъ въ назначеннийтъ за туй срокъ.

61. Свидѣтелитѣ се испитватъ слѣдъ като се приведжтъ на клетва, ако тжжащитѣ се, по взаимно съгласие, не ги освободятъ отъ нея. Въ случай на отсжтствие на священикъ, мировийтъ сждия испитва ги безъ клетва, като имъ напомня за обязанностьта да покажжтъ по чиста съвѣстъ всичко тѣмъ извѣстно, и като вземе отъ тѣхъ подписъ, че тѣ всичкото показано отъ тѣхъ задлъжаватъ се, въ случай, ако нѣкой отъ тжжащитѣ се поиска, да го подтвърдятъ съ клетва.

62. Отъ клетвата се освободяватъ:

1) священно-служителитѣ и монашествующитѣ на всичкитѣ християнски вѣроисповѣдания;

2) лицата, които принадлежятъ на вѣроисповѣдания и секти, които неприематъ клетвата; намѣсто клетва тѣ даватъ обѣщание да покажжтъ всичката правда по чиста съвѣсть.

63. Всѣки свидѣтель се испитва особно, въ присжтствието на тжжащитѣ се, ако тѣ сж се явили.

64. Свидѣтелитѣ, които още не сж дали показанията си, не могжтъ да присжтствоватъ при испитваньето на другитѣ свидѣтели.

65. Слѣдъ изложението отъ свидѣтелътъ неговото показание, мировийтъ сждия представя на странитѣ отъ себе си питания по всичкитѣ необходими по тѣхно мнѣние, предмети.

66. За разрѣшение на противорѣчия въ показанията на свидѣтелитѣ по съществени предмети, мировийтъ съдия назначава на свидѣтелитѣ очна среща.

67. Същностьта на показанията на свидѣтельтъ се записва въ протоколъ, който се прочита на свидѣтельтъ и се подписва както отъ него, тъй и отъ мировийтъ съдия. Въ случай на неграмотность на свидѣтельтъ, туй се забѣлѣзва въ протокольтъ и се подписва само отъ мировийтъ съдия.

68. Силата на свидѣтелскитѣ показания, споредъ достовѣрностьта на свидѣтельтъ, ясностьта, пълнотата и вѣроятностьта на неговитѣ показания, се опредѣля отъ мировийтъ съдия.

69. Свидѣтельтъ, който желае да получи възнаграждение за отвличанье отъ занятия или за пѣтни разноски, трѣбва да обяви за туй подиръ извършваньето на испитваньето му. Възнаграждението се взема отъ страната, която е поискала тоя свидѣтель.

70. Възнаграждението на свидѣтельтъ се опредѣля отъ мировийтъ съдия въ размѣръ отъ половинъ до четире франка на день, и други мѣстни обстоятелства. Жалби за недостатъчность на възнаграждението не се допущатъ.

Отдѣление III.

Писменнитѣ доказателства.

71. Актове отъ всѣки родъ, тъй извършенитѣ и явенитѣ по установенийтъ редъ, както и домашнитѣ, а още и други книги приематъ се отъ мировийтъ съдникъ въ съображение при рѣшението на дѣлото.

72. Съдържанието на писменнитѣ документи, извършени или засвидѣтелствовани по установенийтъ редъ, не може да бъде опровергнато отъ показанията на свидѣтелитѣ.

73. Въ случай когато тъжащитѣ се заявятъ съмнѣние въ подлинността на актътъ, мировийтъ съдия се удостовѣрява въ неговата подлиность чрезъ сравнение съ други

актове, чрезъ сличаньето на почеркътъ и испитваньето на свидѣтелитѣ, за което и съставя протоколъ.

74. Когато противъ писменни доказателства, съществени при рѣшението на дѣлото, е повдигнѫта препирня за подлогъ, тогасъ мировийтъ сѫдия предлага найнапредъ на страната, която е представила тѣзи документи, да ги вземе назадъ; ако тя не склони, той обяснява на обявившийтъ за подлогътъ всичката важность на послѣдствията, на които послѣднийтъ подпада, ако недокаже дѣйствителностьта на подлогътъ. А когато тѫжащийтъ си потвърди препирнята за подлогътъ, тогась мировийтъ сѫдия спира разглѣжданьето на дѣлото у себеси, а документитѣ, които сѫ обявени за подложни, препроважда на прокурорътъ на мѣстнийтъ окрѫженъ сѫдъ, за да предложи въпросътъ за подлогътъ на разглѣжданье на сѫдътъ по установенийтъ редъ.

75. Препирнята за подлогъ, предявена противъ такъвъ актъ, отъ който независи сѫщностьта на рѣшението, неспира разглѣжданьето на дѣлото.

Отдѣление IV.

Признанието.

76. Когато едната отъ странитѣ сама признава при разглѣжданьето на дѣлото ѝ у мировийтъ сѫдия, писменно или словесно, дѣйствителностьта на едно обстоятелство, което служи за утвърдение на правото на нейнийтъ противникъ, тогава то се счита че нѣма нужда отъ повече доказателства.

77. Признанието, направено отъ едного изъ съучастницитѣ въ дѣлото има сила само въ отношение къмъ тогози отъ тѣхъ, който го е направилъ.

Отдѣление V.

Клетвата.

78. Сѫдебната клетва бива два вида:

1) клетва, която едната страна предлага на другата,

съ цѣль да постави рѣшението на дѣлото въ зависимость отъ нея: тая клетва се нарича рѣшителна;

2) клетва, която самъ сѫдътъ предлага на едната или на другата страна.

I. За рѣшителната клетва.

79. Рѣшителната клетва може да се предлага въ всѣкакви препирни, нъ само относително до личното дѣйствие на оная страна, на която тя се предлага.

80. Тя може да бѫде предложена въ всѣко положение на дѣлото, даже и въ такъвъ случай, когато никакъ нѣма доказателства по искътъ или по възражението.

81. Ако тойзи, комуто е била предложена клетвата, се отрече да ѫ приеме, и не престане да ѫ предаде на противникътъ си, или ако противникътъ, комуто е била тя предадена, се отрѣче да я приеме, искътъ или възражението се припознава за неправилно.

82. Клетвата не може да се предава, ако дѣйствието, което съставя неинъ предметъ, излиза не отъ двѣтѣ страни, а лично отъ оная страна, на която е била предложена клетвата.

83. Страната, която е предложила или отстѫпила клетвата, не може вече да се повърне, ако противната страна е обявила че ѫ приема.

84. Сторената клетва съставя доказателство само за или противъ оногова, който ѫ е предложилъ, а сѫщо или противъ наслѣдницитѣ му или лицата, които сѫ встѫпили въ неговитѣ права.

II. За клетвата, която се предлага отъ самия мирови сѫдия.

85. Мировийтъ сѫдия може да назначи на едната отъ странитѣ клетва съ цѣль да тури въ зависимость отъ нея дѣлото, или само съ цѣль да опредѣли размѣрътъ на онова, което трѣбва да се присѫди за страната.

86. Мировийтъ сѫдия може да назначи на страната клетва при слѣдующитѣ двѣ условия:

1) когато искътъ или възражението да не сѫ напълно доказани;

2) когато да не сѫ и съвсѣмъ бездоказателни.

Въ всичкитѣ други случаи сѫдътъ трѣбва да присѫди по искътъ или да отхвърли безусловно.

87. Клетвата, която е назначена на едната страна отъ сѫщий сѫдъ, не може да бѫде предадена отъ нея на другата страна.

88. Клетвата за опредѣление стойностьта на предметътъ, който се дири, може да бѫде назначена на ищецътъ отъ сѫдътъ само когато не е възможно да се опредѣли по другъ начинъ тая стойность.

Въ тоя случай сѫдътъ трѣбва да опредѣли и до каква сума ще даде вѣра на клетвата на ищецътъ.

89. Клетва на тѫжащитѣ се не се допуща:

1) по дѣла, въ които иматъ участие несъвършенно лѣтни и изобщо лица, на които не се позволява свободното разполагание съ имуществото имъ;

2) по обстоятелства, които се намѣрватъ свързани съ нѣкое пресѫпление или простѫпъкъ;

3) въ дѣла свързани съ интересътъ на правителственни учреждения и съ градскитѣ и селски общини;

4) въ дѣла на общества, на дружества и на компании;

5) за опровержение на прямийтъ смислъ на актоветѣ, на които подлинностьта не е заподозрѣна.

Отдѣление VI.

Приглѣдъ на мѣстото и заключението на вѣщитѣ людье.

90. Приглѣдъ на мѣстото, съ участието или безучастието на вѣщи людье, става или по прозбата на една отъ странитѣ, или по усмотрѣнието на мировийтъ сѫдия.

91. Приглѣдътъ се извършва отъ самийтъ мировий сѫдия при двама достовѣрни свидѣтели и тѫжащитѣ се, които се призоватъ словесно или съ призовки.

92. Не идваньето на тѫжащитѣ се на приглѣдътъ не го спира, и отсѫтствующитѣ се лишаватъ отъ правото да се тѫжятъ на дѣйствията на мировийтъ сѫдия по извършаваньето на приглѣдътъ.

93. Мировийтъ сѫдия може по прозбата на тѫжащитѣ се или по свое усмотрѣние, да поиска заключението на вѣщитѣ людье за такъвъ предметъ, за оцѣнката или за разглѣжданьето на който сѫ необходими особни свѣдѣния.

94. Вѣщи людье се избиратъ на число отъ единъ до трима, по взаимното съгласие на тѫжащитѣ се; ако ли се тѣ несъгласятъ, тогава се назначаватъ отъ мировийтъ сѫдия. Отводитѣ имъ се допущатъ по сѫщитѣ правила за отводитѣ на свидѣтелитѣ.

95. За приглѣдъ на мѣстото и за показанията на вѣщитѣ людье се съставя протоколъ, който се подписва отъ мировийтъ сѫдия, отъ тѫжащитѣ се, отъ свидѣтелитѣ и отъ вѣщитѣ людье. Въ случай на безграмотность на нѣкого отъ означенитѣ лица, то се забѣлѣжва въ протоколътъ.

Глава 6.

За обезпечение на исковетѣ.

96. Удовлетворението на просби за обезпечение на исковетѣ зависи отъ мировийтъ сѫдия; нъ когато при самото предявяванье на искането на дългово обвезателство, засвидѣтелствовано по установленийтъ редъ, ищецътъ поиска обезпечение, тогава мировийтъ сѫдникъ неможе да му откаже на туй.

97. Обезпечението на искове, предявени у мировийтъ сѫдия, става по установенитѣ членове отъ 242—248 Вр. Сѫд. Правила.

98. Мировийтъ сѫдия има право, по просбата на ищецътъ, да поиска отъ отвѣтникътъ, който временно пребивава въ мировийтъ участъкъ, и иска да обжалова рѣшението да представя залогъ или поржителството на единъ благонадѣженъ мѣстенъ житель.

99. Ако отвѣтникътъ не испълни туй исканье, мировийтъ сѫдия има право да наложи запоръ на движимото имѫщество на отвѣтникътъ, съразмѣрно съ присѫдената отъ него сумма.

Глава 7.

За рѣшението.

100. Мировийтъ сѫдия, подиръ изслушваньето странитѣ приема въ съображение всичкитѣ приведени по дѣлото обстоятелства, и като опредѣли, по убѣждението на съвѣстьта си, значението и силата на доказателствата, постановява рѣшение, което не трѣбва да противурѣчи на законътъ.

101. При постановението на рѣшението мировийтъ сѫдникъ може да се ржководи отъ общеизвѣстнитѣ мѣстни обичаи, нъ само въ тоя случай, когато приспособението на мѣстнитѣ обичаи непротивурѣчи на законътъ.

102. Мировийтъ сѫдия нѣма нито право да постановява рѣшение за прѣдмети, за които нѣма предявенъ искъ, нито да присѫжда повече отъ туй, което е искалъ тѫжащийтъ се.

103. Като постановява рѣшението, мировийтъ сѫдия присѫжда обвинената страна да повърне на оправданата страна сѫдебнитѣ разноски, ако тая послѣднята ги поиска.

104. Мировийтъ сѫдия рѣшава окончателно дѣла по искове на сумма не по-горѣ отъ 100 франка.

105. По дѣла, рѣшени отъ мировийтъ сѫдия окончателно, той назначава въ рѣшението срокъ, на който се предоставя на обвинената страна доброволно да ги испълни.

106. Въ случай на неманье у обвинената страна никакви наржчни средства за да внесе присѫдената отъ рѣшението парична сумма, мировийтъ сѫдия може да расрочи исплатата на опредѣлени срокове, споредъ количеството на искътъ и споредъ способитѣ на длъжникътъ за испла-

тата, за което, по желанието на тѫжащитѣ се, дава имъ и свидѣтелство.

107. Длъжникъ, който се е показалъ не точенъ въ исплатата подирь стореното нему на основание на предидущийтъ членъ разсрочванье, подпада, по просбата на ищецътъ, по распорежданье на мировийтъ сѫдия, на немедленно заплащанье на всичката присѫдена сумма.

108. По дѣла рѣшавани отъ мировийтъ сѫдия неокончателно, предварителното испълнение на рѣшението се допуща не инакъ, освѣнь по просбата на тѫжащийтъ се и при туй само въ слѣдующитѣ случаи:

1) когато е присѫдено искань по актъ, извьршенъ или засвидѣтелствованъ по установенийтъ актовий редъ и за подлинностьта му нѣма препирня, или по домашенъ актъ, признатъ отъ страната, противъ която е представенъ;

2) когато подиръ истичаньето на срокътъ наемателтъ е обязанъ по рѣшението да очисти или да предаде наетото отъ него имущество, или когато чрезъ рѣшение е постановено да се продаде имущество, което се е намѣрвало въ незаконно владѣние;

3) когато по препирня за личенъ наемъ (приставанье), наемателтъ е чрезъ рѣшението обязанъ да пусне слугата или работникътъ, който е у него, или на тогози послѣднийтъ е предоставено да се оттегли отъ наемателтъ;

4) когато ищецътъ представи обезпечение благонадѣженъ залогъ и приеме вьрху си отговорностьта за пагубитѣ въ случай на измѣнение на рѣшението отъ окрѫжнийтъ сѫдъ, ако при туй може да се предполага, че отъ забавата испълнението ще стане послѣ не възможно.

109. Мировийтъ сѫдия като постанови резолюцията записва я въ кѫсо, и я обявява на тѫжащитѣ се при всичкитѣ присѫтствующи.

110. Мировийтъ сѫдия, при обявението, е длъженъ да обяви на тѫжащитѣ се за правото имъ да пренесѫтъ дѣлото на разглѣжданье въ окрѫжнийтъ сѫдъ, за опре-

дѣленийтъ за туй срокъ, и за туй, че въ случай на пропущенье на тоя срокъ отъ тѣхъ, постановението на рѣшението ще стжпи въ законна сила.

111. Подирь обявението на рѣшението, мировийтъ сждия е длъженъ да го изложи въ окончателна форма не по-кжсно отъ *три дни*.

112. Рѣшението на мировийтъ сждия, изложено въ окончателна форма, трѣбва да заключава въ себе си:

1) указванье на годината, на мѣсецътъ, и на числото, когато е станжло рѣшението;

2) названието, името и фамилията или прѣкоритѣ на тжжащитѣ се;

3) кратко изложение на обстоятелствата на дѣлото, съ привожданье на исканията на тжжащитѣ се;

4) сжщността на рѣшението и съображенията, на които е то основано;

5) да означава разноскитѣ на производството, които сж присждени на оправданата страна;

6) да показва подлѣжи ли рѣшението на незабавно испълнение;

7) подписътъ на мировийтъ сждия.

113. Мировийтъ сждия записва своитѣ рѣшения или въ особенъ за всяко дѣло протоколъ, или въ една обща книга.

114. Мировийтъ сждия е длъженъ да дава копия отъ рѣшението не покжсно отъ третийтъ день отъ времето на подаваньето просба за туй.

Глава 8.

За заочното рѣшение и за отзивътъ.

115. Когато отвѣтникътъ не се яви въ назначеннийтъ срокъ, мировийтъ сждия, по просбата на ищецътъ, поставя заочно рѣшение, а когато не се яви ищецътъ, то отвѣтникътъ може да иска да се прекрати дѣлото и да му се заплатятъ разноскитѣ, нъ ищецътъ не се лишава отъ пра-

вото да възобнови дѣлото съ предявяванье на ново исково прошение.

116. Съ заочно рѣшение мировийтъ сѫдия присѫжда на ищецътъ исканията, които той докаже.

117. Ако мировийтъ сѫдия узнае, по какъвто и да е начинъ, въ деньтъ на засѣданието че причината на неявяванъето на ищецътъ или на отвѣтникътъ били нѣкои непреодоляеми препятствия, или че призовката за призованието не била въ време предадена на отвѣтникътъ, тогава отлага разрѣшението на дѣлото, и назначава на тѫжащитѣ се новъ срокъ за явяванье, за. което на явившата се страна обявява словесно, а на неявившата страна се провожда призовка.

При туй причинитѣ за таквози отлаганье требва да бѫдѫтъ изложени въ протоколътъ.

118. Преди постановението на заочното рѣшение по сѫществото на дѣлото, сѫдникътъ може да направи распорѣжданье за питанье на указанитѣ свидѣтели, за прегледъ на мѣстото или за исканье мнѣние на вѣщи людье, ако по обстоятелствата на дѣлото признае туй за необходимо.

Противъ туй распорежданье отзивъ не се допуща, и то може да се обжалова само заедно съ аппеляцията по сѫществото на дѣлото.

119. Отвѣтникътъ, който е пропусналъ назначенніітъ за явяванье срокъ, нъ който е стигналъ въ сѫдътъ преди постановението на рѣшението по сѫществото на дѣлото допуща се до словесни обяснения. Постановеното слѣдъ туй рѣшение не се счита заочно.

* 120. Копия отъ заочното рѣшение се провожда на отвѣтникътъ съ призовка.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 яннуарий 1885 г. се замѣни съ слѣдующето:

120. Препись отъ сѫщностьта на задочното рѣшение (отъ резолюцията) се праща на отвѣтната страна съ призовка.

121. Въ продължение на *двѣ недѣли* отъ времето на връчваньето копията на заочното рѣшение отвѣтникътъ има право да се яви при мировийтъ сѫдия и да проси да се призове ищецътъ, и изново да се разглѣда дѣлото.

122. *Съ приеманьето на отзивътъ* заочното рѣшение се счита недѣйствително и дѣлото се върща въ туй положение, въ което се е намѣрвало преди рѣшението.

123. Въ случай на второ неявяванье на отвѣтникътъ, постановява се, по просбата на ищецътъ, второ заочно рѣшение, противъ което отзивъ се недопуща.

124. Какъто ищецътъ, тъй и отвѣтникътъ могѫтъ да принесѫтъ аппелационна жалба противъ заочното рѣшение; ако само дѣлото, по цѣната на искътъ, подлѣжи на обжалвание.

125. Срокътъ за принасянье аппелационна жалба противъ заочното рѣшение се смѣта отъ времето на обявението на рѣшението.

Глава 9.

За испълнението рѣшенията на мировитѣ сѫдии.

126. Слѣдующитѣ рѣшения на мировийтъ сѫдия се признаватъ влѣзли въ законна сила:

1) рѣшенията по дѣла, на които цѣната не надминува 100 франка;

2) рѣшения на дѣла отъ по-горня сумма или по искове, които неподлѣжѫтъ на оцѣнка, ако не е принесена аппеляционна жалба въ установенийтъ срокъ;

3) заочнитѣ рѣшения, ако въ установенийтъ срокъ не е принесенъ ни отзивъ, ни аппеляция.

127. По рѣшението на мировийтъ сѫдия, което е влѣзло въ законна сила, или което подлѣжи на предварително испълнение, мировийтъ сѫдия, по желанието на тѫжащийтъ се, дава му испълнителенъ листъ.

128. Рѣшенията на мировийтъ сѫдия се привождатъ въ испълнение или отъ мѣстнитѣ полицейски чинове или отъ общинното началство.

Всичкитѣ тѣзи лица по испълнението на рѣшението се подчиняватъ на мировийтъ сѫдия.

129. Постановенитѣ отъ мировийтъ сѫдия рѣшения и опредѣления се привождатъ въ испълнение по правилата изложени въ 331 чл. отъ Врѣм. Сѫд. Правила.

130. Всичкитѣ препирни, които възникватъ по испълнението, подлѣжѫтъ на разрѣшението на мировийтъ сѫдия, въ участъкътъ на когото се произвожда испълнението.

131. Недоумѣнията, които възникватъ при испълнението на рѣшението, относително смисьлта на рѣшението, разрѣшаватъ се отъ мировийтъ сѫдия, който е постановилъ рѣшението.

Глава 10.

За обжалованьето рѣшенията на мировитѣ сѫдии.

* 132. Противъ рѣшенията на мировитѣ сѫдии по искове, цѣната на които надминува 100 франка, или които не подлѣжѫтъ на оцѣнка, могѫтъ да се принасятъ аппеллационни жалби въ окрѫжнитѣ сѫдове. Срокътъ на принасянье аппелационни жалби се назначава *мѣсечень* отъ деньтъ на обявлението на рѣшението.

IV-то обикновенно Нар. Събрание прие и чрезъ княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. замѣни съ слѣдующето:

132. Противъ рѣшенията на мировитѣ сѫдии по искове, цѣната на които надминува 100 франка, или които не подлѣжѫтъ на оцѣнка, могѫтъ да се принасятъ аппеляционни жалби въ окрѫжнитѣ сѫдове. За принасянье аппелационна жалба се назначава двѣ недѣленъ срокъ отъ обявлението на странитѣ или съобщението тѣмъ сѫщностьта на рѣшението (резолюцията).

133. Въ аппеляционната жалба трѣбва да бѫдѫтъ означени причинитѣ, по които подавачьтъ ѝ счита рѣшението неправилно. Предявяванье на нови искания не се допущатъ въ аппелационната жалба.

134. Аппелационната жалба се представя въ два екземпляра на тогози мировий сѫдия, който е рѣшилъ дѣлото.

135. Мировийтъ сѫдия проважда единъ екземпляръ отъ аппеляционната жалба, съ всичкитѣ приложения и

актове на производството въ окржжний сждъ не по-кжсно отъ *три дни* отъ времето на приеманьето ѝ, а другийтъ екземпляръ испроважда съ призовка на противната страна.

136. Частнитѣ жалби противъ распорежданьето на мировийтъ сждия, могжтъ да се принасятъ само за едно съ аппеляцията, освѣнъ жалбитѣ за бавность, за неприеманье на искова просба, на отзивъ или на аппеляционна жалба и на опредѣленията по просбитѣ за обезпечение на искътъ или за предварителното испълнение на рѣшението; въ тѣзи случаи жалбитѣ могжтъ да се подаватъ отдѣлно отъ аппеляцията.

137. Частнитѣ жалби се приносятъ въ *седмодневенъ* срокъ, отъ времето на опредѣлението на сждътъ, освѣнь жалбитѣ за бавность, за подаваньето на които срокъ се не назначава.

138. Жалбитѣ въ бавностьта на мировийтъ сждия, или за отказванье да приеме искова просба, отзивъ или аппеляционна жалба се подаватъ въ окржжнийтъ сждъ, а другитѣ жалби на мировийтъ сждия, който ги представя въ продължение на *седемь дни* отъ времето на подаваньето на жалбата, въ окржжнийтъ сждъ, заедно съ своето обяснение.

139. Тѣзи жалби се разглѣждатъ въ окржжнийтъ сждъ безъ призование на странитѣ, нъ които отъ тжжащитѣ се заявятъ, допущатъ се до словесни обяснения.

Глава 11.

За редътъ на аппелативното производство въ окржжнитѣ сждове.

140. Тжжимийтъ, комуто е съобщена апеллационната жалба, може до назначеннийтъ за слушанье дѣлото день въ окржжнийтъ сждъ, да подаде въ окржжний сждъ свое писменно обяснение на жалбата.

141. Неявяваньето на едната страна въ засѣданието на окржжнийтъ сждъ не спира разглѣжданьето на дѣлото,

и присѫтствующата страна допуща се да представи словесни обяснения.

142. Ако не се явятъ и двѣтѣ тѫжащи се страни разглѣжданьето на дѣлото се отлага, за което се и обявява и на двѣтѣ страни.

143. Разглѣжданьето на дѣлата въ окрѫжнийтъ сѫдъ става публично и словесно. То се открива съ прочитаньето на обжалованото рѣшение на мировийтъ сѫдия и на принесената противъ туй рѣшение жалба. Подиръ туй става словесно състязание между тѫжащитѣ се.

144. Провѣрката на доказателствата се произвожда отъ самийтъ окрѫжний сѫдъ, или, по негово порѫчанье, отъ едного изъ неговитѣ членове.

145. Предсѣдателтъ на сѫдътъ може да предлага на тѫжащитѣ се въпроси за разяснение на дѣлото.

146. Когато предсѣдателтъ на сѫдътъ види, че словеснитѣ обяснения на тѫжащитѣ се сѫ достаточно разяснили дѣлото, той прекратява състязанието.

147. Предсѣдателтъ на сѫдътъ е длъженъ да склонява на помирение.

148. Когато тѫжащитѣ се пожелаятъ да прекратятъ дѣлото съ помирение, мировото имъ потъкмяванье се внося въ протоколътъ и се подписва отъ тѣхъ.

149. По дѣла на лица недостигнѫли съвършеннолѣтие, глухонѣми и умалишени, по дѣла на казенното управление, на административнитѣ учреждения, на градскитѣ и селски общини, сѫщо и по въпроситѣ за подсѫдностьта, прокурорътъ дава своето заключение подиръ свършването на състязанието между тѫжащитѣ се.

150. Подиръ постановлението на рѣшението предсѣдателтъ на сѫдътъ обявява го на тѫжащитѣ се въ сѫщото засѣдание; по дѣла сложни той може да отложи обявението на рѣшението, нъ не по дълго отъ три дни.

151. Рѣшенията на окрѫжнийтъ сѫдъ се почитатъ окончателни и подлѣжятъ на немедленно испълненпе спо-

редъ редътъ указанъ въ членове отъ 325 до 331 включително отъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила.

Глава 12.

За отмѣната на окончателнитѣ рѣшения на мировитѣ сждии и на окржжнитѣ сждове.

152. Просбитѣ за отмѣната на рѣшенията на мировитѣ сждии могжтъ да бжджтъ три рода:

1) просби за касация на рѣшенията, които неподлѣжжтъ на апелация;

2) просби за прегледъ на рѣшенията;

3) просби отъ неучавствовавшитѣ въ дѣлото лица.

153. Просби за касация на рѣшенията се допущатъ:

1) въ случай на явно нарушение на прямийтъ смисълъ на законътъ или на неправилното му тълкование;

2) въ случай нарушение на обряди и на форми на сждопроизводството толкози сжществени, щото поради неопазваньето имъ не е възможно да се признае приговорътъ, че има сила на сждебно рѣшение.

3) въ случай на нарушение на прѣдѣлитѣ на вѣдомството или на властьта, които сж предоставени отъ законътъ на мировийтъ сждия или на окржжнийтъ сждъ.

154. Просбитѣ за приглѣдъ на рѣшенията се допущатъ въ случай на откриванье нови обстоятелства или въ случай на подлогъ, открить въ актоветѣ, на които е основано рѣшението.

155. Просбитѣ на лица, неучаствовали въ дѣлото, се допущатъ въ тия случаи, когато рѣшението, което е влѣзло въ законна сила нарушава тѣхнитѣ права.

156. Просбитѣ за отмѣната на рѣшения на мировийтѣ сждии се приносятъ въ Върховнийтъ Сждъ.

* 157. До просбата трѣбва да е приложена копия отъ рѣшението и всичкитѣ документи, на които просбата е основана.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 и удобри слѣдующето:

157. До молбата за отмѣнение на рѣшенията трѣбва да е приложенъ преписъ отъ рѣшението, а тъй сжщо кви-

танция, че е внесенъ въ нѣкое ковчежничество двадесетъ лева кассационенъ депозитъ.

* 158. Срокътъ за подаванье просба за отмѣна на рѣшението на мировийтъ сѫдия се назначава *мѣсечень*, а за отмѣната на рѣшението на окрѫжнийтъ сѫдъ *четиримѣсечень*.

II-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ Княжески указъ No. 751 отъ 18 декемврий 1880 г. се удобри слѣдующето:

Чл. 158. Срокътъ за подаванье прозба за отмѣна на рѣшението на мировийтъ сѫдия и на окрѫжний сѫдъ се назначава мѣсеченъ отъ деньтъ на врѫчваньето копие отъ рѣшението въ окончателна форма споредъ правилата за призовкитѣ.

159. Установенийтъ въ предидущийтъ членъ срокъ се смѣта:

1) на прошения за кассация на рѣшения, отъ деньтъ на обявлението на рѣшението;

2) на прошения за пригледъ на рѣшения, отъ тоя день, когато на просителтъ е станѫло извѣстно едно ново обстоятелство, което служи за основание за приглѣдванье на рѣшението, а въ случай на подлогътъ отъ тоя день, когато е влѣзло въ законна сила рѣшението на углавнийтъ сѫдъ за признанието на актътъ за подложенъ;

3) за прошения на неучаствовавшитѣ въ дѣлото лица отъ туй време, когато рѣшението е станѫло извѣстно на просителтъ.

160. Окрѫжнийтъ сѫдъ, ако признава просбата за отмѣна на рѣшението че заслужва уважение, отмѣнява обжалованото рѣшение и препроважда дѣлото на разглѣжданье у други мировий сѫдъ. Тъй сѫщо и Върховнийтъ Сѫдъ при отмѣната на рѣшението на окрѫжнийтъ сѫдъ, препроважда дѣлото на разглѣжданье на другий окрѫженъ сѫдъ.

161. Мировийтъ сѫдия или окрѫжнийтъ сѫдъ, на разглѣдваньето на който е предадено дѣлото, пристѫпва къмъ неговото рѣшение, слѣдъ като призове тѫжащитѣ се страни и съ опазваньето при производството на туй дѣло правилата, изложени въ членоветѣ на тоя уставъ.

Глава 13.

За отстраненнето на мировитѣ сѫдии.

162. Мировийтъ сѫдия е обязанъ да отстранява себе си и може да бѫде отстраненъ отъ тѫжащитѣ се въ слѣдующитѣ случаи:

1) когато той самъ, жена му, роднинитѣ му въ пряма линия безъ ограничение, а въ побочна роднинитѣ му отъ пьрвитѣ четири и сватоветѣ му отъ пьрвитѣ три степени, още и усиновенитѣ отъ него, иматъ участие въ дѣлото;

2) когато сѫдията е настойникъ на едного отъ тѫжащитѣ се, или управлява дѣлата му, или когато тѫжащийтъ се управя дѣлата или имуществото на сѫдията;

3) когато сѫдията или жена му сѫ по законътъ найблизски наслѣдници на едного отъ тѫжащитѣ се, или иматъ съ едного отъ тѣхъ тѫжба.

163. Просбата за отстранение на мировийтъ сѫдия, съ изложение на основанията, трѣбва да е заявена отъ ищецъ при предявяваньето на искътъ, а отъ отвѣтникътъ не покѫсно отъ пьрвото му явяванье въ сѫдътъ.

164. Мировийтъ сѫдия, като признае причинитѣ за отстранението правилни, предава подадената нему искова просба, съ всичкитѣ ѝ приложения на найближнийтъ мировий сѫдия, който ще се назначава вóвремя за да испълнява неговата длъжность въ подобни случаи.

165. Когато мировийтъ сѫдия непризнава предявенитѣ доводи достаточни за своето отстранение, а тѫжительтъ, слѣдъ като му се обяви за туй, пакъ настоява за отстранението, тогава мировийтъ сѫдия представя на зарѣшение въ окрѫжнийтъ сѫдъ просбата му за туй заедно въ своето обяснение.

Глава 14.

За сѫдебнитѣ разноски.

166. Производството у мировитѣ сѫдии се освободява отъ гербови и всѣкакви мита.

* 167. При даванье копия отъ рѣшения протоколи отъ мировитѣ сѫдии и отъ окрѫжнитѣ сѫдове по дѣла на мировото правосѫдие взема се по половина франкъ за листъ,[1]) като се смѣтатъ по *двадесять и петь* реда на всѣка страница.

IV-то обикновенно Народно Събрание прие и чрезъ княжески указъ No. 9 отъ 27 януарий 1885 г. се удобри слѣдующето:

167. Издаванитѣ отъ мировий сѫдия преписи отъ рѣшения, протоколи и всѣкакви книжа всѣкиму, освѣнъ на лицата, на които е признато правото на бѣдность и на хазната, се облѣпятъ съ гербови марки отъ стойность петдесетъ стотинки за всѣки листъ, като се смѣта листътъ най-много четири страници съ по двайсетъ петъ рѣдове всѣка една.

[1]) Единъ листъ състои отъ четире писмени страници.

СѢДОПРОИЗВОДСТВО

по углавнитѣ дѣла, които сѫ подсѫдни на мировитѣ сѫдии.

(Утвърдено отъ Негово Височество Князътъ на 3 юний 1880 год.)

Глава 1.

1. Подъ вѣдомството на мировитѣ сѫдии подлѣжѫтъ простѫпки, споредъ особнийтъ уставъ за наказанията, имъ се налагатъ:

1) забѣлѣжки и изобличения (виговори);

2) парична глоба не повече отъ *триста франка;*

3) запиранье не повече отъ *три мѣсеци;*

4) затворъ въ тъмница не повече отъ *шесть мѣсеци.*

Забѣлѣжка 1. Мировитѣ сѫдии при опредѣлението на наказанията и глобитѣ, се ржководятъ отъ уставитѣ за нарушение на казеннитѣ управления, уставътъ за повинноститѣ и съ търговията, уставътъ за питейнитѣ сборове, уставътъ за акцизътъ и тютюнътъ и др. тѣмъ подобни устави, безъ да излѣзватъ вънъ отъ границитѣ на дадената имъ власть.

Забѣлѣжка 2. Означенитѣ въ предидущий членъ дѣла не подлѣжѫтъ на разгледванье отъ мировитѣ сѫдии въ слѣдующитѣ случаи:

а) когато наказанието за проступъкътъ е съпряжено за запрещение да търгува или промишлява, или съ затварянье дугеньтъ или промишленното заведение;

б) когато възнаграждението за причиненъ вредъ или загуба чрезъ проступка надминава *хиляда лева.*

2. Освѣнъ горѣказаннитѣ дѣла, които мировитѣ сѫдии имаѫтъ право да разглѣдватъ, по родътъ на опредѣленнитѣ наказания за престѫпни дѣйствия, тѣ могѫтъ да разглѣдватъ собственно *за да склонятъ странитѣ на миръ* по дѣла, които, макаръ и да навличатъ за себе си по-строги наказания, нъ, споредъ законътъ, не се захващатъ инакъ, освѣнъ

чрезъ жалба на тѣзи лица, които сѫ претърпѣли вредъ или загуба, и могѫтъ да се прекратятъ съ примирие или полюбовно (съ добро).

3. На всѣки мировий сѫдия сѫ подсѫдни само тѣзи простѫпки, които сѫ станѫли въ неговата околия. Когато нѣколко престѫпни дѣйствия сѫ обнаружѫтъ изведнѫжъ въ разни мирови околии по едно дѣло, то дѣлото е подсѫдно въ тоя мировий сѫдъ въ околията, на който е станѫлъ найважнийтъ простѫпъкъ.

4. Всѣки мировий сѫдия си рѣшава самъ, на него ли подлѣжи да разглѣдва постѫпилото дѣло, споредъ родътъ на подвѣдомственнитѣ му дѣла, или по званието на подсѫдимийтъ. И ако види, че не подлѣжи нему, мировийтъ сѫдия го направлява по принадлѣжности, или го предава на другъ мировий сѫдъ, или на подлѣжащето военно началство, или пакъ на духовний сѫдъ.

5. Препирни за подсѫдность между мирови сѫдии отъ сѫщийтъ сѫдебний окрѫгъ се разрѣшаватъ отъ окр. сѫдъ въ тоя окрѫгъ, а между мирови сѫдии отъ разни сѫдебни окрѫзи се рѣшаватъ отъ онзи окр. сѫдъ, въ окрѫгътъ на който се е захванѫло найнапредъ прението.

6. Препирни за подсѫдность между мирови сѫдии и сѫдебенъ слѣдователь се разрѣшаватъ въ онзи окр. сѫдъ, при който е сѫдебнийтъ слѣдователь.

7. Препирни за подсѫдностъ между мирови сѫдии и военното началство, или духовнийтъ сѫдъ се разрѣшаватъ отъ онзи окрѫженъ сѫдъ, подъ който се намѣрва мировийтъ сѫдия.

Глава 2.

Редътъ, по който се захващатъ дѣлата при мировитѣ сѫдии.

Отдѣление I.

Поводи за захващанье на дѣлата.

8. Мировийтъ сѫдия пристѫпва до разглѣжданье на дѣлата:

1) по жалбитѣ на частни лица, които сѫ претърпѣли вредъ или загуба;

2) по съобщение отъ полицейскитѣ или административнитѣ власти;

3) по непосредственно усмотрение отъ него самаго на престѫпно дѣйствие, което подлѣжи за преслѣдованье независимо отъ жалба на нѣкое лице.

9. На мировийтъ сѫдия се подаватъ жалби отъ частни лица за вредъ или загуби, или отъ тѣхъ самитѣ, или отъ други лица, които по законътъ иматъ право да ходатайствуватъ за тѣхъ, или же отъ тѣхни повѣренници.

10. За повѣреницитѣ се пазятъ правилата, които сѫ изложени въ глава 2. отъ Гражданското Сѫдопроизводство на мировитѣ сѫдии.

11. Жалбата или прошението, които се подаватъ на мировийтъ сѫдия биватъ: писменни и устни. Устната жалба, като се запише отъ мировийтъ сѫдия въ протоколътъ, прочита се на подавачътъ, който ѫ и подписва, ако знае да пише.

12. Въ писменната, както и устната жалба трѣбва, по възможности, да сѫ показани:

1) името, фамилията, званието и прѣкоръть, както и мѣстожителството на обвинителѣть;

2) престѫпното дѣйствие, времето и мѣстото, гдѣто е извършено;

3) претърпѣнитѣ вредъ и загуби;

4) обвиняемото или подозрѣваемото лице, както и мѣстожителството му;

5) свидѣтелитѣ или други доказателства, съ които се потвърдява жалбата, и

6) годината, мѣсецътъ, деньтъ, когато е подадена.

13. Ако не се има на лице обвиняванъ или подозрѣваемъ въ престѫпното дѣйствие, за което е подадена жалба, или ако доказателствата, които го потвърдяватъ сѫ недостаточни, мировийтъ сѫдия може да поржча на мѣстната

полиция, да му събере и представи всички необходими по това дѣло свѣдѣния, когато престѫпното дѣйствие принадлѣжи въ числото на тѣзи простѫпки, които се преслѣдуватъ отъ законътъ, независимо отъ жалбитѣ на частни лица.

14. Лицата, които сѫ претърпѣли вредъ или загуба отъ престѫпно дѣйствие, могѫтъ и сами да се обърщатъ направо къмъ мѣстната полиция, която е дължна да направи потребнитѣ издирвания и за резултатътъ да съобщи своевременно на мировийтъ сѫдия.

15. Полицейскитѣ и другитѣ административни власти съобщаватъ на мировийтъ сѫдия за онѣзи престѫпни дѣйствия, които тѣ сѫ открили, и които по законътъ подлѣжѫтъ на преслѣдванье и безъ жалби отъ частни лица.

16. Въ събщенията си, били тѣ писменни или устни, полицейскитѣ и другитѣ административни власти трѣбва да показватъ:

1) кога и гдѣ е станѫло престѫпното дѣйствие;

2) на кого пада подозрѣнието, и какви доказателства има за туй;

3) има ли граждански ищецъ и свидѣтели, и

4) мѣстожителството на всичкитѣ показани лица.

17. При съобщението на мировийтъ сѫдия за престѫпно дѣйствие, обвиняемийтъ може да се докарва съ съобщението въ слѣдующитѣ случаи:

1) когато хванѫтийтъ при свършванье простѫпокъ е непознатъ на полицията, или не може да представи удостовѣрение за името, фамилията и мѣстожителството си;

2) когато работата е за престѫпни дѣйствия, заради които, споредъ законътъ, обвиненийтъ се затваря въ тъмница, и при туй има възможность да избѣгне, ако се остави свободенъ, или може да изглади слѣдитѣ на престѫпното дѣяние.

18. Споредъ своето лично усмотрѣние по нѣкое престѫпно дѣйствие мировийтъ сѫдия може, ако го види за

потребно, да поржча на полицията да направи предварителното издирване споредъ правилата.

19. Ако полицията не испълни възложенната поржчка отъ мировийтъ сѫдия, то той има право за важни упущения, направени отъ нея, да съобщи на прокурорътъ или неговътъ помощникъ.

Отдѣление II.

Повикванье странитѣ и свидѣтелитѣ.

20. Повикваньето въ сѫдъ на единъ обвиняванъ става чрезъ писменна призовка, а когато живѣе въ сѫщийтъ градъ на мировийтъ сѫдия, става и устно.

21. Призовката трѣбва да сѫдържа точно:

1) кое лице се иска;

2) кога и гдѣ да се яви;

3) дѣлото, поради което се вика обвиняемийтъ, и

4) послѣдствията за неявяванье.

Призовката се подписва отъ мировийтъ сѫдия.

22. Призовката се вржчава на тогози, който се вика чрезъ разсилнийтъ, който се нахожда при мировий сѫдия, или чрезъ мѣстното околийско или общинско управление.

23. Призовката се вржчва на сѫщото лице, което се вика. Ако го нѣма у дома му, тя се дава на едного отъ домашнитѣ му, особенно на най-старийтъ, или на стопанинътъ на кѫщата, или на мѣстний околийский началникъ, или же на старшийтъ полицейский.

24. Кога се предава призовката, върху нея се забѣлѣжва времето, когато е вржчена, а другийтъ екземпляръ съ подписътъ на получительтъ, и врѣмето когато е получена, се възвръща и предава на мировийтъ сѫдия.

25. Ако тоя, който получава призовката, не може или не рачи да се подпише, това се записва и на двѣтѣ призовки, като се каже кому, кога е подадена и защо не е рачилъ да я подпише.

26. Призиваемийтъ трѣбва да се яви лично при разглежданието на дѣлото; нъ по дѣлата за простѫпки, на които по законътъ е опредѣлено най-горне наказание, запиранье, той може да испрати повѣренникъ, за което се споменва и въ призовката. Мировийтъ сѫдия обаче има правото да привиква обвиняемийтъ за да се яви самъ лично, ако това споредъ обстоятелствата на дѣлото се вижда необходимо.

27. По дѣлата за престѫпни дѣйствия, за които споредъ законътъ, е положено наказание съ затварянье въ тъмница, ако подсѫдимийтъ не се яви лично, сѫдията взема мѣрки за да го докаратъ. Мировийтъ сѫдия може да се распореди, за да докара обвиняванийтъ и безъ предварителна призовка.

28. Докарванье на обвиняемийтъ не става инакъ, освѣнъ като му се испрати формална призовка съ сѫщото съдържание, като кога се вика на сѫдъ.

29. Обвинителътъ се извѣстява за деньтъ и часътъ, опредѣлени за явяваньето на обвиняванийтъ.

30. При разглежданье дѣла, които сѫ повдигнати отъ длъжностни лица, когато тѣ не могѫтъ да се явятъ испращатъ вмѣсто себе си довѣренници.

31. Ако самитѣ страни не се задължаватъ да приведѫтъ свидѣтели, то мировийтъ сѫдия ги вика самъ.

32. Свидѣтели отъ нижнитѣ военни чинове, кога сѫ на дѣйствителна служба, се привикватъ чрезъ най-близкото имъ началство, а офицеритѣ се викатъ направо чрезъ призовки; нъ повикваньето предъ сѫдъ не ги уволнява отъ служба, ако не сѫ получили уволнение отъ началството си.

33. По удостовѣрението отъ военното началство за невъзможностьта на тоя воененъ, който се вика за свидѣтель, поради военни обстоятелства, за да се яви лично предъ сѫдътъ, то таковийтъ се распитва отъ мѣстнийтъ мировий сѫдия въ мѣстото, гдѣто служи.

34. Свидѣтели отъ священно звание или монаси, ако не се явятъ по първото призовaванье, повикватъ се чрезъ най-близкото имъ началство.

35. Свидѣтель, който не се яви въ назначенийтъ срокъ, безъ да представи удовлетворителни оправдания, наказва се, по опредѣление отъ мировийтъ сѫдия, на глоба, не повече отъ *двадесеть и петь франка,* споредъ важностьта на дѣлото и състоянието на свидѣтельтъ. Ако се не яви вторично, пакъ му се налага и друга глоба.

36. Въ продължение на *двѣ седмици,* слѣдъ като му се обяви опредѣлението отъ мировийтъ сѫдия за щрафътъ свидѣтельтъ има право да си представи оправданията за неявенье, които, ако се намѣрятъ удовлетворителни отъ мировийтъ сѫдия, той може да опрости глобата.

37. По причина на болѣсть, ако нѣкой свидѣтель не може да се яви предъ сѫдъ, то мировийтъ сѫдия го испитва тамо, гдѣто лѣжи, и странитѣ, ако сѫ пристигнали, присѫтствуватъ при това. По сѫщийтъ начинъ се допитватъ свидѣтели и въ таквизи случаи, когато трѣбва да се распитватъ повече свидѣтели, които живѣятъ на едно мѣсто.

38. Свидѣтели, които живѣятъ въ чужда мирова околия, далечь отъ тоя градъ, гдѣто става разгледваньето на дѣлото, могѫтъ да бѫдѫтъ распитвани отъ мировийтъ сѫдия въ тая околия, гдѣто живѣятъ, при туй се дозволява да присѫтствуватъ и странитѣ, които би пожелали да изслушатъ распитванието.

Отдѣление III.

Отсрочвание на разглежданье на дѣлото, и мѣрки за прекѫсванье на средствата за уклонение отъ сѫдътъ.

39. Когато се явятъ и двѣтѣ страни предъ мировийтъ сѫдия и заявятъ, че по нѣкои причини като не могѫтъ да представятъ нужднитѣ си доказателства, мировий сѫдия отлага дѣлото като му назначи новъ срокъ. Нъ кога заяви само едната страна, мировийтъ сѫдия отлага тогава дѣлото, когато намѣри заявлението удовлетворително.

40. Мировий сѫдия може и отъ само себе си да отложи разгледването и рѣшението на дѣлото, ако го намѣрва нуждно, било за да направи огледъ, било да изиска отъ странитѣ или отъ полицията какви и да е свѣдения, които сѫ необходими за рѣшение на дѣлото.

41. Когато се отсрочи разглеждането на дѣлото поради неявяването на едната страна въ назначенийтъ срокъ, противната страна може да иска щото разноскитѣ, които тя ще прави, за да идва другий пѫть въ сѫдътъ, да се натоварятъ на страната, която, като не докаже че е имала уважителни причини за отсѫтствие, е станѫла причина за излишнитѣ разноски.

42. Никой отъ обвиняванитѣ нѣма право, безъ разрѣшението на мировийтъ сѫдия, да се отстранява отъ това мѣсто или градъ, въ който се разглежда дѣлото.

43. За да се пресѣкѫтъ на обвиняемитѣ средствата за уклонение отъ сѫдътъ, мировийтъ сѫдия може да употреби слѣдующитѣ мѣрки:

1) когато обвиняемийтъ се подозрѣва въ престѫпъкъ, за който, споредъ законътъ, се налага парична глоба или запиранье, или когато му се иска вѣзнаграждение, — взема му се расписка, че ще се яви въ означенийтъ день, или му се взема поручителство;

2) когато обвиняемийтъ се подозрѣва въ престѫпно дѣйствие, за което, споредъ законътъ, се налага затворъ въ тъмница, — взема се поручителство или залогъ, или се запира обвиняемийтъ.

44. Поручителството обвзема задължението да плати поржителтъ глобата, ако обвиняемийтъ избѣгне и не се яви на срокътъ.

45. Залогътъ бива или въ пари, или въ друга движима цѣнность, и се дава или отъ самийтъ обвиняемъ, или отъ всѣко друго лице.

46. Количеството на поручителството или залогътъ се опредѣлява отъ мировийтъ сѫдия, споредъ строгостьта на

наказанието, което може да падне на обвиняемийтъ и споредъ състоянието на поручительтъ или заложникътъ. Това количество не може да бѫде по-малко отъ възнаграждението, което се търси отъ тогози, който е истеглилъ чрезъ простѫпъкътъ, когато искътъ му се подкрѣпя съ достовѣрни доказателства.

47. За приемването на поручителството или на залогътъ сѫдията полага постановление, което се подписва както отъ него, тъй и отъ поручительтъ или заложникътъ и му се дава копие.

48. Отпущането на обвиняемийтъ подъ поручителство или оставянето му на свобода съ залогъ не го уволнява отъ да испълнява правилата, предписани въ 42 членъ.

49. Обвиняемий, ако побѣгне или се уклони отъ сѫдътъ, взема се заложената сума отъ поручительтъ, слѣдъ като се удовлетвори отъ нея искътъ за възнаграждението отъ причиненитѣ повреди или загуби чрезъ простѫпка на обвиняемийтъ, остатъкътъ се обрьща въ капиталъ за устрояване мѣста за запиране по приговоръ на мировийтъ сѫдия.

50. Кога се взема подъ стража обвиняемийтъ, за това се написва особенно постановление съ точно означение:

1) кога е задържано лицето;

2) кое лице е задържано; и

3) престѫпното дѣйствие, въ което се обвинява.

Това постановление се подписва отъ мировийтъ сѫдия и се провожда копие въ мѣстото на затворътъ.

Глава 3.

За разглѣждането на дѣлата отъ мировийтъ сѫдия.

Отдѣление I.

Кога и какъ могѫтъ да се отстраняватъ мировитѣ сѫдии.

51. Мировийтъ сѫдия е дъленъ да се оттегли отъ сѫдътъ, и странитѣ могѫтъ да го отстраняватъ:

1) когато има за разглѣжданье дѣло, въ което имать намѣса: или той самъ или жена му, всичкитѣ му роднини по права линия безъ ограничение; роднини по косвенна линия до четвърта степень (четвъртий поясъ), сватовитѣ трета степень, или осиновенъ синъ или осиновена дъщеря на сѫдията;

2) когато мировий сѫдия е настойникъ (опекунъ) на една отъ тѫжащитѣ се страни, или на такъвзи, който управлява работата съдружно;

3) когато сѫдията или жената му по законътъ сѫ най близски наслѣдници на едного отъ тѣзи, които участвоватъ въ дѣлото, или пакъ сѫ имали или иматъ съ нѣкого отъ сѫдящитѣ се тѫжба.

52. Прошение за отстранение на мировий сѫдия съ изложение на причинитѣ за това, трѣбва да се представи отъ обвинительтъ, когато подава искътъ си, а отъ обвиняванийтъ не по-късно отъ пърното си явяванье предъ сѫдътъ.

53. Когато се явѧтъ законни причини за отстранение на сѫдията, по негово усмотрѣние или слѣдъ заявление отъ странитѣ, той представлява за това на окрѫжнийтъ сѫдъ, който, ако признае отстранението уважително, порѫчва на единъ отъ ближнитѣ мирови сѫдии да разглѣда това дѣло.

Отдѣление II.

Редътъ за разглѣжданье на дѣлата.

54. Мировий сѫдия разглѣдва дѣлата словесно и публично.

55. Дверемъ затворенимъ се разглѣдватъ само дѣла:

1) за простѫпки противъ семейнитѣ права;

2) за докачение честьта на жена и за други безсрамни или съединени съ съблазнь дѣйствия;

3) за простѫпки, които се преслѣдуватъ само чрезъ жалби на частни лица, когато и двѣтѣ страни желаятъ да се разглѣда дѣлото имъ на особно.

56. При разглѣжданье на дѣлата, както на обвиняемийтъ, билъ той лично присѫтствувалъ или не, тъй и на обвинительтъ и гражданскийтъ ищецъ се дава право да си хващатъ повѣренници.

57. Кога се обяви на обвиняванийтъ сѫществото и основанията за обвинението му, мировийтъ сѫдия го пита: счита ли се виновенъ въ това, за което го обвиняватъ.

58. Ако обвиняемийтъ не се признава виновенъ, то сѫдията испитва найнапредъ свидѣтелитѣ на обвинительтъ, и слѣдъ туй изслушва обвиняемийтъ какво ще представи за свое оправдание, а тъй сѫщо и свидѣтелитѣ, които той представи.

59. Не се допущатъ за свидѣтели:

1) безумни и луди;

2) духовни лица, когато се отнася работата да кажѫтъ това, което сѫ чули на исповѣдьта;

3) повѣренницитѣ или защитницитѣ на обвиняванитѣ, кога се отнася до признанието, което имъ сѫ направили довѣрителитѣ имъ.

60. Мѫжътъ или жената на обвиняемото лице, роднитѣ му по права линия възходяща и низходяща, а тъй сѫщо и братята или сестритѣ му, могѫтъ да се откажѫтъ отъ свидѣтелство, ако ли не пожелаятъ да се възползуватъ отъ това си право, то даватъ свидѣтелството си безъ клетва.

61. Не се допущатъ за свидѣтелство подъ клетва:

1) лицата, указани въ 31 ст. на Отом. Наказатетелний Законникъ;

2) малолѣтнитѣ, които нѣматъ още 16 години;

3) глупавитѣ, които не знаятъ святостьта на клетвата.

62. Не се допущатъ за свидѣтелство подъ клетва, когато нѣкоя отъ странитѣ поиска отстранение:

1) лицето, което е претърпѣло отъ престѫплението, макаръ то и да не е участвовало въ дѣлото, а тъй сѫщо мѫжътъ или жената на тогози, който е претърпѣлъ, роднинитѣ му по права линия, братята и сестритѣ му, тъй

сѫщо и другитѣ му отстрана роднини, както неговитѣ, тъй и на обвиняемийтъ до трета и четвьрта степени и сватоветѣ и на двѣтѣ страни до пьрвитѣ двѣ степени;

2) тѣзи, които сѫ били въ особни отношения съ тогози, който е участвовалъ въ дѣлото, т. е. ако сѫ били осиновени или настойници, или сѫ управляли работитѣ на едного или другиго отъ тѣхъ, а тъй сѫщо и тѣзи, които сѫ имали тѫжба съ кого и да е отъ съучастницитѣ въ дѣлото.

63. Като исключимъ всичкитѣ случаи, изброени въ горнитѣ членове 60—62, свидѣтелитѣ се испитватъ подъ клетва, ако не бѫдѫтъ освободени отъ нея по взаимно съгласие и споразумѣние на странитѣ.

64. Кога не се намѣри свящепникъ, мировийтъ сѫдия испитва свидѣтелитѣ безъ клетва, като имъ напомня, че тѣ сѫ длъжни да обадѫтъ съ чиста съвѣстъ всичко, което имъ е извѣстно и взема отъ тѣхъ записъ, че тѣ се задължаватъ да потвьрдѫтъ съ клетва всичко туй, което показватъ, ако нѣкоя отъ странитѣ би поискала това.

65. Отъ клетва се освобождаватъ:

1) свящепницитѣ и монаситѣ отъ всичкитѣ християнски вѣроисповѣдания;

2) лицата, които принадлежатъ на вѣри и секти, които не се кѫлнатъ; вмѣсто клетва тѣ даватъ обѣтъ, че ще искажѫтъ съ чиста съвѣсть всичко, което знаѫтъ по дѣлото.

66. Мировийтъ сѫдия, като изслуша свидѣтельтъ на едната страна предлага на другата страна, да ли неще тя да предложи на свидѣтельтъ нѣкои питания.

67. Мировийтъ сѫдия, може и самъ отъ себе си да запитва както свидѣтелитѣ, тъй и обвинительтъ и обвиняемийтъ за необходимитѣ нѣща за разяснение на дѣлото и да отстрани разнорѣчията.

68. Когато обвиняемийтъ не рачи да отговаря, то сѫдията, безъ да прибѣгва къмъ заплашвания, обѣщания, ухищрения или други подобни мѣрки пристѫпва направо

до разглежданьето на онѣзи доказателства, които има вече при дѣлото.

69. Доказателствата, които едната страна представлява, мировийтъ сѫдия предлага на другата страна за свѣдение.

70. Въ дѣла, които могѫтъ да се прекратяватъ съ примирие, сѫдията гледа само тѣзи доказателства, които сѫ представени отъ странитѣ.

71. Огледи, освидѣтелствования и растърсвания (обиски) се правятъ или отъ самийтъ мировий сѫдия или чрезъ полицията по негова поржчка.

72. Да прави огледи, освидѣтелствования и обискъ, мировийтъ сѫдия възлага на мѣстната полиция само тогава, когато по нѣкакви обстоятелства тѣзи дѣйствия той лично не може извърши, а пакъ да ги отложи за другъ пѫть не бива.

73. Ако нѣкоя отъ странитѣ заяви, че има уважителни причини да се съмнява въ довѣренностьта на огледътъ, освидѣтелствованието или обискътъ отъ полицията, мировийтъ сѫдия е задъленъ, самъ лично да провѣри тѣзи дѣйствия.

74. Огледи, освидѣтелствования и обиски ставатъ въ присѫтствието на не по-малко отъ двама поемени и отъ тѣзи лица, които сѫ участвовали въ дѣлото, които би се нашли тамъ незвани.

75. Повикани нарочно бивать ступанитѣ на кѫщята, на дугенитѣ, на промишленитѣ и търговски заведения, или управителитѣ имъ, а тъй сѫщо и околийскитѣ чиновници или църковнитѣ и общински старѣйшини.

76. При обискътъ или иземванье (виемка) освѣнъ призванитѣ лица повиква се господарьтъ на домътъ или на помѣщението, а въ тѣхно отсѫтствие, жената му или нѣкой другъ отъ най старитѣ въ кѫщи.

77. Огледитѣ, освидѣтелствованията, обискитѣ и разбиванията, освѣнъ извънреднитѣ случаи, които не търпятъ отлаганье, трѣбва да ставатъ денѣ.

78. Въ такивзи случаи, когато има нужда да се узнае точно нѣкое обстоятелство, което се среща въ дѣлото, необходими специални свѣдения или опитность въ науката, искуството, занаятътъ или въ какво и да е занятие, призоваватъ се специални лица (експерти).

79. Когато странитѣ не могжтъ да се споразумѣватъ, било за количеството на вредътъ или загубитѣ, било за цѣната на ограбеното или разваленото, тогава мировийтъ сждия, като изслуша доказателствата на едната и на другата страна, или мнѣнието на вѣщитѣ лица, произнася своето послѣдне опредѣление.

80. За неявяванье на огледътъ, на освидѣтелствованието или претърсваньето поеменитѣ и вѣщи людье могжтъ да бждатъ подложени отъ мировийтъ сждия на глоба не повече отъ *двадесеть и петь* франка.

81. Мировийтъ сждия събира свѣдения за званието и годинитѣ на обвиняемийтъ само въ тѣхъ случаи, когато е туй необходимо за опредѣление на наказанието, което му се стои.

82. Разглежданьето и рѣшението на всѣко дѣло се свършва у мировийтъ сждия, ако е възможно, въ едно засѣдание.

83. Мировийтъ сждия, като види отъ обстоятелствата на дѣлото, че то не подлежи на негово разгледванье, дължентъ е безъ забава да предаде дѣлото на сждебнийтъ изслѣдователь, или, ако нѣма нужда да се произвожда изслѣдование, право на прокурорътъ.

84. Когато мировийтъ сждия срещне въ редътъ на сждопроизводството нѣкое затруднение, то се разрѣшава отъ него по съображение на постановленията, изложени въ настоящата книга съ подробнитѣ правила на сждопроизводството въ окржжнитѣ и аппелативни сждове.

Глава 4.

За постановлението и обявението на присждитѣ.

85. Слѣдъ изслушваньето на странитѣ, и подиръ съображението на всичкитѣ доказателства, които се иматъ въ

дѣлото, мировийтъ сѫдия рѣшава въпросътъ за вината или невинността на подсѫдимийтъ по вѫтрешното си убѣждение, основано на съвокупността на обстоятелствата, открити при сѫдебното разглежданье.

86. Мировий сѫдия е обязанъ да рѣши дѣлото по точната смисъль на сѫществующитѣ закони, а въ случай на непълнота, неясность или противорѣчие на законитѣ, чрезъ които сѫдимото дѣяние ес запретява подъ страхъ на наказание, дължни сѫ да основаватъ рѣшението на общийтъ смисль на законитѣ, при туй запретено е нему да спира рѣшението подъ предлогъ на непълнота, неясность или противорѣчие на законитѣ.

87. Въ дѣла, които могѫтъ да се прекратяватъ съ помирявание на странитѣ, мировий сѫдия е *обязанъ да ги склонява на миръ*, и само въ случай на неуспѣхъ въ туй, да пристѫпва къмъ постановение на присѫдата въ предѣлитѣ на предоставената му власть.

88. Мировийтъ сѫдия, слѣдъ като призная обвиняемийтъ за невиненъ, тоя часъ го отпуща. Ако обвинението е било недобросъвѣстно, тогава сѫдията осѫжда обвинительтъ да заплати сѫдебнитѣ разноски; а ако обвиняемийтъ поиска възнаграждение за станѫлитѣ нему загуби, обвинительтъ се осѫжда да плати и тѣхъ.

89. Признатийтъ за виновенъ мировийтъ сѫдия осѫжда на наказание и на заплата тъй сѫдебнитѣ разноски, както и възнаграждение за сторенитѣ отъ него повреди и пагуби, ако обвинительтъ или гражданскийтъ ищецъ поиска туй.

90. При осѫжданьето на заплата отъ парична глоба, мировийтъ сѫдия, ако виновнийтъ е несъстоятеленъ, опредѣля и размѣръ на друго наказание, което замѣнява паричната глоба.

91. Присѫдата на мировийтъ сѫдия се счита окончателна, когато въ нея се опредѣлятъ: забѣлѣжка или изобличаванье, парично исканье не повече *отъ 25 франка*, и когато възнаграждението за повреда или загуби не надми-

нуватъ *тридесеть франка* или аресть (запиранье) не повече отъ *три дни.*

92. Осѫденийтъ съ неокончателна присѫда на затворъ въ тъмница може да бѫде оставенъ на свобода, до стѫпваньето на присѫдата въ законна сила, не инакъ, освѣнъ като той представи залогъ или порѫчителство.

93. Добититѣ чрезъ престѫпно дѣйствие нѣща врѫщатъ се на стопанинътъ имъ, който е длъженъ, ако стане нужда, да ги донесе въ окрѫжний сѫдъ, когато се разглежда дѣлото.

94. Като постанови присѫдата, мировийтъ сѫдия записва ѭ на кратко, въ форма на революция, и ѭ обявява на участвующитѣ въ дѣлото лица публично въ сѫщото засѣдание, въ което е свършено разглежданьето на дѣлото.

95. Мировийтъ сѫдия при обявяваньето на присѫдата обяснява на участвующитѣ въ дѣлото лица: въ какви случаи, въ какъвъ срокъ и по кой редъ се позволява да се обжалова присѫдата на сѫдията, като прилага на туй, че ако тѣ желаятъ да се възползуватъ отъ туй право, тогава длъжни сѫ да заявятъ за туй въ продължение на *двадесеть и четири часа* отъ обявяваньето на присѫдата.

96. Мировийтъ сѫдия, слѣдъ обявяваньето на присѫдата длъженъ е да я изложи въ окончателна форма не по-кѫсно отъ *три дни.*

97. Присѫдата на мировий сѫдия, изложена въ окончателна форма, требва да заключава въ себе си точно означени:

1) годината, мѣсецътъ и числото, когато е станѫла присѫдата;

2) званията, имената и фамилиитѣ или прѣкоритѣ на участвующитѣ въ дѣлото лица;

3) обстоятелствата на дѣлото, приети за основание на присѫдата;

4) сѫщностьта на присѫдата съ указание на законитѣ, въ силата на които тя е постановена;

5) разноскитѣ на производството, които се присѫждатъ на виновната страна.

На крайтъ на присѫдата требва да е подписътъ на мировийтъ сѫдия.

98. Мировий сѫдия записва своята присѫда особно по всяко дѣло.

99. По просба за даванье копия отъ присѫдата мировийтъ сѫдия е дъленъ да дава тая копия не по-кѫсно отъ *третийтъ день* отъ времето, когато постѫпи просбата.

Глава 5.

За заочнитѣ присѫди.

100. Ако обвиняемийтъ въ простѫпъкъ, за който се полага наказание не погорне отъ запиранье, не се яви или не проводи повѣренъ на опредѣленийтъ срокъ, или пакъ, ако и да проводи повѣренъ, нъ по таквози дѣло, по което той самъ е виканъ да се яви лично, тогава мировийтъ сѫдия постановява заочна присѫда.

101. Въ случай, че не се намѣри до назначенийтъ срокъ обвиняемий въ таквози престѫпление, за което въ законътъ е положенъ тъмниченъ затворъ, мировийтъ сѫдия отлага сѫденьето за наказанието до привожданьето на търсеното лице и постановява, по искътъ за възнаграждение за повреди и загуби, заочно рѣшение по правилата на гражданското сѫдопроизводство.

102. За неявяваньето на обвинительтъ въ назначенийтъ срокъ, ни лично, ни чрезъ повѣренъ, безъ представенье на уважителни за туй причини, мировийтъ сѫдия или постановява за отказванье на жалбата, ако дѣлото е отъ такъвъ родъ, щото може да се прекрати съ помиряванье, или, въ противенъ случай, осѫжда обвинительтъ, освѣнь полицейскитѣ чинове, на парична глоба, не повече отъ *двадесеть* и *петь* франка, и го призовава на новъ срокъ.

103. Ако до постановението на заочната присѫда мировий сѫдия узнае, че причина на неявяваньето на обви-

няемийтъ сѫ били нѣкои непреодолими препятствия, или че призовката за явяванье не му била въ време пристигнала, тогава отлага рѣшението на дѣлото като назначава на обвиняемийтъ новъ срокъ за явяванье, за който и му извѣстява.

104. Обвиняемийтъ, който е пропусналъ назначенний̈тъ за явяванье срокъ, нъ е пристигналъ въ сѫдътъ преди постановението на присѫдата по сѫществото на дѣлото, допуща се до словесни обяснения. Постановената подиръ туй присѫда не се счита заочна.

105. Копия отъ заочната присѫда се препроважда на обвиняемийтъ съ призовка.

Глава 6.

За протоколитѣ на мировитѣ сѫдии.

106. За всичко, което се относя къмъ разгледванье на дѣлото, мировийтъ сѫдия записва въ кѫсо на протоколътъ, въ който се означаватъ:

1) времето на наченваньето на дѣлото и причината къмъ туй; имената и фамилиитѣ или прекоритѣ на странитѣ, или на тѣхнитѣ повѣренни; сѫщността на жалбитѣ и на съобщенията;

2) призованието на странитѣ и на свидѣтелитѣ; неявяваньето имъ; налаганье за туй парични глоби и сложението имъ; распорежданье за докарванье на обвиняемийтъ; мѣрки, за да му се пресѣкѫтъ способитѣ за уклонение отъ сѫдътъ;

3) представенитѣ доказателства отъ странитѣ; привожданьето на свидѣтелитѣ на клетва и сѫщността на тѣхнитѣ показания; огледитѣ, освидѣтелствованията, претърсванията и оцѣнкитѣ;

4) случаитѣ на затваряньето на вратата на засѣданието; отлаганията въ разглежданьето на дѣлото и налаганието глоба за нарушението на редътъ въ времето на засѣданието;

5) примиряваньето на странитѣ и условията, на които то е послѣдовало; случаитѣ на предаваньето на дѣлото на сѫдебния изслѣдователь или на прокурорътъ;

6) сѫщността на присѫдата и времето на нейното обявление;

7) изявяваньето на неудоволствие противъ присѫдата, представеньето на отзивъ или жалба отъ недоволната страна и обясненията на противната страна; испроваждaньето на дѣлото въ окрѫжний сѫдъ, и

8) распорежданията за испълнението на присѫдата.

107. Записанитѣ отъ мировийтъ сѫдия показания на странитѣ както и на свидѣтелитѣ, сѫщо отзивитѣ противъ присѫдитѣ, или условията на примиряваньето, се прочитатъ на лицата, отъ които сѫ тѣ направени, поправятъ се по тѣхнитѣ указания и се подписватъ отъ тѣхъ, ако сѫ грамотни.

108. Протоколитѣ за оцѣнкитѣ, огледитѣ и другитѣ мѣстни изслѣдования се прочитатъ на странитѣ, на проститѣ и вѣщи людье и се подписватъ отъ тѣхъ, ако сѫ грамотни, както и отъ производившитѣ тѣзи слѣдственни дѣйствия.

Глава 7.

За отзивитѣ противъ присѫдитѣ и за частнитѣ жалби противъ распорежданията на мировитѣ сѫдии.

109. Противъ неокончателнитѣ присѫди на мировийтъ сѫдия и двѣтѣ страни могѫтъ да приносятъ отзиви по всичкитѣ предмети на дѣлото, които се относятъ до тѣхъ. Но гражданскийтъ ищецъ по дѣло, наченѫто отъ полицейската или друга административна власть, може да принося отзивъ само за възнаграждение.

110. Полицията, ако изяви недоволствие противъ присѫдата, тя е обязана да представи за туй на помощникътъ на прокурорътъ, който може или да представи отзивъ на мировийтъ сѫдия, или да остави обявеното неудоволствие безъ послѣдствие.

111. За подаванье отзивъ се полага *двѣнедѣленъ* срокъ отъ времето на обявението на присѫдата, или отъ времето на получваньето копия отъ заочното рѣшение.

112. Отзивитѣ могѫтъ да се принасятъ писменно или словесно. По исканьето на противната страна дава ѝ се копия отъ отзивътъ.

113. За получваньето на отзивътъ мировийтъ сѫдия дава расписка, а самийтъ отзивъ препроважда въ окрѫжнийтъ сѫдъ, заедно съ обжалованата присѫда и относящитѣ се къмъ дѣлото протоколи съ всичкото производство.

114. Противъ отзивътъ позволява се на противната страна да представи обяснение въ окрѫжнийтъ сѫдъ.

115. Подаденийтъ въ установенийтъ срокъ отзивъ спира и испълнението на присѫдата за наказанието.

116. Отдѣлно отъ отзивитѣ се допущатъ само слѣдующитѣ частни жалби:

1) за бавность на разглѣжданьето;

2) за неприеманье на отзивътъ; и

3) за вземанье на обвиняемийтъ подъ стража.

117. Частнитѣ жалби тъй за неприеманьето на отзивътъ, както и за вземанье обвиняемийтъ подъ стража, се приносятъ въ *седмидневенъ срокъ* отъ времето на испълнението на обжалованитѣ распореждания.

118. Жалбитѣ за бавностьта на мировийтъ сѫдия и за неприеманьето отзивътъ подаватъ се въ окрѫжнийтъ сѫдъ, а жалбата за вземанье подъ стража се представя на самийтъ мировийтъ сѫдия, който е обязанъ да ѫ представи въ окрѫжнийтъ сѫдъ заедно съ своето обяснение въ продължение на *двадесеть и четире* часове отъ времето на получваньето ѝ.

Глава 8.

За редътъ на аппелативно производство въ окрѫжнитѣ сѫдове.

119. Всичкитѣ дѣла, които сѫ постѫпили отъ мировитѣ сѫдии за аппелационно разглѣжданье могѫтъ да се

разглѣждатъ въ канцеляриятa на окрѫжнийтъ сѫдъ отъ странитѣ. Прокуроритѣ или тѣхнитѣ помощници могѫтъ да разглѣждатъ тѣзи дѣла въ своитѣ канцеларии.

120. Разглѣжданьето на дѣлата се произвожда устно и публично въ окрѫжнийтъ сѫдъ, по сѫщийтъ редъ, както у мировитѣ сѫдии, нъ съ опазваньето на особнитѣ правила, постановени въ долуслѣдующитѣ статии.

121. Странитѣ не се призовавatъ за разглѣжданьето на дѣлата, нъ тѣ могѫтъ да се явятъ лично или чрезъ повѣрени. Неидваньето имъ не спира разглѣжданьето на дѣлото, освѣнъ когато самъ окрѫжнийтъ сѫдъ признае за необходимо присѫтствието на странитѣ. Обвиняемитѣ въ престѫпни дѣйствия, за които въ законътъ е положенъ тъмниченъ затворъ, трѣбва да сѫ винѫги на лице.

122. Разглѣжданьето на дѣлото се наченва съ прочитаньето на присѫдата на мировийтъ сѫдия и на принесената противъ тая присѫда жалба; подиръ туй странитѣ представятъ своитѣ обяснения устно; а когато тѣ не сѫ на лице, тогава се прочита отзивътъ противъ присѫдата и обяснението на противната страна, ако то е представено.

123. Странитѣ могѫтъ да представятъ своитѣ доказателства и да привождатъ свидѣтели, тъй онѣзи, които сѫ били при пьрвоначалното разглѣжданье на дѣлото както и тѣзи, които по нѣкои уважителни причини не сѫ могли да се явятъ при мировийтъ сѫдия. Нъ разглѣжданьето не се отлага за непредставенье на доказателства и свидѣтели на времето на слушаньето на дѣлото, освѣнъ ако странитѣ попросятъ да се призовѫтъ неявившитѣ се свидѣтели и окрѫжнийтъ сѫдъ не намѣри препятствия на туй.

124. Когато се види необходимо да се произведе изново оглѣдъ, изслѣдование или оцѣнка, или пакъ да се питатъ свидѣтелитѣ на мѣстото, окрѫжнийтъ сѫдъ поручва туй на едного отъ своитѣ членове, и отлага дѣлото до испълнението на поржчваньето.

125. На свидѣтелитѣ, слѣдъ излаганьето на тѣхнитѣ показания, могжтъ, съ разрѣшението на предсѣдательтъ, да се предлагатъ питания, тъй отъ страната, която ги е представила, както и отъ другата страна.

126. Питанията, които сж необходими за устраненье на разнорѣчията и за разяснение на дѣлото, се предлагатъ отъ предсѣдательтъ, и, съ негово разрѣшение, отъ членоветѣ на сждътъ, а още и отъ помощникътъ на прокурорътъ.

127. Свидѣтелитѣ, които сж се клели при мировийтъ сждия, изново не се кълнятъ, но предсѣдательтъ на сждътъ имъ напомня за сторената отъ тѣхъ клетва.

128. Като се изслушатъ свидѣтелитѣ, предоставя имъ се да представатъ обяснения както на лицето, което е подало отзивъ, тъй и на противната страна.

129. Въ дѣла, които могжтъ да се прекратятъ съ помиряванье, предсѣдательтъ на сждътъ се *старае да примири обвинительтъ съ обвиняемийтъ.*

130. Предъ постановяваньето на присждата помощникътъ на прокурорътъ обяснява значението на представенитѣ доказателства, указва на законитѣ, които се относятъ до дѣлото и дава заключение за приспособението имъ въ даденийтъ случай; нъ и подиръ туй послѣдньето слово се предоставя всѣкоги на обвиняемийтъ или на негова повѣренъ.

131. Съ присждата на окржжнийтъ сждъ или се утвърдява присждата на мировийтъ сждия, или се постановява нова присжда, нъ само въ предѣлитѣ на отзивътъ. Наказанието на обвиняемийтъ не може да бжде усилено, ако го не поиска обвинительтъ.

132. Когато гласоветѣ на сждиитѣ се раздѣлятъ на двѣ или повече мнѣния, за основание на присждата се взема туй изъ тѣхъ, което съединява въ себе си най-много гласове; при равенството имъ дава се предпочтение на мнѣнието, което е прието отъ предсѣдательтъ на сждътъ; ако ли мнѣнията сж се раздѣлили тъй, щото гласътъ на

предсѣдателтъ не може да даде превѣсъ, тогава се дава предпочтение на туй отъ равносилнитѣ по числото на гласоветѣ мнѣние, което е по-снисходително къмъ участьта на подсѫдимийтъ.

133. Въ обявенията на присѫдитѣ на окрѫжнийтъ сѫдъ, въ изложението имъ и въ даваньето копия отъ тѣхъ, а още въ съставеньето протоколътъ на сѫдебното засѣдание пази се редътъ, който е опредѣленъ въ членове 94—99, 106—108 съ тая само разлика, че всичкитѣ разпореждания по тѣзи предмети ставатъ отъ предсѣдателтъ на сѫдътъ.

134. Както присѫдата на окрѫжнийтъ сѫдъ тъй и протоколътъ на сѫдебното засѣдание се подписватъ отъ предсѣдателтъ и членоветѣ, които сѫ участвовали въ рѣшението, и се скрѣпяватъ отъ секретарьтъ.

135. Присѫдитѣ на окрѫжнийтъ сѫдъ по дѣлата на мировитѣ сѫдии се считатъ окончателни и не подлѣжятъ на аппелация.

Глава 9.

За отмѣняваньето на окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии и на окрѫжний сѫдъ.

136. Противъ окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии и на окрѫжнитѣ сѫдове се допущатъ жалби отъ странитѣ и протести отъ помощникътъ на прокурорътъ въ кассационенъ редъ.

137. Жалби и протести противъ окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии и на окрѫжнитѣ сѫдове могѫтъ да се приносятъ:

1) въ случай на явно нарушение на прямиятъ смисълъ на законътъ или на неправилното му тълкувание при опредѣлението на престѫпното дѣйствие и по родътъ на наказанието;

2) въ случай на нарушението на обрядитѣ и на формитѣ на сѫдопроизводството, които сѫ сѫществени, щото

поради неопазваньето имъ не може да се счита присѫдата че има сила на сѫдебно рѣшение;

3) въ случай на нарушение на предѣлитѣ на вѣдомството или на властьта, която е представена на мировийтъ сѫдия или на окрѫжнийтъ сѫдъ.

138. Жалбитѣ и протеститѣ противъ окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии и на окрѫжнитѣ сѫдове се подаватъ въ сѫщийтъ срокъ, и съ опазваньето на сѫщитѣ правила, каквито сѫ постановени за подаваньето на апелляционнитѣ отзиви. (3 чл.).

139. Жалбитѣ и протеститѣ на окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии се подаватъ въ окрѫжнийтъ сѫдъ, а противъ присѫдитѣ на окрѫжний сѫдъ — въ кассационнийтъ.

140. Къмъ жалбата или протестьтъ се прилагатъ тъй сѫщо обяснението на противната страна, ако то е подадено както и съставенитѣ о дѣлото протоколи и всичкото производство.

141. Окрѫжнийтъ сѫдъ, ако уважи жалбата или протестътъ, отмѣнява окончателната присѫда и препроважда дѣлото за разглежданье на другий мировий сѫдия. Сѫщо и Кассационнийтъ Сѫдъ, когато отмѣни присѫдата на окрѫжнийтъ сѫдъ, предава дѣлото на другий окрѫжний сѫдъ за разглежданье.

142. Мировийтъ сѫдия или окрѫжнийтъ сѫдъ, на разглежданьето на които е предадено дѣлото, пристѫпватъ къмъ рѣшението му не инакъ, освѣнъ като призовѫтъ и двѣтѣ страни и рѣшаватъ по обикновеннийтъ редъ.

143. Въ случай откриванье на нови обстоятелства, които доказватъ невинностьта на осѫденийтъ, и подложностьта на доказателствата, на които е основана влѣзналата въ законна сила присѫда на мировийтъ сѫдия или на окрѫжнийтъ сѫдъ, дѣлото може да се възобнови, нъ само съ разрѣшението на Кассационнийтъ Сѫдъ.

Глава 10.

За испълнението на присѫдитѣ.

144. Присѫдитѣ на мировитѣ сѫдии и на окрѫжнитѣ сѫдове, въ качество на апелативна инстанция, стѫпватъ въ законна сила:

1) когато въ продължение на двадесеть и четири часове отъ обявлението на присѫдата не е изявено неудоволствие противъ нея ни отъ една страна;

2) когато, слѣдъ изявяванъето на неудоволствие противъ неокончателната присѫда не е предявенъ въ установеннийтъ срокъ апеллационнийтъ отзивъ;

3) когато подиръ изявяванъето на неудоволствие противъ окончателната присѫда, не е подадена въ установеннийтъ срокъ кассационната жалба, или пакъ подадената жалба е оставена безъ внимание;

4) когато противъ задочната присѫда не е подаденъ апеллационенъ отзивъ въ установеннийтъ срокъ, ако присѫдата по родътъ на дѣлото, подлежи на апеллация.

145. Присѫдата, която е стѫпила въ законна сила, привожда се безъ забава въ испълнение.

146. Присѫдитѣ на мировийтъ сѫдникъ привождатъ се въ испълнение отъ него сѫщийтъ, а присѫдитѣ на окрѫжнийтъ сѫдъ или се проваждатъ за испълнение на мировийтъ сѫдия, въ участъкътъ на когото е възникнало дѣлото, или си испълнятъ, по распорежданье предсѣдателтъ на сѫдътъ, споредъ гдѣто се намѣрва осѫденийтъ.

147. Ако за испълнението на присѫдата е необходимо нужно присѫтствието на осѫденийтъ, който живѣе въ сѫщийтъ мировий участъкъ, той се призовава за туй, и ако не се яви безъ уважителни причини, той се привожда чрезъ полицията.

148. За испълнението на присѫда върху лице, което живѣе въ други мировий участъкъ, съобщава се на мѣстнийтъ мировий сѫдия.

149. Забѣлѣжкитѣ и изобличенията всѣкога се правятъ устно.

150. Заплатата на паричната глоба, тъй и на възнаграждението за вредъ и пагуби, ако виновнийтъ нѣма никакви налични средства за да внесе присъдената отъ него парична сумма, тя може да бѫде разсрочена на опредѣлени срокове, споредъ количеството на глобата и способитѣ на исплащанъето.

151. На исплатившийтъ паричната глоба за вредъ и за пагуби, дава се расписка, представенитѣ отъ него пари, записватъ се въ особна книга.

152. Паричната глоба или възнаграждението, което не е заплатено на уреченийтъ срокъ, събира се, споредъ издаденийтъ отъ мировийтъ сѫдия испълнителенъ листъ, или чрезъ мѣстнитѣ полицейски чинове, или чрезъ околнитѣ и селски началства.

153. Осѫденитѣ на запиранье държатъ се въ помѣщения, устроени нарочно за туй въ мировитѣ участъци.

Забѣлѣжка. За напредъ до устройството на таквизи помѣщения, осѫденитѣ на запиранье държатъ се при полицията.

154. Осѫденитѣ на тъмнично затварянье проваждатъ се въ мѣстото на затворътъ чрезъ мѣстната полиция. За испроваждanитѣ въ тъмница мировийтъ сѫдия съобщава на тия общества, на които принадлежатъ осѫденитѣ.

Глава 11.

За сѫдебнитѣ разноски.

155. Свидѣтелитѣ и вѣщитѣ людье, които сѫ били призвани съ призовка и желаятъ да получатъ възнаграждение за пѫтни разноски трѣбва да обявятъ за туй подиръ свършванъето на испитванъето имъ, или на туй дѣйствие, за което сѫ призовани.

156. Възнаграждението на свидѣтелитѣ и на вѣщи людье, се опредѣля само въ случайтъ, когато сѫ призвани отъ мѣсто далечь повече отъ *15 версти*. Въ тоя случай тѣ

получаватъ пѫтни пари по 20 сантима на *една верста*, и суточни единъ франкъ за всѣкий день на отсѫтствие отъ мѣстожителството имъ.

157. Заплатата на сѫдебнитѣ разноски пада или:

1) на обвинительтъ, ако обвинението се признае недобросъвѣстно, или

2) на обвиняемийтъ, ако той е признатъ за виновенъ.

158. По дѣло за простѫпъкъ, сторенъ отъ нѣколко лица, сѫдебнитѣ разноски падатъ на главнитѣ виновни, ако ли тѣ сѫ несъстоятелни — на тѣхнитѣ съучастници. Както еднитѣ, тъй и другитѣ носятъ обща отговорность.

159. Въ случай на отсрочванье на засѣданието за неявяванье на една отъ странитѣ, заплатата на сѫдебнитѣ разноски по туй засѣдание пада на туй лице, по вината на което разглежданьето на дѣлото е било отложено.

160. Кога нѣма на видъ виновнитѣ или при несъстоятелностьта на лицата, осѫдени на заплатата на сѫдебнитѣ разноски, тѣ оставатъ за смѣтка на хазната.

161. Всичкитѣ прошения, обявления, отзиви и жалби по дѣла за простѫпки, подсѫдни на мировитѣ сѫдебни учреждения, се подаватъ на проста книга и самото производство въ тия учреждения се освободява отъ всѣкакви мита.

162. За копия отъ протоколитѣ и присѫдитѣ на мировитѣ сѫдии и на окрѫжнитѣ сѫдове взема се по 50 сантима отъ единъ листъ, като смѣтатъ на всѣка страница по *двадесеть и петъ реда.* На осѫденитѣ се даватъ таквизи копия даромъ.

Забѣлѣжка. Глобитѣ, които се взематъ за неявяване по призованието на мировийтъ сѫдия безъ уважителни причини, обрѣщатъ се въ капиталъ за устройство на помѣщение за запиранитѣ въ мировитѣ околии.

ЗАКОНЪ

за ипотекитѣ.

(Вотиранъ въ настоящата форма и приетъ отъ IV-то обикновенно Нар. Събрание въ засѣданието му на 30 януарий 1885 год., утвърденъ съ княжески указъ No. 15 на 31 януарий 1885 год.)

Членъ 1. Ипотеката (залагание недвижимъ имотъ) е едно реално право, което служи за обезпечение на едно искание или на единъ дългъ.

Чл. 2. Ипотеката е нераздѣлима и може да се установи само на недвижими имоти, както селски, тъй и градски.

Чл. 3. Ипотеката слѣдва недвижимия имотъ въ каквито ржцѣ и да мине той. Ако недвижимий имотъ, който е застрахованъ (осигоренъ) изгори, ипотеката се простира възъ обезщетението, което застрахователното дружество има да плати.

Чл. 4. Ипотеката бива законно-сждебна или договорена.

Чл. 5. Предмѣтъ на ипотека могжтъ да бжджтъ само недвижими имоти, съ принадлѣжноститѣ имъ и реалнитѣ права на ползуване.

Чл. 6. Договоръ за ипотека може да сключи само лицето, което има право да разполага съ недвижимия имотъ, или да го отчуждава. Лицата, които иматъ възъ недвижимия имотъ ограничени права, могжтъ да ипотециратъ само въ границитѣ на своитѣ права.

Чл. 7. Договорътъ, чрезъ който едно искание се обезпечава съ ипотека, трѣбва да е сключенъ предъ надлѣжния нотариусъ или мировий сждия, съгласно съ чл. чл. 1, 31.

и 34 отъ законътъ за нотариуситѣ и за мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла.

Чл. 8. Когато имотътъ, който е даденъ въ ипотека, изгуби отъ стойността си въ такъвъ размѣръ, щото недостига да покрие искането, което обезпечава притежателътъ на ипотеката, послѣдний има право да иска или незабавното исплащание на дълга или уголѣмявание на предмѣта на ипотеката. Ипотеката се простира възъ всичкитѣ подобрения на имота.

Чл. 9. Договорътъ, съ който едно искание се обезпечава съ ипотека (чл. 7) трѣбва да опредѣля точно и ясно количеството и характера на искането, което има да се обезпечи.

Чл. 10. Ипотеката сѫществува и има дѣйствие отъ деня, когато, на основанията указани въ чл. чл. 7 и 9 отъ тоя законъ, тя се записва въ регистра на нотариуса или мировий сѫдия, който е извършилъ, съгласно съ закона.

Чл. 11. Записването на ипотеката се извършва, съгласно съ правилата изложени въ закона за нотариуситѣ и за мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариални дѣла, а особенно чл. чл. 1, 13, 14, 15, 16, 17, 31, 37, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 49, 50, 52, 55, 59, 63, 64, 79, 80, 82, 83, 84 и 85 отъ тоя законъ.

Чл. 12. Странитѣ, които искатъ записването на една ипотека, съгласно съ чл. 8, 10 и 11 отъ тоя законъ, трѣбва да представятъ на сѫдътъ слѣдующитѣ документи:

а) договора, за който се говори въ чл. чл. 7 и 9;

б) крѣпостния актъ, или други документи, които удостовѣряватъ правото за собственность, или право на ползование, върху имота, който има да се заложи;

в) подробно описание и оцѣнка на зданието, подписано отъ двама вѣщи люде. Ако ли имотътъ е селски, оцѣнката се подтвърдява отъ общинския съвѣтъ, по мѣстонахождението на имота;

г) свидѣтелство за оцѣнката на имота въ емлячната книга.

Чл. 13. Поменѫтитѣ въ чл. 12 документи се пазятъ у нотариуса или мировий сѫдия, у когото се извършва ипотеката, като се означи въ тѣхъ годината, мѣсеца, числото и номера на дѣлото, къмъ което тѣ принадлежатъ (чл. 56 отъ закона за нотариуситѣ).

Чл. 14. Нотариусътъ или мировий сѫдия, като запише ипотеката, на основание документитѣ изброени въ чл. 12 отъ тоя законъ, дава на стопанина на имота едно свидѣтелство, въ което се съдържа:

а) номерътъ, подъ който ипотеката е записана въ регистра на нотариуса или мировий сѫдия;

б) изброение на документитѣ, споменѫти въ чл. 12, и

в) количеството, за което е заложенъ имотътъ.

Чл. 15. Нови ипотеки се записватъ въ регистра на нотариуса или мировий сѫдия (чл. чл. 10 и 11) на основание договора за ипотека (ч-ве 7 и 9), и свидѣтелство указано въ чл. 14 отъ тоя законъ. Всѣка нова ипотека трѣбва да се отбѣлѣжва възъ свидѣтелството, указано въ чл. 14 на тоя законъ.

Чл. 16. Исковетѣ, които сѫ обезпечени съ една редовно записана ипотека, предпочитатъ се надъ всички други искове и дългове; тѣ трѣбва да се испълнятъ отъ стойностьта на имота, който е заложенъ за тѣхно обезпечение.

Чл. 17. Ако възъ единъ имотъ, има нѣколко ипотеки, тѣхното старшинство се опредѣля по реда на тѣхното записване. По́-старата ипотека трѣбва да се удовлетвори напълно преди да се пристѫпи къмъ удовлетворението на послѣдующата.

Чл. 18. По́-новия ипотекаринъ заимодавецъ може да стѫпи въ правото на по́-старитѣ слѣдъ като удовлетвори тѣхнитѣ искания обезпечени съ ипотека.

Чл. 19. Трети лица, които придобиватъ собственността възъ единъ заложенъ имотъ, встѫпватъ въ ипотекарнитѣ

задължения, които лѣжатъ върху тоя имотъ. Но тѣ иматъ право да освободятъ имота, слѣдъ като платятъ дълга, за обезпечение на който е той заложенъ.

Чл. 20. Ако длъжникътъ, който е заложилъ имота си, не испълни задължението, което е приелъ върху си споредъ чл. 7 и 9 на тоя законъ, заимодавецътъ има право да ходатайствова за удовлетворение на искането си чрезъ продажбата на имота, който му е заложенъ.

Въ тоя случай се постжпва съгласно съ членове 325, 327, 331, 430, 432, 434, 435, 439, 451, 452, 454—458, 462—465, 467, 468 и 470 отъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила.

Чл. 21. Слѣдъ като се исплати дългѣтъ, който е обезпеченъ съ ипотека, ипотеката се угасва.

Огасването на ипотеката се забѣлѣжва въ регистра на нотариуса или мировия сждия, гдѣто е била записана тя и документитѣ споменжти въ чл. 12 отъ тоя законъ се врьщатъ на стопанина на заложения имотъ.

Чл. 22. Записването на една ипотека има сила само десеть години: ако слѣдъ истичането на тоя срокъ записването се не поднови, ипотеката се счита угаснала.

Чл. 23. Ипотеката може да угасне и по взаимното съгласие на странитѣ, които се договорили за нея.

Чл. 24. Разноскитѣ за установението на една ипотека се плащатъ отъ длъжника.

Ипотеката служи за обезпечение както капитала тъй и лихвитѣ на дължимото количество и за сждебнитѣ разноски, които послѣдватъ по несвоеврѣменното удовлетворение на дълга.

Чл. 25. За актоветѣ споменжти въ чл. чл. 7, 10 и 14, се плащатъ бериитѣ, предвидени въ закона за нотариуситѣ и за мировитѣ сждии, които извьршватъ нотариални дѣла.

Забѣлѣжка. *Всичкитѣ членове отъ настоящитѣ „Сждебни закони“, предъ които стои звѣздичка, сж или измѣнени, или отмѣнени, или же обезсилени съ другъ законъ.*

ОГЛАВЛЕНИЕ

НА СЪДЕБНИТѢ ЗАКОНИ.

ЧАСТЬ ПЪРВА.

ЗАКОНИ ПО СЪДОУСТРОЙСТВОТО И СЪДОПРОИЗВОДСТВОТО.

I. ПО СЪДОУСТРОЙСТВОТО.

Законъ за съдоустройството на съдилищата въ България.

	Членове.	Стр.
Введение	1—11	5
Раздѣлъ I. За мировитѣ съдии	12—24	6
„ **II.** За съдебнитѣ мѣста.		
Глава 1. Окржжнитѣ съдилища	25—28	8
„ *2.* Апелативнитѣ съдилища	29—31	9
„ *3.* Върховний Кассационенъ Съдъ	32—34	9
„ *4.* За канцеляриитѣ на съдебнитѣ мѣста	35	9
„ *5.* За съдебнитѣ засѣдатели	36—48	10
Раздѣлъ III. За прокурорить	49—55	12
„ **IV.** За вжтрѣшното устройство на съдебнитѣ мѣста.		
Глава 1. За засѣданията на съдебнитѣ мѣста	56—73	13
„ *2.* Правилникъ за съдебнитѣ мѣста	74—75	17
„ *3.* За отчетътъ по съдебната часть	76—80	17
„ *4.* За ваканциитѣ на съдебнитѣ мѣста	81—82	18
„ *5.* Отпускъ на длъжностнитѣ лица въ съдебното вѣдомство	83—85	18
Раздѣлъ V. Редътъ за сношенията на съдебнитѣ мѣста и длъжностни лица въ съдебното вѣдомство	86—97	19
Раздѣлъ VI. За назначение на служба, уволнение или премѣстване на лица по съдебното вѣдомство	98—107	20
Раздѣлъ VII. За надворътъ на съдебнитѣ мѣста и длъжностни лица по съдебно вѣдомство	108—117	22
Раздѣлъ VIII. Отговорностьта на чиновницитѣ и дисциплинарното взискание и производство.		
Глава 1. За отговорностьта на длъжностнитѣ лица по съдебно вѣдомство (съдиитѣ)	118	24
„ *2.* За дисциплинарно взискание	119—126	25
„ *3.* За редътъ на дисциплинарното производство	127—146	26

	Членове.	Стр.
Раздѣлъ * IX. За сждебнитѣ пристави	147—159	30
„ **X.** За сждебний язикъ	160—163	31

Законъ за сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници.

I. Общи положения	1—9	33
II. За правата и длъжноститѣ на сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници	10—33	35
III. За възнагражденията на сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници по испълнението на сждебни рѣшения и присжди	34—43	40
IV. За отговорността на сждебнитѣ пристави и тѣхнитѣ помощници	44—48	42

Законъ за нотариуситѣ и за мировитѣ сждии, които извършватъ нотариални дѣла.

Глава 1. За назначаване нотариуситѣ на длъжность и тѣхнитѣ обязанности	1—30	44
„ *2.* За кржга и реда на дѣйствията на нотариуса и за мировия сждия по извършването и засвидѣтелствуването на актоветѣ	31—78	51
„ *3.* За съставянието на запретителната и разрѣшителната статии	79—85	59
„ *4.* За извършването на засвидѣтелствуванията	86—96	61
„ *5.* За митата при извършването на актоветѣ	97—126	62
„ *6.* За отговорността на нотариуситѣ	127—132	66

II. ПО СЖДОПРОИЗВОДСТВОТО.

Врѣменни Правила за устройството на сждебната часть въ България.

КНИГА ПЪРВА.*

Сждоустройство.

Введение	1—9	71
Раздѣлъ I. Полюбозни сждове.		
Глава 1. За старѣйскитѣ съвѣти и за редътъ на избирането имъ	10—23	72
„ *2.* Какви прѣдмети сж отъ вѣдомството на старѣйский съвѣтъ и по какъвъ редъ се вършатъ дѣлата	24—29	74
Раздѣлъ II. За общитѣ сждове	30	75
Глава 1. За окржжнитѣ сждове	31	75
„ *2.* За съставътъ на окржжнитѣ сждове и за редътъ, по който се назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на окржжнитѣ сждове	32—43	75
„ *3.* За областнитѣ (губернскитѣ) сждове и за редътъ, по който се назначаватъ, избиратъ и утвърждаватъ членоветѣ на областний (губернский) сждъ	44—53	77
Раздѣлъ III. За вжтрѣшното устройство на сждебнитѣ мѣста и за редътъ на тѣхнитѣ сношения.		
Глава 1. Засѣданията на сждебнитѣ мѣста	54—65	78
„ *2.* За редътъ на сношенията на сждебнитѣ мѣста	66—68	80

	Членове.	Стр.
КНИГА ВТОРА.		
Гражданското сждопроизводство.		
Общи положения	69—71	80
Раздѣлъ I. За сждопроизводството въ окржжнитѣ сждове.		
Глава 1. За подсждностьта	72—87	81
„ *2.* Прекѣсванията за подсждностьта и редътъ на тѣхното разрѣшение	88—97	83
„ *3.* За повѣренницитѣ	98—100	84
„ *4.* За предявението на искътъ	101—105	85
„ *5.* За цѣната на искътъ	106—107	86
„ *6.* За призовката предъ сждътъ	108—114	87
„ *7.* Сроковетѣ за явяванье предъ сждътъ	115—119	88
„ *8.* Редътъ на сношението на сждътъ съ сждящитѣ се страни	120—122	89
„ *9.* Предварителното подготвение на дѣлото	123—127	90
„ *10.* За слушание на дѣлото.		
Отдѣление I. Докладътъ на дѣлото и словеснитѣ обяснения на сждящитѣ се	128—134	91
Отдѣление II. Предявението на насрѣщенъ искъ	135—137	92
Глава 11. За доказателствата.		
Отдѣление I. Общи правила	138—139	93
„ II. Показанията на свидѣтелитѣ	140—161	93
„ III. * Дознание (испитване) чрезъ околни люди	162—166	98
Законъ за дознание (испитване) чрезъ околни люди	1—27	98
Отдѣление IV. Писменни доказателства	167—184	102
„ V. Самопризнание	185—188	105
„ VI. Клетвата	189	106
I. За рѣшителната клетва	190—195	106
II. За клетвата, която се предлага отъ сжщий сждъ	196—199	107
Глава 12. За провѣрката на доказателствата.		
Отдѣление I. Общи правила	200—205	107
„ II. Огледътъ (осмотръ) възъ мѣстото	206—211	108
„ III. Заключенията (мнѣнието) на вѣщитѣ люди	212—221	109
„ IV. Повѣрката на писменнитѣ доказателства	222—228	111
Глава 13. За частнитѣ производства.		
Отдѣление I. Частнитѣ молби изобщо	229—234	112
„ II. Отводитѣ и възраженията	235—241	112
„ III. За обезпечение на исковетѣ	242—248	114
„ IV. Привличанието на едно трето лице къмъ дѣлото	249—256	116
„ V. Встжпванието на едно трето лице въ дѣлото	257—260	117
„ VI. Отстранение на сждитѣ	261—264	117
Глава 14. За рѣшението.		
Отдѣление I. Постановлението на рѣшението	265—280	119
„ II. Задочното рѣшение	281—284	122
„ III. Предварителното испълнение на рѣшенията	285—289	123
Раздѣлъ II. За редътъ на потъжването срѣщу рѣшенията на окржжнитѣ сждове.		
Глава 1. За възвивътъ (аппелацията).		

	Членове.	Стр.
Отдѣление I. Редътъ, по който се принася въззивната (апелационната) жалба (тѫжба)	290—298	124
Отдѣление II. Разглеждането на дѣлата, които сѫ постѫпили въ областний сѫдъ по въззивъ	299—307	126
Отдѣление III. Възстановението на правото за въззивъ	308—312	128
„ IV. Производството по частнитѣ тѫжби срѣщу окржжний сѫдъ	313—320	128
Раздѣлъ III. За испълнението на сѫдебнитѣ рѣшения.		
Глава 1. За законната сила на рѣшенията	321—324	130
„ *2.* Правила за испълнението на сѫдебнитѣ рѣшения	325—351	131
„ *3.* За обрьщание възисканието върху движимий имотъ.		
Отдѣление I. Запоръ (арестъ) на движимий имотъ	352—358	136
„ II. Описътъ на движимото имущество	359—370	138
„ III. Оцѣнението на движимото имущество	371—377	140
„ IV. Пазението на запреното имущество	378—387	141
„ V. Проданьта на запреното имущество	388—415	142
„ VI. Обрьщанието на възисканието върху капиталитѣ или друго движимо имущество на длъжникътъ, което се намира въ ржцѣтѣ на трете лице	416—418	146
Отдѣление VII. Обрьщание на възисканието възъ капиталитѣ на длъжникътъ, които се намиратъ въ правителственно или сѫдебно мѣсто, или кредитно установение	419—422	147
Отдѣление VIII. Обрьщанието на възисканието възъ мѣсечината на единъ чиновникъ и възъ другитѣ му плати	423—425	148
Отдѣление IX. Частнитѣ производства и препирнитѣ при обрьщанието на възисканието върху движимото имущество	426—428	149
Глава 4. За обрьщанието на възисканието върху недвижимо имущество	429	150
Отдѣление I. Общи правила	430—432	150
„ II. Описътъ на недвижимий имотъ	433—442	151
„ III. Оцѣнението на недвижимитѣ имоти	443—448	153
„ IV. Редътъ, по който се държи и върти описаний имотъ	449—450	154
„ V. Проданьта на недвижимитѣ имоти	451—474	154
„ VI. Проданьта на заложенитѣ въ земледѣлческитѣ касси имоти	475	159
Отдѣление VII. Частнитѣ производства и препирни	476—482	159
Глава 5. За понудителното предаване на отсѫденото имущество .	483—486	161
„ *6.* За редътъ, по който се распредѣля възисканата сумма между нѣколко кредитори	487	161
„ *7.* За личното задържание.		
Отдѣление I. Общи правила	488—500	161
„ II. Запиране на длъжницитѣ и испращането имъ въ мѣста на затворътъ	501—509	164
Отдѣление III. Причинитѣ и редътъ на освобождението	510—516	165
Допълнителенъ раздѣлъ. Правилата, по които се учреждаватъ настойничества, съставя описъ на наслѣдствата, и за редътъ, по който се извършватъ и свидѣтелствуватъ актове и договори.		
Глава 1. За учреждението на настойничества	517—518	167

	Членове.	Стр.
Глава 2. За съставянието на описътъ на наслѣдството	519—523	167
„ *3.* * За редътъ, по който се извършватъ, свидѣтелствуватъ актове, договори и свидѣтелствуватъ преписи отъ документи	524—531	168

КНИГА ТРЕТЯ.

Правилата за углавното сждопроизводство.

Общи положения	532—539	170
Раздѣлъ I. За подсждностьта.		
Глава 1. * Общи правила за подсждностьта	540—541	172
„ *2.* За подсждностьта по мѣстото, въ което со извършило прѣстжплението	542—545	172
„ *3.* За подсждностьта кога обвиняѧнитѣ принадлежатъ на особни вѣдомства	546—548	173
„ *4.* За редътъ, по който се разрѣшаватъ прѣпиранията за подсждность	549—552	173
Раздѣлъ II. За производството въ окрѫжнитѣ сждове.		
Глава 1. За редътъ, по който со наченватъ дѣлата въ окрѫжнитѣ сждове	553—559	174
„ *2.* * Приготовителнитѣ распорѣждания за извършване на дирението (слѣдствието)	560—563	176
Раздѣлъ III. За предварителното дирение.		
Глава 1. * За лицата, които участвуватъ въ извършването на предварителното дирение	564	176
Отдѣление I. Участие на полицията въ извършването на предварителното дирение	565—572	176
Отдѣление II. Сѫществото на обязанноститѣ и степенъта на властьта на сждовний членъ, който извършва дирението	573—582	178
Глава 2. За изслѣдването на събитието на прѣстжплението.		
Отдѣление I. Огледътъ и освидѣтелствование	583—598	180
„ II. Предирването на предмѣтитѣ, които обнаружватъ прѣстжплението	599—607	182
Глава 3. За представянието на обвиняваний при дирението и за распитътъ му.		
Отдѣление I. Призовътъ или приводътъ на обвиняваний при дирението	608—618	184
Отдѣление II. Распитътъ на обвиняваний	619—626	186
Глава 4. За прѣсѣчението на способитѣ да се отклони отъ дирението обвиняваний	627—640	187
„ *5.* За привикването и распитътъ на свидѣтелитѣ	641—654	189
„ *6.* За протоколитѣ на предварителното дирение	655—661	192
„ *7.* За сключението на дирението	662—665	193
„ *8.* За отговорността на полицейскитѣ чинове и на сждебнитѣ лѣкари по дѣйствията на дирението	666—668	193
„ *9.* За редътъ на потжжването срѣщу дѣйствията на дирението.		
Отдѣление I. За редътъ, по който се принасятъ тжжбитѣ	669—676	194
„ II. Редътъ за разглѣждането на жалбитѣ	677—683	195

	Членове.	Стр.
Глава 10. За дѣйствията на сѫдътъ подиръ свършването на предварителното дирение	684—689	196
Раздѣлъ IV. За редътъ на производството въ окръжнитѣ сѫдове.		
Глава 1. Разпорежданията на председателътъ на сѫдътъ	690—712	197
„ *2.* Съставътъ на присѫтствието за сѫдебното засѣдание .	713—721	201
„ *3.* За редътъ, по който се управя ходътъ на дѣлото въ сѫдебното засѣдание	722—726	202
„ *4.* За условията на производството на дѣлата въ сѫдебнитѣ засѣдания	727—738	203
„ *5.* За дѣйствията, които ставатъ при откриването на сѫдебното засѣдание	739—747	206
„ *6.* За редътъ на извършването на сѫдебното дирение . .	748 794	207
„ *7.* За заключителнитѣ дѣйствия по сѫдебното дирение . .	795—801	214
„ *8.* За редътъ на постановлението и на обявлението на присѫдитѣ	802—842	217
„ *9.* За протоколитѣ на сѫдебнитѣ засѣдания	843—849	222
„ *10.* За дѣлата, по които обвиняванитѣ сѫ се уклонили (побѣгнѫли) отъ сѫдътъ	850—854	223
Раздѣлъ V. За редътъ, по който става потѫжване срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ сѫдове.		
Глава 1. За възвивнитѣ жалби и за редътъ на тѣхното подаване	855—871	224
„ *2.* За редътъ, по който се разглѣдватъ дѣлата въ областнитѣ сѫдове	872—886	227
„ *3.* За частнитѣ жалби	887—894	229
Раздѣлъ VI. За испълнението на углавнитѣ присѫди.		
„ *1.* За встѫпването на присѫдитѣ въ законна сила	895—900	230
„ *2.* За редътъ, по който се испълнятъ присѫдитѣ	901—906	231

КНИГА ЧЕТВЪРТА.

Особенни сѫдове.

Раздѣлъ I. * За административнитѣ сѫдове.		
Глава 1. Учреждението и съставътъ на административнитѣ сѫдове	907—914	232
„ *2.* За предмѣтитѣ на вѣдомството на окръжнитѣ административни сѫдове	915—917	234
„ *3.* За редътъ, по който става потѫжване срѣщу рѣшенията на окръжнитѣ административни сѫдове	918—923	235
Раздѣлъ II. Духовнитѣ сѫдове.		
Глава 1. Предмѣтитѣ на вѣдомството на духовнитѣ сѫдове отъ православното исповѣдание	924—926	236
„ *2.* За духовнитѣ сѫдове на другитѣ исповѣдания	927—929	237
„ *3.* За сѫдътъ на кадиитѣ	930—938	237
Преходни правила	939—948	239

КНИГА ПЕТА.

За сѫдебнитѣ разноски.

Глава 1. За сѫдебнитѣ разноски по производството на гражданскитѣ дѣла.

	Членове.	Стр.
Общи правила	949—953	241
Отдѣление I. За гербовитѣ мита	954—956	242
„ II. За сждебнитѣ мита	957—960	242
„ III. За канцелярскитѣ мита	961—964	243
„ IV. За бериитѣ по производството на дѣлото	965—971	243
„ V. Възнаграждението на сждящитѣ се за сждебнитѣ разноски	972—977	245
Отдѣление VI. За распредѣлението на сждебнитѣ и канцелярскитѣ мита и на бериитѣ по гледанието на дѣлото	978—979	246
Отдѣление VII. За исключенията изъ общитѣ правила относително до сждебнитѣ разноски	980—989	246
Глава 2. За сждебнитѣ разноски по углавни дѣла	990—1007	248
„ *3.* * За бериитѣ, които вематъ сждебнитѣ равсилници кога вржчватъ повѣстки и членовеѣ на сждътъ кога привеждатъ рѣшенията въ испълнение	1008—1016	251
Допълнителни правила	1017—1018	252
Законъ	I—IV	253
Учреждението на Върховенъ Сждъ	1—20	254
Допълнение къмъ Врѣменнитѣ Сждебни Правила	1—39	259
Законъ за разглѣдване спорове (распри) между села или общини за мери и други земи	1—13	271

Сждопроизводство по гражданскитѣ дѣла, които сж подсждни на мировитѣ сждии.

Глава 1. За подсждността	1—12	274
„ *2.* За повѣренницитѣ	13—18	276
„ *3.* Подаванье искъ и виканье на сждъ	19—34	277
„ *4.* За явяванъето на тжащитѣ се, и за редътъ на производството у мировиятъ сждия	35—47	280
„ *5.* За доказателствата.		
Отдѣление I. Общи правила	48—49	282
„ II. Показанията на свидѣтелитѣ	50—70	282
„ III. Писменнитѣ доказателства	71—75	286
„ IV. Признанието	76—77	287
„ V. Клетвата	78	287
I. За рѣшителната клетва	79—84	288
II. За клетвата, която се предлата отъ самия мирови сждия	85—89	288
Отдѣление VI. Приглѣдъ на мѣстото и заключението на вѣщитѣ людье	90—95	289
Глава 6. За обезпечение на исковетѣ	96—99	290
„ *7.* За рѣшението	100—114	291
„ *8.* За заочното рѣшение и за отзивътъ	115—125	293
„ *9.* За испълнението рѣшенията на мировитѣ сждии	126—131	295
„ *10.* За обжалованието рѣшенията на мировитѣ сждии	132—139	296
„ *11.* За редътъ на аппелативното производство въ окржжнитѣ сждове	140—151	297
„ *12.* За отмѣната на окончателнитѣ рѣшения на мировитѣ сждии и на окржжнитѣ сждове	152—161	299

	Членове.	Стр.
Глава 13. За отстранението на мировитѣ сѫдии	162—165	301
„ *14.* За сѫдебнитѣ разноски	166—167	301

Сѫдопроизводство по углавнитѣ дѣла, които сѫ подсѫдни на мировитѣ сѫдии.

Глава 1.	1—7	303
„ *2.* Редътъ, по който се захващатъ дѣлата при мировитѣ сѫдии.		
Отдѣление I. Поводи за захващанье на дѣлата	8—19	304
„ II. Повикванне странитѣ и свидѣтелитѣ	20—38	307
„ III. Отсрочванне на разглежданье на дѣлото, и мѣрки за прекѫсванье на средствата за уклонение отъ сѫдътъ . .	39—50	309
Глава 3. За разглеждането на дѣлата отъ мировийтъ сѫдия.		
Отдѣление I. Кога и какъ могѫтъ да се отстраняватъ мировитѣ сѫдии	51—53	311
Отдѣление II. Редътъ за разглѣжданье на дѣлата	54—84	312
Глава 4. За постановлението и обявението на присѫдитѣ	85—99	316
„ *5.* За заочнитѣ присѫди	100—105	319
„ *6.* За протоколитѣ на мировитѣ сѫдии	106—108	320
„ *7.* За отзивитѣ противъ присѫдитѣ и за частнитѣ жалби противъ распорежданията на мировитѣ сѫдии	109—118	321
„ *8.* За редътъ на апелативното производство въ окрѫжнитѣ сѫдове	119—135	322
„ *9.* За отмѣняванъето на окончателнитѣ присѫди на мировитѣ сѫдии и на окрѫжний сѫдъ	136—143	325
„ *10.* За испълнението на присѫдитѣ	144—154	327
„ *11.* За сѫдебнитѣ разноски	155—162	328

— —

Законъ за ипотекитѣ	1—25	330

Печатни погрѣшки.

I. По съдоустройството.

1. Въ края на чл. 22 вмѣсто „чл. чл. 119—149 на настоящето“ чети: *„отъ чл. 119—147 на настоящето“* (стр. 8).

2. Въ края на чл. 43 вмѣсто думитѣ: „не по-късно отъ 15-й ноември, който заедно съ прокурорътъ рѣшава всички жалби и заявления окончателно“ — чети: *„за общо събрание, въ което се избиратъ съдебнитѣ засѣдатели“* (стр. 11).

3. Въ началото на буква *г)* отъ чл. 64 вмѣсто „по“ чети: *„въ“* (стр. 15).

4. Въ края на чл. 81 вмѣсто „отъ 1-й до 15-й августъ“ чети: *„отъ 1-й юлий до 15-й августъ“* (стр. 18).

5. Въ чл. 119 къмъ буква *в)* трѣбва да се прибави: *„изобличаване“* (стр. 25).

II. По закона за съдебнитѣ пристави.

1. Къмъ чл. 36 въ четвъртия редъ между думитѣ: „разноски“ и „върху“ е упустнато и трѣбва да се чете слѣдующето: *„отъ мѣстожителството си до всѣка мѣстность, въ която трѣбва да отиде по испълнение; но трѣбва да присмѣта пѫтнитѣ разноски“* (стр. 40).

III. По закона за нотариуситѣ.

1. Въ чл. 7 на 6-й редъ вмѣсто „за“ чети: *„до“* (стр. 45).

2. Къмъ чл. 106 въ началото на третия редъ трѣбва да се прибави слѣдующето, което е пропуснато: *„отъ завѣщателя или“* (стр. 63).

IV. По Врѣменнитѣ Съдебни Правила.

1. Въ ст. 11, въ началото на втория редъ е пропустнато слѣдующето: *„силата на самий законъ присѫтствуватъ като членове въ“* (стр. 73).

2. Въ ст. 40 въ срѣдата на третий редъ, между думитѣ: „градъ“ „на общо събрание и пр.“ е пропустнато слѣдующето: *„на окржгътъ“* (стр. 76).

3. Въ ст. 63 въ деветий редъ вмѣсто думата „подписва“ чети: *„приподписва“* (стр. 79).

4. Въ десетия редъ на ст. 170 вмѣсто думата „препирнята ѝ“ чети: *„повѣренижътъ ѝ“* (стр. 103).

5. Въ втория редъ на п. 1. отъ ст. 235 между думитѣ „или“ и „чуждоземенъ“ е пропустната думата *„на“* (стр. 112).

6. Въ първия редъ на п. 1 отъ ст. 237 вмѣсто „по редътъ си“ чети: *„по родътъ си“* (стр. 113).

7. Въ втория редъ на ст. 248 вмѣсто „недвижимий имотъ“ чети: *„движимий имотъ“*, тави грѣшка е упуснатa и въ стария законъ (стр. 115).

8. Въ седмия редъ на ст. 268 вмѣсто „резолюцията“ чети: *„рѣшението“* (стр. 119).

9. Въ първия редъ на п. 2 отъ ст. 281 вмѣсто „ако ищецътъ не яви“ чети: *„ако ищецътъ се не яви“* (стр. 122).

10. Ст. 298 е погрѣшно означена 398 (стр. 126).

11. Въ ст. 401 въ края на четвъртия редъ между думитѣ: „проданьта“ и „нѣматъ“, е пропустнато слѣдующето: *„сжщо и членътъ на полицейското управление, който присжтствува при проданьта“* (стр. 144).

12. Въ втория редъ на измѣнената статия 430 между думитѣ: „недвижимъ“ и „на дължника“ е пропустната думата *„имотъ“* (стр. 150).

13. Въ втория редъ на ст. 521 вмѣсто „459—370“ чети: *„359—370“* (стр. 168).

14. Въ вторатa алинея на ст. 522 въ третия и четвъртия редъ вмѣсто „433 до 442“ чети: *„443—474“* (стр. 168).

15. Въ първия редъ на ст. 654 вмѣсто „показватъ“ чети: *„излагатъ“* (стр. 191).

16. Въ края на четвъртия редъ отъ ст. 784 е пропустнато слѣдующето: *„онова което показва, или поне не е можлъ да чуе“* (стр. 213).

17. Въ четвъртия редъ на ст. 794 вмѣсто „738 статия“ чети: *„730 статия“* (стр. 214).

18. Въ ссилката къмъ ст. 900 вмѣсто „чл. 12“ чети: *„чл. 31“* (стр. 231).

19. Въ края на първия редъ отъ ст. 925 вмѣсто „98—109“ чети само: *„98“* (стр. 236).

20. Въ началото на втория редъ отъ ст. 951 предъ думата „отзивитѣ“ трѣбва да се прибави: *„отъ“* (стр. 241).

21. Въ осмия редъ на ст. 1008 вмѣсто „100.000 гр. 10 гр.“ чети: *„100.000 гр. 20 гр.“* (стр. 251).

V. По учреждението на Върховния Сждъ.

1. Въ ст. 15 между думитѣ „Сждъ“ и „отмѣнява“, въ първия редъ, трѣбва да се прибави: *„като“* (стр. 257).

VI. По гражданското сждопроизводство за мировитѣ сждии.

1. Въ втория редъ на чл. 156, между думитѣ „приносятъ“ и „въ Върховнийтъ Сждъ“, е упуснато слѣдующето: *„въ окржжнийтъ сждъ, а просби за отмѣната на рѣшения на окржжний сждъ, се приносятъ въ Върховний Сждъ“* (стр. 299).

VII. По углавното сждопроизводство за мировитѣ сждии.

1. Въ втория редъ на чл. 1 между думитѣ: „простжпки“ и „споредъ“ е пропуснато: *„за които“* (стр. 303).

2. Въ третия редъ на 1 забѣлѣжка къмъ сжщия членъ вмѣсто „съ търговията“ чети: *„за търговията“* (стр. 303).

3. Тоже въ третия редъ на 2 забѣлѣжка къмъ сжщия членъ вмѣсто: „за запрещение“ чети: *„съ запрещение“* (стр. 303).

4. Въ края на четвъртия редъ въ п. 1 отъ чл. 51 вмѣсто: „сватоветѣ третя степень“ чети: *„сватоветѣ до третя степень“* (стр. 312).

5. Въ края на втория редъ отъ 115 ч.л. думитѣ „за наказанието“ сж не на мѣсто турени и вмѣсто тѣхъ трѣбва да се чете слѣдующето предложение: *„но принасянието отзивъ само по предмѣтътъ на възнаграждението за повреди и загуби не спира испълнението на присждата за наказанието“* (стр. 322).

Господину П. Дажевъ, за спомен отъ издателя, Хр. Д. Велевъ

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

24/I 97 г.

г. Плевенъ.

ЗА

ГРАЖДАНСКОТО СѪДОПРОИЗВОДСТВО.

Наредилъ и издава

Хр. Д. Велевъ.

СОФИЯ

ПРИДВОРНА ПЕЧАТНИЦА Б. ШИМАЧЕКЪ

1892.

Прѣдговоръ.

Извѣстно е всѣкиму, че VI Обикновенно Народно Събрание, въ втората си редовна сесия, станала презъ 1891 год., прие и съ Княжески Указъ е утвърдено „Гражданското Сждопроизводство“, което е обнародвано въ брой 31-ий на Държавния вѣстникъ отъ 8-ий Февруарий т. г. — Отъ тѫзи дата новото Гражданско Сждопроизводство влиза вече въ сила. То съдържа много повече членове отъ измѣненото вече Сждопроизводство; приети сѫ даже и нови институти. Предъ видъ, че веднага, слѣдъ обнародването му, влиза въ дѣйствие, то мнозина, макаръ и да го прочетѫтъ по веднѫжъ и дважъ, немогѫтъ изведнѫжъ да намѣратъ съотвѣтствующий членъ отъ новото сждопроизводство съ старото. Вслѣдствие на това, азъ изработихъ една двойна справочна таблица, която има за цѣль да улесни лицата, които иматъ работа съ Гражданското Сждопроизводство. Първата отъ тѣзи справочни таблици показва първо членоветѣ по редъ отъ Гражданското Мирово

Сждопроизводство — Временнитѣ Сждебни Правила, послѣ съотвѣтствующитѣ членове отъ Гражданското Сждопроизводство и Русскитѣ Сждебни Устави; а втората — Гражданското Сждопроизводство, послѣ съотвѣтствующитѣ членове отъ Гражданското Мирово Сждопроизводство — Временнитѣ Сждебни Правила и Русскитѣ Сждебни Устави.

Г. София, 19-ий Февруарий 1891 год.

Хр. Д. Велевъ.

ВА СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

на

членоветѣ отъ Гражданското Мирово Сждопроизводство — Временнитѣ Сждебни Правила, които съотвѣтствуватъ съ членоветѣ отъ новото Гражданско Сждопроизводство и Русскитѣ Сждебни Устави.

Граждан. Мир. Сждопроиз.	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави	Граждан. Мир. Сждопроиз.	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави
1	15	—	33	36	66
2	—	30	34	—	67
3	—	—	35	37	68
4	16	32	36	38	69
5	18	33	37	39	70
6	17	34	38	40	71
7	—	35	39	41	72
8	—	37	40	48 - 53	73
9	19	38	41	42	74
10	20	39	42	254 и 284	75
11	21	40 и 41	43	43	76
12	22	43	44	44	77
13	—	—	45	45	78
14	—	46	46	46	79
15	—	47	47	47	80
16	—	48	48	58	81
17	—	49	49	59	82
18	—	50	50	60	83
19	23	51	51	61	84
20	24	52	52	62	85
21	25	53	53	63	86
22	26	54	54	64	87
23	27	55	55	65	88
24	28	56	56	66	89
25	29	57	57	67	91
26	—	58	58	68	92
27	30	59	59	69	93
28	31	60	60	70	94
29	32	61	61	71	95
30	33	62	62	72	96
31	34	63 и 64	63	73	97
32	35	65	64	73	98

Гражд. Мир. Сждопрова.	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави	Гражд. Мир. Сждопрова.	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави
65	74	99	105	112	135
66	75	100	106	113	136
67	76	101	107	114	137
68	77	102	108	115	138
69	78	103	109	116	139
70	79	104	110	117	140
71	80	105	111	118	141
72	81	106	112	119	142
73	82	107	113	—	143
74	83	110	114	120	144
75	—	111	115	121	145
76	84	112	116	122	146
77	85	113	117	123	147
78	86	—	118	—	148
79	87	—	119	124	149
80	88	—	120	—	150
81	89	—	121	125	151
82	90	—	122	126	152
83	91	—	123	127	153
84	92	—	124	—	154
85	94	—	125	—	155
86	95	—	126	144	156
87	96	—	127	145	157
88	97	—	128	—	158
89	93	118	129	—	159
90	98	119	130	146	160
91	99	120	131	147	161
92	100	121	132	128	162
93	102	122	133	129	163
94	103	123	134	130	164
95	101	124	135	131	165
96	104	125	136	132	166
97	—	126	137	133	167
98	105	127	138	134	168
99	106	128	139	135	169
100	107	129	140	—	170
101	108	130	141	136	171
102	109	131	142	137	172
103	110	133	143	138	173
104	111	134	144	—	174

Гражд. Мир. Съдопроиз.	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави	Гражд. Мир. Съдопроиз.	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави
145	—	175	157	714	190
146	—	176	158	709	191
147	139	177	159	711	192
148	—	178	160	721	193
149	—	179	161	722	194
150	141	183	162	54	195
151	143	184	163	55	196
152	705	185	164	56	197
153	706	186	165	57	198
154	707	187	166	148	200
155	708	188	167	148	201
156	710	189			

Врем. Съд. Правила	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Правила	Врем. Съд. Правила	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Правила
69	1 и 11	1 и 17	91	177	232
70	13	19 и 20	92	178	233
71	4,5,6,7,8и14	—	93	188	—
72	—	—	94	—	—
73	—	—	95	185	240
74	—	—	96	—	241
75	—	—	97	—	—
76	—	—	98	—	—
77	—	—	99	—	—
78	150 и 151	203	100	—	250
79	158	212	101	191	256
80	163	218	102	—	—
81	161	215	103	191,192,199, 200, 201, 202 и 205	257
82	155	209			
83	156	210			
84	166 и 167	221	104	206	271
85	169	223	105	254	331
86	170	224	106	208	272 и 273
87	171	227	107	209	274
88	174	229	108	—	—
89	175	230	109	212	276
90	176	231	110	215	282

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави
111	217	283	150	306	391
112	218	285	151	307	392
113	219	284	152	308	394
114	222, 225 и 228	289, 291 и 293	153	309	395
115	229	299	154	311	396
116	230	300	155	316	398 и 400
117	230	301	156	320	404
118	—	—	157	318	402
119	—	—	158	321	405
120	234	305	159	322	406
121	235	306	160	323 и 324	408
122	236	307	161	325, 326 и 328	409, 410 и 411
123	238 и 239	313, 314 и 315	162	—	—
124	240	317	163	—	—
125	241	320	164	—	—
126	—	358	165	—	—
127	—	359	166	—	—
128	247 и 248	324, 325 и 326	167	376	—
129	252	327 и 328	168	384	—
130	253	329 и 330	169	383, 384, 385, 386 и 392	445, 546, 547 и 554
131	258	335			
132	260	337	170	495, 496, 498, 499, 501 и 502	—
133	—	—			
134	630	339	171	503	—
135	262	340	172	359	—
136	263	341	173	360	442
137	264	342	174	362	—
138	282 и 283	366 и 367	175	364	445
139	261	338	176	366	447
140	286	370	177	367	448
141	288	371	178	369	449
142	289	372	179	370	450
143	290 и 291	373 и 374	180	371	451
144	292	375	181	372	452
145	296 и 297	380	182	373	453
146	298	382	183	374	454
147	299 и 300	383 и 384	184	375	455
148	301	385	185	397	479
149	302 и 303	386, 387, 388 и 389	186	396	482
			187	400	—

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави
			228	—	—
188	401	—	229	515	566
189	411 и 421	—	230	—	—
190	412	—	231	516	567
191	414	—	232	517	568
192	415	—	233	518	569
193	416	—	234	519	570
194	417	—	235	520 и 521	571 и 572
195	420	—	236	522,523 и 524	574,575 и 576
196	422	—	237	526	584
197	423	—	238	527	585
198	424	—	239	528	586
199	413 и 425	497	240	529	587
200	436	499	241	530	588
201	437	501	242	532 и 535	590 и 593
202	439	503	243	533	591
203	440	504	244	537	596
204	441	505	245	540	598
205	442	506	246	541 и 542	599 и 600
206	443 и 444	507	247	543	601
207	445	509	248	544	602
208	446	510	249	586	653
209	448	512	250	587	654
210	—	—	251	588	655
211	449	514	252	589	656
212	451	515	253	590 и 591	657 и 658
213	454	518	254	592	659
214	455	519	255	593	660
215	458	522 и 523	256	594	661
216	462	525	257	595	663
217	467	528	258	596	664
218	468	529	259	597	665
219	469	530 и 531	260	598	666
220	470	532	261	599	667
221	471	533	262	600 и 601	669 и 670
222	472	534	263	600	669
223	474	535			
224	476	537	264	603, 604, 605, 606, 607 и 609	672 до 679
225	477	538			
226	480	541	265	629	693
227	483	544	266	631 и 632	694 и 697

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави
267	633	698	307	690	777
268	635 и 638	700 и 703	308	691	778
269	—	—	309	692	779
270	—	704	310	693	780
271	636	701	311	694	781
272	637	702	312	695	782
273	639	706			586,587,596,
274	640	—	313	696	664, 673,
275	641	711			780 и 783
276	643	713	314	697	784
277	668	714	315	698	785
278	644	—	316	700	786
279	645	—	317	701	787
280	646	717	318	702	788 и 789
281	647	718	319	703	790
282	—	—	320	704	791
283	653	722 и 724	321	799	891
284	—	—	322	800	892
285	654	736	323	801	893
286	655	737	324	802 и 803	894 и 895
287	656	738	325	818	924
288	—	—	326	819 и 821	925,926 и 927
289	659	741 и 742	327	822	928
290	667	748	328	823	929
291	663 и 670	744 и 751	329	824	930
292	666	747	330	825 и 826	931 и 932
293	666	747	331	827	933
294	664	745	332	—	934
295	665	746	333	829	936
296	677	758 и 762	334	—	937
297	676	760	335	830	941
298	676	761	336	831	942
299	678	767	337	832	943 и 950
300	680	768	338	833	946
301	681	769	339	837	950
302	682	770	340	838	951
303	683	772	341	839	952
304	684 и 685	773	342	840	953
305	687	775	343	841	954
306	688	776	344	842	955

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави
345	843	956	385	899	1017
346	844	957	386	900	1018
347	845	958	387	902	1020
348	848	962	388	904	1022
349	849	963	389	905	1024
350	850	964	390	906	1026
351	851	965	391	907 и 908	1027 и 1028
352	854	968	392	909	1029
353	855	869	393	910	1030
354	856	970 и 971	394	911	1031
355	859	973 и 974	395	912	1032
356	860	977	396	913	1033
357	861	978	397	916	1036
358	862	979	398	918	1038
359	866	980	399	925	1045
360	868	982	400	926	1046
361	871	985	401	931	1051
362	873	986	402	932	1052
363	874	987	403	933 и 934	1053 и 1054
364	877	990	404	935	1055
365	878	991	405	936	1056
366	879	992 и 993	406	937	1057
367	880, 881 и 882	994, 995 и 996	407	938	1058
368	883	997	408	939	1059
369	884	998	409	940	1060
370	885	999	410	941	1061
371	886	1000	411	942	1063
372	887	1001	412	943	1064
373	888	1002	413	945	1065
374	—	1003	414	949	1069
375	—	1004	415	950	1070
376	889	1005	416	951	1078
377	890	1006	417	—	—
378	892	1009	418	—	—
379	893	1010	419	952	1079
380	894	1011	420	953	1080
381	895	1012	421	954	1081
382	896	1013	422	955	1082
383	897	1014	423	956	1084
384	898	1016	424	957	1086

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизвод-ство	Русски Сждебни Устави
425	958	1087	465	5021, 1025, 1026 и 1027	—
426	975	1091	466	1023	1163
427	976	1092	467	1028	1170
428	977	1093	468	1029	1171
429	978	1094	469	1030	1173
430	979	1095	470	1031	1174
431	980	1096	471	1032	1175
432	981	1097	472	1033	1176
433	985	1101 и 1102	473	1035	1180
434	986	1103	474	1037	1182
435	987	1104	475	—	—
436	988	1105	476	1045	1194
437	989	1107	477	1046	1195
438	991	1109	478	1052	1202
439	992	1110	479	1053	1203
440	993	1113	480	1054	1204
441	994	1114	481	1055	1205
442	995	1115	482	1056 и 1057	1207
443	996	1117	483	1059	1209
444	997	1118	484	1060	1210
445	998	1122	485	1061	1211
446	999	1123	486	1062	1212
447	—	—	487	1064	1214
448	1004	—	488	1072	—
449	1000	1128	489	1073	—
450	1001	1131	490	1074	—
451	—	—	491	1075	—
452	1004	1132	492	1076	—
453	1005 и 1006	—	493	1078	—
454	1007 и 1008	—	494	1079	—
455	1010	1147	495	1080	—
456	1011	1148 и 1149	496	1081 и 1082	—
457	1012	1150	497	1083	—
458	1013	1151	498	1084	—
459	1014	1152	499	1085	
460	1015	1154	500	1086	—
461	1017	1156	501	1087, 1088 и 1089	—
462	1018	1157	502	1091	—
463	1019	1158	503	1092	—
464	1020	1159			

Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави	Врем. Сжд. Правила	Гражданско Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави
504	1094	—	938	—	—
505	1095	—	949	755	839
506	1096	—	950	756	840
507	1097	—	951	757	841
508	1098	—	952	758	842
509	1099	—	953	759	843
510	1100	—	954	760	844
511	1101	—	955	761	845
512	1103	—	956	762	846
513	1104	—	957	763	848
514	1108	—	958	764	849
515	1109	—	959	766	851
516	1110	—	960	767	852
517	—	—	961	769	854
518	—	—	962	770	855
519	—	—	963	771	856
520	—	—	964	768	853
521	—	—	965	773	857
522	—	—	966	774	858
523	—	—	967	775	860
524	—	—	968	776	861
525	—	—	969	777	862
526	—	—	970	778	864
527	—	—	971	—	—
528	—	—	972	780	868
529	—	—	973	781	869
530	—	—	974	782	870
531	—	—	975	783	871
924	1218	—	976	784	872
925	1219	—	977	785	873
926	1220	—	978	786	874
927	—	—	979	787	877
928	—	—	980	789	879
929	—	—	981	790	880
930	—	—	982	791	881
931	—	—	983	792	882 и 884
932	—	—	984	790 и 793	883
933	1222	—	985	794	885
934	—	—	986	795	886
935	1223	—	987	796	887
936	1225	—	988	797	888
937	1224	—	989	798	889

Законъ за доказването чрезъ свид. люди	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави	Законъ за доказването чрезъ свид. люди	Гражданско Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави
1	329	412	15	343	427
2	330	413	16	344	428
3	331	414	17	345	429
4	332	415 и 416	18	346	430
5	333	417	19	347	431
6	334	418	20	348	432
7	335	419	21	349	433
8	336	420	22	350	434
9	337	421	23	351	435
10	338	422	24	--	—
11	339	423	25	352	436
12	340	424	26	354	437
13	341	425	27	355	—
14	342	426			

IIРА СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

на

членоветѣ отъ новото Гражданско Сждопроизводство, които съответствуватъ съ членоветѣ на Гражданското Мирово Сждопроизводство — Временнитѣ Сждебни Правила и Русскитѣ Сждебни Устави.

Гражданско Сждопроиз.	Временнитѣ Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави	Гражданско Сждопроиз.	Гражданско Мирово Сждопроизводство	Русски Сждебни Устави
1	69	1	32	29	61
2	—	2	33	30	62
3	—	3	34	31	63 и 64
4	71 бук. *а*	4	35	32	65
5	71 бук. *б*	5	36	33	66
6	ал. II отъ *б*	6	37	35	68
7	71 бук. *в*	7	38	36	69
8	71 бук. *г*	8	39	37	70
9	—	—	40	38	71
10	265 ал. II	9	41	39	72
11	—	10	42	41	74
12	69 ал. II	17	43	43	76
13	70	19 и 21	44	44	77
14	71	—	45	45	78
	Гр. Мир. Сжд.		46	46	79
15	1	29	47	47	80
16	4	32	48		
17	6	34	49		
18	5	33	50	40	73
19	9	38	51		
20	10	39	52		
21	11	40 и 41	53		
22	12	43	54	162	195
23	19	51	55	163	196
24	20	52	56	164	197
25	21	53	57	165	198
26	22	54	58	48	81
27	23	55	59	49	82
28	24	56	60	50	83
29	25	57	61	51	85
30	27	59	62	52	
31	28	60	63	53	86

Гражданско Съдопроиз.	Гражданско Мирово Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Гражданско Мирово Съдопроизводство	Руски Съдебни Устави
64	54	87	105	98	127
65	55	88 ал. I	106	99	128
66	56	89	107	100	129
67	57	91	108	101	130
68	58	92	109	102	131
69	59	93	110	103	133
70	60	94	111	104	134
71	61	95	112	105	135
72	62	96	113	106	136
73	63 и 64	97 и 98	114	107	137
74	65	99	115	108	138
75	66	100	116	109	139
76	67	101	117	110	140
77	68	102	118	111	141
78	69	103	119	112	142
79	70	104	120	114	144
80	71	105	121	115	145
81	72	106	122	116	146
82	73	107	123	117	147
83	74	110	124	119	149
84	76	112	125	121	151
85	77	113	126	122	152
86	78	—	127	123	153
87	79	—	128	132	162
88	80	—	129	133	163
89	81	—	130	134	164
90	82	—	131	135	165
91	83	—	132	136	166
92	84	—	133	137	167
93	89	118	134	138	168
94	85	—	135	139	169
95	86	—	136	141	171
96	87	—	137	142	172
97	88	—	138	143	173
98	90	119	139	147	177
99	91	120	140	—	—
100	92	121	141	150	183
101	95	124	142	—	—
102	93	122	143	151	184
103	94	123	144	126	156
104	96	125	145	127	157

Гражданско Съдопроиз.	Гражданско Мирово Съдопроизводство	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Временнитѣ Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
146	130	160	186		241
147	131	161	187		—
148	166 и 167	200 и 201	188	9	243
	Вр. Съд. Прав.		189	отъ Доп.	244
149	2 Доп. В. С. Пр.	202	190	къмъ В. С. Пр.	—
150	78	203	191	101 и 103	256 и 257
151	78 забѣл. му	204		п. п. 1, 2, 3 и 4	
152	—	—	192	103 бук. *а*	258
153	—	—	193	—	260
154	—	205	194	—	261
155	82	209	195	—	259
156	83	210	196	—	263
157		211	197	—	264
158	79	212	198	—	265
159	—	213	199	103 бук. *б*	266
160	—	214	200	103 бук. *в*	267
161	81	215	201	103 бук. *д*	269
162	—	216	202	103 бук. *е*	270
163	80	218	203	—	—
164	—	219	204	—	—
165	—	—	205	103 бук. *г*	268
166	84	221	206	104	271
167	84 бук. *а*	222	207	—	272
168	—	—	208	106	273
169	85	223	209	107	274
170	86	224	210	—	275
171	—	226	211	—	277
172	87	227	212	109 ал. II	276
173	—	228	213	—	278 и 280
174	88	229	214	—	281
175	89	230	215	110	282
176	90	231	216	—	287
177	91	232	217	111	283
178	92	233	218	112	285
179		234	219	113	284
180		235	220	—	286
181	9	236	221	—	288
182		237	222	114 ал. III	289
183	отъ Доп.	239	223	—	290
184	къмъ В. С. П.	238	224	—	—
185	95	240	225	114 ал. I	293

Гражданско Сждопрои.	Временнитѣ Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави	Гражданско Сждопроиз-	Временнитѣ Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави
226	—	294	265	33	343
227	—	295 и 298	266	34	344
228	114 ал. II	291	267	35	345
229	115	299	268	37	347
230	116 и 117	300 и 301	269	1	348
231	—	302	270	2	349
232	—	303	271	3	350
233	—	304	272	4	351 и 352
234	120	305	273	5	352
235	121	306	274	6	353
236	122	307	275	7	356
237	—	311	276	8	357
238	123 ал. I	313	277	9	—
239	123 ал. II	314 и 315	278	10	—
240	124	317	279	11	362
241	125	320	280	12	364
242	—	—	281	13	365
243	—	—	282	138 ал. II	366
244	—	—	283	138 ал. I	367
245	—	—	284	—	368
246	—	—	285	—	369
247	128 ал. I	324	286	140	370
248	128 ал. II	325	287	—	—
249		326	288	141	371
250	—	—	289	142	372
251	—	—	290	143	373
252	129	327 и 328	291	143 посл. ал.	374
253	130	329 и 330	292	144	375
254	105	331	293	—	376
255	—	332	294	—	377
256	—	333	295	—	378
257	—	334	296	145 ал. I	379
258	131	335	297	145 ал. II	380
259	—	336	298	146	382
260	132	337	299	147 ал. I и III	383
261	139	338	300	147 ал. II	384
262	135	340	301	148	385
263	136	341	302	149	386 и 388
264	137	342	303	149 посл. ал.	387
			304	149 пред. ал.	389
			305	—	390

Доп. къмъ В.С.П.

Отъ съкратеното сждопроизводство

Гражданско Съдопроизв.	Временнитѣ Съдебни Правила	Руски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроизв.	Временнитѣ Съдебни Правила	Руски Съдебни Устави
306	150	391	347	19	431
307	151	392	348	20	432
308	152	394	349	21	433
309	153	395	350	22	434
310	—	—	351	23	435
311	154	396	352	25	436
312	—	—	353	—	—
313	—	397	354	26	437
314	—	398	355	27	—
315	—	399	356	—	438
316	155	400	357	—	439
317	155	401	358	—	440
318	157	402	359	172	441
319	—	403	360	173	442
320	156	404	361	—	443
321	158	405	362	174	444
322	159 ал. I	406 ал. I	363	—	—
323	160	407	364	175	445
324	160	408	365	—	446
325	161 ал. III	409	366	176	447
326	161 ал. II	410	367	177	448
327	—	—	368	—	—
328	161 ал. I	411	369	178	449
329	1	412	370	179	450
330	2	413	371	180	451
331	3	414	372	181	452
332	4	415 и 416	373	182	453
333	5	417	374	183	454
334	6	418	375	184	455
335	7	419	376	—	456
336	8	420	377	—	457
337	9	421	378	—	458
338	10	422	379	—	—
339	11	423	380	—	459
340	12	424	381	—	460
341	13	425	382	—	461
342	14	426	383	—	463
343	15	427	384	—	—
344	16	428	385	—	464
345	17	429	386	—	466
346	18	430	387	—	470 и 472

отъ закона за дознанието чрезъ околни люди

Гражданско Сждопроиз.	Временнитѣ Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави	Гражданско Сждопроиз.	Временнитѣ Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави
388	—	473	428	—	—
389	—	474	429	—	—
390	—	475	430	—	—
391	—	476	431	—	—
392	—	477	432	—	—
393	—	478	433	—	—
394	—	—	434	—	—
395	—	—	435	—	—
396	—	—	436	200	499
397	—	479	437	201	501
398	—	482	438	—	502
399	—	483	439	202	503
400	—	—	440	203	504
401	—	—	441	204	505
402	—	—	442	205	506
403	—	—	443	206	507
404	—	—	444	—	508
405	—	—	445	207	509
406	—	—	446	208	510
407	—	—	447	—	511
408	—	—	448	209	512
409	—	—	449	211	514
410	—	—	450	—	—
411	189 п.п. I и II	—	451	212	515
412	190	—	452	—	516
413	199 п: п. I, III и VI	497	453	—	517
			454	213	518
414	191	—	455	214	519
415	192	—	456	—	520
416	193	—	457	—	521
417	194	—	458	215 ал. II	522
418	—	—	459	215 ал. I	523
419	—	—	460	—	524
420	195	—	461	—	—
421	189 п. III	—	462	216	525
422	196	—	463	—	—
423	197	—	464	—	—
424	198	—	465	—	526
425	199 ал. I и II	—	466	—	527
426	—	—	467	217	528
427	—	–	468	218	529

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
469	219	530 и 531	507	—	—
470	220	532	508	—	—
471	221	533	509	—	—
472	—	—	510	—	—
473	222	534	511	—	—
474	223	535	512	—	—
475	—	536	513	—	—
476	224	537	514	—	—
477	225	538	515	229	566
478	—	539	516	231	567
479	—	540	517	232	568
480	226	541	518	233	569
481	169 бук. *г* ал. I	542	519	234	570
			520	235	571
482	169 бук. *г* ал. II	543	521	235 ал. II	572
			522	236	574
483	169 заб. и 227	544	523		575
			524		576
484	169 бук. *б*	545	525	—	577
485	169 бук. *а*	546	526	237	584
486	169	547	527	238	585
487	—	548	528	239	586
488	—	549	529	240	587
489	—	551	530	241	588
490	—	552	531	—	589
491	—	553	532	242	590
492	169 бук. *в*	554	533	243	591
493	—		534	—	592
494	—	555	535	242 ал. II	593
495	170	556	536	—	594
496	170	557	537	244	596
497	—	558	538	—	597
498	170	559	539	—	—
499		560	540	245	598
500		561	541	246	599
501	170 ал. II	562	542	—	600
502	170 ал. III	563	543	247	601
503	171	564	544	248	602
504	—	565	545	—	603
505	—	—	546	—	604
506	—	—	547	—	605

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
548	—	606	589	252	656
549	—	608	590	253	657
550	—	609	591	253 ал. II	658
551	—	610	592	254	659
552	—	611	593	255	660
553	—	612	594	256	661
554	—	613	595	257	663
555	—	614	596	258	664
556	—	615	597	259	665
557	—	616	598	260	666
558	—	618	599	261	667
559	—	621	600	262 и 263	669
560	—	622	601	262	670
561	—	624	602	—	671
562	—	625	603	264	672
563	—	626	604		673
564	—	627	605		674
565	—	628	606	264 ал. II	675
566	—	629	607		676
567	—	630	608	264 ал. III	677
568	—	631	609	264 ал. IV	679
569	—	632	610	—	680
570	—	633	611	—	—
571	—	634	612	—	—
572	—	—	613	—	681
573	—	635	614	—	682
574	—	636	615	—	683
575	—	640	616	—	684
576	—	641	617	—	686
577	—	643	618	—	687
578	—	644	619	—	688
579	—	645	620	—	—
580	—	646	621	—	689
581	—	647	622	—	—
582	—	648	623	—	—
583	—	649	624	—	690
584	—	651	625	—	691
585	—	652	626	—	—
586	249	653	627	—	692
587	250	654	628	—	705
588	251	655	629	256	693

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
630	134	—	671	—	—
631	266	694	672	—	754
632	266 ал. II	697	673	—	756
633	267	698	674	296	758
634	—	699	675	—	759
635	268	700	676	297 и 298	760 и 761
636	271	701	677	296	762
637	272	702	678	299	767
638	268 ал. II	703	679	—	766
639	275	706	680	300	768
640	274	710	681	301	769
641	275	711	682	302	770
642	—	712	683	303	772
643	276	713	684	304	773
644	278	715	685		—
645	279	716	686	—	774
646	280	717	687	305	775
647	281	718	688	306	776
648	—	-	689	—	—
649	—	—	690	307	777
650	—	719	691	308	778
651	—	721	692	309	779
652	283 ал. II	722	693	310	780
653	283	724	694	311	781
654	285	736	695	312	782
655	286	737	696	313	783
656	287	738	697	314	784
657	—	739	698	315	785
658	—	740	699	—	—
659	289	741 и 742	700	316	786
660	—	—	701	317	787
661	—	—	702	318	788 и 789
662	—	743	703	319	790
663	291	744	704	320	791
664	294	745	705	Учр. на В. Съдъ	792
665	295	746	706	11 п.п. 1, 3 и 7	793
666	292 и 293	747	707	11 п. 8	794
667	290	748	708	11 п. 9	795
668	277 ал. II	714	709	6	796
669	—	750	710		—
670	291 ал. II	751	711	—	797

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
	Учрежд. на В. С.		750	—	834
712	—	798	751	—	835
713	—	799	752	—	836
714	—	800	753	—	837
715	8 и 9	801	754	—	838
716	—	803	755	949	839
717	—	—	756	950	840
718	—	804	757	951	841
719	—	807	758	952	842
720	—	808	759	953	843
	Доп. къмъ В.С.П.		760	954	844
721	29	809	761	955	845
722	—	810	762	956	846
723	—	811	763	957	848
724	—	812	764	958	849
725	30	813	765	—	850
726	—	—	766	959	851
727	—	—	767	960	852
	Учрежд. на В. С.		768	964	853
728	14	—	769	961	854
729	—	—	770	962	855
730	—	—	771	963	856
731	—	—	772	Зак. отъ 27/I 1885 г.	—
732	—	—			
733	—	816	773	965	857
734	—	817	774	966	858
735	—	818	775	967	860
736	—	819	776	968	861
737	—	820	777	969	862
738	—	821	778	970	864
739	—	822	779	—	868
740	—	824	780	972	868
741	—	825	781	973	869
742	—	827	782	974	870
743	—	828	783	975	871
744	—	829	784	976	872
745	—	830	785	977	873
746	—	831	786	978	874
747	—	—	787	979	877
748	—	832	788	—	878
749	—	833	789	980	879

Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
790	981 и заб. къмъ чл. 984	880	830	335	941
			831	336	942
791	982	881	832	337	943
792	983	882 и 884	833	338	946
793	984	883	834		947
794	985	885	835	—	948
795	986	886	836	—	949
796	987	887	837	339	950
797	988	888	838	340	951
798	989	889	839	341	952
799	321	891	840	342	953
800	322	892	841	343	954
801	323	893	842	344	955
802	324	894	843	345	956
803	324 ал. II	895	844	346	957
804	—	—	845	347	958
805	—	—	846	—	959
806	—	—	847	—	961
807	—	—	848	348	962
808	—	—	849	349	963
809	—	—	850	350	964
810	—	—	851	351	965
811	—	—	852	—	966
812	—	—	853	—	967
813	—	—	854	352	968
814	—	—	855	353	969
815	—	—	856	354	970
816	—	—	857		971
817	—	—	858	—	972
818	325	924	859	355	973
819	326	926	860	356	977
820	—	927	861	357	978
821	326	927	862	358	979
822	327	928	863	—	—
823	328	929	864	—	—
824	329	930	865	—	—
825	330 ал. I	931	866	359	980
826	330 ал. II	932	867	—	981
827	331	933	868	360	982
828	—	—	869	—	983
829	333	936	870	—	984

Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Руски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Руски Съдебни Устави
871	361	985	912	395	1032
872	—	—	913	396	1033
873	362	986	914	—	1034
874	363	987	915	—	1035
875	—	988	916	397	1036
876	—	989	917	—	1037
877	364	990	918	398	1038
878	365	991	919	—	1039
879	366	993	920	—	1041
880	367	994	921	—	1042
881		995	922	—	—
882		996	923	—	—
883	368	997	924	—	—
884	369	998	925	399	1045
885	370	999	926	400	1046
886	371	1000	927	—	1047
887	372	1001	928	—	1048
888	373	1002	929	—	1049
889		1005	930	—	1050
890	377	—	931	401	1051
891	—	1008	932	402	1052
892	378	1009	933	403	1053
893	379	1010	934		1054
894	380	1011	935	404	1055
895	381	1012	936	405	1056
896	382	1013	937	406	1057
897	383	1014	938	407	1058
898	384	1016	939	408	1059
899	385	1017	940	409	1060
900	386	1018	941	410	1062
901	—	1019	942	411	1063
902	387	1020	943	412	1064
903	—	1021	944	—	—
904	388	1022	945	413	1065
905	389	1024	946	—	1066
906	390	1026	947	—	1067
907	391	1027	948	—	1068
908		1028	949	414	1069
909	392	1029	950	415	1070
910	393	1030	951	416	—
911	394	1031	952	419	1079

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
953	420	1080	994	442	1115
954	421	1081	995	443	1117
955	422	1082	996	—	—
956	423	1084	997	444	1118
957	424	1086	998	445	1122
958	425	1087	999	446	1123
959	—	—	1000	449	1128
960	—	—	1001	450	1131
961	—	—	1002	—	1130
962	—	—	1003	—	—
963	—	—	1004	451 и 452	1132
964	—	—	1005	453	—
965	—	—	1006	453 забѣл. I	—
966	—	—	1007	454	—
967	—	—	1008	454 забѣл. му	—
968	—	—	1009	—	—
969	—	—	1010	455	1147
970	—	—	1011	456	1148 и 1149
971	—	—	1012	457	1150
972	—	—	1013	458	1151
973	—	—	1014	459	1152
974	—	—	1015	460	1154
975	426	1091	1016	—	1155
976	427	1092	1017	461	1156
977	428	1093	1018	462	1157
978	429	1094	1019	463	1158
979	430	1095	1020	464	1159
980	431	1096	1021	465	—
981	432	1097	1022	—	1161 и 1162
982	—	1099	1023	466	1163
983	—	1100	1024	—	1167 и 1168
984	433	1001 и 1002	1025	465	—
985	434	1103	1026		—
986	435	1104	1027		—
987	436	1105	1028	467	1170
988	437	1107	1029	468	1171
989	—	1108	1030	469	1173
990	438	1109	1031	470	1174
991	439	1110	1032	471	1175
992	440	1113	1033	472	1176
993	441	1114	1034	—	1177

Гражданско Сждопроиз.	Времении Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави	Гражданско Сждопроиз.	Времении Сждебни Правила	Русски Сждебни Устави
1035	473	1180	1076	492	—
1036	—	1181	1077	—	—
1037	474	1182	1078	493	—
1038	—	1183	1079	494	—
1039	—	—	1080	495	—
1040	—	1186	1081	496	—
1041	—	1187	1082		—
1042	—	1188	1083	497	—
1043	—	1189	1084	498	—
1044	—	1190	1085	499	—
1045	476	1194	1086	500	—
1046	477	1195	1087		—
1047	—	1197	1088	501	—
1048	—	1198	1089		—
1049	—	1199	1090	—	—
1050	—	1200	1091	502	—
1051	—	1201	1092	503	—
1052	478	1202	1093	—	—
1053	479	1203	1094	504	—
1054	480	1204	1095	505	—
1055	481	1205	1096	506	—
1056	—	1206	1097	507	—
1057	482	1207	1098	508	—
1058	—	1208	1099	509	—
1059	483	1209	1100	510	—
1060	484	1210	1101	511	—
1061	485	1211	1102	—	—
1062	486	1212	1103	512	—
1063	—	1213	1104	513	—
1064	489	1214	1105	—	—
1065	—	1215	1106	—	—
1066	—	1216	1107	—	—
1067	—	1217	1108	514	—
1068	—	1218	1109	515	—
1069	—	1220	1110	516	—
1070	—	1221	1111	—	1316
1071	—	1222	1112	—	1317
1072	488	—	1113	—	
1073	489	—	1114	—	1318
1074	490	—	1115	—	—
1075	491	—	1116	—	—

Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави	Гражданско Съдопроиз.	Временни Съдебни Правила	Русски Съдебни Устави
1117	—	—	1158	—	—
1118	—	1331	1159	—	—
1119	—	—	1160	—	—
1120	—	1333	1161	—	—
1121	—	1334	1162	—	—
1122	—	1335	1163	—	—
1123	—	—	1164	—	—
1124	—	—	1165	—	—
1125	—	—	1166	—	—
1126	—	—	1167	—	—
1127	—	—	1168	—	—
1128	—	—	1169	—	—
1129	—	—	1170	—	—
1130	—	—	1171	—	—
1131	—	—	1172	—	—
1132	—	—	1173	—	—
1133	—	—	1174	—	—
1134	—	—	1175	—	—
1135	—	—	1176	—	—
1136	—	—	1177	—	—
1137	—	—	1178	—	—
1138	—	—	1179	—	—
1139	—	—	1180	—	—
1140	—	—	1181	—	—
1141	—	—	1182	—	—
1142	—	—	1183	—	—
1143	—	—	1184	—	—
1144	—	—	1185	—	—
1145	—	—	1186	—	—
1146	—	—	1187	—	—
1147	—	—	1188	—	—
1148	—	—	1189	—	—
1149	—	—	1190	—	—
1150	—	—	1191	—	—
1151	—	—	1192	—	—
1152	—	—	1193	—	—
1153	—	—	1194	—	—
1154	—	—	1195	—	—
1155	—	—	1196	—	—
1156	—	—	1197	—	—
1157	—	—	1198	—	—

Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Правила	Гражданско Съдопроиз.	Времении Съдебни Правила	Русски Съдебни Правила
1199	—	—	1224	937	—
1200	—	—	1225	936	—
1201	—	—	1226	—	1367
1202	—	—	1227	—	—
1203	—	—	1228	—	1368
1204	—	—	1229	—	1369
1205	—	—	1230	—	—
1206	—	—	1231	—	1374
1207	—	—	1232	—	1371
1208	—	—	1233	—	1372
1209	—	1273	1234	—	1373 и 1375
1210	—	1274	1235	—	1376 и 1377
1211	—	1275	1236	—	1379 и 1381
1212	—	1276	1237	—	—
1213	—	1277	1238	—	—
1214	—	1278	1239	—	1384
1215	—	1279	1240	—	1387 и 1388
1216	—	1280	1241	—	1389
1217	—	1281	1242	—	1390 и 1391
1218	924	—	1243	—	1393 и 1394
1219	925	—	1244	—	1395
1220	926	—	1245	—	1396 и 1397
1221	—	—	1246	—	1398
1222	933	—	1247	—	—
1223	935	—	1248	—	—